

A fűjékorozódás sportja

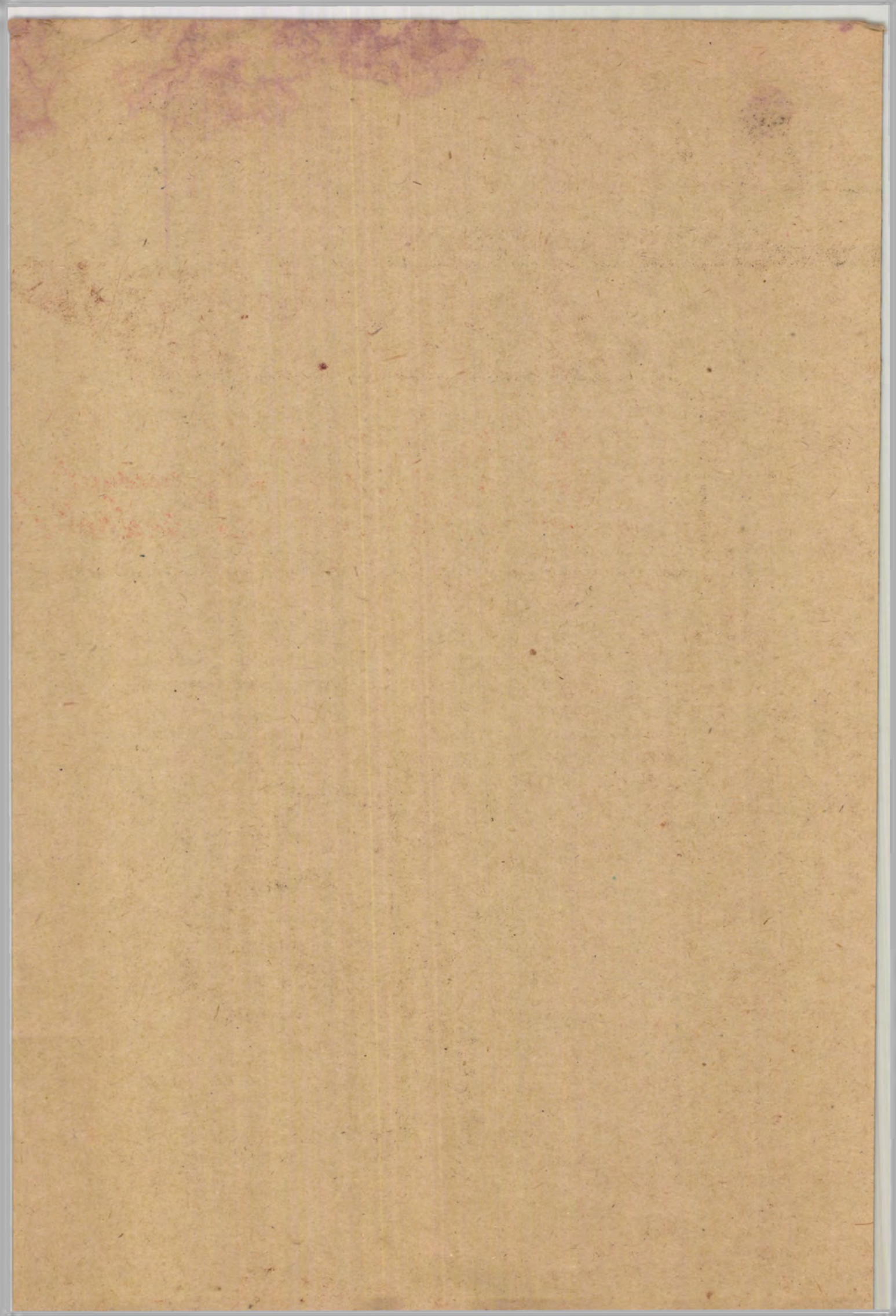
1960
aprilis

A RUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSEG HIRADOJA

Üdvözöljük a magyar
természetbarát mozgalmat
50 éves jubileuma alkalmából!

Budapesti Természetbarát Szövetség

A természetbarát mozgalom alapításának félévszázados évfordulójára indul utjára a Budapesti Természetbarát Szövetség kézíratos híradója: "A Tájékozódás Sportja".

Rendeltetése elsősorban az, hogy a budapesti természetbarát osztályok vezetői részére nyújtson tájékozódást Szövetségünk életéről, mindennapi munkájáról, terveiről, ügyes-bajos dolgairól, - általában pedig sportágunk állásáról, aktuális problémáiról, nyitott kérdéseiről.

A természetbarát mozgalom a maga sokrétű megnyilvánulásával - a kirándulásban, turáztatásban csak úgy, mint a természetjáró versenyek bármelyik formájában - mindig a tájékozódás jegyében zajlik. Éppen ezért a tájékozódás egyetemes ismertető jegyének is tekinthető. Amikor a versenyző zivataros, sötét éjszakában uttalan-uton keresi az érintendő pontot, - tájékozódik. De ezt teszi a kiránduló vagy a turázó is, aki vándorlásában ugyancsak nem nélkülözheti a célzott uton való maradást, tehát a tájékozódást.

Tágabb értelemben pedig a tájékozódás kiterjed a bejárt utvonal történelmi multjára, geológiai kialakulására, táji szépségeire, lakói életére, szokásaira, hagyományaira, általában pedig hazánk ismeretére, az ott folyó vagy ott zajlott élet minden fázisára.

Híradónk és annak címe e hármas gondolat szolgálata jegyében született. Utbainditása sportágunk szeretetében rejlik.

Hisszük, hogy ez valamennyi sorából kicsendül.

Budapest, 1960. évi április havában

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG

E L N Ö K S É G E

A természetbarát mozgalom 50 éve

A természet megismerése minden korban izgatta az embereket. A múlt század végén, a kapitalizmus hőskorában, amikor az ipar fejlődésével egyre többen kerültek a városokba, nálunk is akadtak, akik a természetben kerestek orvoslást a különféle bajokra. A világjáró tudósok, utazók sorában magyarokat is találunk: Körösi Csoma Sándor, Vámbéri Ármin, Eötvös Lóránt, Déchy Mór nevét szárnyaira kapta a hir, dr. Jankovics Marcell alpesi leírásait vágyódva olvasta az ifjuság. A vezető nélkül mászó Zsigmondi Emil tragikus sorsa is megrázott egyeseket.

Példájuk azonban nem talált követőkre. Az akkori társadalmi viszonyokban a tömeg még nem jelentkezett történelmet formáló erőként és legfeljebb a hátteret alkotta a nagy hősök életéhez.

A szervezett turistaság a Kárpátok körül indult el 1875-ben a Magyar Kárpát Egyesülettel. 15 évvel előzte meg a londoni Alpin Clubot, az osztrák és a német Alpen Vereint, a svájci Turista Clubot, a Club Alpino Italianot, - de amikor 1880-ban a budapesti osztályából megalakult a Magyar Turista Egyesület, a 450 fővárosi tagból csak 67 lépett be. Mindkét egyesületet kezdettől az 1945-ös feloszlításig a zártkörűség, a származási, a vagyoni megkülönböztetés, az erősen reakciós beállítottság - majd a nyílt fasizmus idején ennek teljes kiszolgálása jellemezte. Ők uralták a turista életét, soha nem volt céljuk a mozgalom kiszélesítése, hiszen amíg kevesen voltak, ismeretlen volt a tilos terület, a tömegektől "a hegyek szabadságát" féltették.

A "politikamentes sportot" hirdették, amikor a század elején a tőkés rend belső ellentmondásai nálunk is kiéleződtek és minden eszközzel üldözték, ami nem az uralkodó osztály politikáját szolgálta.

A fordulatot az 1910-es év hozta meg, amikor egy józsefvárosi kávéházban külön szobájában néhány külföldet járt nyomdász, akik eddig egyedül próbálkoztak, létrehozták a Természetbarátok Turista Egyesületét. Az egyesület a Marx-Engels tanításai nyomán az osztályharcban erősödött munkásmozgalom új fegyvereként született. A politikai és gazdasági harc mellett a munkásosztály szellemi felszabadítását tűzte ki célul. A kocsma, az alkohol és a városnyújtotta szórakozások elvonják a dolgozó embert a saját sorsának felisme-

résétől. A természetet járva az elnyomott munkás nemcsak megismerte a természet igazságait, hanem erőt merít a társadalmi viszonyok megváltoztatásához. Nem ennek a cikknek feladata az alapítók személyének: Király Albertnek, Rédlinger Adolfnak, Brumiller Lászlónak és társaiknak értékelése, de az általuk elvetett magból nőtt ki a mai természetbarát mozgalom.

Már az első évben 2600 tagja volt az egyesületnek. A nyomdászok mellé felsorakozott a többi szakma, jelentkeztek a szervezett magántisztviselők, a vidék dolgozói és benépesedtek a városok körüli középhegységek az új honfoglalókkal. A TTE fő feladatként a hazai tájak propagálását, kirándulások, köztük gyerekkirándulások szervezését tekintette. A mozgalom antialkoholista jellegű volt, a kulturális tevékenységet mandolin-zenekarok, dalárdák, vetítettképes előadások, fényképkiallitások igazolták. A szervezetek önmagukat tartották el és a maguk áldozatkészségéből utakat jeleztek, forrásokat foglaltak, menedékházakat építettek.

1912-ben indult el a "Természetbarát" lap. Többször betiltották és formája úgy változott, ahogy a tagok pénze engedte. Cikkei, közleményei ma is érvényesek, segítői voltak a mozgalomnak. Kár, hogy az egyébként szépköntösű "Természetjárás" nevében és tartalmában nem veszi át a munkásmozgalmi hagyomány folytatását.

1913-ban nagy nehézségek között jött létre a Magyar Turista Szövetség 11662 taggal. Nehogy a vezetés a tényleges turázók kezébe kerüljön, kétféle volt a tagdíj. A közalkalmazottak, akiknek kedvezményes igazolványuk volt, 20 fillért fizettek egy évre, akinek a szövetségi kedvezmény kellett, annak magas tagdíjat kellett fizetni az igazolványért. Így a TTE 800 fizetőképese tagját végig elnyomta a 20 filléresek majoritása - ők legfeljebb a hegyek között voltak többségben.

Az első világháború alatt hallgattak a muzsák. Sok jó természetbarát áldozta életét a céltalan vérontásban. Akik visszajöttek, már 1918-ban követelték az őszirózsás kormánytól a Horányi-part, a Pilis, a Börzsöny megnyitását. Az első Tanácsköztársaságban a Testnevelési Ügyek Direktóriuma egyik tagja, a TTE alapító elnöke, Király Albert - akinek ezért a bukáskor menekülni kellett és emigrációban halt meg - a turistalétesítmények köztulajdonba vételét, egységes árakat, gyereknyaraltatást, strandfürdőt kért a Római-parton. 1919 július 20-án "monstre kirándulást" tartottak a Hármashatárhegyen.

Aztán jött a tanulságokban gazdag bukás, a szenvedésteli 25 esztendővel. A vérgőzös megtorlók mögött ott denunciáltak a Kárpát és a magyar turista kereszteslovagok: a gr. Telekyek, a Zsitvayak, a Pukyak, a Prémplórántok, a Zsemberiek, a Dobieczykyek és a kis hiénák, akik megfélemedtek a nagy görög hölcs, Herokleitos tanításáról: "A természetet megismerve annak megfelelően cselekedni" - és ne hivatkozzanak a farkasra, ki csak akkor öl, ha éhes.

Mindent elkövettek, hogy az alkotmányosság látszatát óvva, megfojtsák a természetbarátokat. Az államsegélyt ők osztották és ők tiltották be az egyesületet, az osztályt, ahol utban volt. Diadalmaskodott a levante szellem, a katonai parancsnok által ellenőrzött cégsport, ál-munkásegységeket hoztak létre; az ellenforradalmi dunai matróz vezette a Magyar Munkások Turista Egyesületét.

A rendezvényeken az előadó mellett az előzetes cenzurán túl csákós, kardos rendőr ült az emelvényen. A turákon, az összejöveteleken beépített besugók buktatták le a legjobbakat. Jaj volt, akinél a razzián TTE igazolványt találtak: megismerte a poklok minden kinját.

És mégis az egyesület nőtt, fejlődött, mint a tűzben edzett vas. Tagjai között egyszerű polgárok is voltak - de fedőszerve volt a KIMSZ, az OIB, a Márciusi Frontnak. Rendezvényeiken József Attila szavalta gyujtó verseit, Balló Elemér, Ascher Oszkár Ady, Majakovszkij költeményeit, a Szalmáskórus forradalmi dalai kijátszották a rendőrség éberségét és terjedtek, mint a futótűz az üzemekben, a bányákban, a falvakban. A nagy találkozókhoz vezető utakon villogtak a csendőrszuronyok és az erdőben az illegális párt küldötte tájékoztatta az életükkel játszó agitátorokat az orosz nép erőfeszítéséről, a spanyol szabadságharcról, a párizskörnyéki vörös öv előretöréséről, a közelgő hitleri veszélyről - és a védekezés egyetlen egészséges módjáról, a népfrontról.

Stromfeld Aurél tanította a térképolvást és dr. Madzsar József a marxista filozófiát. Igaz, voltak a mozgalomban különködő burzsujcsemeték, deményisták, weiszhauszisták és rendőrspiclik, de mindig győzött a párt vonala, a legális és illegális munka összekapcsolása. Budakalász, Horány, Szigetmonostor, a Kevély-Frankhegyi és a többi menedékház világítótorony volt a reménytelenségben; munkások építették, gondozták, ők pihentek benne, ők rejtőztek el sokszor munka nélkül "a kollektív kajá"ból meritve erőt.

Az önzetlen munka, a munkások közönyének leküzdése, a szociáldemokrata vezetők demagógiája, a hatóságok elleni harc jó előiskola volt a felszabadulás utáni életre.

Az egyesületen belül külön baloldali csoportok: a bőrösök, a szabók, a magántisztviselők magja tevékenykedett. Felsőgalla, Pilisvörösvár bányászcsoportjait elérte a feloszlato végzés. 1923-tól 1928-ig épült a kevélyi ház, munkaturákból, téglajegyekből, bélyegekből, a rendezvények jövedelméből, - de azért jutott a turákról a "Vörös-Segély"-nek is.

1925-ben az illegális KMP határozatot hozott a munkásszervezetekben végzendő munkáról, megalakult a sportbizottság, és a TTE ellenzék. Tevékenységét a felszabadulás után feltárt rendőrségi jelentések is bizonyítják.

A fokozódó terror szétrombolta az Eszperantó forrást, kisajátította Gárdonyt, meggátolta a bürzsönyi telekvásárlást, nem engedélyezte a királyréti forrás

foglalását, - aki kérte, benttartották. 1935-ben jubileumi természetbarát kiállítást rendeztek, 1937-ben a nyilasok a Frankhegyről hazatérő turistákat támadták meg - a bíróság a természetbarátokat ítélte el.

A felvidék visszacsatolása felszította a sovinizmust, megkezdődött a faji üldözés és a szövetség egyesületei hajbakaptak a koncon, arra hivatkozva, hogy ki volt köztük előbb fasiszta. Denunciálásukra 1939-ben betiltották a lapot. Az egyesület tevékenységét az üldözöttekkel vállalt szolidaritás egészítette ki. 1941-43-ban rendezett Vörös Vilmos siturák a budai hegyekben még tömegdemonstrációk voltak - majd a németek bevonulása után, 1944 április 22-én úgy feloszlatták az egyesületet, hogy a munkásfillérekből létrehozott vagyon az osztozkodásban szőren-szálán eltűnt.

1945-ben a felszabadulás után a Nemzeti Sportbizottság megalakította a sielőkől, evezősökből és turistákból a Vándor Sportszövetséget. 1947 április 7-én Zamercev tábornok jelenlétében avattuk a Vöröskőn a szovjet hősi emlékművet. 1948-ban alakult a Magyar Természetbarát Szövetség, majd az OSH utasítására a Természetjáró Szövetség.

Még egyszer próbálkozott nyíltan a reakció: 1956 november 3-án, amikor az utcán kommunistákat öltek, létrehozták a Magyar Turista Szövetség forradalmi intéző bizottságát. 1957 tavaszán az OTST által elrendelt elvtelen paritásos vezetőségbe bekerült néhány régi természetbarát - majd 1958 -tól régi természetbarátokból, a szakszervezetek és az ifjusági szövetség küldötteiből alakult elnökség vezeti az újjáéledt Magyar Természetbarát szövetséget.

Egy mondatban jellemezve az 1910-1960 év között eltelt időt: 50 év a munkásosztály szolgálatában.

A természetbarát mozgalom ötven éve harcban zajlott. Harcolni kellett a közömbösség, az idegen eszmék, - de harcolni kellett a könnyörtelen ellenség ellen is. Ebben a harcban voltak eredmények. A legnagyobb eredmény, hogy a mozgalmunk időállóan bizonyult és szolgálni tudja a hazánkban épülő szocializmus ügyét.

/Erős József/

/Az Országos Szövetség Alelnöke/

Visznapillantás

A Budapesti Sportfelügyelőségen a természetjárók egy kis csoportja gyült össze. 1957 március 10-t mutatott ezen a napon a naptár. Az ellenforradalom utáni zür-zavar és kényszerpihenő időszakává tette annak a kérdésnek az eldöntését, hogy a már működő országos szövetség mellett, van-e szükség Budapesten területi szövetség megalakítására. Elhangzott olyan javaslat, hogy a budapesti aktívák kapcsolódjanak be az országos szövetség munkájába és azon keresztül lássák el a budapesti feladatokat. A megjelentek többsége azonban amellettt tört pálcát, hogy - mivel a természetjárók számának gyors emelke-

désére lehet számítani -, mindinkább szükség lesz arra, hogy az országos szövetség elvi, irányító tevékenységet fejtsen ki, az egyes operatív feladatok ellátását pedig a területi szövetségek végezzék.

A szervezett természetjárás fejlesztését és kiszélesítését célzó feladatokra való tekintettel a megjelentek elhatározták a Magyar Természetbarát Szövetség Budapesti Alszövetség megalakítását és ehhez kérték a Sportfelügyelőség támogatását és hozzájárulását. A szervezési munkák elvégzésére és a szövetség ideiglenes vezetésére kilenctagu bizottságot jelöltek ki.

Igy indult meg három évvel ezelőtt az élet a Váci-utcai helyiségben, ahol a szövetség jelenleg is dolgozik. Elsőnek a Technikai- és a Verseny-Bizottság szervezte meg aktívait s kezdték meg az utjelzések felujítását, valamint a bajnoki versenyek előkészítését.

A magyar sport új szervezetének kialakítása után, a Budapesti Testnevelési és Sport Tanács elnöke megerősítette tisztségükben, illetőleg kinevezte az elnökség tagjait és azóta a Budapesti Természetbarát Szövetség az elnökség vezetésével a különböző bizottságok munkáján keresztül látja el a reá háruló feladatokat.

Az elnökségi tagok között heten vannak olyanok, aki az 1957 áprilisi alakuló ülésen vállalták a feladatokat, mindössze ketten váltak ki egyéb elfoglaltságuk miatt. Az egyes bizottságok megalakulása után, a jelenlegi elnökség 10 tagból áll, az egyes bizottságokon keresztül pedig 190 természetjáró végzi el azt a társadalmi munkát, amely a budapesti szövetség munkáját jelenti.

Turázás és turavezetés a Budapesti Természetbarát Szövetség

s z e r v e z e t é b e n

1957. év igen jelentős a magyar természetjárás fejlődése szempontjából. Az a tény, hogy az újjá alakult Magyar Természetbarát Szövetség félreérthetetlenül meghatározta a mozgalom célját és az utat, amelyről elindult, és amelyet követni kíván, megteremtette a fejlődés lehetőségét. Ez be is következett. Az elmúlt, közel három év alatt az igazolt természetbarátok száma többszörösre növekedett.

A 34.000 főnyi tömeget számláló mozgalomban mindinkább sürgetővé vált az a kérdés, hogy a felsőbb vezető szervezetek munkája tudja-e követni munkájával a növekedést. Ez bizony nehezen ment és megy még jelenleg is. Bár a szakmai csoportosulás szerint megalakult és megalakítandó természetbarát egyesületek igen sok kérdést megoldanak, még mindig azt kell mondanunk, hogy csak követjük az eseményeket.

Kedvezőtlenebb volt a helyzet 1958-ban, amikor a növekedés száma hirtelen szökkent felfelé. Ekkor még csak a Vasas Természetbarát Egyesült volt és ez is csak az első próbaévet taposta. Azóta bebizonyosodott, hogy jól kiállta a próbát.

A mozgalom problémáival foglalkozó sporttársak arra az álláspontra jutottak, hogy a fejlődéssel járó gyakorlati problémák megoldását legjobban a gyakorlati élet irányítóinak, vezetőinek bevonásával - a turavezetőkkel - lehet megoldani. Ezek a megoldandó kérdések a természetjárás szakosztályainak fejlesztése, ill. fejlődési igények kielégítése voltak. Főproblémát a legnagyobb tömeget megmozgató gyalogos turázók kérdései jelentették. Ilyenek a turavezető képzés és továbbképzés, minősítési kérdések, találkozók, táborok rendezése ill. az utóbbinak, valamint a turázások fejlesztése.

Elindult egy tervezet, amelyet a Budapesti Természetbarát Szövetség Elnöksége megfelelőnek talált. Ez a Turavezetői Tanács tervezete volt. Megfelelően tartotta gyakorlati célkitűzéseinek megvalósítására.

1958 február havában a Budapesti Természetbarát Szövetség ezüstjelvényes turavezetői megalakították a Turavezetői Tanácsot, amely a Versenybírói Tanácshoz hasonlóan közvetlenül az elnökség felügyelete és irányítása alá tartozik. Feladatkörébe tartozik minden turázással kapcsolatos gyakorlati és szervezeti kérdés megoldása, a BTSZ elnökségének jóváhagyása alapján.

Bár az 1959. év a kezdeti munka nehézségeit tükrözi, mégis eredményeket hagyott maga után.

A turavezetők képzésének megszervezése és a turavezetők minősítése, ez volt az elmúlt évi feladatok gerince. Az, hogy a BTSZ-nek jelenleg 400 bronz és

170 ezüstjelvényes turavezetője van, az a Turavezető Tanács és a BTSZ Oktatási Bizottságának munkáját tanusítja.

A Tanácsköztársaság kikiáltásának 40. évfordulója alkalmából rendezett "Tanácsköztársasági Emléktúra" Nagyszénáson a Budapesti Természetbarátok első találkozója volt.

Sajnos a szépen megkezdett munka az év második felére visszaesett. Ez nem a szervezeti forma helytelen megválasztásának, hanem a vezetőség rossz munkaelosztásának és összetételének következménye volt. Feltétlen hiba volt, hogy munkájába nem vonta be a Ligák és egyesületek hivatalos megbizottait, így a területi és egyesületi problémák ismeretlenül maradtak.

Az 1960. év komoly feladat elé állítja a Tanácsot, vagy szervezeti változása esetén a munkaterületét átvevő szervet. Munkájába feltétlenül be kell vonni a megalakult egyesületek megbizottait. Továbbá tisztázni kell szervezeti felépítését és létrehozni a munkájukhoz szükséges bizottságokat. Az a munka már megindult, mert a meglévő oktatási és utazási bizottságon kívül megalakulóban van a minősítési bizottság, amely a közeljövőben megkezdí a minősítések elbírálását és bevezetését az új igazolványokba.

A gyakorlati munka terén szorgos előkészítés folyik az 1960. évi Budapesti Természetbarát találkozó /Királykut/ megrendezésére április 24-én. Szeretnénk, ha ez a Természetbarátok Turista Egyesülete megalakulásának 50. évfordulója alkalmából rendezendő találkozó méltó érdeklődést váltana ki a budapesti természetbarátokból.

Június 25-27-én másfélnapos, 1.000 létszámú különvonat biztosításával szeretnénk lehetővé tenni, hogy a sporttársaink minél többen tekinthessék meg a Zempléni hegységet. A szervezési munka már folyik.

Július 24-én Tóvároskertre és szeptember 24-én pedig Veszprém- Porvacsésznek végcélal IBUSZ vonatot szervezünk. Mindkét esetben az a célunk, hogy a turázás mellett művészi és műemlék-történeti ismertetésekkel a kulturáltabb turázás módját ismertessük meg.

Tudjuk, hogy munkánk még hiányos, de szeretnénk minél jobbá tenni. Ehhez azonban szükséges mozgalmunk felsőbb vezetősége részéről akadályozás helyett a segítség készsége.

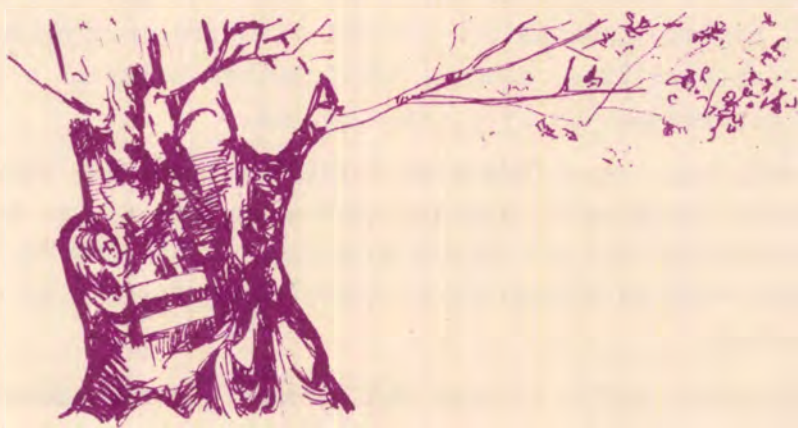
Több éve, hogy a munkánkat megalapozó tervezet fiókról-fiókra vándorol. Bár nem mindenki ért velem egyet, de meg kell mondanom, hogy a régebben alakult Versenybírói Tanács úgy országos, mint budapesti viszonylatban igen jól működik, megfelelő összefogó szerve a sportág vezetőinek.

Ki hivatottabb a turázás gyakorlati problémáinak megvitatására, kidolgozására és irányítására, mint a turavezető. Ezeknek a névtelen vezetőknek akaruk szervezetünk által megadni a lehetőséget, hogy beleszólhassanak, véleményét nyilváníthassanak - a szervezeti felépítés megfelelő fórumain - abban a sportágban, amelyet nem csak szeretnek, de amelyért igen sokan komoly anyagi és társadalmi munka áldozatot hoznak. Az eredeti szervezeti felépítés

megfelel-véleményem szerint-népidemokratikus rendszerünk elveinek. Mozgal-
munk életében az utóbbi időben sok alsóbb szintről elindult kezdeményezés
segitette elő a tovább jutást. Remélem, hogy a turavezetők tanácsának vagy
testületének - a látszaton túlmenő - szervezeti megoldása segítségére lesz
a Magyar Természetbarát Szövetség 100.000 -es létszámának elérésben és a
mozgalom gyakorlati életének fejlesztésében.

/Varga László/
BTSZ Turavezetői Tanács

A budapesti Versenybírói Tanács

működése

Az 1949-ben megélénkülő természetjáró tájékozódási
versenyeket mindazok a természetjárók megkedvelték,
akiknek sportszerű élvezetet okozott a turista tér-
képeken szereplő, de általuk nem ismert vidékeket
térkép és tájoló használatával megismerni és kedvü-
ket lelték abban, hogy tájékozódási képességüket ösz-
szevessék másokkal is.

A tilos területek felszabadulása adta meg a lehető-
séget és egyben a szükségét is annak, hogy tájékozó-
dó ismeretekkel rendelkező turavezetők szülessenek, akik képesek a dolgozó-
kat az eltévedés veszélye nélkül vezetni, eddig nem látogatott területeken.

Ezután természetesen jelentkezett az erők versenyszerű összemérése is. Az állami támogatással rendelkező egyesületek meghívták más, ismert és tájékozódásban jónevű társegyesületeiket, erőviszonyaik összemérésére. Mi sem természetesebb, minthogy hamarosan kialakult az évenkénti országos, területi, szakmai, egyéni és egyéb versenyek rendszere is. Amint a tájékoztatói versenyek /főleg Budapesten/ nagyobb számot kezdtek elérni, haladék nélkül rendezett mederbe kellett azokat terelni.

A szervezés tekintetében a területi természetjáró szervek közül - még az országos irányítást is megelőzve - Budapest volt a leggyorsabb és 1952-ben létrehozta egy jól szervezett tanfolyam és kellő káderkiválasztás után az ország első versenybíró tanácsát. Ez volt a mai budapesti VT alapja. A budapesti VT ezt követően négy versenybíróképző tanfolyamot tartott és ennek eredményeként 119 nyilvántartott versenybírója van. A VT elnökségből és plébumból áll. Az elnökség létszáma 7 rendes és 3 póttag. A plénum 11 elsőosztályú 25 másodosztályú, 51 harmadosztályú és 32 gyakorló bíróból áll. A budapesti és vidéki országos és I. osztályú bírók képzik az utánpótlást az országos VT számára. A testület kiegészítésének módja az évről-évre végzett versenybírói munka eredményének mennyiségi és minőségi vizsgálata nyomán történik. A VT minősítő bizottsága /3 fő/ javaslatot tesz a bíró feljebb minősítésére. A gyakorló versenybírók létszámának utánpótlására a versenybíróképző tanfolyamok szolgálnak.

A VT minden hó utolsó szerdáján elnökségi ülést tart, esetenként kijelöli a versenybírók fegyelmi ügyében határozó bizottságot, ellenőrzi a budapesti versenyek gazdasági elszámolását, időnként pedig szertárvancsolást tart. Az őszi és tavaszi fordulók végén teljes ülésen értékeli ki a rendezvényeket, szakmai és gazdasági szempontból egyaránt, ugyancsak teljes ülésen történik a következő versenyév feladatainak kiadása is. Rendszeres munkaterv alapján dolgozik, pénzkezelése a BTSZ-re előírt állami pénzkezeléssel egybevág és annak szerves része.

A budapesti versenynaptár - a BTSZ által rendezett bajnoki és gyakorló versenyek időpontja - a következő:

I. osztályban	1. forduló	IX. 10-11	Női osztályban	1 ford.	IX.17-18.
	2. forduló	IX. 24-25		2 ford.	V.8.
	3. forduló	X. 8-9.		3 ford.	V.22.
II. osztályban	1. forduló	IX. 11	Ifjúsági oszt.	1 ford.	IX.17-18
	2. forduló	IX. 24-25		2 ford.	X. 1-2
	3. forduló	X. 8-9.		3 ford.	X. 8-9.
III. osztályban	1. forduló	IV. 24	Gyakorló vers.	1 ford.	IV. 3
	2. forduló	V. 8		2 ford.	V. 15
	3. forduló	V. 22.		3 ford.	V. 29.

Férfi, női és ifjúsági
egyéni bajnokság V.28-29.

Oktatás

1958 esős, borongós novemberi napján lelkes turista társaság gyűlt össze Budaörs központjában, hogy Szövetségünk kezdeményezésére tanubizonytságot tegyen turavezetői felkészültségéről. Még a legoptimistább résztvevő sem sejtette, hogy milyen nagyjelentőségű kezdeményezésnél bábáskodik. Az azóta eltelt másfél esztendő és közel 500 minősített turavezető a bizonyítéka annak, hogy az akkori kezdeményezés helyes és szükséges volt.

Szövetségünk Oktatási Bizottsága kezdettől fogva résztvett az ujirányu turavezetőképzésben. Az elmúlt időszak 4 turavezetői gyakorlata, az Egyesületeknél, Ligáknál megrendezett alapfoku tanfolyamokon való részvétel, /ellenőrzés, vizsgákon való elnöklés,/ valamint a multévi középfoku turavezetői tanfolyam, bőséges alkalmat nyújtott tapasztalatszerzésre, az ujjal együttjáró hiányosságok meglátására és az építő kritika kialakulására.

Az eddigi munka lehetővé tette, hogy szövetségi és egyesületi szinten megalakulhassanak a Turavezetői Testületek és képzett turavezetők álljanak az osztályok rendelkezésére. Ha figyelembe vesszük az indulásnál elhangzott azt a célkitűzést, hogy minden 10 fő szervezett természetjáró közül legalább 1 minősített turavezető legyen, az elért eredményekkel még távolról sem lehetünk elégedettek.

Az 1959 - 1960 oktatási évad a fenti cél eléréséhez sokatigérő haladást mutat. Oktatási Bizottságunkhoz beérkezett bejelentések alapján örömmel közölhetjük, hogy ezideig budapesti szinten az Egyesületek 12 alapfoku tanfolyamot indítottak be, átlag 30 fő résztvevővel, ami azt jelenti, hogy a turavezetők tábora ismét többszáz fővel szaporodik. Főtörekvésünk a beinduló és jelenleg folyó tanfolyamok egyforma szintre emelése és az azonos követelmények elérése. E célból kiadtuk az alapfoku tanfolyamok tematikáját és javasolt vizsgakérdéseit, és rövid időn belül közre adjuk az elméleti tanfolyamok záró gyakorlatának utmutatóját is. Bizottságunk tagjai rendszeres ellenőrzésükkel, valamint a vizsgákon való elnökléssel különös súlyt helyeznek a fentiekre.

Bizottságunk a folyó oktatási évadban is beindította középfoku turavezetői tanfolyamát. Sporttársak részére, akik elfoglaltságuk miatt a bejárós tanfolyamon résztvenni nem tudnak - új kezdeményezésként - levelező oktatást vezettünk be. A tanfolyamok folynak és júliusban egy nagyszabásu minősítő gyakorlattal fejeződnek be.

Oktatási Bizottságunk a turavezető képzés mellett természetesen a természetjárás más vonalán is igyekszik eredményeket elérni, s a szakbizottságokkal

karöltve készül fel a következő oktatási évadra. Súlyponti feladatának tekintik az osztályoknál beindítandó térképolvasó tanfolyamok megvalósítását, ezek részére a tematika és segédletek előkészítését, illetve kidolgozását.

Kérjük az Egyesületek, osztályok vezetőit, hogy segítségükkel támogassák Oktatási Bizottságunk munkáját és az oktatással kapcsolatos tapasztalataikat közöljék Bizottságunkkal.

Mi a

BARLANG

Barlangnak nevezünk minden természetes üreget a kőzetben, amely ember által járható - mondja ezt a szakemberek száraz, szüszavú meghatározása.- De hát így van-e ez? Mi tudjuk jól, hogy nem. De hát akkor mi a barlang? ... A barlang minden! Álom és valóság! A gyermekkori álmok valóravált csodavilága! Az örök sötétség világa, ahol megnőnek az árnyak és eltörpül az ember.... ahol a sötétebbnél is sötétebb van... ahol a mélységes csöndben csak a hulló cseppek jelzik, hogy halad az élet...., ahol egy terem boltozata a sötétségbe vesz el, végét pedig a fokozódó sötétség homálya takarja. Minden a barlang és mégis egy nagy sötét semmi. Egy nagy sötét semmi, amit sziklafalak zárnak körül és aminek a vége ott van, ahol napvilágra jut.... Egy sötét, átitó hatalmas üreg vagy szűk hasadék, mely mögött minden csak sejtelen. Vagy egy titokzatosan, mélybe tekintő nyílás a sziklák között, ahol a ledobott kő fokozatosan tompuló verődése is csak keveset árul el. Homályba vesző termek, tompán visszhangzó csarnokok, le és fel, jobbra és balra kanyargó folyosók, labirintusok. Kürtők, szakadékok, sziklahalmazok. Hófehér, sárga, barna és vörös cseppkőkéregzésű, csillogó, villogó falak. Cseppkőfüggönyök, kárpitok, rojtok és megdermedt vizesések. Tollszárvékonyaság, áttetsző függőncseppkövek. Vékonyabb-vastagabb lecsüngő cseppkövek, szalagtitok. Ezekkel szemben karcsubb-zömökebb, kisebb- nagyobb álló cseppkövek, sztalagmitok. Rövidebb-hosszabb oszlopok. Cseppkőerdők, pagodák, sátrak és a fantasztikusnál-fantasztikusabb színű és alaku cseppkőcsodák. Egy teljesen más élővilág. Vak és teljesen szintelen, áttetsző állatok. Vékony, cérnyszerű, szőrpamacshoz hasonló vagy laposan szétterülő növényi életek, gombák.... És ebben a kalandok, élmények, az örök emlékek világa. A mélybevesző, forgó kötélletrák, amik mindig a legkritikusabb helyzetekben csavarodnak össze a biztosító kötéllal. Az ereszkedésre szolgáló csuszós, agyagos kötelek, amik sokszor tenyerünk kopásállóságát teszik próbára. És a karbidlámpa. Csak akkor ég igazán, mikor egy szűk lyukban a fülünket pörzsöli vagy az ereszkedésnél övünkön csüngve, nadrágunkat igyekszik lángallobbantani. Egy csuszós agyaglejtő, melynek alján felállva, nem tudjuk szerencsénknek vagy nadrágunk dupla agyag-

fenekének örüljünk-e jobban. Aztán a szűk lyukak, melyben hasonfekve bujtunk be ugyan, de csak hátonfekve, fejjel lefelé jutunk ki belőlük. Természetesen a közben kitermelt párafelhőről nem is beszélünk. És a későn észrevett csüngő cseppkő vagy egy lehajló sziklafal. Amibe néha ugy beleverjük a fejünket, hogy pillanatnyilag nem tudjuk, a falakat borító kristályok vagy a szemünk szikrázik-e jobban. Azután a hasadékok, kürtők, amik ha a térdünkön nem, akkor a könyökükön idéznek elő egy-egy megcsuszásnál maradandó nyomokat. Vagy pedig a földalatti vízfolyásokban való gázolás. Míg az egyik lábunkat kihuzzuk a fenék iszapjából, addig a másik süllyed bele ugyanugy. Vagy amikor már félig megszáradva az átgázolás helyett az átugrást választjuk. Hogy azután nem számolva bakancsunk vagy a part csuszós agyagjával, vagy az elugrás támpontjául szolgáló kő időelőtti kimozdulásával, a másik pillanatban a rohanó földalatti patak habzó hullámaiban "kedélyesen" pacskolva elmélkedjünk a barlangkutató igazi gyönyöreiről.

És végül mindezekután, mikor tépetten, szaggattan, agyagosan, sárosan, levert bütykökkel kibujunk a föld alól és ismét megjelenünk a prózai napfényen, akkor..... akkor tudjuk csak igazán: mi a barlang.

id. Schönviszky László

A budapesti versenyekről

A szövetség, illetve a hozzátartozó egyesületek és szakosztályok által rendezett, nem országos jellegű versenyek nyilvántartásában lapozgatva, 1955-től érdekes adatokat találunk.

A feljegyzésekből kitűnik, hogy milyen hosszú utat tett meg ez a sportág, az aránylag rövid 5 év alatt. De feltárulnak előttünk azok a hibák is, amelyek ezeket az éveket jellemezték. Az ötletszerűen megrendezett és minden ellenőrzés nélkül lezajlott versenyek, nem hoztak jó teljesít-

ményeket és nem szolgálták a sportág népszerűsítését. A hibák időben történt felismerése azonban jelentősen hozzájárult a mai rend és forma kialakulásá-

hoz, amelyről azonban az a nézetünk, hogy ez is csak átmenet lesz a későbbi, még fejlettebb formákhoz.

Ime egy kis statisztika a lefutott "nem bajnoki" versenyekről.

1956-ban tavasszal tartott bajnoki versenyek miatt az egyesületközi versenyek háttérbe szorultak.

1957 évben nehéz volt az indulás, így mindössze 3 verseny szerepelt a nyilvántartásban.

1958 év hozta meg a fellendülést, amikor a nyilvántartásban már a szakmai bajnokságokkal együtt 23 verseny szerepel.

1959 évben a szakmai bajnokságok száma erősen lecsökkent, csak 16 verseny volt.

Bajnoki versenyek a statisztika tükrében

1955 évben a feljegyzés 27 fordulóról számol be, 1956-ban pedig már 31-t tart számon. 1957-ben csökkenés állott be és mindössze 15 forduló volt. 1958-ban új rendezést vezettek be kísérletképpen, így 19 forduló összesen 3 verseny zajlott le. 1959-ben a bajnokságokat ismét a régi rendszerben bonyolították le és így 15 forduló szerepel a nyilvántartásban. Új versenyként sor került az ifjúsági és női egyéni bajnokságok megrendezésére is.

Mindezek a versenyek az ország különböző hegységeiben zajlottak, így a sportolóknak lehetőségük nyílt, hogy a vidék turázói által ritkán ismert érdekességeket megismerjék és szerzett tapasztalataikat a sportkörükben tovább adják, szolgálva ezzel a sportot, tudást és az ismeretterjesztést.

TECHNIKAI BIZOTTSÁG

Az elmúlt év eredményei a teljesítmények szempontjából nem a legkedvezőbbek. Az utjelzési tervet ugyan telteljesítettük, de egyéb terveinket - különböző okok, első sorban költségvetési nehézségek miatt - nem tudtuk végrehajtani. Így a Helyiipari természetjárók a Rizner forrást, a Vasas Központi Osztály a Schubert forrást, a Duna Cipőgyár a Hubertus kunyhó-Disznórét közötti utat, valamint az Ujpesti Spartakus turistái a Hangyásbérc alatti forrást és a Bányapuszta-Oltárkő közötti ut javítását, illetve megépítését nem tudták elvégezni.

Vannak azonban eredmények is. A Vasas természetbarátok nagy önfeláldozással és társadalmi munkával megépítették a Lenkó emlékművet a sikárosi rét elején. Az Ujpesti természetbarátok a pomázi Hubertus ház tatarozását majdnem teljesen befejezték. Igen komoly munkát végeztek a Vasas természetbarátok az Irtás pusztai menedékház berendezésével, a villany vezeték megépítésével és az új menedékház üzembehelyezésével. A ház ma olyan állapotban van, hogy 70 fő részére turista elszállásolást tud biztosítani. A magyar természetbarát

mozgalomnak nagy segítséget nyújt és még hétköznapi is biztosítani tudja a zavartalan turázást még a Börzsöny nyugati részében is.

Nagy munkája volt az Építőik Természetbarát Egyesületnek a Kisirtás pusztai menedékház megnyitása. Nem a legszerencsésebb megoldás ugyan, hogy a két ház igen közel van egymáshoz, de a növekvő természetbarát mozgalomban azért nem jelent konkurenciát. Az osztályok és egyesületek használják ki a lehetőségeket, hiszen a Turistaházakat Kezelő Vállalat ma már - férőhely hiányában - nem képes a természetbarátok igényeit kielégíteni.

Más osztályok is hasonló tervekkel foglalkoznak. Az Ujpesti Spartakus az országos kék útvonal mentén, Visegrád felett, a Király ut kezdetén levő vadászházat rendezik be kulcsos háznak.

A munkák elvégzésében kiváló teljesítményt nyújtottak még a Postás, Közlekedési, Vasas és Művelődési Minisztérium természetbarátai, akik bár nehéz körülmények között is, de a vállalt munkát elvégezték, sőt még túlteljesítették.

Sajnos az erdészeti hatóságok nem mindig támogatják a természetbarát mozgalmat. Az erdészeti munkák végzésénél nincsenek tekintettel az utjelzésekre, mert egy szállaló vágásnál kivágatják a jelzett fákat és ugyanazt teszik cserjéserdő tisztításánál, pedig csak egy kis jóakarattal kellene hozzá, hogy egy-kettőt meghagyjanak és akkor nem szakadna meg az utjelzés. A Pilisi Erdőigazgatóság még átiratban is ígéretet tett, de gyakorlatban nem teljesítették. A vadkár megelőzésére nagy területeket keritenek be, utakat zárnak el, kaput viszont nem készítenek, így a jelzett úton haladóknak árkon-bokron keresztül kell megkerülniük a területet, míg újra eléri a jelzett utat, ha egyáltalán eléri.

A Magyar Természetbarát Szövetségnek és a Budapesti Természetbarát Szövetségnek anketon kellene megtárgyalniuk illetékes szervekkel a kérdést, mert az e területen mind gyakrabban felbukkanó nehézségek miatt sokszor vész kárba az osztályok és egyesületek tömegesítő munkája, pedig Pártunk és Kormányunk határozata úgy szól, "minél több embert a szabadba."

Mit hoz az 1960 év a természetjáróknak?

A Budapesti Testnevelési és Sport Tanács Pártunk és Kormányunk határozatát végre hajtandó igen jelentős összegekkel támogatja a természetjárók és kirándulók zavartalan turázásának egyik igen jelentős előfeltételét, az utjelzést. Közel 400 km utjelzés felújítását és 50 km új utjelzés elkészítésére adott anyagi támogatást a Pilis és a Börzsöny hegységekben. Felismerte munkánk nagy

jelentőségét a Budapesti Idegenforgalmi Hivatal is, mert a régi jelzések felújítására, valamint új jelzések elkészítésére, továbbá új utjelzési táblák elhelyezésére 10.000 Ft összeget utalt ki a Budapesti Természetbarát Szövetség Technikai Bizottságának.

Hasonló felismerés vezette a Pestmegyei Idegenforgalmi Hivatalt a Dunakanyar kulturáltabbá tétele érdekében, amikor 3000 Ft-t szavazott meg a munkákhoz.

Ezek figyelembevételével remény van arra, hogy 1960 évben kitűzött terveinket megvalósítjuk, ha az osztályok és egyesületek tagjai is segítenek ebben a munkában.

Dajos Ferenc

Technikai Bizottság elnöke

KÖSZÖNJÜK ...

Szomoruan tapasztaltuk, hogyan kuszik évről-évre magasabbra a növényzet mászóiskoláink falain. Aniből magyar hegymászoknak ugyanis keveset adott a természet, még azt is elhódítja a gyom, a bozót.

Legjobban fájt az Oszoly pusztulása, hiszen itt tartottuk minden bemutatónkat, itt akartuk másokkal is megkedveltetni sportunkat.

Félévvvel ezelőtt fiatalok fejében született a gondolat: "Reprezentatív mászóiskolát csinálunk az Oszolyból!"

A BTSz Elnöksége a Hegymászó Bizottságon keresztül a munkához hatósági engedélyt és szerszámokat biztosított: hétvégén pedig 14 hegymászó összesen 264 munkaórát áldozott a cél érdekében. Az oroszánrészt a BMSC hegymászói vállalták, akik kemény kitartással 7 hétvégén 7 fővel dolgozva 192 munkaórát teljesítettek.

A munka befejeződött. A sziklafalak impozánsan emelkednek ki a növényzettől megtisztított környezetből. Készített ösvények kötik össze az Oszolytetőt a sziklák alatt huzódó turistauttal, és gyors mozgást biztosít a "Delagó" és az "Óra" között vágott szintet is. A gyakran használt mászóútvonalakon elhelyezett szögek növelik a biztonságot és védik a sziklát. A "Természetbarát fal"-on emlékkönyv várja a mászókat. Köszönet érte mindazoknak akik segítettek!

FIATAL HEGYMÁSZÓNEMZEDÉK SZÜLETÉSÉNEK KÉRDÉSEIRŐL

Az utóbbi évek egyik legnagyobb problémája volt a természetjárás fiatal utánpótlásának biztosítása.

Ez a probléma szorosan összefüggött a pedagógusok kérdésével: hogyan neveljenek testileg-szellemileg ép, egészséges fiatalokat? Hosszu időn keresztül nem jutottunk túl a hangzatos irányzatok pusztá tárgyalásán, bár a megoldást mindenki a természetjáró és az ifjusági szervezetek szorosabb, tartalmasabb kapcsolatában látta.

Az elmaradást ezen a téren még jobban kiélezte az a körülmény, hogy a természetjáró szervezetekben igen gyakran megnemértésre találtak a fiatalok kezdeményezései, sőt egyes esetekben érdekeik is háttérbe szorultak.

Az ISB-k tura és táborozási csoportokat szerveznek, amelyek egyrészt körzetükben az ifjusági természetjárás központi bázisát jelentik, másrészt tanfolyamok sorozatával az aktívák egész seregét képezik ki. A tanfolyamon sikerrel végzett fiatalok visszatérnek üzemekbe, iskoláikba, ahol önálló klubéletet alakítanak ki. Az ifjusági természetjárás erősödése így az üzemi természetjárás lendítő erejévé teszi a fiatalságot.

Azt az utat azonban, amelyen az ifjuság kezdeményező erejét és lendületét hasznos munka formájában szeretnénk látni, a tapasztalt természetjáróknak kell megmutatni. Az elméleti képzés eredménye jelentős mértékben attól függ, mennyire sikerült a természetjárás iránt érdeklődő fiatallal megszerettetni a természetet, a vándorlás életmódját és szokásait.

Ha mi hegyászok is megvizsgáljuk, hogyan állunk a fiatalok bekapcsolásának kérdésével, bizony alig-alig bejárt területekre tévedünk. A magyar hegymászást újjászervező munkánk három éve indult meg és az ezalatt bekapcsolódók átlagos életkora kb. 25 év. Husz évesnél fiatalabb kezdők alig akadt. Nem tettünk határozott lépéseket, hogy megoldjuk ezt a kérdést, pedig minden értekezletünkön tárgyaltunk róla.

Csoportjaink jórésze még most is érdemtelenül foglalkozik vele.

Biztos vagyok benne, hogy sorainkat fiatalokkal kiegészítve és ifjusági csoportokat alakítva annyira megerősödhetnénk, hogy eredményeink szinte felbecsülhetetlen mértékben növekednének.

A természetjáráson belül a hegymászás minden vonatkozásában alkalmas arra, hogy a fiatalokkal megkedveltesse ezt a sportot. Tanuja voltam azonban néhány fiatal kezdő pályafutásának és igen sok tanulságot szűrtem le megfigyeléseimből - az idősebbek számára.

Hibás elgondolások vezettek bennünket a fiatalokkal való helyes kapcsolat kialakításában. Minden törekvésünk azt célozta, hogy a fiatalokat társaságainkba beépítsük, ahol azonban nem érezték magukat otthonosan. Nem gondoltunk arra, hogy sokkal gyorsabban és erősebben kovácsolódik össze egy hasonló koruakból álló csoport és ebbe két-három idősebb hegymászó beilleszkedése sem akadály, akik mint oktatók, vezetők vagy tanácsadók működhetnek a szerint, hogy a csoport milyen mértékben érdeklődik, illetve foglalkozik hegymászással.

Ennek a hibának megfelelően a tananyagot sem szabtuk ki helyes mértékkel. Az Óra csoport, a Delago-fal, a Vaskapu utjai, döntő többségükben - hazai viszonylatban - a felsőfokot jelentik. Keződink néhány hét után már ezeken az utakon követtek bennünket.

Igaz, hogy mindezekig igen rátermett kezdőkkel kerültünk kapcsolatba, de veszélyes ez a módszer. A veszélyt itt nem balesetbiztonsági szempontból nézem, hanem a kezdő egyenletes fejlődését vizsgálom. Két szélső eset alakulhat ki: nem megy a mászás és kedvét veszti, ha a sikertől esetleg megszédül. Nem érzi fejlődésének fokozatosságát. Ugyanakkor beképzelt lehet, elégedetlen az utazási lehetőségekkel és mindennel, amit számára biztosítani tudunk.

Ezek az alapvető jellemzők, de jó hegymászó és pszichológus legyen az, aki kibogozza, hogy sok így bevezetett fiatal későbbi magatartásának mi az indítéka, mert a valóságban a két eset közötti átmenet igen sok formáját találjuk. Az egyenlőtlen fejlődés következtében nem lesznek biztos előlmaszóink, szubjektív okok fellepté miatt nő a balesetveszély és megoldatlan marad az utánpótlás rendszeres képzésének problémája.

Mit tehetünk ezeknek elkerülésére?

A nehéz falak mellett számosan akadnak - egyenlőre még jórészt ismeretlenül - könnyebbek is. Különösen gazdag ilyenekben az Oszoly, amely a fiatalok "erszényébe is belefér." Az ilyen alakulatokon kell megnyitnunk a "mászó-ovodákat", ahol a kezdők rövid idő alatt önerejükől is biztonságosan gyakorlatozhatnak. Kellő biztonság megszerzése és technikai alap elsajátítása után következhet számukra a mászóiskola.

Nem az a cél, hogy ezek egyes utvonalaait egyszer - egyszer éppencsak leküzdjék, hanem hogy rendszeres és biztos mászásokkal készüljenek fel a magashegyi turákra. Ilyen alapokon elindulva - úgy gondolom - jól megoldható a hegymászó fiatalok rendszeres képzése és nem kell attól félnünk, hogy mi leszünk az "utolsó mohikánok."

Az ifjuság bevonásával tehát kettős feladatot kell elvégeznünk, mert az eddig elért színvonalat feltétlenül tartani kell, de azt a jövőre nézve is biztosítani csak az ifjuság segítségével tudjuk.

Peiker György

KIHEZ

Forduljak

Szerda van, a Budapesti Szövetség hivatalos napja. Ez tehát az az idő, amikor ügyes-bajos dolgaira orvoslást talál mindenki.

Jönnek is az "ügyhozók" egymásután. De már az ajtónál megtorpannak. Mennyi ember? Zsufolt minden szoba? Kit is kellene megszólítani az én ügyemben - tündőznek -.

Hamarosan kiderül, hogy nem is olyan nagy hiba a tájékozatlanság. Itt mindenki ismeri egymást, mindenki szívesen ad felvilágosítást, hogy melyik ügygel ki foglalkozik. Eddig úgy megy minden, mint a karikacsapás. Megvan a "felelős", most már csak várni kell míg sorra kerül, mert a kérdezőzködés alatt többen megelőzték.

Az ügyhozók hosszan előadják panaszukat, a "felelős" pedig tanácsol, ir, bélyegez, közben még a tájékozatlanok kérdezőzködéseire is válaszol, hogy melyik ügygel ki foglalkozik.

Egyik óra a másikat követi, a levegő egyre sűrűbb lesz a cigarettafüsttől és az aktívák egyre fáradtabbak. Pedig az igazi munka még csak akkor kezdődik, amikor az "ügyhozók" már hazamennek. Ekkor kell iktatni, válaszolni, megbízni, leváltani, fegyelmit tartani, megállapodni vasárnapra ellenőrzésre és bejárásra.

Persze mindez könnyebben menne, ha mindenki tudná, melyik ügygel kihez forduljon. Ezen most segítünk.

Bádonyi Géza, elnökhelyettes, gazdasági és költségvetési ügyekkel foglalkozik. Hosszu Aurél, versenynyilvántartó és rendszerező, a végzett munkák adminisztratív ellenőre.

Horváth Sándor, személyzeti nyilvántartó, biróküldő.

Semlyén Andor dr, fegyelmi ügyek, rendeleti, jogi ügyek felelőse.

Kucsai János, szertáros.

Nagy Ernő versenybírók utazási utalványaival foglalkozik.

Görög János statisztikus.

Lisony József a VT titkára, iktatás, levelezési ügyek felelőse.

Sipos István a befutó nevezések és a mindenkori kampányfeladatok megbízottja.

Ime az elnökség. Ha a VT életét tovább vizsgáljuk, akkor a következő képet nyerjük. A 113 férfi és 6 nőből álló versenybiróságból 77 bíró végez aktív munkát. Ebből 37 ellenőriz, 40 bíró pedig rendez, azaz verseny elnöke vagy elnökhelyettese. Ebből a negyvenből 18 bíró csak legfeljebb évi 2 rendezvényben működik közre teljesértékű szakmai és gazdasági szervezőként. 13 azoknak a bíróknak a száma, akik az év folyamán 6-14 verseny lebonyolítását végezték.

A budapesti tájékozási versenyek 1960. évben jelentősen bővülnek. Budapest bajnoki fordulót rendez az I.II.III. ifjúsági és női osztályokban, egyéni férfi, ifjúsági és női bajnokságot tart és háromfordulós gyakorlóversenyt készít elő.

Mindezt jól ismerik azok az egyesületek illetve osztályok, amelyeknek versenycsapatái rendszeresen szerepelnek a bajnoki fordulón. A jelek szerint viszont vannak olyan osztályok, amelyek szívesen indítanak csapatokat, de nem tudják hol van erre mód. A budapesti III. osztályba még elfogadnak a kiírás feltételeinek megfelelő versenycsapatokat, sőt a gyakorló csoportban is van mód indulásra.

A versenyezni kívánó osztályok megbizottjai szerdai napokon tárgyalhatnak, vagy írásban érdeklődjenek a Budapesti Természetbarát Szövetség címén, Budapest V. Váci utca 62.

A 3001. rajtengedélyes

- Jól van barátom - mondtam, erre benevezek! - Majd én megmutatom! Nem sport ez a természetjárás, ez is valami? Veletek természetjárókkal a jövőben ugyanis a Földművelésügyi Minisztérium foglalkozik, nem a Sporthivatal - Így és ehhez hasonló módom köptem a markomat, azaz virtuskodtam, mert én jól-nevelt ember vagyok, a markomat nem köpöm. A hivatalban a könyvelési osztály feszült figyelme kísért, természetjáróvá válásom közben, de különösen Beretvás, aki ahelyett, hogy buzdítana, megkísérelt inkább elkedvetleníteni.-

- Te Tóni - fordult hozzám, természetesen a Beretvás, - öreg legény vagy te ahhoz, hogy csak úgy máról holnapra benevezz a turista versenyre, először gyere velünk, mi is járjuk a hegyeket, de csak úgy sétálva...- Nem értesz te ehhez Zs. Lettkém /ez Beretvás beceneve/, egy kis sétálgatás nem számít, de különben sem vagy sportember, én meg már gyerekkoromban is egyérintő bajnok voltam Csabán, a Halfog téren! Beretvásnak erre nem volt tromfja. Furkosbotot vettem, majd aláírtam az igazolólapot, a 3.001-iket.- Ennek nincs jelentősége - jegyezte meg az a csinos szőke nő a Természetjáró Szövetségben, aki igazolványomat kiadta. Bemutatkozásom versenye szombaton éjjeli és vasár-

nap nappali szakaszból állt. A sportkörben magyarázták meg, hogy mi lesz a teendőm és bemutatnak társamnak a hosszú Kissnek, aki ismeri a térképet és a tájolókat, akivel együtt rajtolok.

Pénteken sportemberhez méltóan korán lefeküdtem, hogy másnap friss legyek. Szombaton reggel mégis gyomorfájással ébredtem, talán az előző napi töltött-káposztától?

Ebéd után vonatra szálltam Kissel, elutaztunk a Bükkre. Élveztem a dolgot és amikor megérkeztünk, akkor láttam életemben először eleven kétlábu természetjáró versenyzőt.

- Ezek olyanok mint a bányászok - mondtam Kissnek - mi a csodának viselik fejükön az elemlámpát, lusták kézben vinni? Kiss megjegyzésemre bambán mosolygott; csak azért bambán, mert másképp nem tud. Amig utrakeltünk, Kiss és én is bányász öltözékbe vedlettünk át, azzal a különbséggel, hogy én az elemlámpát kézben vittem, ami ellentétben elképzeléssel, nem keltett különösebb feltűnést. Elindultunk szépen, nyugodtan, nem szóltunk egy szót sem, mert Kiss - sohasem tudtam, hogy ilyen nagyképű- állandóan a térképet babrálta és hozzá mormogott: itt egy horhos, itt egy ellenőrzőpont, tőle északra nyereg, az időmérő állomás, a forrás és így zagyvált össze-vissza.

Azt hiszem mondtam már, hogy elindultunk, mert ha nem mondtam volna, hát mondom: elindultunk és én a táv első métereinél veszteséges lettem mint az a vállalat, amelyik a tervét nem teljesíti, mert elvesztettem a furkosbotomat. - Öregem vigyázz! - szólt Kiss, de későn, amikor botomat eldobtam és a nyakam majdnem kitörtem, mert megbotlottam valamiben. - Semmi az egész pajtikám - igyekeztem tekintélyemet megóvni - csak az a hiba, hogy nem láttam a 16-os meszelést és lejt a pálya! Elővettem magamban, hogy vigyázni fogok, amikor újabb kellemetlen kalandba keveredtem. Azt mondogatja Kiss, hogy nem találja a pontot. - Kérdelem milyen pontot, a 11-es pontot? - Marha, ez nem labdarugás, az ellenőrző pontot nem találom, - gorombáskodik velem. - Jól van komám keresd csak, ha neked pont ez a pont hiányzik, én odébb lépek, hátha éppen rajta állok. Odébb is léptem, bokáig a vízbe és felszisszentem. - A forrás - üvöltött fel Kiss - ott az ellenőrző pont! Ami nem volt más, mint a forrás melletti fára kötött pléhszatulya és zászló. Bedobtuk a szatulyába egy papírost és mentünk tovább.

A cipőm hol lucogott, hol tocsogott, a gyomrom égett, a kezem fázott, az elemlámpám nem világított és én akkorát estem, hogy azt hittem behorpad a hegygerinc, pedig nem horpadt be, de az oldalam úgy fájt, hogy az előbb felsorolt bajaimra utóbb csak szeretettel tudtam gondolni. - Sötét az éjszaka - gondoltam - enyhítve a történeteket szomorúan bandukoltam Kiss mellett. - Keresztülmegyünk a nyiladékon - magyarázta ez az érzéketlen ember - majd leereszkedünk a horhoson és annak tulsó oldalán felkapaszkodunk, ott van az időmérő állomás. Ráhagytam, hadd menjen, ereszkedjen, kapaszkodjon, mit bánom én, csak hogy ez így ment végig: mert jött a nyiladék, azaz nem jött, hanem mi mentünk keresztül rajta, azt azután a horhos, amiről jobb nem beszél-

ni, azt azután ilyen, meg olyan dolog és ez a Kiss - pedig a hivatalban elég lustának ismerik - mindenhova el akart menni, mintha a pályát, azaz a terepet másnap füvesítés miatt elzárnák a versenyzők elől.

Rogyadozó térdekkkel, imbolygó járással, lüktető halántékkal téptem át hajnal felé az elképzelt célszalagot, és amikor másnap indulni kellett a nappali versenyszakaszban, remegő hangon csak azt tudtam társamnak mondani:

Ez nem megy barátom, valami mást fogok sportolni, mert itt a pálya nem lejt, hanem mindig emelkedik!

Lewald György

Tudja-e, hogy a budapesti természetbarátok munkaterületén 120 km utjelzés van, melyből évente 400 km jelzés kerül felújításra a Budai, Pilis és Börzsöny hegység területén?

Új kilátó épült a Bölcsőhegyen a régi helyébe, melyet a volt Dréher uradalom 1938-évben ledöntetett. A kilátó elkészítője a Szentendrei Állami erdészet volt, melynek vezetője Bíró László régi MTE turista. Bár minden erdészeti vezető ebben a szellemben foglalkozna a turistasággal.

.x.x.

Új utjelzés készül a Nagyirtás-pusztai Vasasháztól - Nagy Börzsönyig, mely lehetővé teszi a Hosszuvölgy kikapcsolását. Az erdei vasuttöltésen ugyanis nem éppen kellemes volt a gyaloglás Nagy Börzsönybe. Az új utjelzés a Vasasháztól a Koppány felé haladva a kék + és kék négyszög jelzéssel együtt halad az erdei vasut rakodójáig, majd, a kék négyszög jelzés balra elfordul Márianosztra felé a Bezina völgybe, míg az új sárga + jelzés a Vasverem rétnél elválk. Az új jelzés a réten haladva befordul a Tomácshegy felé, előbb szekér-, majd gyaloguton eléri a Tolmácshegy nyergét, ahol csatlakozik az erdei vasut rakodójától jövő szekérúthoz. Ezen folytatva utját, kiér a Hosszu hegy és Tolmácshegy nyergébe, ahol pazar kilátás nyílik az egész északi Börzsönyre. Később felkapaszkodik a Hosszuhegy gerincére, ahonnan újból gyönyörű a kilátás az Ipoly völgyére és a nyugati Börzsönyre. Lassu ereszkedés után Börzsöny falu előtt gyalogösvényen az állami erdészethoz eléri a Hosszuvölgyet, majd a falut.

Hálólhelyek a Börzsönyben

Az erdészeti hatóságok a ki nem használt munkásszállásokat éjszakázásra, kel-
lő biztosítékkal a turisták rendelkezésére bocsátják. Vadászkut, Dosnyai ház,
Hajagosiház, Musliház, Rózsapatakiház és Letkési Hidegforrási munkásszállá-
sok jöhetnek számításba, de még a Magastaxi házban is kapható hálólhely.

Örömmel üdvözöljük a VIII. Vörösmarthy M. Fiugimnázium kezdeményezését. Az
iskola felismerve a tanulók természetjárásba való bekapcsolásának szükségese-
ségét "Vörösmarty" kupát alapított, budapesti középiskolák részére. A kupát
természetjáró téjékozdási versennyel egybekötött turán lehet elnyerni. Re-
méljük, hogy a Vörösmarthy gimnázium kezdeményezését, a budapesti iskolák tá-
mogatják és hasonló kezdeményezésekkel segítik elő az ifjusági természetjárást.

Versenybirói Tanács
/Bádonyi Géza/

Szervezeti hir:

Lapzártakor jelentik: Budapesten 1960 április hó 15-ig 17981 fő természet-
járó váltotta ki az új igazolványt.

Megosztás:

Vasas Egyesület	5770 fő	110 osztály,
Építők "	1315 "	18 "
Vasutas "	420 "	4 "
Bőrös Liga	193 "	4 "
Közalkalmazottak	597 "	21 "
Textiles	485 "	18 "
Egyesületen. ligán		
kivüli osztályok	1466 "	135 "
Pedagógus	1321 "	18 "
Vörös Meteor	2020 "	21 "
Helyipari	1313 "	24 "
Postás	511 "	9 "
Orvos Eü.	177 "	7 "
Kinizsi	396 "	14 "
Vegyesipari	507 "	12 "
Ruhaipari	437 "	7 "
Közlekedés	475 "	11 "
Spartacus	278 "	7 "
Typografia	310 "	8 "

A kerületi élet

Régen néhány kerületben ütőképes turistamunka folyt. Most pedig egyáltalán nincsen kerületi élet. Vajjon miért? Szívesen hallanók a kerületi TST-ék és a régi kerületi aktívák válaszát.

Szövetségünk és az egyesületek

Egymásután alakulnak a természetbarát mozgalom új, nagy szervezeti egységei: az egyesületek. Ezek valamennyien országos szervek s ezért Szövetségünkkel - mely utóbbi területi szerv - nincsenek kapcsolataik. Annál inkább vannak azonban az osztályaiknak, amelyeknek zöme Budapesten működik. Ugy érezzük, hogy itt szervezeti hiányosság van, amit pótolni kellene. A hiány azonban nem akadályoz meg bennünket, hogy ne köszöntsük őszinte szeretettel a már megalakult vagy alakulóban levő egyesületeket s ne kívánjunk nekik eredményes munkát.

Adósságaink

Ilyenek is vannak, s hiányukat érezzük is. Így

- nincsen kerékpár bizottságunk,
- nincsen vízibizottságunk,
- s nem régen szűnt meg ifjúsági bizottságunk is.

Az első kettő életrehívását még meg sem kíséreltük, a harmadikat pedig életre hívtuk ugyan, de nem sikerült életben tartanunk.

Ez évben azonban e hiányokat is pótolni kívánjuk.

A naptár-ügy

Céltudatos sporttevékenység alapja az időben elkészített esemény-naptár. Ennek az országos naptár a vezérfonala. Ha ez nem készül el időben, a területi és más szervek egyszerűen nem tudnak naptárt készíteni.

E területen is van még pótolnivaló.

Az 1960 évi országos naptárt az idén is csak nem régen kaptuk kézhez. Ez a magyarázata, hogy még itt sem tudunk teljes budapesti naptárt nyújtani.

Javasoljuk, hogy az 1961. évi naptárt már ez év kora őszén készítse el az Országos Szövetség.

Az országos Szövetség munkaprogramjából:

"Ez évben feltétlenül el kell készíteni a területi szövetségek és a természetbarát szakosztályok mintaalapszabályát illetve tevékenységi ügyrendjüket."

Sorsdöntő programpont!

Igazán csak azok tudják értékelni, akik már három éve nélkülözik a "mit kell, mit illik és mit szabad" vezérfonalat.

Minél előbb történő megvalósítást kívánunk.

Az MTSZ első félévi munkaprogramja:

A Magyar Természetbarát Szövetség elkészítette féléves munkatervét elnökségi ülésekre lebontva s eljuttatta Szövetségünkhöz.

Örömmel üdvözljük ezt a hosszabb távu programot, amely az eddig többször kifogásolt ötletszerűség helyett komoly - áttekinthető - tervszerűségre alapozza a Szövetség munkáját.

Rámutatunk azonban arra, hogy egyetlen eset kivételével az elnökségi ülések időpontja szerda s így összeesik a budapesti szövetségi nappal. Az egyetlen kivétel június 9 /:csütörtök:/ - amikor a Budapesti Szövetség munkáját tárgyalja.

Ha ez az eltérés figyelmességéből történt, - hálásak vagyunk érte, de ha csak elírásból, akkor is köszönettel nyugtázzuk.

A Budapesti Természetbarát Szövetség szervezete

A Budapesti Természetbarát Szövetség a Budapesti Testnevelési és Sport Tanács felügyelete és a Magyar Természetbarát Szövetség szakmai irányítása alatt működik. A Szövetség munkáját az Elnökség irányítja részben az elnökségi határozatokkal, részben pedig az egyes bizottságok vezetőin, mint az Elnökség tagjain keresztül.

Az Elnökség személyi összetétele a következő:

elnök:	dr. Szaniszló József
elnök h.:	Szőnyi László
titkár	dr. Kovács Pál

Az egyes bizottságok vezetői:

turavezetői testület:	Varga László
versenybizottság:	Galgóczy István
gazdasági bizottság:	Somló Jenő
technikai bizottság	Lajos Ferenc
oktatási bizottság:	Buch János
hegymászó bizottság:	Pozsonyi István
szervezési ügyek:	Soltész Béla
szövetségi irodavezető:	Lajos Ferenc

A Szövetség hivatalos helyisége Bp. V. ker. Váci utca 62-64.sz. földszint 7-8-9. szám alatt van. Szerda a szövetségi nap, amikor du. 17,30 - 19,30 óra között az elnökségi tagok, az egyes bizottságok vezetői és aktivái az érdeklődők rendelkezésére állanak.

Kizárólag - a természetjáró igazolványok érvényesítése ügyében - kedden, szerdán és csütörtökön du. 15-19 óra között lehet felkeresni a szövetségi helyiséget. Az igazolványok érvényesítését a Szövetség irodavezetője, Lajos Ferenc sporttárs végzi, az ebbe a munkába bevont természetjárók segítségével. Telefonszám a fenti hivatalos idők alatt:

180 - 009

180 - 263

184 - 458

56 mellék

A szervezett természetjárás fejlesztése és irányítása területén a budapesti Szövetségre háruló konkrét feladatokat az egyes bizottságok /a bizottság vezetője és a munkába bevont természetjárók/ látják el. Erre tekintettel az Egyesületek és Osztályok vezetői és aktivái a felmerülő konkrét kérdéseikkel /pl. utjelzési munkák vállalása, tanfolyamok rendezése, stb./ közvetlenül az illetékes bizottság vezetőjét keressék fel, a szerdai szövetségi napon.

A természetjárók kedvezményes vasuti utazásához szükséges "Utalvány"-ok kiadásával a Turavezetői testületnek ezzel megbízott csoportja foglalkozik. Ez a csoport földszint 9.sz. szobában minden szerdán a hivatalos idő alatt az Egyesületek és Osztályok rendelkezésére áll. Az utalványok kiadásának és kezelésének rendjét több körlevélben már közöltük a budapesti természetjáró szervekkel. Ezeknek lényege: havi vagy negyedéves turaprogram benyújtása, az átvételre jogosult személy kijelölése, a korábban felvett utalványokkal való időbeni szabályszerű elszámolás, az utalványok pontos kitöltése és rendelkezészerű felhasználása, stb. A jelentős utazási kedvezményre tekintettel mind a MÁV, mind a Szövetség az utalványok kezelésére vonatkozó rendelkezések szigorú betartását követeli meg.

Az egyes bizottságok munkakörét és tevékenységi területét maga az elnevezése is meghatározza és azok elvileg megfelelnek az Egyesületek, Osztályok hasonló bizottságainak.

Kiadói Főigazgatóság eng. sz.: 1360/960.
Kiadásért felelős: Dr. Kovács Pál

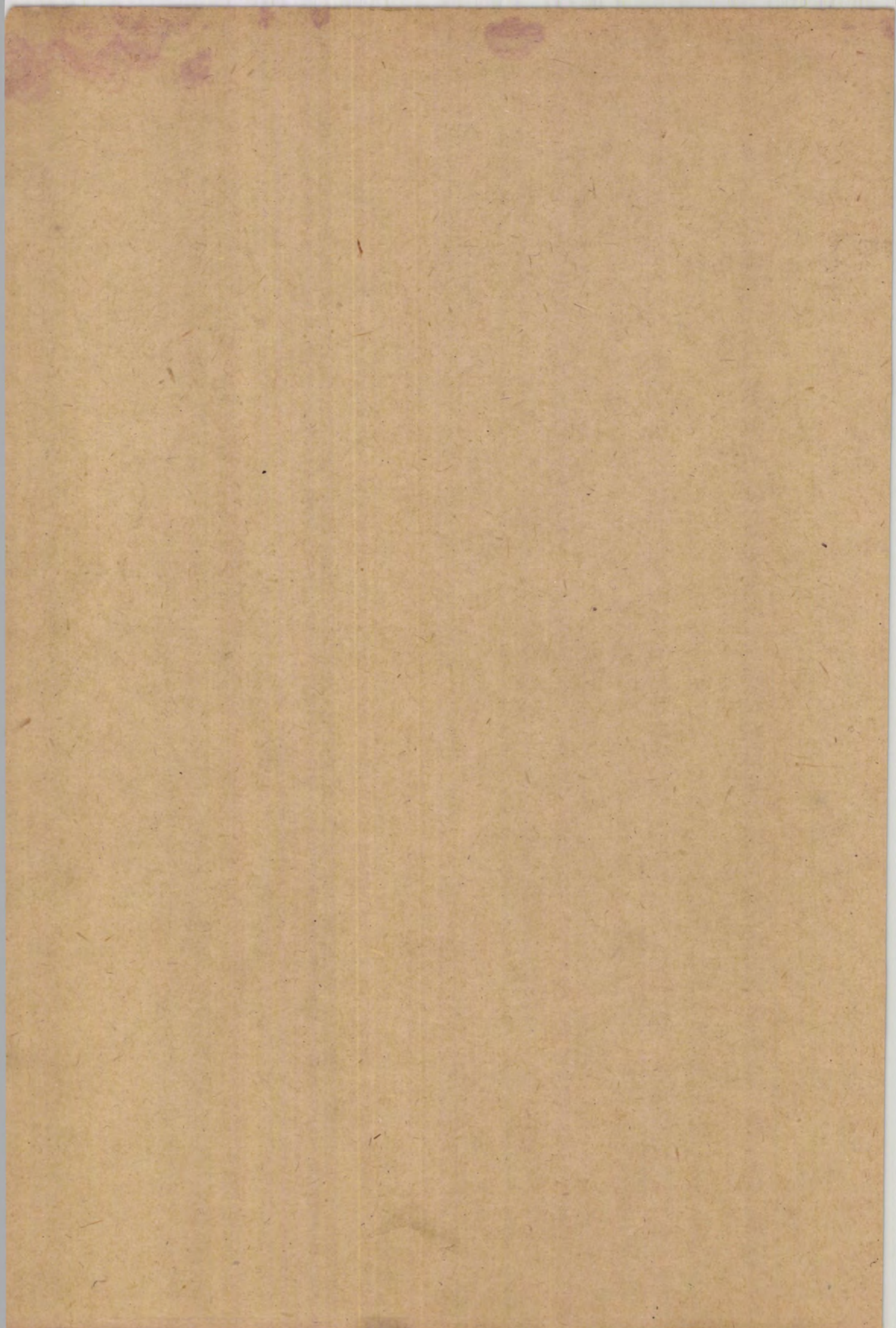

60-938 - Felsőoktatási Jegyzetellátó V. Bpest

A Tájékozódás Sportja

A BUDAPESTI TERMESZETBARÁT SZÖVETSEG HIRADOJA

Különlenyomat a
„Tájékozódás Sportja” 1960. dec. számából

A TÁJÉKOZÓDÁS Sportja

Értesítőnk előző száma általános érdeklődést keltett - s ez megfelelt eredeti célkitűzéseinknek. Olvasóink főleg beköszöntőnket vitatták - többnyire helyeslően. Általános kívánságuk, hogy szeretnék bővebbet hallani, tudni a természetjárás sportjellegéről, de főleg a tájékoztatói versenyekről. E széleskörű érdeklődést szeretnénk kielégíteni. Az alábbiakban az erre összpontosuló riporteri munkának eredményét kapja az olvasó. A három legilletékesebbhez fordultunk felvilágosításért: a Budapesti Természetbarát Szövetség versenybírói tanácsának elnökéhez, a Magyar Természetbarát Szövetség versenybírói tanácsa elnökéhez és a tanács ama vezetőségi tagjához, kinek feladata e versenysport külföldi kapcsolatainak ápolása.

Elsőként Galgóczy István nál, a mi Szövetségünk versenyfelelősénél érdeklődtünk, akiről köztudomásu, hogy szenvedélyes hiva, szervezője és propagandistája ennek a sportágnak. Miután a tájékoztatói versenyzés még a szakosztályokban is vita tárgya, tőle azt kérdeztük: sport-e egyáltalán a tájékoztatói versenyzés, s ha igen, mivel tudja ezt bizonyítani? Abban állapodtunk meg, hogy a kérdés feltevése után néhány nappal válaszol csak. A megadott időben pontosan jelentkezett és ezt mondotta:

- A kérdés nagyon furcsán hatott rám. Nyilvánvaló, hogy addig nem lehet határozottan és helyesen válaszolni, amíg félreérthetetlenül meg nem tudom határozni azt, hogy mi is a sport tulajdonképpen. Már amikor gondolkodni kezdtem ezen, rájöttem, hogy amit általában sport alatt értenek a köznyelvben, az legalább háromféle. Egyik a t u l h a j t o t t v e r s e n y - s p o r t, amely csak az eredményeket nézi, a résztvevők egészsége nélkül.

Kétségtelen, hogy itt sport jelentkezik gyakorlatilag, bár nem tekintem a sport klasszikus megnyilvánulásának. Hol van benne a szórakozás? Másik a t ö m e g s p o r t vagy annak az a megnyilvánulása, amikor emberek olykor labdát rugnak, usznak, eveznek. Ha ezt sportoló szándékkal teszik, nem lehet elvitatni tőlük, de ha nem rendszeresen csinálják, akkor megint csak nem tudom a sportolás főágának tekinteni. Hol van benne a rendszeresség? A harmadik gondolat pedig az, amit én is a tulajdonképpen sportnak tekintek, vagyis a rendszeres, az egészséget fokozó, célszerű, módszeres testedzés, melynek az az eredménye, hogy a benne résztvevők egészségesebbek, ügye-

sebbek, erősebbek lesznek, hosszabb ideig élnek és kellemeesebben érzik magukat, - javul a közérzetük, önbizalmuk, s még szellemi képességük is.

- Miután én önmagamban sem tudtam eldönteni, hogy mit értünk sport alatt, megkérdeztem a szakosztályi elnökömet, határozza meg nekem röviden, szabatosan: mi a sport? Nem tudta megmondani. Elővettem szekrényemből a sportszótárt és attól kértem tanácsot. Kielégítő választ nem kaptam innen sem. Ilyenfajta meghatározás szerepel benne: a sport olyan tevékenység, mint például a vivás, uszás stb. Ezt szótár nélkül is tudtam. Most már bátor lettem és felhívtam a Magyar Tudományos Akadémia nyelvészeit. Megmondották, hogy szívesen elmagyarázzák nekem a szó eredetét, származását - de meghatározására nem vállalkoznak. Nem sokkal ezután a Testnevelési Főiskolán jártam: az első ember, akit megkerestem ebben az ügyben, azzal háritott el, hogy nem az ő hatáskörük meghatározni, mi a sport. Végül menedékként a Testneveléstudományi Elméleti Tanszékhez fordultam. Jó helyen járok, mondták, s már adták is a meghatározást: "A sport: egy tevékenység versenyszerű művelése". Megmondtam, hogy a válasz nem elégít ki, mert ezek szerint a munkaverseny is sport - márpedig ezt a józan közvélemény nyilvánvalóan nem tartja annak. Hol van ebben a játék? Ujabb tudósokhoz, kutatókhoz fordultam, s a válasz: testgyakorlati ágakban versengés művelése. De sokan vitatták ezt is, mert ha rendszeresen edzem magam az uszásban, mérem a teljesítményemet, versenybe szállok előbbi időimmel, s megállapítom, hogy javulok, vajon sportolok-e? Hol marad a játékosság? A versengés? Az erő-összemérés?

A r e n d s z e r e s szó mindenestre szöveget ütött a fejembe. Miután a fentiekben eléggé bebizonyítottam, hogy csak a saját véleményemről lehet szó a meghatározás kérdésében, megpróbálom kifejtetni gondolataimat először arról, hogy mi a sport, aztán arról, hogy miért sport a tájékozási versenyzés és általában a természetjárás, - ha ez utóbbit rendszeresen üzik.

Mi a döntő ismertetőjele a sportnak? Szükséges, hogy játékosság legyen benne és kedvtelés. Ne a gazdasági élettel legyen kapcsolatos, ne legyen rákényszerülve az, aki üzi, fejlessze az állóképességet, az ügyességet, ruganyosságot, robbanékonyságot, testi erőt. Tehát én már a profizmust is kissé sporton kívüli tevékenységnek tekintem, hiszen ez a profi kenyérkeresete, másrészt bizonyos elméleti felkészültséget beleérték a sporttevékenységbe, hiszen a gyerek se tudja még, hogy a labdát célravezetően hogyan kell rugni és Varju Vilmos sem csupán azért tudja messzire lökni a súlyt, mert erős, hanem azt is tudja már hozzá: hogyan kell félfordulatot vennie a lendület pillanatában. Még a kapáláshoz is ész kell, szükség van gondolkodásra a sporthoz is. A helyzet gyors felismerése majdnem minden sportágban kívánatos. Az első megközelítés tehát az, hogy a sportéletet egyszerű, hirnév nélküli embe-

rek szórakozásának tekintem, mely egyuttal az egészségüket is fejleszti és teljesebb emberré tesz bennünket.

Lássuk ezek után, sport-e a tájékozódási versenyzés? A természetjáráson belül ugyanis nemcsak ez az egyetlen aktív sportlehetőség. A rendszeresen gyalogturázó és vadevező ember is sportol, még ha szalonnát süt és virágot szed is közben. Egyebek mellett éppen ez bizonyítja, hogy kedvét is leli a dologban. Aktív sport a barlangászat és a sziklamászás is, nem is beszélve a sielésről vagy a kerékpározásról. A kapitalista Magyarországon a Horthy-reakció csak egy kis létszámú rétegnek tette lehetővé a sportok üzését. A szocializmus építése közben éppen arra nyílik lehetőség, hogy a nagy átlagot, a közepes képességűeket is korra, nemre, születésre és adottságra való tekintet nélkül, rendszeres testedzésbe vonhassuk. Az egész nép testi edzettségének, ügyességének és egészségének emeléséről van szó, ha én sportról beszélek és ennek a tevékenységnek csak határesetei a csúcseredményre törő élsport és az a tömegesítő törekvés, amely mindenkit be akar vonni a sportmozgalomba.

Befejezésül még talán meg lehetne állapítani, hogy különbség van az aktív pihenés és az aktív sportolás között. A tájékozódási versenyzés aktív sport, mert készülni kell rá, edzeni kell hozzá, elméleti és fizikai tréning szükséges, amely minden sportra jellemző. Felsorolom a tájékozódási versenysport fő jellegzetességeit:

1. Végzése során erőki fejtésre kerül sor, mely szívósságot feltételez. Voltak vizsgálataink; a sportorvosok megállapították, hogy egy éjjel-nappali versenyen több mint négy kilogramm súlyvesztés is érte a versenyzőt. Ez nagyobb erőpróbát jelent, mint nagyon sok más sportág.
2. Erőösszemérésre kerül sor a tájékozódási versenyeken. Van egyesületi, országos, egyéni és csapat bajnokságok, van válogatott csapatunk, vannak ifjusági és női versenyek, első-, másod- és harmadosztályú versenyzőink, ami általában jellemző a módszeresen vezetett sportágak életére.
3. Küzdőszellemet alakít ki a versenyzőkben, amely szintén a sport hivatalosan megállapított nevelési eszközei közé tartozik.
4. Van honvédelmi jellege. Az itt nyert képességek a haza védelmére talán minden egyéb sportágnál általánosabban készítik elő és teszik alkalmassá a versenyzőt.
5. A logikai képességet is fejleszti, mert bebizonyosodott, hogy versenyekinken csupán állóképességgel nem lehet eredményt elérni: a helyzet könyörtelen elemzése, a logika alkalmazása behozhatatlan előnyt ad annak, aki tud élni vele.

6. Elméleti felkészültséget és taktikai tudást is lehet vele továbbfejleszteni.

7. Végül egy döntő érv: az ifjúság szereti ezt a játékos erő-összemérést, gyakorlatlan logikával is sportnak tekinti, méghozzá a javából.

Összefoglalva az eddigieket megpróbálok szerény képességeim szerint egy rövidebb meghatározást adni a sportról:

A sport a testgyakorlati ágakban való olyan - játékból vagy kedvtelésből végzett - tevékenység rendszeres és önkéntes művelése, amely a fizikai állóképességet, testi erőt és ügyességet, ruganyosságot és robbanékonyságot az egészségesség háttárain belül fejleszti, gyors helyzetfelismerésre és következetességre nevel.

A kényszerűségből vagy a megélhetéssel kapcsolatban végzett hasonló tevékenység, továbbá a magasabb szintű eredményekre való törekvés, amely az egészségre káros lehet, - nem tekinthető igazi sportnak. Az egyedül csak eredményességre törő sportági munka is a sport tulhajtásának minősíthető.

Miután a tájékoztató verseny a fentieknek tökéletesen megfelel, én feltétlenül sportnak tekintem.

A Magyar Szocialista Munkáspárt 1959 júliusi határozata foglalkozott a természetjáró mozgalommal. Az ott lefektetett tézisek meghatározták a Párt új sportpolitikáját és ezzel tiszta helyzetet teremtettek. Értékeltek az eredményeket, s rámutattak a hibákra. Feladatként említették az új formák alkalmazását, amelyek céltudatosak és vonzzák a dolgozókat. A Magyar Testnevelési és Sporttanács ez irányelvek alapján hozta meg határozatát a természetjárásról, s megállapítva, hogy az: "... a maga szákaival a testnevelés egyik alapvető része, a testi erő és képesség sokoldalú fejlesztésének egyik eszköze. Nagy nevelő, képző és egészségfejlesztő hatása van, növeli az akaratot, a közösségi érzést. Ennélfogva az aktivitás, a találékonyság, a kitartás, a felmerülő nehézségek leküzdése, a közösségi élet és tevékenykedés képessége igen jellemző a természetjáróra. A hazafias nevelésnek is jelentős eszköze a természetjárás. A természetjáró lehetőséget kap megismerkedni a nép államának gazdasági és kulturális eredményeivel és munkájával, hazánk történelmi emlékeivel és dicső hagyományaival, a falvakban végbemenő szocialista átalakulással, iparunk új létesítményeivel."

Az MSZMP művelődéspolitikai irányelveinek a sportra vonatkozó megállapításai is helyes irányba fordítják a természetjáró sportmozgal-

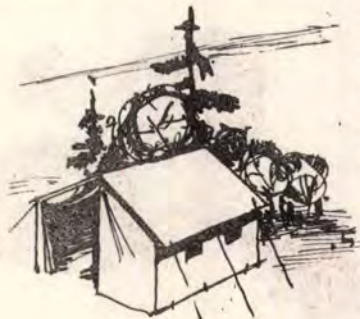

mat. A feladatként említett új formák sorában a fentiek szellemében kelt új életre az elmúlt években a természetjáró mozgalom keretein belül a tájékozódás versenysportja is igen fontos szerepet játszik a mozgalom életében. Mindaz ugyanis, ami a fentiekben a turára vonatkozik, f o k o z o t t a b b a n érvényes a tájékozódási sportra. Minden ott felsorolt képességet valamivel jobban fejleszt a tájékozódási verseny, mint az egyszerű tura. Ezenkívül m e g f e l e l a z ú j f o r m á k k e r e s é s e i g é n y é n e k i s, mert az egyik legfiatalabb sportágunk is amilyen mértékben megismerik, olyan rohamosan terjed.

Ez tehát Galgóczy István véleménye.

Ezután S z á s z K á r o l y h o z, a Magyar Természetbarát Szövetség versenybírói tanácsának elnökéhez fordultunk és kértük, mondja el nekünk a sportág történetét, amelynek egyik legfőbb gazdája.

- Hazánkban - mondotta - 1935 körül rendezték meg az első természetjáró tájékozódási versenyt. Tájékozódási terepgyakorlatnak nevezték. Ezt az első kezdeményezést a sport szempontjából csak kísérleti jellegűnek minősíthetjük. A felszabadulás után indult fejlődésnek a Vándorsport Szövetség munkája nyomán a tájékozódási versenysport. Ez sem jelentette még, hogy kijutott volna az utkeresés kezdeti gyermekbetegségeiből. Minden versenynek külön szabályzata volt, melyet a rendezőség arra az alkalomra állapított meg. Így szinte lehetetlenné vált a felkészülés. Mégis az utkeresés ezen időszakában, 1948-tól 1957-ig kezdett kikristályosodni a helyes irányvonal. A természetbarát mozgalom vezetői mindinkább felismerték előnyeit, azt a tényt, hogy a tájékozódási verseny magasabbfoku nevelésre és testedzésre nyújt módot, mint a turázás. A sportjelleg fokozottabb felismerése jellemző az utóbbi évek természetjáró mozgalmára. Ez főleg a versenyszabályok állandó fejlődésében jut kifejezésre. Új és új versenyszabályzatok jelentek meg 1948-ban, 1951-ben, 1953-ban és 1956-ban. Mind kialakultabbak lettek, s velük párhuzamosan versenybírói és versenyzői minősítési szabályok is születtek. A legutóbbi évek a már megállapodott szabályok szellemében teltek. 1957 óta már pontos nyilvántartást vezetünk a minősített versenyzőkről, akiknek száma 1957-ben 900, 1958-ban 1200, 1959-ben 2200 és 1960 nyaráig már 3500 volt. Kialakult a bajnoki rendszer. 1957-ben még csak 23, 1958-ban már 41, 1959-ben 47, s 1960-ban már 60 bajnoki versenyt rendeztek hazánkban. A bajnoki versenyek fejlődésére az alsóbbfoku bajnokságok számának növekedése jellemző. A versenybíróképzés központi tanfolyamokon történt. Jelenleg 230 versenybíró működik.

A természetbarát mozgalom szélesedésével, állandóan fokozódó tömegesedésével együtt jelentősen növekszik azoknak száma, akik a természetjárásban az aktív pihenés mellett az aktív sportra, az erő és a tudás összemérésének lehetőségére is igényt tartanak. A tájékozódási versenyzés nem idegen a természetjárástól, hanem annak olyan ága, amely a

mozgalomban résztvevők általános fizikai és szellemi képességeit fejleszti.

Egy sportág fejlettségének jellemzője a szabályok fejlettsége. Ezen áll vagy bukik a sportág jövője. Érdemes tehát áttekinteni, hogy 1948-tól, a Vándorsport Szövetség versenyszabályaitól 1957-ig, hogy miben is állt a szabályok fejlődése. A régebbi versenyek egyéni elgondolások alapján bonyolódtak le. Nem lehetett előre tudni, hogy tulajdonképpen mi lesz a feladat. E zsákbamacs-kaszerű, szerteágazó lehetőség egy kissé totóvá tette a versenyzést. Sokszor kaptak olyan elméleti feladatokat a versenyzők, melyek meghaladták általános képzettségüket, speciális szaktudást igényeltek és például egy földmérő mérnöknek behozhatatlan előnyt biztosítottak.

Ma már eljutottunk oda, hogy különleges előképzettséget nem igénylő, csak általános turistaismeretekkel megoldható feladatokat tűznek a versenyzők elé. Tehát az egyenlő feltételek biztosítva vannak. Az elméleti rész szigorúan az általános turistaságra vonatkozó lehet, s így zavart, egyenlőtlen-séget nem okozhat. Megszűnt az a visszásság is, hogy az esetleges óvásokat maga a versenybíró tárgyalja, melynek talán éppen a hibáját teszi szóvá az óvás. Ma már ez az ellenőrző bíró feladata. Csökkenőben vannak a szöveges utasítások is, melyeket sokszor félre lehet érteni. Amellett indokolatlan előnyt biztosítanak a tanult versenyzőknek. Kialakult a rajzos utasítá-sok gyakorlata, mely mindinkább kiszorítja a szöveges utasításokat.

A versenyzők képzését a turabizottság vagy az oktatási bizottság végzi, te-repgyakorlatokon képezi a természetjárókat, akikből egyaránt lehet turavezető vagy ver-senyző, illetve mindkettő. Télen alap-, kö-zép- és felsőfoku térképolvasó gyakorlatokat rendeznek az osztályok. Ezenfelül pedig szervezett edzéseket is tartanak a versen-yzők, - mindez együttesen alkalmas a techni-kai képességek fokozására és az állóképesség növelésére.

Kár lenne elhallgatni, hogy versenyzők és turázók között, bár csökkenőben, még vita van. A versenysport hívei szerint a termé-

szetbarát mozgalom széles tömegei képezik azt az alapot, amelyből kinevelőd-nek a versenyzők. Az ellenvélemény szerint pedig a tájékozódási versenysport is az egyik vonzóereje annak, hogy minél nagyobb tömegek kapcsolódjanak be a mozgalomba. Szerintem itt nincs is ellentmondás, mert vitathatatlan, hogy a mozgalom a tömegbázis, viszont az is igaz, hogy sok sportoló kapcsolódott be a mozgalomba a vetélkedés és magasabbfoku testedzés lehetősége miatt. Egy

dolog bizonyos: a tájékozási biztonságot, ezt a magasrendű emberi képességet gyorsabban tanulják meg a mozgalom tagjai verseny közben, mint turázásnál és minden jó versenyző egyúttal jó turavezető is. A turázás és versenyzés a mozgalomban kiegészítik egymást. A két vélemény jelenleg meglévő barátságos vetélkedéséből végeredményben a mozgalom profitál, mert egyre pezsgőbb életéhez hozzáartozik mindkettő. Figyelembe kell venni, hogy a kérdést szerte a világon hasonlóan teszik fel a természetjáró versenyzők. Idővel, a mozgalom szélesedésével, bi-

zonyosan nyugvópontra jut a most folytatott vita is.

Ez volt tehát az Országos Versenybírói Tanács elnökének tájékoztatása.

Végezetül, miután e fiatal sportág elméletéről és hazai történetéről már tájékozódunk, további felvilágosításért **S o l t é s z**

B ó l á h o z, a Magyar Természetbarát Szövetség versenybírói tanácsának vezetőségi tagjához fordultunk: mondja el mindazt, amit e sportág nemzetközi történetéről tud. Soltész sporttárs már esztendőnk óta megbízott gondozója és felelőse a nemzetközi kapcsolatoknak a tájékozási versenysport körül.

- Tulajdonképpen - mondja - 1958-ban volt hatvan éves a tájékozási versenysport. A svédek ugyanis legjobb tudomásunk szerint 1898-ban rendeztek először ilyen versenyt polgári személyek részvételével. Addig nálunk ez a sportág a katonai kiképzésnek egy ága volt. Azóta is legerősebb ez a versenysport a skandináv államokban. Önálló szövetségekben tömörültek versenyzők és a négy skandináv államnak, Svédországnak, Finnországnak, valamint Norvégiának és Dániának van egy önálló nemzetközi szövetsége is. 1947 óta előbb évenként, majd most két évenként megrendezik az északi szövetség nemzetközi bajnokságát. **F i n n o r s z á g b a n k ö t e l e z ő t a n t á r g y a z i s k o l á b a n a t á j é k o z á s o l y a n f é l e f o r m á b a n**, mint nálunk a környezetismeret, csak azért mégis másképpen. Az iskolák mellett bemért tájékozási pályákat létesítettek. A svéd tájékozási szövetségnek harmincezer a taglétszáma. Egy négyszázoldalas módszertani könyvük is van, amely részletesen leírja a versenyrendezés kialakult szabályait.

A sportág másik fejlett nemzetközi góca Svájc. Ebben az alpesi országban a tájékozási versenyzés a második legnépszerűbb sportág. A legnagyobb svájci sportlap, a Zürcher a legjelentősebb versenyek leírásának szenteli akár első hat oldalát is és olyan stílusban ír a verseny lefolyásáról, ahogyan Magyarországon csak a legnagyobb nemzetközi labdarugó mérkőzésekről szokás. Egy-egy versenyen Svájcban átlag háromszázan rajtolnak, de a z é v e n k i n t

megrendezett zürichi versenyen hét-nyolcezer versenyző is indul, nyolc korosztályban. Az egyesületek tömegei kint szurkolnak az indítóknak és a célállomásokon.

A nyugati államok közül él még ez a sportág Kanadában, az Egyesült Államokban, Hollandiában, Angliában és legutóbb a Német Szövetségi Köztársaságban is, bár ezekben az államokban még nem olyan fejlett, mint az északi államokban vagy Svájcban.

A szocialista táboron belül 1949-től beszélhetünk tájékozódási versenyzésről mint sportágról. A bolgárok, a csehszlovákok és a magyarok voltak az uttorok. Itt sem egységes elgondolás vagy az "északi" rendszer lemásolása alapján fejlődött ki: hallomás és szóbeszéd útján terjedt, így lényeges különbségek alakultak ki az északiak, a svájciak és a népi demokratikus tájékozódási versenymozgalom szokásai és szabályai között. Három iskolát különböztethetünk meg a fejlődés folyamán, a nemzetközi vonatkozásokat vizsgálva:

- a./ "északi" rendszert,
- b./ magyar rendszert és
- c./ NDK rendszert.

Az "északi" rendszer alapvető jellemzői, hogy 1./ csak fizikai, gyorsasági feladatok szerepelnek a versenyeken, 2./ csak térképes utasítást alkalmaznak, 3./ a kiértékelés kizárólag időeredmények alapján történik, 4./ a pontok megadása egyértelmű.

A magyar iskola jellemzői: 1./ a fizikai feladatok elsősorban az állóképességet igénylik és nem a gyorsaságot, 2./ szöveges utasítások alkalmazása, de térképpel, 3./ a kiértékelés "standard" idők figyelembevételével, pontozásos alapon történik, 4./ a pontok megadása sokszor "cseles", rejtvényfejtéshez hasonló volt.

Az NDK-rendszerben 1./ a fizikai követelmények a legalacsonyabbak, annál erősebb az elméleti anyag, növénytani, táborozási, tájismereti tudnivalók, 2./ térkép nélküli "asimut" menet alkalmazása, szöveggel, 3./ pontozásos rendszer, egyes szakaszokon előírt idővel, vagyis a gyorsabb időeredmény is rossz, 4./ a pontok megadása a szöveges utasítások miatt általánosan bizonytalanabb. Ezenkívül a svédek például nem csinálnak csapatversenyt, míg a svájciak három-négy tagú csoportokkal is versenyeznek. Bulgáriában fele-fele arányban üzik mind a kettőt. Nálunk a versenyek nyolcvan százaléka csapatverseny és Csehszlovákiában is inkább a csapatverseny került előtérbe.

A Szovjetunióban szintén üzik a tájékozódási versenysportot. A szovjet szakszervezeti válogatott már külföldi versenyeken is résztvett az elmúlt években, például több alkalommal Bulgáriában. Náluk van egy érdekes változata is: az ország óriási méreteihez arányosítva rendeznek öt-hat napos versenyeket, amikor a versenyzőnek napi 20-25 kilométert kell megtennie. Ezek a legnépszerűbbek. Egyébként a svédek is ismernek

hasonló, 100 kilométeres versenyeket.

A nemzetközi sokszinűséget szaporítják a romániai többnapos állóképességi versenyek, melyeken sziklamászási, kuszási és folyóátúszási feladatokat is kapnak a versenyzők.

A lengyelek viszont megoldották azt a látszólag megoldhatatlan problémát: hogyan lehet bevinni a tájékozdási sportot a stadionba. Pontosan megbobbott irányban és távolságban kis jelzőkarókat kell leverniük a versenyzőknek, s a versenybírók utólag megállapítják, mennyire közelítették meg a kitűzött célokat.

Szervezetileg az a jellemző a szocialista országokra, hogy a sportág legfőbb gazdája a Sporthivatal a természetjáráson belül. Itt legerősebb szervezeti-
leg a csehszlovákiai szövetség, ahol a központban majd hatszor annyi függetlenített munkatárs szervezi, mint nálunk. Az északi államok tájékozdási sportszövetségei teljesen különállóak. Svájcban a sportág a könnyű atlétikai szövetséghez tartozik.

Mi, magyarok, 1956 nyara óta veszünk részt a sportág nemzetközi életében. Ekkor voltak először a mieink külföldi versenyen: az UVATERV és a Budapesti Lokomotív versenyzői. Mi magunk 1957-ben rendeztük az első nemzetközi versenyt hazánkban: a Balaton Kupát, amelyen külföldi klubcsapatok és nemzeti válogatottak vettek részt. Asóta évenként megrendezzük: magyar klubcsapatok és válogatottunk részt vesznek az NDK-beli és bolgár nemzetközi versenyeken. A nemzetközi kapcsolatok kezdeti állapotára jellemző, hogy sehol a világon nem rendeztek még olyan nemzetközi versenyt, amelyen nyolcnál több ország versenyzői vettek volna részt. Ennek eddig akadálya volt egy közös nemzet-

közi szabályzat hiánya is. E téren az utóbbi években sok történt. 1958 nyarán öt állam - Bulgária, Csehszlovákia, NDK, Románia és Magyarország - képviselői gyűltek össze a szabályok egységesítésére. Magyar előterjesztésre el is fogadtak egy ideiglenes nemzetközi versenyszabálytervezetet. Ez 1959 január elsejétől érvénybe is lépett. Miután csak kisebb mértékben valósította meg az egységesítést, ez év nyarán Prágában további módosításokra került sor. Az átszervezés alatt álló román szövetség erre nem küldött képviselőt, de megjelentek a Szovjetunió,

Lengyelország és Albánia küldöttei. Az itt elfogadott, most már véglegesebb szabályzat 1961. január elsején lép életbe. Sportdiplomáciai siker, hogy a nyolc állam nemzetközi titkársága Budapesten működik.

További nem hivatalos kezdeményezések folynak egy nemzetközi sportszövetség létrehozására. Ezzel kapcsolatban a jövő évben Berlinben, Oslóban vagy Svájcban valószínűleg tanácskozási gyűlnek össze valamennyi olyan ország képviselői, ahol ezt a sportot üzik. Az egységes nemzetközi fejlődés tehát, ha lassan is, de állandóan megvalósulóban van. S e téren a magyar szerve-

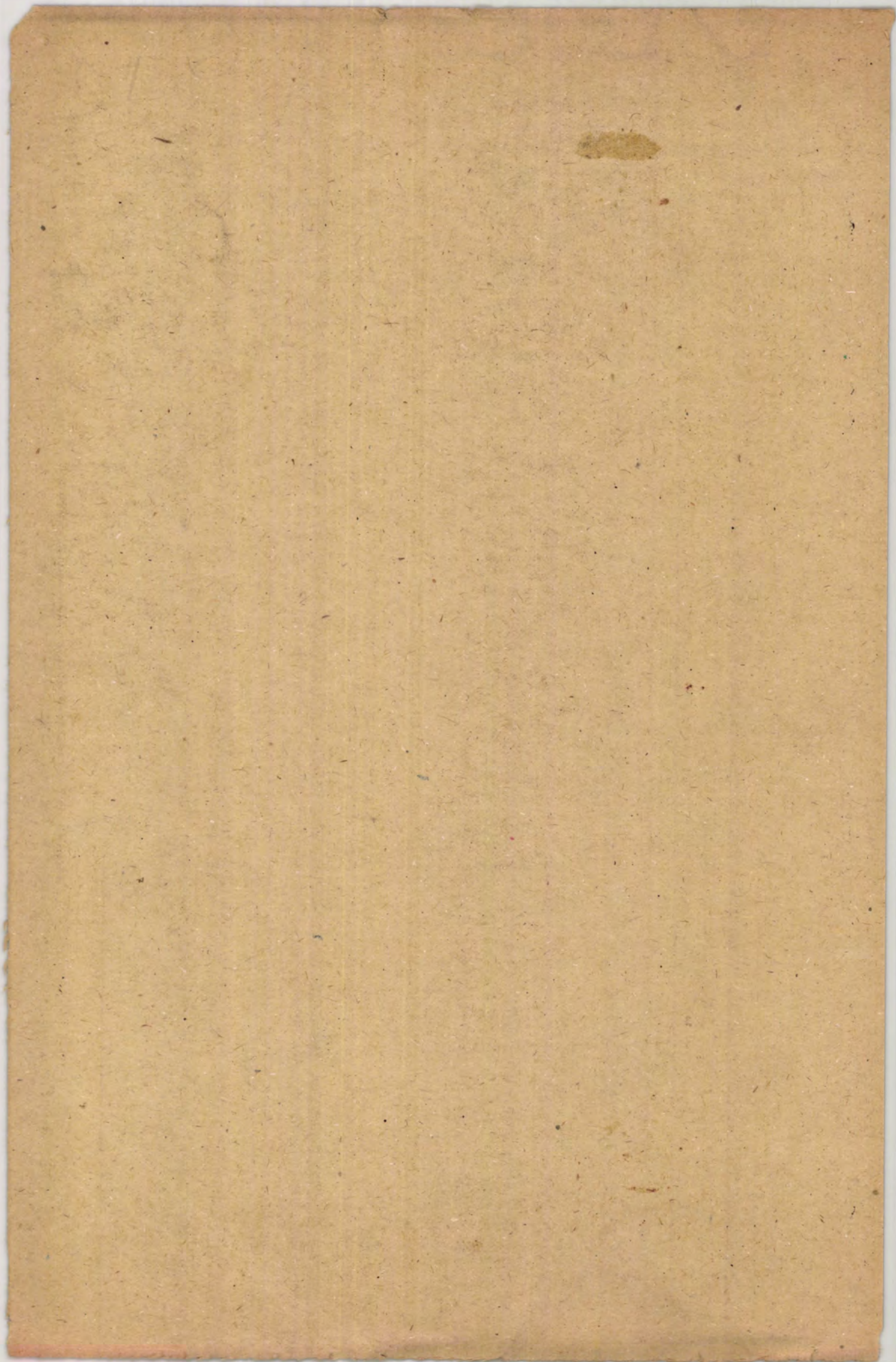

zókra, a tájékoztatói versenysport magyar irányítóira fontos szerep vár, mert eddigi javaslataikkal tekintélyre tettek szert és további tervezeteik minden fontosabb, e versenysportot üzö ország szövetségének asztalán ott vannak már.

Ez volt tehát S o l t é s z B é l a tájékoztatója. Ugy éreztük, hasznos kiegészítő munkát végeztünk e terjedelmes tájékoztatással, mert áttekintést nyújtottunk informátoraink segítségével e g y f i a t a l s p o r t á g s z ü l e t é s é r ö l , m e g e r ö s ö d é s é r ö l é s e l ő r e t ö r é s é r ö l . Mennyi szin, mennyi ötlet, mennyi gazdagság! A természetjáró mozgalom éppen azért szép, mert ennyi változat békében megfér benne egymás mellett.

Alacs B. Tamás

1961.

A fűjékozódás sportja

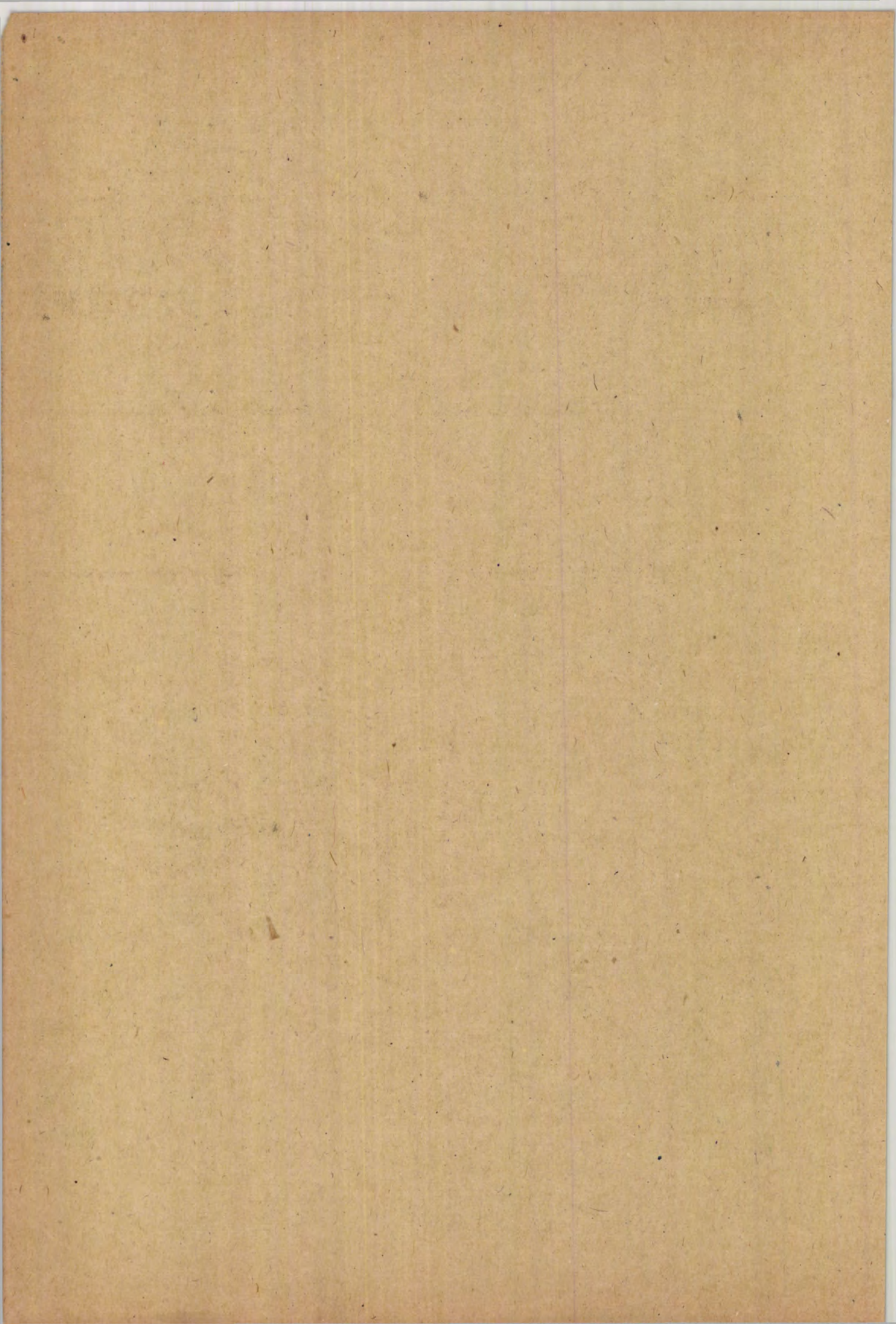
május

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSEG HIRADOJA

Üdvözöljük a Kollán
jelvényt szerző mozgalmat!

A LEGNAGYOBB SPORTPÁLYA

Már az iskolában kialakul a különböző érdeklődési körhöz tartozók egy-egy csoportja: ezek olvasnak, azok társaságba járnak, emezek a színjátszók, mások pedig a "sportolók". Sokszor így marad az életben is. Van, akinek az életét teljesen betölti egy-egy szenvedély, időtöltés, a moziba járás például vagy a bélyeggyűjtés. Vannak szenvedélyes sportolók is, bár a rendszeresen üzött testedzést egy idő után "illett" abbahagyni. Egy-két évtizeddel ezelőtt még furcsán néztek volna arra a negyven-ötven éves szakmunkásra, aki rendszeresen kijár valamelyik sportpályára. Milyen teljesítményt akar még elérni? - kérdezték volna tőle. Mintha a sport csak kizárólag serlegek elnyeréséért lenne.

Ezen a helytelen szemléleten változtat most a Kilián György mozgalom. Diákok és idősödő emberek, akik eddig vágyakozva néztek be egy-egy sportpálya kerítésén, s a játékból kimaradtak csendes bánatával vették tudomásul, hogy nekik ott már semmi keresnivalójuk, - most megváltják a jogot arra, hogy kortól és egyéb tevékenységüktől függetlenül ápolhassák testüket, izmaikat, tüdejüket és szívüket, az egészségüket. "Minden, Kilián György mozgalomba jelentkező résztvevőt el kell látni sportfelszereléssel" - mondja a rendelkezés és remélhetőleg már az első időkben is tizezrek fognak élni ezzel a lehetőséggel.

Amikor ezeket a sorokat írjuk, már kiképezték a mozgalom apparátusát, a bélyegzők és a szükséges iratok már utban vannak rendeltetési helyük felé. Mire a "Tájékoztató Sportja" az olvasó kezébe kerül, addigra szerte az országban és a városban már működni kezd a nagy mágnes: a szervezett sportolási lehetőség vonzóereje. A sportmozgalom szélesre tárt kapuján csapatostól jönnek a kezdők, érkeznek az öregek és fiatalok, izmosak és soványak, férfiak és nők, értelmiségiek és munkások.

Nekünk rendszeres, szervezett sportolóknak igen nagy szerep jutott a fogadnunk őket és már az első időkben - főleg akkor - megadni nekik minden segítséget, hogy ők is megkedveljék a mi életformánkat. Itt is különösen nagy szerep vár

a természetjárókra, mert a barangoláson keresztül valószínűleg a legtöbben akarják majd megközelíteni a sportolók világát. MIENK A LEGNAGYOBB SPORTPÁLYA: az egész ország, hegyeivel-völgyeivel, folyóival és városaival. A természetjáráson keresztül a legkönnyebb lustálkodó emberből olyanná válni, aki kedvtelésből is meg-megfeszíti izmait. Az egészségesebb, izmosabb, harcra készebb országért talán mi tehetünk a legtöbbet. Ezért néz ránk a sportoló társadalom annyi várakozással, mert rajtunk keresztül érkezhettek majd a kerékpárosok, a sielők, a kajakosok utánpótlásának egy jó része is.

Feleljünk meg ennek a feladatnak olyan jól, mint ahogyan eddigi leckéinket is megoldottuk. Képviseeljünk ne csak a természetbarátokat, hanem a Sportoló Ember érdekeit és szemléletét.

És akkor teszünk legtöbbet saját mozgalmunk tekintélyének növeléséért is. Ezekkel a gondolatokkal üdvözljük az olvasót, a budapesti természetbarátokat 1961 májusában, a Kilián György mozgalom megindulásakor.

/ - i - n /

TAGVILÓ *tervek*

- A Turavezetői Tanács Intézőbizottságának munkájáról -

A fejlődés kérlelhetetlen törvényei egy egészséges szervezet növekedését úgy szabják meg, hogy az menet közben, működésével párhuzamosan kénytelen részekre bomlani és kiegészülni: önmagából világos rendeltetésű újabb szervezeteket felépíteni és azoknak tevékenységét összhangba hozni. Így van ez a Budapesti Természetbarát Szövetség Turavezetői Tanácsával is vagy - ahogyan újabban szivesebben nevezik - a Turavezetői Testülettel. Ahogyan szaporodnak az erdőkben a korszerű jelzések, a csinosan elfoglalt források, a megszüpített menedékhelyek, ahogyan forradalmi gyorsasággal nő a budapesti turisták taglétszáma, úgy növekedik a feladata a Turavezetők Testületének is.

Az Intézőbizottság már tavaly ősszel megállapította, hogy - bár a tavalyi munkát jól teljesítették, a kitűzött feladatokat megoldották - az addigi bizottsági összetétel sem számában, sem szervezetében nem alkalmas a következő évben - idén - várható sokkal nagyobb feladatok végrehajtására. U j a b b, c s e l e k v ö k é p e s é s m u n k á t v é g e z n i h a j l a n d ó s p o r t t á r s a k r a v a n s z ü k s é g ü n k . Egy sor sürgős tennivalón kívül az 1962. évi Budapesti Természetbarát Tábor megszervezését is

el kell kezdeni. Ezért s ű r g e t t ű k a t u r a v e z e t ő i m i -
n ő s i t é s e k m e g i n d í t á s á t , a z I n t é z ő b i z o t t s á g k i b ő v í t é -
s é t . E z é r t h i v t u k a z e g y e s ű l e t e k m e g b i z o t t a i t . H a t á r o z o t t , e r é l y e s v e z e t ő k
t u c a t j a i r a v a n s z ű k s é g a h h o z , h o g y - a m o z g a l o m f e j l ő d é s e á l t a l m e g s z a -
b o t t , - z s u f o l t p r o g r a m u n k a t l e b o n y o l i t h a s s u k .

L e g f o n t o s a b b n a k t a l á l t u k t e h á t m i n d e n e k -
e l ő t t a t u r a v e z e t ő i m i n ő s i t ő b i z o t t s á g
f e l á l l í t á s á t . E z a b i z o t t s á g m á r m e g a l a k u l t . M u n k a t e r v ű k v é g -
r e h a j t á s á t m e g s z a b j a a t u r a v e z e t ő k m i n ő s í t é s i s z a b á l y z a t á n a k m e g j e l e n é s e ,
d e m u n k á j u k a t l é n y e g é b e n m á r m e g k e z d t é k a z z a l , h o g y á t v e t t é k a z
o k t a t á s i b i z o t t s á g t ő l a m i n ő s í t é s r e j o -
g o s u l t t u r a v e z e t ő k n é v s o r á t é s v i z s g a - j e g y z ő k ö n y -
v e i t .

F e l k e l l k é s z ű l n ű n k a t u r á z ó k m i n ő s í t é s é r e i s , a m i h e z v i z s z o n t t e r m é s z e t e -
s e n a m e g f e l e l ő m i n ő s í t é s i s z a b á l y z a t k i a d á s á t v á r j u k . K i d o l g o z á s á b a n t e -
v é k e n y e n r é s z t v e s z n e k a t e s t ű l e t v e z e t ő i .

B i z o t t s á g u n k s z e r v e z i , e l l e n ő r z i , f e j l e s z t i a K i l i á n G y ő r g y j e l v é n y s z e r -
z ő m o z g a l o m m á j u s b a n i n d u l ó t e v é k e n y s é g é t i s a t e r m é s z e t j á r á s v o n a l á n . M i
f o g j u k a r é s z t v e v ő k e t i s m i n ő s í t e n i . E r r e a c é l r a i s k ű l ö n b i z o t t s á g o t
h i v t u n k é l e t r e .

M á r m o s t m e g k e z d t ű k a z 1 9 6 2 . é v i B u d a p e s t i
T e r m é s z e t b a r á t T a l á l k o z ó é s T á b o r e l ő k é s z í t é -
s é t , a t á b o r s z e r v e z é s i b i z o t t s á g n é h á n y h é t e n b e l ű l m e g a l a k u l e s a t á b o r -
h e l y e t a z é v m á s o d i k f e l é b e n k i v á l a s z t j u k .

V á l t o z t a t t u n k u t a z á s i b i z o t t s á g u n k e d d i -
g i m ű k ő d é s é n i s . E z e l ő t t c s a k a z u t a z á s h o z s z ű k s é g e s k e d v e z m é -
n y e s u t a l v á n y o k k i a d á s á t v é g e z t e e z a b i z o t t s á g , e z e n t u l f e l a d a t a l e s z a
k ő z ö s s z ö v e t s é g i r e n d e z v é n y e k u t a z á s i ű g y e i n e k i n t é z é s e é s s z á l l á s ű g y e k b e n
a t a n á c s a d á s . E z é r t e n n e k a s z e r v e z e t ű n k n e k u j n e v e : U T A Z Á S I É S S Z Á L L Á S B I -
Z O T T S Á G . H á r o m c s o p o r t j a v a n : 1 . A k e d v e z m é n y e s u t a l -
v á n y t k e z e l ő c s o p o r t , f o n t o s f e l a d a t a e c s o p o r t n a k ,
h o g y b i z t o s í t s a a z

o s z t á l y o k r é s z é r e a
t u r á z á s h o z s z ű k s é -
g e s k e d v e z m é n y e s
v a s u t i u t a l v á n y t . A z
Á l l a m v a s u t a k k i v á n -
s á g á n a k m e g f e l e l ő e n
ő r k ő d j é k a v i s s z a -
é l é s e k m e g g á t l á s a
f e l e t t é s b e t a r t a s -

n á c s a d ó c s o p o r t , e z a c s o p o r t M a g y a r o r s z á g m i n -
d e n n a g y o b b h e g y s é g é b e n v a l a m e n n y i , t u -

s a a s z ű k s é g e s b i z o n y l a t i
f e g y e l m e t . G o n d o s k o d n i a
k e l l ö n m a g á n a k o l y m é r t é -
k ű k i b ő v í t é s é r ő l , h o g y a
f o k o z o t t s z á m u ű g é n y e k e t
s z e r d á n k é n t m i n é l r ő v i d e b b
v á r a k o z á s m e l l e t t k i e l é -
g i t h e s s e .

2 . s z á l l á s n y i l -
v á n t a r t ó é s t a -

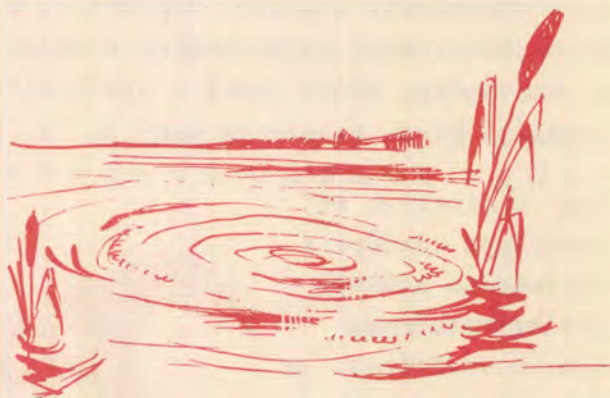

rista-szempontról felhasználható szállást felkutat, nyilvántart és a messzi turára induló osztályok rendelkezésére bocsátja adatait rendszeres szerda esténkénti fogadóórán,
3. a harmadik részleg neve UTAZÁSI CSOPORT. Ez intézi a különvontat és az IBUSZ-jegyek ügyeit.

A Turaszervező és Irányító Bizottság viszont azért alakult, hogy a turázók mozgalmát szervezze, irányítsa és ezzel kapcsolatban tanácsokat adjon. Gyakorlatilag ők irányítják a különvontatok indítását is. Ismeretes, hogy az idén három nagyobb - mecseki, zempléni és salgótarjáni - különvonaton kívül az "Ismerd meg hazádat" mozgalom fejlesztésére négy kisebb különvontatot is indítunk: Szegedre, Szarvasra, Győrbe és Székesfehérvárra.

Jelentős lépésnek tartjuk szervezeti kiegészülésünkben vízi bizottságunk megalakulását, mely már az elmúlt évben megtörtént. A 46 budapesti "vizes" osztály vízi életét akarja gazdagabbá tenni. Itt is tanácsadó szolgálat indul, tanfolyamokat készítenek elő, segítséget adnak a vízijártásági vizsgák letételéhez és igyekeznek tömegesíteni a "nagy kör" mozgalmat. Jelenleg még a MTSZ Vizibizottságának segítségével végzi munkáját, de reméljük, hogy jövőre megerősödve, önállóan tudnak dolgozni.

A Turavezetői Testület Intéző Bizottsága ezenkívül természetesen, mint a legnagyobb és legtöbb hagyománnyal rendelkező területi szövetség illetékes szerve, résztvesz a Magyar Természetbarát Mozgalom elvi irányítási kérdéseinek kidolgozásában, hatékonyan közreműködik a turavezetők - és a turázók - minősítési szabályzatának megalkotásában.

Látszólag csak szervezeti kérdések ezek, valójában azonban szorosan az élettel, a mi fejlődő mozgalmi életünkkel vannak összefüggésben. Utazási bizottságunk az elmúlt esztendőben 2629 csoportos féláruvasuti utalványt adott ki a fővárosi osztályoknak, hogy ezekkel 22 878 turista utazhasson az ország hegyeibe. Idén ennél jóval többet fognak kiadni. Nem lehet megszámlálni azokat

az órákat, amelyeket társadalmi munkásaink a közös ügyek intézésével töltenek. Mert talán ez ábrázolja legjobban tevékenységünk lényegét és a mozgalmunktól sohasem idegen társadalmi-politikai nevelést: - hogy ezt a tömeg munkát nem fizetett tisztviselők végzik, hanem önkéntes társadalmi munkások, akik háromszor tizezer társuk, közel harmincezer fővárosi természetbarát számára biztosítják kedves időtöltésük szervezett lehetőségeit, ezzel is példát mutatva számukra a közösségért való szolgálatra, a szocialista embertípus kialakítására önmagukban. Nem is azt várják tőlünk sem, másoktól sem, hogy köszönetet mondjunk áldozatos tevékenységükért. Ellenben azt akarják, hogy minél többben kövessük példájukat, s ne idegenkedjünk a másokért, a kisebb vagy nagyobb közösségért munka vagy fáradság vállalásától. Csak így áradhat ki a turavezetőkől és azok legfőbb budapesti szervezetéből valamennyi fővárosi természetbarátra is az a példaadóan jó szellem, amely a mi mozgalmunkat jellemzi és a benne résztvevőknek biztosítja azt a baráti légkört, amely nélkül a legszebb hegyek varázsa is élvezhetetlenné válnék, de amellyel még egy viharosan esős délután is a legkellemesebb emlékké alakul át szívünkben.

Varga László

A lelkesedés mérnökei...

Propaganda Bizottságunk egyik legfőbb gondja, hogy a budapesti osztályoknál minél nagyobb számban működjenek már propagandisták, akik mozgalmunk sokágu munkájában igen fontos feladatot teljesítenek, mert gazdaságosan és ugyanakkor hatásosan végzik a hirverés és a tájékoztatás nem is mindig könnyű feladatát.

A propagandistának mindenről tudnia kell és gyorsan meg kell ítélnie, melyik adat mennyire fontos az osztály, az egyesület és az egész mozgalom fejlődése szempontjából. Ezért tanulságos egyik tavaszi beszélgetésünk öt budapesti osztály propagandistájával, mert a véletlen úgy hozta, hogy egy alakuló, egy fejlődni kezdő, egy erősödő, egy sok nehézséggel küzdő és egy igen erős osztály propagandistája ült össze eszmecserére, a gyakorlati tennivalók megbeszélésére.

Székelly Gy. Tamás, a Vasas MOM-osztályából, elmondotta, hogy az ő szervezetük huszonöt éves, száz tagot számlál és most döntő változást élt át. Az öregek szép munkát végeztek, de belefáradtak az adminisztrációba és átadták a fiataloknak a stafétabotot. A fiatal kéz máris érezhető: a turista-csoport eddig elkülönült társaság volt a gyár életében; az új veze-

t ő s é g f ő p r o b l é m á j a e z t a z á r t s á g o t f e l o l d a n i . A propagandistának döntő szerep jut a tömegesítés feladatának megoldásában. Elfoglalták az egyik földbe épített gyárudvari faliujságot. Szorgalmasan készítik és ismertetik a turanaplókat, az üzem minden portájához egy kisebb tábla készült a sporthireknek. De nemcsak propagandában gondolkoznak, az osztály agitátora azon is töri a fejét; m i l y e n t u r á k s e g i t e n é k e l ő l e g j o b b a n a t ö m e g e s e d é s t ? Nagy gyári tömegkirándulásokat szerveznek például Aggtelekre, ahová háromszáz főt remélnek. Ha ebből tiz ember turistává lesz, már meg is érte a fáradságot. Ezenkívül a gyári szakosztályi összejöveteleken a természetjárók is résztvesznek. Van egy elvi gondjuk és vitájuk viszont, ez pedig, hogy mi a cél: m i n é l t ö b b b e l é p ő v e l n ö v e l n i a l é t s z á m o t , v a g y a m e g l é v ő k e t i g a z i t u r i s t á k k á t e n n i ?

Megbeszéltük, hogy ezt a mondvacsinált kérdést nem így kell felvetni. A tömegesedés is fontos, az igazi turistává nevelés is, a kettőnek összhangban kell lennie, s egy kissé függenek is egymástól. Ahol jó munka folyik, mind a kettő előre halad, egymással párhuzamosan. Ha a taglétszámot tulságosan lefékezzük, annak a tömegkapcsolatok vallják kárát. Attól viszont, mert a taglétszámot zárttá nyilvánítják, még önmagától nem válik igazi turistává a már belépett.

Meglepő beszámolót tartot P r á r i I s t v á n , a Rádiótechnika osztályának propagandistája. Ők is a tömegesedés felé fordultak. Sajnos, t a g l é t s z á m u k a p a d t a t a v a l y e l ő t t i 7 5 - r ő l t a v a l y 5 0 - r e c s ö k k e n t . Ugyanannyian turáznak, de n e m s z e d t é k l e l k i i s m e r e t e s e n b e a t a g d i j a t . Idáig néhány embertől függött a turák sikere; most azt akarják, hogy ne két-három ember intézze az osztály ügyeit, hanem minden tiz turistára jusson egy szervező.

P o l ó n y i M a r g i t , - a Fővárosi Villamosvasut újpesti pályaudvaráról - igen nagy nehézségekről számolt be. A Villamosvasut a hétnek mind a hét napján üzemben van, ezért nagyon nehéz a turázók szabadnapjait egyeztetni. Az is baj, hogy a 27 f ő n y i o s z t á l y f i a t a l j a i é s a n e m f i a t a l o k k ü l ö n s z a k a d t a k . Ennek ellenére jóelőre kért szabadnap-engedéllyel többnapos turákat rendeznek, a szolgálati főnökség mindenben segítségükre van. De a létszámnövekedésnek már nem örvendene a felsőbbség. Ez baj. A megbeszélésben oda jutottunk: j ó l e n n e , h a a k a l a u z o k é s a v i l l a m o s v e z e t ő k , a m i k o r a s z a b a d n a p j u k v a n , c s a t l a k o z n á n a k m á s o s z t á l y o k v a g y e g y e s ü l e t e k t u r á i h o z , a k á r

egyenkint, akár csoportosan. Ezért is MEG KELLENE INDITANI A RÉGI NÉPSZAVATURÁKAT, ahová bárki elmehet.

S z e l e G é z a , a Sportszer Nagykereskedelmi Vállalat osztályának propagandistája beszámolt arról, hogy két éve még csak két-három ember turázott vállalatuknál; 1960 elején tizenegyen alapítottak osztályt, év végére harminchárman lettek. Családokon, baráti körökön sejtszerűen szerveződött az átlagos létszám 26 fölé a turákon. Egerbe már 93-an mentek. Hajókirándulásra pedig százon felül indultak. Lassan, de igen jó hangulatban fejlődnek tovább. Az átlag-kilométert 170-ről 300-ra növelik. Úgyesen "adják el", nagykereskedőkhöz illően, a mozgalom csemegéit: várturákat, kékturákat, - m i n - d e n k i n e k a z t , a m i r e s z ü k s é g e v a n .

K i c s i S á n d o r , a Mechanikai Laboratórium propagandistája 200 tagról és igen nagy lelkesedésről számolt be. Persze a mátrai, debreceni, esztergomi csemegékhez nagy segítség az is, hogy a vállalat dunakeszi telepére autóbuszok viszik ki a dolgozókat, ezekben hét végére mindig "marad" néhány kilométer és ezeket hasznosítják vasárnaponként. Így mindig van autóbuszuk. Nagy segítség az is, hogy megalakult autós csoportjuk, motoros részlegük is. De kell leleményesség, hogy ezeket a lehetőségeket ki tudják használni.

Az öt propagandista beszélgetése nagyon tanulságos volt. Rendszeresen folytatjuk tovább ezeket a beszélgetéseket.

Alacs B. Tamás

A barátkozás mozgalma

- Egy szép este emléke -

"Az erdős mátraházai
táj, melynek jóbarátai
vagyunk, fehér lepellel várt ma minket,
Fehéren, békességesen
köszöntük mi is. Fényesen
süt a Hold: most nyissuk ki sziveinket."

Csepeli vasasok és textilesek hallgatták ezt a prológot tél végén a mátraházai Vörösmarty turistaház nagytermében, amikor már elhangzott V a r g a L á s z l ó, N a g y M i h á l y és R é d e r J á n o s pohárköszöntője. Aztán megkezdődött az ünnepi műsor. A kis Zinniel-leány úde hangocskáját, Zinniel-papa harmónikázását, Pozsonyi mester bűvészkedését, a kitűnő M a r i c s G é z a Vigszinházból jóliszert figurájának mókázását nagy derűtséggel hallgatták a résztvevők és mindazok, akik betévedtek ezen az estén a Vörösmartyba.

Aztán jött a meglepetés. A rendezők úgy gondolták, a fiataloknak meg kell mutatni, hogyan szórakoztak a turista apák és anyák. Kiderült, hogy a fiatalok is tudják ezt. Váratlanul nagy sikere volt például a hóember-készítésnek, két kisorsolt párnak ki kellett szaladni a téli éjszakába és egy nagy fedőre művészi hóemberkét rögtönöznie negyedóra alatt. Gyönyörűek voltak! Egy csepeli kislány elsírta magát láttukra: "De kár, hogy elolvad..."

Aztán a szakmai kérdések. Amikor egymás mesterségbeli tudásáról faggatták egymást szövönők és lakatosok, esztergályosok és fonólányok. Az volt csak

a jó móka: kiderült, hogy sokat tudnak, - de mégsem eleget. Van mit tanulni mindig.

A bál egy hajnali sétával fejeződött be, de még aztán is játszották a zálogosdit, egészen kivilágos kivirradtig. S még akkor sem pihentek: mire a siugrások nézőit az autóbuszok felvitték ebédelni a Galyatetőre, akkora hógolyócsatát kezdtek a Nagyszálló előtt, hogy abból nem maradt ki egyetlen vendég, üdülő, sielő, még a külföldiek sem. Jó kemény hógolyókat csináltak a csepeliek, - ezt a vasárnapi szórako-

zást sokáig meg fogja emlegetni, aki csak részt vett benne.

Ez volt a "Ki kit hív meg" mozgalom nyitánya. Nem is forszirozzuk tovább adminisztratív utakon. A csepeliek folytatják a maguk körében, tiz vagy tizenkét újabb kezdeményezésről tudunk a fővárosi osztályok életében. Átadjuk tehát a mozgalmat - az osztályok közötti barátkozás divatát - a vendéglátó szellemnek, a barátkozás tüzeinek, amely amugyis magasan lobog minden természetbarát-szívben. Hiszen az egész életünk ugyis egyetlen "Ki kit hív meg"-mozgalom.

De azért megfigyeljük terjedését s ahol segítségünket kérik, oda megyünk - és év végén beszámolunk arról, hogyan "harapózott el". Már most is látható terjedésének módja. Akár a galyatetői hógolyó-csata...

/gesztelyi/

Vij hegymászóink

A Hegymászó Bizottság nagy sikerrel fejezte be téli tanfolyamát. A magas hegyek világról, a hegyek és emberek viszonyáról, a felszerelésről, a kőzetek fajtáiról kezdődtek az előadások és úgy haladtak egyre magasabb szintű tudnivalók felé, a hegyi betegségektől a technikai segéd-eszközökig, a kiegészítő sportok ismeretétől a hegyi-túra előkészítéséig szó volt itt mindenről, amit majd az igazi hegymászonak tudnia kell elméletben.

Idén ismét több mint félszáz fiatalalt visznek a Magas-Tátrába gyakorlati képzésre. De ezenkívül is

10-15 főnyi csoportokban viszik edzésekre a télen elméletben kiképzetteket.

A kismárki menedékházban a Tátrai Hegyi Mentőszolgálat jóvoltából már h a t - v a n h e l y v a n b i z t o s i t v a a m a g y a r o r s z á g i f i a t a l o k s z á m á r a , - n a g y s z ó e z , m e r t a T á t r á b a é - v e k k e l e l ő r e s e m l e h e t m á r h e l y e t k a p n i .

Sajnos a Balaton jegére decemberben meghirdetett téli gleccserturákat nem lehetett megtartani, mert mire a révkapitányság engedélyét megszerezhették volna, - a jég elolvadt.

Hátra van még, hogy az oktatófilmet, amelyet nagy lelkesedéssel készítettek a fiatalok, befejezzék. Szép munka az oszolyi sziklamászó iskolák alatti kulcsosház építése, amely hamarosan be is fejeződik.

POZSONYI ISTVÁN

Oktatás

Az Oktatási és módszertani Bizottság ezer ifjúsági turavezető képzését intézi a Budapesti KISZ Bizottsággal együtt. A fővárosnak csaknem minden kerületében folyik egy-egy ilyen tanfolyam, harmincnyolcvan fővel, igen lelkiismeretes munkával, mert az egyes tanfolyamokat egy-egy természetbarát egyesület patronálja és a legjobb előadók vesznek részt az oktatás munkájában.

Idén sor kerül egy oktatóképző tanfolyam szervezésére és megindítására is. Felállítjuk a Budapesti Természetbarát Szövetség könyvtárát és térkép-tárát. Szakmai anyagunkat máris igen sokan használják: kár, hogy még kevesen tudják, hogy természetbarát vonatkozású dia-képekből már egészen szép készlet áll rendelkezésünkre. Két darab oktató diafilmet akarunk az idén készíteni, sajátos szempontjaink szerint és az év végén meg akarunk indítani jónéhány térkép-olvasó tanfolyamot.

Jó tudni ezenkívül, hogy az Oktatási és Módszertani Bizottság az év második felében minősítő gyakorlatot akar rendezni a tanfolyamot nem végzett, de vezetőnek alkalmas, gyakorlott és tapasztalt turisták számára, amely ismét csak azt a célt szolgálná, hogy minél több igazán szakképzett és arra való turavezetőnk legyen.

BUCH JÁNOS

TECHNIKAI BIZOTTSÁG *Hír*

Először az elmúlt esztendőről. Ez volt az az év, amely szövetségünk fennállása óta a legeredményesebbnek bizonyult a turista-létesítmények felújítása, karbantartása és új létesítmények létrehozása szempontjából. Az egyesületek, osztályaik, az egész magyar turistaság felismerte, hogy társadalmi munkával nagyot lehet alkotni és a meglévő értékeket csaknem maradéktalanul meg lehet óvni. Technikai Bizottságunk felhívására soha nem tapasztalt lelkesedéssel jelentkeztek munkára a budapesti természetbarátok az elmúlt tizenhat hónapban. Egyedüli gátló körülmény volt, hogy a nem szervezett turista-közönség - főleg, sajnos az ifjúság - egyes tagjai a nagy költséggel felszerelt utjelző táblákat rongálják, kővel összetörik, sőt az is gyakran előfordul, hogy jogtalanul elviszik.

Az is helytelen még és leküzdendő, hogy az erdészeti személyzet kisebb része ugyan, de még mindig elég sokan, nem oktatja ki az erdei munkáknál dolgozó munkásokat, hogyan kimélje az utjelzéseket.

Nem mondják meg nekik, hogy nem hiba az, ha egy fa be van festve, tehát nem szükséges egy gyéritésnél, vagy ugynevezett szállaló-vágásnál pontosan a jelzéssel ellátott fákat kivágni. Sajnos, így adódik néha, hogy egyes szakaszokon teljesen hiányzik a jelzés, az ut további folytatásában ismét visszatér.

Van még egy másik negatív jelenség is, amely sajnos, régi kísérője a turistamozgalomnak, a felszabadulás után megoldódott, aztán napjainkban ismét kiélesedett: a vadászokkal való viszonyunk. Mind több és több területen akadályozzák a közlekedést, azon a címen, hogy külföldi vadászok jönnek.

Nos hát: nincsen olyan szervezett turista, aki el ne ismerné, hogy nemzetgazdasági szempontból igen fontos a külföldi vadászok vendégjárása. Azonban nem minden területen van nagyvad, ami csábíthatná a külföldieket. Apróvadás területen, mint amilyen például a Hortobágy, viszont nem igen turázunk. Tisztában vagyunk azzal is,

hogy a vadásztársadalomnak éppen úgy sportjuk koronáját jelenti a szarvasbika-vadászat, mint nekünk, turistáknak például a szabadság-túra. Meg kell egyezni tehát az erdészeti és vadászati közegekkel, hogy ilyen időben csak a jelzett úton közlekedünk. Ne állítsanak azonban tilalomfát a százezres tömegű szervezett és nem szervezett turisták elé, különféle ürügyekkel. Kormányzatunk nagy összegekkel támogatja a turistalétesítményeket és ezeket a vadász-társadalom, az erdőkben dolgozó munkások és az erdészeti személyzet is igénybe veszi. Megvan a lehetősége annak, hogy kölcsönös megértéssel megszűnjenek a viszálykodások.

Számadatokban az elmúlt évi munka így fest:

Elkészítettünk

a budai hegyekben	104 kilométernyi
a pilisi "	204 kilométernyi és
a borszönyi"	194 kilométernyi utjelzést.

Összesen 502 kilométeres hosszúságban

készítettünk új utjelzést.

Elhelyeztünk ezenkívül öt darab térképes, tíz darab nagy, tizenöt darab közepes és harminhét darab kis táblát; ezenkívül 76 utjelző nyilat.

Forrás-építésein során elkészült a Riesner-forrás, a Hangyásbérc alatti Spartakus-forrás, a Sikárosi réten a Szilágyi Bernát forrás; befejeződik a bezinavölgyi Vasaskút építése is - itt egyben kiigazítjuk a Tájékozódás Sportja legutóbbi számában közölt és utólag tévesnek bizonyult hirt, amely szerint ezt a forrást Móricz Zsigmondról, egyik legnagyobb prózairónkról nevezték el.

A menedékházak közül az ujbpesti Spartakus befejezte a szénpatak-völgyi kulcsosház építését, valamint az ujbpesti TTE Pomáz feletti Hubertusz kunyhót rendezte be kulcsos menedékházzá.

Mindent egybevetve: ha a munkavállalási kedv továbbra is az eddigivel arányosan fokozódik, akkor lehetővé válik, hogy az eddigi hároméves felújítási időt az utjelzéseknél két

e s z t e n d ő r e s z o r i t s u k l e .

Az 1961. évben új rendszerben folyik utjelzési munkák kiadása. Az egyesületek kérésére egy-egy egyesület természetbarát osztályai számára egy-egy hegységben jelöltünk ki nagyobb foltban munkaterületet, hogy így egyesületi szinten is tárgyalni tudjanak az erdészeti hatóságokkal és egyszerűsítsék velük az érintkezést, de erről mindig tájékoztassák a Technikai Bizottságot és előtte tartsanak megbeszélést velünk.

Ha szükségesnek mutatkozik, a tárgyalásokon résztvesz a Technikai Bizottság is, hogy tapasztalataival elősegítse az esetleg felbukkanó problémák kedvező elintézését.

LAJOS FERENC

AGGTELEK, AGGTELEK...

Szép emléke turistaéletünknek a Pénzügyminisztérium és a Pénzjegynyomda turaszakosztályainak közösen szervezett látogatása Aggtelekre. Ugy indult, mint a turák általában; délután háromkor autóbusz indult a József nádor térről, benne harcminkét ember. Gyöngyösön és Miskolcon át mentünk, az óramutató 9.25-ön állott, amikor befutottunk az ország legsebesebb karsztos vidékére.

Könnyű vacsora után tizkor fektedtünk, mert a nagy turára vágytunk és bizony hatórai buszutazás után volt pihennivaló. S még vannak, akik azt mondják, hogy autóbusszon utazni nem sport és nem fárasztó...

Ébresztő hétkor, nyolc órakor pedig már gyülekeztünk is a bejáratnál. A vezető megnyugtató, hogy nem lesz semmi baj, a hosszú tura könnyen járható, a földalatti patak nincs megduzzadva. Udvarias üdvözlőbeszéd után tájékoztatt bennünket a barlang feltárásának idejéről és megkezdtük az "alvilági" barangolást. Ezek a vezetők igen értenek hozzá, hogyan keltsék fel az érdeklődést. Ha ugyan egyáltalán érdeklődést kell még kelteni hazánk eme kincseskamrája iránt, melynek minden részletét csodálattal néztük. Bámulatba ejtett valamennyiünket a szorgos évszázadok, a tevékeny évmilliók fáradhatatlansága, mellyel kivésték ezt a földalatti csodát és teleöntötték a játékos szeszély és a csapongó fantázia kék, fehér, lila és fekete rajzaival.

De még ennél is lenyűgözőbb volt a földalatti látnivalóknak az a része, amit nem a természet alkotott, hanem az ember. Az erő és akarat összefogásának kritikán láttam még ilyen beszédes bizonyítékát, a munkáskezeknek ennél a szép, gyöngéd, az eredetire mindig ügyelő, a lényegét megőrző alkotásánál.

Ezt csak olyan emberek végezhetnék, gondoltam, akikben krisztálytiszt a lelkesedés buzog, akik tudják, hogy utánuk sokezer bel- és külföldi turista gyönyörködik majd a földalatti táj szépségeiben. A csodálkozással és elismeréssel úgy eltelt az idő, hogy észre sem vettük: már a kijáráshoz közeledünk. A vezetőnek kellett figyelmeztetnie bennünket, hogy már Jósvalfón vagyunk. Déli egy óra tizenöt volt, tehát öt óra alatt tettük meg a nagy turát. A Tenger szem szállóban fogyasztottuk el a jól megérdemelt ebédet s kettőkor már indultunk hazafelé. A két osztály megbeszélte következő turáját. Gyöngyösön kocsink - és a férfiak - üzemanyagot vettek fel, a nők a szomszédos cukrászdában tették édesebbé az ut hátralevő részét. Kilencc után pár perccel már Budapesten bucsuztunk. Csak itt vettük észre, mennyire összebarátkoztunk a szép ut, a gyönyörű látnivalók során, melyek kinyitják az ember szívét a baráti és sporttársi szeretet befogadására.

Háry János

/ - Eredmények, tervek, gondok a "Vörös Csepel természetbarát osztályánál. - /

A csepeli munkások hagyományos forradalmisága a magyarországi munkásmozgalom történetében fogalomná avatta "Vörös Csepel" nevét. Az itteni munkásság első önálló szervezetei már 1903-ban megalakultak. Az 1905-ös vasmunkás-sztrájkban, az azt követő nagyszabású politikai tüntetésben, az 1912. május 23-i tömegtüntetés szervezésében és végrehajtásában aktív szerepe volt a csepeli munkásoknak. Az 1918-as januári nagy sztrájkban a csepeliek tartottak ki a legtovább. 1919-ben ők állították fel az első munkászászlóaljat. 1929-ben, 1943-ban nagy sztrájkokat szerveztek. 1944 decemberében sikerrel akadályozták meg a gyár kiüritését. Felszabadulásunk óta pedig a csepeli munkások élénjárnak az ország építésében, a szocializmus kialakításában. 1948-ban ők kezdeményezték a munkaverseny megindítását. És ma: több mint 22 ezer munkás dolgozik itt!

Ezek a távirati stílusú mondatok a csepeli munkások harcos, dicső multjáról beszélnek. Ennek a multnak tevőleges részesei voltak azok a

munkások is, akik az 50 éve megalakult TTE tagjaiként, évtizedeken keresztül összekapcsolták természet szeretetüket a munkásmozgalom hősi es harcával. Egy-egy kirándulás a budai hegyekbe, vagy a Duna partjára valóságos illegális pártösszejövetel volt. A természetbarát csepeli munkások hűséggel álltak mindabban is, amit a párt, a munkásosztály várt tőlük.

És hogy élnek, mit csinálnak, miről tervezgetnek a mai Csepel- Vas és Fém-művek mai természetjáró munkásai, a hősi múlt utódai? - erről beszélgetünk Réder János elvtárssal, a Vasas TE Csepeli Vasas Osztályának vezetőjével. Idén talán ez lesz a legnépesebb fővárosi osztály.

- A Vasas Természetjáró Egyesületnek máris egyik legnépesebb osztálya vagyunk - kezdi a beszélgetést Réder elvtárs. Osztályunk több mint 400 tagu, ezeknek körülbelül 30 százaléka fiatal. Van tehát, aki átvegye az idősebbektől a stafétabotot és folytassa a jó hagyományokat - mosolyodik el Réder sporttárs, de mindjárt hozzá is teszi -: persze, ezen a ponton van azért probléma, amire még visszatérek.

- Akármennyire is a legnépesebb osztálya vagyunk a Vasas természetjáróinak, nem vagyunk elégedettek a taglétszámmal. Egy több mint 20 ezer fős gyárvárosban több természetbarátnak kell lenni. Ezért ebben az évben nagyszabásu tagtoborzást hajtottunk végre. Elhatároztuk, hogy gyár-részlegeként alakítunk természetbarát csoportokat. Legjobb aktiváinkat, akik a különböző gyár-részlegekben dolgoznak, megbiztuk azzal, hogy saját munkahelyükön mihozson. Ezt eddig is megtették. Ahány csepeli természetbarátot más vállalat-hoz helyeznek, annyi új osztályt alakítanak új helyükön.

- Persze - folytatja Réder sporttárs - a legjobb propagandais csak akkor jó, ha van, ami vonzóvá teszi, elsősorban a fiatalok előtt, osztályunk életét és munkáját. Vagyis, ha van mit propagálni. Ezért igen nagy gonddal és körültekintéssel állítottuk össze idei programunkat. A múlt év turái gyárunk sok dolgozójának - több ezer dolgozó vett részt rendezvényeinken - szerzett kellemesen eltöltött időt. Ebben az évben hat olyan nagyobb szabásu tura-alkalmat tervezünk, amelyen több száz-an is résztvehetnek. Négy rendezvényünk-re tervezünk bekülönvonatot, kettőre pedig külön hajót. Ugyancsak nagyszabásu-

nak ig érkezik a három egyhetes autóbusturánk is, mely alkalmakkor az egész Dunántúlt, a Mátrát, a Bükköt végigjárjuk. Sőt egy tavalyi jó kezdeményezés továbbfolytatásával még jobban ki szeretnénk használni ezeket az alkalmakat. Megkeressük a testvér-gyárakat. Tavaly az egyik Bükk hegységi turánkat az ózdi vasasokkal közösen rendeztük. Ez alkalommal

meglátogattuk a régi barátokat és munkatársakat, munkahelyükön is: végignéztük az ózdi gyárat. Az idei két közös program is a régi, közös hagyományok felelevenítése és a jó kapcsolat továbbfejlesztése lesz, mert országjárásunk során ez évben ellátogatunk a győri vagongyárba és a soproni vasgyárba, meg a pécsi porérelánggyárba is. Így kötjük össze a kellemet a haszonnal; tapasztalatcserék által bővítve ismereteinket és tudásunkat. Így lesznek országjárásaink egyuttal vasas-találkozók is.

E nagyobb-szabásu rendezvényeken kívül majd minden héten szervezünk egy-két napos turát, az ország különböző helyeire, hol siturával, hol bakancsos bállal, hol egyéb alkalommal összekötve.

Eredményeink és örömeink közül meg kell még említenem, hogy osztályunk 30 minősített versenyzővel rendelkezik, akik évek óta a budapesti II. osztályban versenyeztek; nagy örömeinkre most kerültek be az Országos Bajnokságba... Reméljük, ott is szépen megállják helyüket.

- Persze nemcsak örömeink és tervezgetéseink vannak, hanem problémáink és gondjaink is. Az egyik a már említett "fiatalok kérdése". Meg kell mondanom őszintén, hogy az üzemi KISZ-szervezettel nem a legjobba kapcsolatunk. Bizonyos féltékenység is mutatkozik részükről, hogy mi esetleg elcsábítjuk a fiatalokat a KISZ munkától. Ettől nem kellene félniük. A "Naptáregyeztetés" nem mindig sikerül, így előfordul, hogy egymás rendezvényeibe "kaszálunk" be. Pedig lehetne, sőt kellene együtt dolgozunk. A kooperáció - esetleg közös rendezvények tartása - meggyőződésem szerint - csak elősegítené, jobbá tenné a KISZ-nek az ifjuság körében végzett munkáját is.

Másik szívfájdalmunk az, hogy a vállalatvezetőség sem támogat bennünket megfelelően - sem anyagilag, sem erkölcsileg.

Igaz, hogy hatalmas gyárunk sportélete a versenyszerű sportban csucsosodik ki és a futball felé huz inkább mindenkinek a szive, de azért nekünk sem esik jól a "mostohagyerek" szerep. Szeretnénk mi is többször megkapni a gyár társasbuszait és általában szeretnénk, ha többet törődnének velünk. Nincsenek nagy igényeink, mi már annak is nagyon tudnánk örülni, ha a vállalatvezetőség idén egy kicsit jobban a szivén viselné a Csepel Vas- és Fémművek természetbarát osztályának ügyeit. A Vasas Szakszervezettől nagyon sok támogatást kapunk és úgy tudom, már az irányban is tettek lépéseket, hogy ezek a helyi szívfájdalmak is megszűnjenek.

Örömök, tervek és gondok. Ilyen röviden a "Vörös Csepel" természetbarátainak mai munkája.

JUHÁSZ GÉZA

- Hozzászólás saját hozzászólásomhoz -

"A TÁJÉKOZÓDÁS SPORTJA" 1960 decemberi számában felbukkant a kérdés: sport-e a tájékozdás sportja? A válasz csak többé-kevésbé volt megnyugtató. A bizonyítékok alapja a sport lényegi magyarázata volt.

A cikk megjelenése után sportágunk eddig hallgató elméleti szakemberei termékeny vitát folytattak a cikkíróval. Igyekeztek bebizonyítani, hogy szak szempontból a sport definíciója nem ad eléggé világos képet a sport fogalmáról, így nehéz a bizonyítása is a tájékozdási sport sportjellegének. Egyben valamennyi megegyezett: kedvenc sportágunk természetesen sport, még hozzá a javából - mondták. Bár irták volna - válaszul a vitaindító cikkekre.

Nincs más hátra, ismét magam fogalom össze - a korábbi téma fejlesztése céljából az eddig kialakult újabb véleményeket.

Eszerint ha el akarunk jutni a sport fogalmához, előbb több testvér kifejezés tartalmát is tisztá-

t á z n u n k k e l l .

A fogalmak pontos és a kifejezések egységes alkalmazása érdekében először a TESTI NEVELÉS fogalmának és a TESTNEVELÉSHEZ VALÓ VISZONYÁNAK tisztázására térek rá. A z i f j u s á g é s a f e l n ö t t e k t e s t i nevelésén azoknak a t e r v s z e r ü e n k i v á l t o t t i n t é z k e d é s e k n e k é s t e v é k e n y s é g e k n e k ö s s z e s s é g é t é r t j ü k , a m e l y e k a z e g é s z s é g m e g ő r z é s é r e , a s z e r v e z e t n o r m á l i s n ö v e k e d é s é r e , a f e j l ő d é s ü t e m é n e k n o r m a l i z á l á s á r a , a s z e r v i é s l e l k i t u l a j d o n s á g o k , v a l a m i n t a m o z g á s k u l t u r a f e j l e s z t é s é r e s z o l g á l n a k . E b b e t a r t o z i k a z e g é s z s é g v é d e l e m , t i s z t á l k o d á s , a z é b r e n l é t é s a l v á s , a m u n k a é s p i h e n é s , a k ö t ö t t é s s z a b a d f o g á l k o z á s h e l y e s a r á n y a i n a k k i a l a k i t á s a , a h e l y e s t á p l á l é k f e l v é t e l é s m e g v á l a s z t á s s t b . A t e s t i n e v e l é s f o n t o s r é s z é t a l k o t j á k a z o k a s z e r v e z e t t i r á n y i t á s s a l k i v á l t o t t h a t á s o k , a m e l y e k s z e r v i é s l e l k i t u l a j d o n s á g o k f e j l e s z t é s é r e , h e l y e s m o z g á s k u l t u r a k i a l a k i t á s á r a é s m e g f e l e l ő s z i n t e n t a r t á s á r a i r á n y u l n a k , i l y e n a t e r m é s z e t j á r á s i s .

A testi képességek fejlesztését, a mozgási készségek szervezeti formában történő kialakítását sajátos eszközök alkalmazásával - testnevelésnek nevezzük.

Most nézzük meg a TESTNEVELÉS és SPORT viszonyát. Az irodalom gyakran tár-
sitja a két kifejezést. Sok is bennük a rokon-vonás, de lényegében egyik a másiktól független, illetve: a sport a testnevelésnek alárendelt fogalom. A testnevelés, mint a nevelésnek, közelebbről a testi nevelésnek egyik része - általános gyűjtőfogalom, amely számos jelenség mellett többek között a sportot is magában foglalja. Tehát a sport a testnevelés egy része, ennek egyik megnyilvánulási formája. A testnevelés és a sport közötti viszony hasonló ahhoz a kapcsolathoz, amely az alma és a gyümölcs fogalma között van. Tagadhatatlan, hogy az alma gyümölcs, azaz: a sport testnevelés, de a körte, a szőlő és a barack is gyümölcs, vagyis az óvodai testnevelés, az iskolai testnevelés, a gyógytestnevelés, a reggeli torna, az üzemi torna, a kirándulás is testnevelés. A sport tehát a testnevelésnek speciális formában történő megnyilvánulása. A testnevelés olyan általános fogalom, amely magában foglalja mindazokat a tervszerű és szervezett tevékenységeket, amelyek a különböző testgyakorlati ágak mozgásanyagának alkalmazásán keresztül a nevelés végső céljának megvalósítására irányulnak.

A sport szó a latin disportere szóból származik, annyit jelent, hogy szét-hordani, mulatni /az időt elmulatni!/, szórakozni. Ez a hasonló francia

desport, desporter szavakon át a XIII. században került Angliába, ahonnan már mint sport került vissza Franciaországba, a renaissance korában. Bár a sport szó az idők folyamán tartalmában sokat változott, ma sem hiányzik belőle teljesen a szórakozás, kedvtelés motivuma. A sportot a mai szóhasználatban az alábbi jellemző jegyek különböztetik meg a testnevelés más formáitól:

A sport az eredmények fokozására irányuló törekvés, a vetélkedés, versengés, verseny, a szervi és lelki tulajdonságok színvonalának maximális fejlesztésére irányuló törekvés. A sport MINDIG ÖNKÉNT VÁLLALT TEVÉKENYSÉG, amelyet egy távoli cél elérésére irányuló törekvés jellemez. Ez néha a becsvágy, a hiuság, máskor

a sportolással járó élmény, egyes nyugati sportolóknál anyagi érdek, haszon is. Vannak azonban magasabb indítékok is: a közösséggel szemben érzett kötelesség, felelősségtudat, hazaszeretet.

Bármilyen legyen is az indíték, a sport csak addig felel meg a sport szocialista értelemben vett fogalmának, amíg a testnevelés célkitűzésein belül marad. Amint a sportolót pénzszerzés, a termelő munkában való részvétellel szembeni mentesítés, a szocialista erkölccsel össze nem egyeztethető egyéb indíték vezérli - elvesztisportjellegét mind egyéni, mind társadalmi szempontból. Ilyen esetben lehet a sport üzlet, a kizsákmányolás eszköze, a hisztéria egyik megnyilvánulása, szemfényvesztő kirakatomunka, de nem sport!

A sport a szocialista társadalomban nem öncélú, mindig szorosan kapcsolatban kell maradnia a társadalom gazdasági, politikai, kulturális törekvéseivel. Az öncélú rekordhajhászás, a testi képességek egyoldalú fejlesztése társadalmunktól távoleső törekvések.

A sport fogalmát erről az oldalról közelítve megállapíthatjuk, hogy a sport a testnevelésnek olyan megnyilvánulási formája, amelyet egy távoli cél képezte, a verseny, a szervi és lelki tulajdonságok színvonalának lehető legmagasabb szintre való emelése és az eredmények fokozására irányuló törekvés, valamint a tevékenységnek önkéntes vállalása jellemez.

Kiegészítésül még néhány szómagyarázati kérdés. A testgyakorlás, testművelés,

sőt a TORNA /tornare latin, tourner, le tournei francia, turnen német = fogás/ kifejezések valamennyije tartalmilag a mai értelemben vett testneveléssel azonosítható, mindössze hosszabb-rövidebb ideig tartották magukat a régebbi nyelvhasználatban. Megkísérelhetünk más tartalmat belemagyarázni e szavakba, végül a használó kor testneveléséhez jutunk el /lovagi torna, tornatanár, stb./ Ezeket a szavakat a XIX. században /20-as években/ J A H N használta először. Hazánkban is az ő testnevelési elvei honosodtak meg,

természetesen magukkal hozva a jövevényszavakat is /a "Gimnastik" kifejezést is beleértve./

Az elmondottak mércéjéhez állítva a mi sportágunkat, ennek a sport volta világosan kitűnik. A sport jellegzetességeinek minden ismervét megtaláljuk a tájékozódás sportjában, annak erényeivel és hibáival együtt. Sportágunk tudatos fejlesztésének utja tehát annak felismeréséből

kell táplálkozzék, hogy valamennyi sportolónkat végig kell vezetni a sport alapelveitől a gyakorlati sportmunka módszertanáig minden elméleti és gyakorlati lépcsőfokon, hogy tudatosan is szocialista sportolókká válhassanak. Meg kell ismertetnünk versenyzőinket és sportágunk irányítóit a szocialista testnevelés alapelveivel, testnevelésünk céljaival és feladataival, sportágunk helyével társadalmunk fejlődésében.

Ismerniök kell a test természetes erőt, az egészség fenntartását biztosító követelményeket, a testi képességek /gyorsaság, erő, ügyesség, állóképesség/ fejlesztésének helyes módszereit. Ki kell nevelni kulturális és higiénikus készségeiket, meg kell ismerniök a szervezet alkalmazkodó és ellenálló képességének fokozását, a szervezet terherbíró képességének növelését célzó módszereket és megfelelően alkalmazni is kell tudni ezeket. A s z ü k s é g e s s z á m u e d z ő k i n e v e l é s e i s k o l á z á s u t j á n , m a j d e z e k m u n k á b a á l l i t á s a , e d z ő t a n á c s l é t r e h o z á s a é s a z e d z é s s z e m p o n t j a i n a k é r v é n y e s i t é s e - e z e k a f e l a d a t a i n k , h a a z t k i v á n j u k , h o g y a j ö v ő b e n n e t e g y e f e l s e n k i a k é r d é s t : s p o r t - e a t á j é k o z ó d á s s p o r t j a ? !

- Galgóczy -

HEGYEN - VÖLGYÖN *Vakodolom*

/ - Szóról szóra megtörtént - /

Micsoda külön pár! Ilyet sem láttam még, mióta ezt a tisztséget töltöm be! - nézett csaknem szájtátva a központi házasságkötőterem anyakönyvvezetője az előtte álló ifju párra. Szó, ami szó, v o l t i s r a j t u k m i t n é z n i . Az ünnepélyes alkalomhoz egyáltalán nem illően néztek ki. Vizhatlan, rövid VIHARKABÁT volt rajtuk, a férfin TÉRDNADRÁG, a lányon SINADRÁG, a lábukon kockás GYAPJUZOKNI és vastagtalpu, szöges TURISTABAKANCS. Mindkettő kezében tartotta kis PÖRGE KALAPJÁT, testvérek között is legalább e g y k i l ó k ü l l ö n b ö z ő t u r i s t a j e l v é n y fityegett rajtuk.

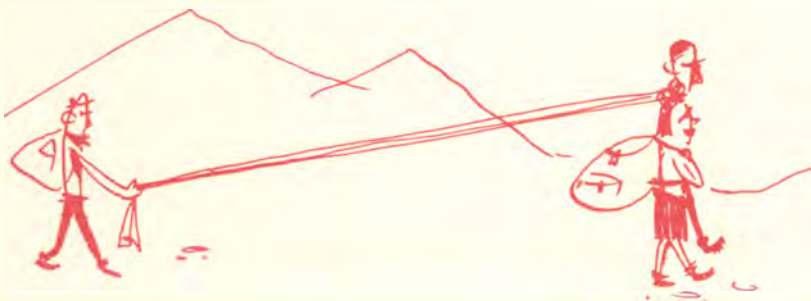
Hát még a NÁSZNÉP! Ugyanilyen külön öltözetben, sőt egyikük é csikorgó február volt - rövidnadrágban, meztelen térdekkal! Egyik-másik degeszre tömött hátizsákkal, kezükben szöges turistabot.

-Mi közöm hozzá?! - vonta meg a vállát gondolatban az anyakönyvvezető. - Megesketem őket én akkor is, ha mindjárt fürdőruhában jönnek ide. Az a fontos, hogy szeressék egymást.

A boldogan elmondott "igenek" szerint ebben, szerelemben, nem is volt hiány. Persze - mi is lehetne más - turistaszerelem volt ez a javából. Egy egyesületben turáztak, járták az országot, a hegyeket, egy bükki tura alkalmával a lány kificamította a lábát és a fiu segítette őt le Egerig az orvoshoz... így jutottak el az anyakönyvvezetőig.

Elrebegették az IGENT, aláírták az anyakönyvet és most egy hivatalon kívüli aktus következik, amire még kerekrebbre nyílik az anyakönyvvezető szeme: a

rövidnadrágos egy hosszú hegymászó kötelet esz elő a hátizsákjából, összeköti vele az ifju pár kezét - ebből a kötésből aztán nem szabadulnak - és úgy huzza őket magával a többiek közé. Azok meg nagy örvendezéssel, kacagással vitték őket magukkal ki, a hideg feb-

ruári körútra. Beszálltak egy rozoga buszba, betuszkoltak egy-két gyanútlan civilt is, akik esküvőhöz illően feketébe öltözöttek ott és most - a fekete ruhások legnagyobb rémületére - elindultak ismeretlen veszélyek felé.

Nem mentek messzire, de az ünneplőbe öltözötteknek nem volt fölösleges az aggodalom. Mindössze Pomázig vitte őket a Természetbarát Egyesület busza, onnan pedig nagy hócsaták közben, elindultak a Pilisnek. Irány a Dobogókői menedékház, - adta ki az irányt a rövidnadrágos - az ifju pár elől megy, hogy szem előtt legyen! - Nesze nektek, civilek! Eddig ti neveltetek ezeken a fura turistákon, most azok nevetnek rajtatok, amint félcipőben bukácsoltok a szűz havon, hegynek fel.

Hol is tarthatta volna máshol két vérbeli turista a lakodalmat, mint egy téli gyalogturával egybekötve, Dobogókőn? Két napig tartott a vigasság, aminek fénypontja a Rám-szakadék megmásítása volt.

Mind ez három évvel ezelőtt történt. És azóta évről-évre ezen a februári vasárnapon vagy száz vidám turistától hangos Dobogókő csillogó fehér hókontosba burkolózott csöndje. A házasságkötés emlékére az idén már harmadszor indítanak ide házassági emlék-turát. Minden évben együtt van az egész lakodalmas népség, és nagyszerű bakancsos-bál keretében ünneplik az évfordulót.

Egy kis változás azonban évről-évre van. Az első évfordulón az ifju pár egy "APU VISZI - ANYU VISZI" kosarat cipelt magával, a másodikon a f é r j h á t i z s á k j á b ó l k a n d i k á l t k i a l e g i f j a b b t u r i s t a , az idén pedig már saját lábán teszi meg az utat, a papa és a mama kezét fogva. Az is lehet, hogy jövőre megint kosárral kezdik?

Még valamit: három évvel ezelőtt abba a bizonyos buszba a civilekkel együtt betuszkolták a rémüldöző anyakönyvvezetőt is. Ő volt az a civil, akinek a félcipője még az este összezsugorodott a kályhánál. Ugyanis odatették száradni, mert csorgott belőle a hólé. Először nagyon mérges volt, de aztán ugy éjjél felé, ő járta legtüzesebben a menyasszonnyal a menyasszonytáncot ZOKNIBAN.

Az első évfordulóra már rendes turistafelszerelésben jött el. Ugyanis három év óta ő az egyesület legbuzgóbb természetjárója.

J.G.

dióhéjban

A KAJAKCSOK féltékenyek a vízi turistákra - ezt rebesgetik több helyen is. Nos, az Aszfaltutépítő Vállalat vezetői és természetbarátai eleven céfolatként együtt ülték meg a hármashatárhegyi Erdei Lakban baráti találkozójukat. Igaz, hogy a vezetőjük is egy és ugyanazon személy: Balogh Lajos sporttárs, a vállalat főmérnöke. Idei programjuk is közös: több mint egy tucatszor akarnak felmenni - csónakkal és autóbusszal - Horányba, a Lupa sziget alá, mindig más ötven más nem sportoló dolgozóját csónakot szállítva a helyszínre. Azt remélik, hogy év végére mostani száz fős létszámuk így megkétszereződik.

A DÉLALFÖLDI természetbarát mozgalom kétéves fennállásának tiszteletére a KISZ Csongrád megyei természetjáró és táborozási bizottsága, valamint a Csongrád megyei Természetbarát Szövetség fotópályázatot hirdetett, amelyre igen sok mű érkezett be. A legszebb fényképekből vándorkiállítást szerveztek.

A BUDAPESTI VIZIBIZOTTSÁG csak most alakult, de már gazdag programmal néz az 1961-es idény elé. Szentendrére, Tahiba, Kisorosziba, Horányba és a Csepelsziget köré vezetnek viziturákat. Megszervezik a nagy körjelvényt szerző vizituráját, összehívják egy megbeszélésre a 46 viziturázó budapesti osztály képviselőit és előkészítik a következő esztendői, még gazdagabb programot,

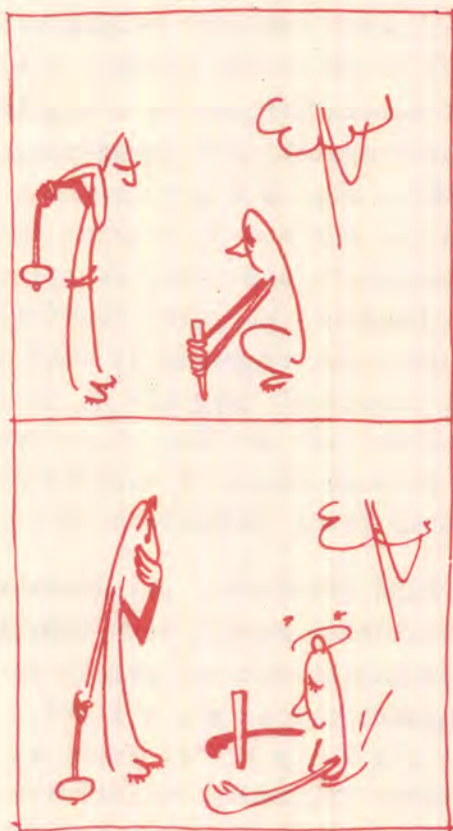
A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG 1961. évi turaprogramja elkészült. Érdekességként lehet megemlíteni a programból, hogy a három nagy, ezer turistát helyszínre szállító különvonaton kívül - a mecseki, a salgótarjáni és a zempléni turával egybekötött IBUSZ-utazáson felül - még négy k i s e b b v á r o s n é z ő vonatot indít a budapesti szövetség az "Ismerd meg hazádat" mozgalom továbbfejlesztésére, mégpedig az első kettőt tavasszal Szegedre és Szarvasra, a harmadikat október 15-én Győrbe és Pannonhalmára, a negyediket november 19-én Székesfehérvárra.

AZ ENSZ főtitkára, Dag Hammarskjöld turistaként repült át a Himalája legmagasabb csucsa felett és beszámolót írt a *N a t i ó n a l G e o g r a p h i e* című nagy nemzetközi földrajzi folyóiratban utjáról, melyet öt saját felvételével illusztrált. Bár Kongóba is szervezett volna a derék főtitkár turát, hogy jobban megismerje Afrika népét és sorsukat.

AKI KÉKNEK látja a Dunát, színvak - állapították meg limnológusok - édesviz-kutatók - most tartott nemzetközi kongresszusán. A kutatók 2586 kilométert tettek meg tudományos vizsgálataik során a Duna vizén, s megállapították, hogy Ulm és Belgrád között sokkal tisztábbá kell tenni a folyó vizét. És végül egy tudományos érdekesség a

melynek során vizitúra-vezetői tanfolyamot rendeznek, ellenőrzik a vizijártassági tanfolyamokat és néhány vizitúrázóknak való, állandó táborhelyet jelölnek ki Budapest határában, Adonynál, Ráckevénél, Kisoroszinál és az esztergomi Dunaparton.

A CÖVEK

Négymillió férőhely van a Német Demokratikus Köztársaság turistaszállóiban, beleértve a népszerű ifjúsági szállásokat, a Jugendherbergéket is, amelyekben fillérekért ellakhatnak a diákok és ifjumunkások. Viszont - igazi turista módon - maguknak kell főzniük és takarítaniuk.

konferencia anyagából: a Duna torkolatánál a rengeteg odahordott homok és üledék évente száz méterrel vízsi beljebb a torkolatmenti partot a Fekete-tengerbe.

PILIS-SZENTLÉLEKET Mátraházával cserélte fel Harsányi Károly, a Turistaházakat Kezelő Vállalat közszeretben álló menedékházgondnoka. Harsányi sporttárs - aki nemrég kapta meg kitüntetését az olimpiai keret alapozó edzésénél végzett kitűnő szolgálataiért - most már csak emlékezik a petróleum világitotta, romantikus szentléleki házra, ahová hátton kellett felhordani az élelmiszereket és ahol a legszebb téli filmrészleteket forgatták filmeseink.

Sok örömet az új helyen!

AZ ELSŐ TERMELŐSZÖVETKEZETI turista-csoport megalakult Váncsod községben. Már végigjárták Lilla-füredet, Bánkutat és Hollóstetőt.

SZELLEMI OLIMPIA

- "Ismered a természetbarát mozgalmat?" válaszai -

1. Szervezeti felépítésben mi a különbség a természetbarát osztály és szakosztály között?

A szakszervezeti természetbarát egyesületek alapszervei az osztályok, a sportkörök keretében működő természetbarát szervezetek a szakosztályok.

2. Mi a természetjárás három sajátossága?

Rendszeresség, tervszerűség és a tömegsport-jelleg.

3. Milyen tartalmi kapcsolatban állnak egymással a következő fogalmak: természetbarát, természetjáró, turista?

Hazai vonatkozásban a magyar természetbarát mozgalom egye-
síti a természetjárók /bakancsos, hátizsákos, si- és vi-
ziturázók/ és az utazó turisták /autón, vonaton, hajón/
népes táborát.

4. A szakszervezeti természetbarát egyesületek közül melyik az egyetlen természetjáró egyesület?

Közlekedési Természetjáró Egyesület.

5. Melyik szerv rövidítése ez: SZMT? Milyen kapcsolatban áll a természetjárással?

Szakszervezetek Megyei Tanácsa. Ezen belül működnek a megyei természetbarát irodák.

6. Melyik egyesület rendezi rendszeresen az Ybl és melyik a Stromfeld emlékturákat?

Az Ybl emlékturákat az Építőök, a Stromfeld emlékturákat a Vörös Meteor rendezi.

7. Kik hozták rendbe 1959-ben a Győpár forrás közelében lévő Hubertus házat?

Az Ujpesti TTE tagjai.

8. Ha természetbarát osztály alakulna az Országos Széchényi Könyvtárban, melyik egyesülethez tartozna és miért?

Közalkalmazottak Természetbarát Egyesületéhez tartozna, mert a könyvtár dolgozói a Közalkalmazottak Szakszervezetéhez tartoznak.

9. Hány kötet jelent meg eddig a "Turavezetők könyvé"-ből és hány jelenik még meg?

A válaszadás határidejéig két kötet jelent meg, azóta megjelent a harmadik is. Ezzel a sorozat teljes lett.

GRATULÁLUNK, PROFESSZOR UR! Dr. S c h n e l l J á n o s, a Fővárosi Központi Gyermekideggondozó Intézet igazgatója és munkatársa, T a m á s L a j o s, az ismert grafikusművész pedagógus kis könyvecskét adtak ki, melyben szellemes rajzokkal nevelik a szülőket, hogyan neveljék ők a gyermekeiket. A színes hangulatu, szellemes kis füzetből, a sok rossz példa között szerepel egy jó is: a professzor a természetjárást ajánlja a szülőknek, mint a szépre és jóra nevelés egyik leghathatósabb eszközét. A szerzők szerint, aki sűrűn érintkezik a természet harmóniájával, maga sem lehet egyensúlyát vesztett ember.

A NAGY BLÖFF befejeződött: végetért H i l l a r y professzor himalájai expedíciója. Az igen olvasott londoni bulvárlap, a Sunday Times fizette a professzor utiköltségét. A lap egyik legfürgébb riportere, Desmond Doig kísértte el utján és megfelelő szenzációkkal szolgált minden héten arról, hogyan közelíti meg az expedíció végcélját, a sokat emlegetett havasi ember, a yeti foglyulejtését. Végül egy lányomot találtak. Erről is szenzációs riport készült, végül kiderült róla, hogy egy róka olvadás közben megnagyobbodott lányoma. Pajangbocs községben aztán tombolt a riporter, megtalálták az állítólagos yeti skalpját. A szőrös bőrdarabot nagy ünnepi körmenetben vitték be Londonba. A tudományos vizsgálat erről is kiderítette, hogy egy kétszáz évvel ezelőtt élt kecskének a hasából egy darab bőr. A nagy szenzáció összeomlott. Ez persze nem akadályozza meg Hillary-ékot az újabb hírverésben: most H i l l a r y n é vezet női expedíciót a Himalájá a. Az angol asszonyokkal ismét megy ujságíró is.

ISMERETTERJESZTŐ szakosztályokat alakítanak a Vörös Meteor

Természetbarát Egyesület osztályai. Sportágunk kulturális programjának szélesedése idején nem árt tudni a jó propagandistának, hogy a materialista világnézet első ismert képviselői is turázás közben oltották tudásszomjukat. Demokritosz és társai, kiknek két és félezer év előtt a hivatalos görög vallás szerint hinniök kellett abban, hogy a felhőkbevesző OLIMPOSZON az istenek tanyáznak, élükön Zeusszal, pusztá kíváncsiságból hegyi turát vezettek a hegy tetejére. Természetesen nem találták az isteneket, helyettük csak néhány bokrot és csenevész bikát. Abban is hin-

niök kellett, hogy Görögország ismert nagy barlangjainál kezdődik az alvilág. Lementek hát és felkutatták őket, de mivel a pokol bejáratát sem találták, csak követ és vizet, nyugodtan nevezhetjük ezeket az első ismeretterjesztő turáknak.

A VÁLOGATOTT versenyzőkeret négy legidősebb tagja - Tóth, Garai, Dóra, Szendi - átadta helyét a fiatalabb korosztályoknak. Így a válogatott keret ideai átlagos életkora négy évvel fiatalodott, huszonnyolcraól huszonnégyre. A jelenlegi tagok:

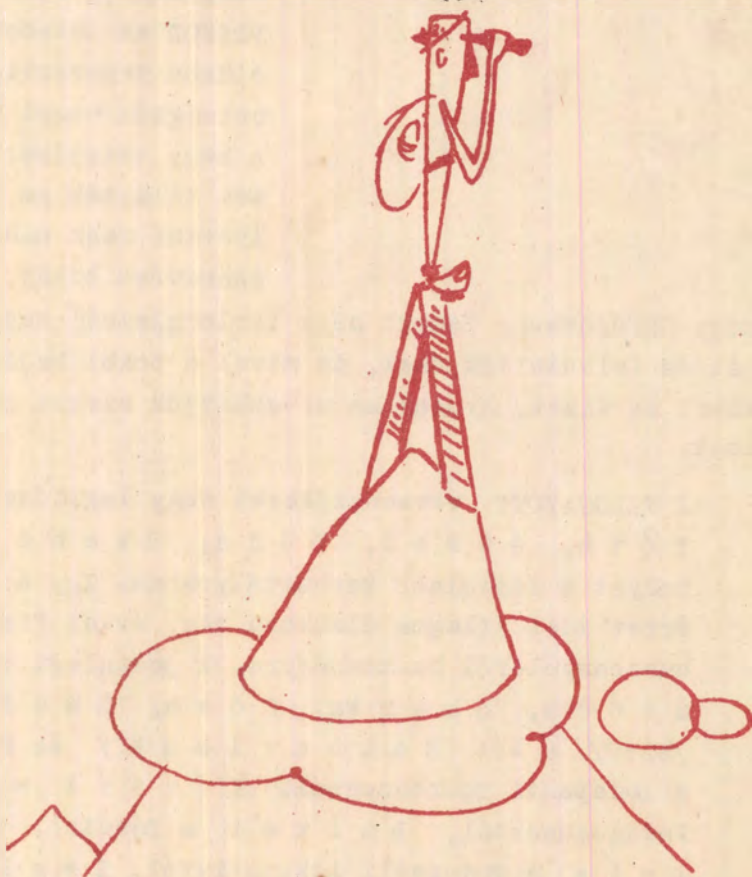
Móócz, Szarka, Kósa, Dávid, Bátky /MAFC/, a két Schönviszky és Krizsán a Budapesti Spartacusból, Kóvári a Budapesti Pedagógusoktól, Balkai a Beactól, Skerletz a Budapesti Lokomotívtól, Szalay a Ganz-Mávagból, Fehér a Gyöngyösi Mátra Turista Egyesülettől és Zsellér a Miskolci Lokomotívtól. A sportköri edzéseken kívül a keret közösen fejleszti állóképességét és gyorsaságát, valamint technikai felkészüléseken tájékozódási képességét.

BIRÁLAT érte a Budapesti Természetbarát Szövetség propagandistáinak fali-
ujságját. A N é p s p o r t ezévi 40-ik számában -y -c aláírással -abból
az alkalomból, hogy a faliujság felváltva egy szocialista és egy nyugati
ország természetjáró sportéletét ismertette képekben - az egyik svájci kép
aláírását kifogásolta, mely így hangzik: "N e m é l h e t a n é l k ü l ,
h o g y n e é r e z z e a c s u c s o k p a n o r á m á j a á l t a l
k e l t e t t a l á z a t o s s á g o t . " Valóban, nem a legsikerültebb
reklámszöveg, de hát mi főleg a szép fotókat tettük ki, nem mindenki tud an-
golul. Végeredményben örülünk neki, ha a Népsport is olvassa faliujságunkat
- sőt, apróbb hiányosságait is észreveszi. Ennyi udvariassággal tartozunk
" l a p t á r s u n k n a k " .

AZ ECHO, a bolgár turisták központi hetilapja terjedelmes cikkben számolt
be a B u d a p e s t i T e r m é s z e t b a r á t S z ö v e t s é g
mozgalmas életéről.

A TELHETETLEN

K.F.eng.sz.: 1345/61

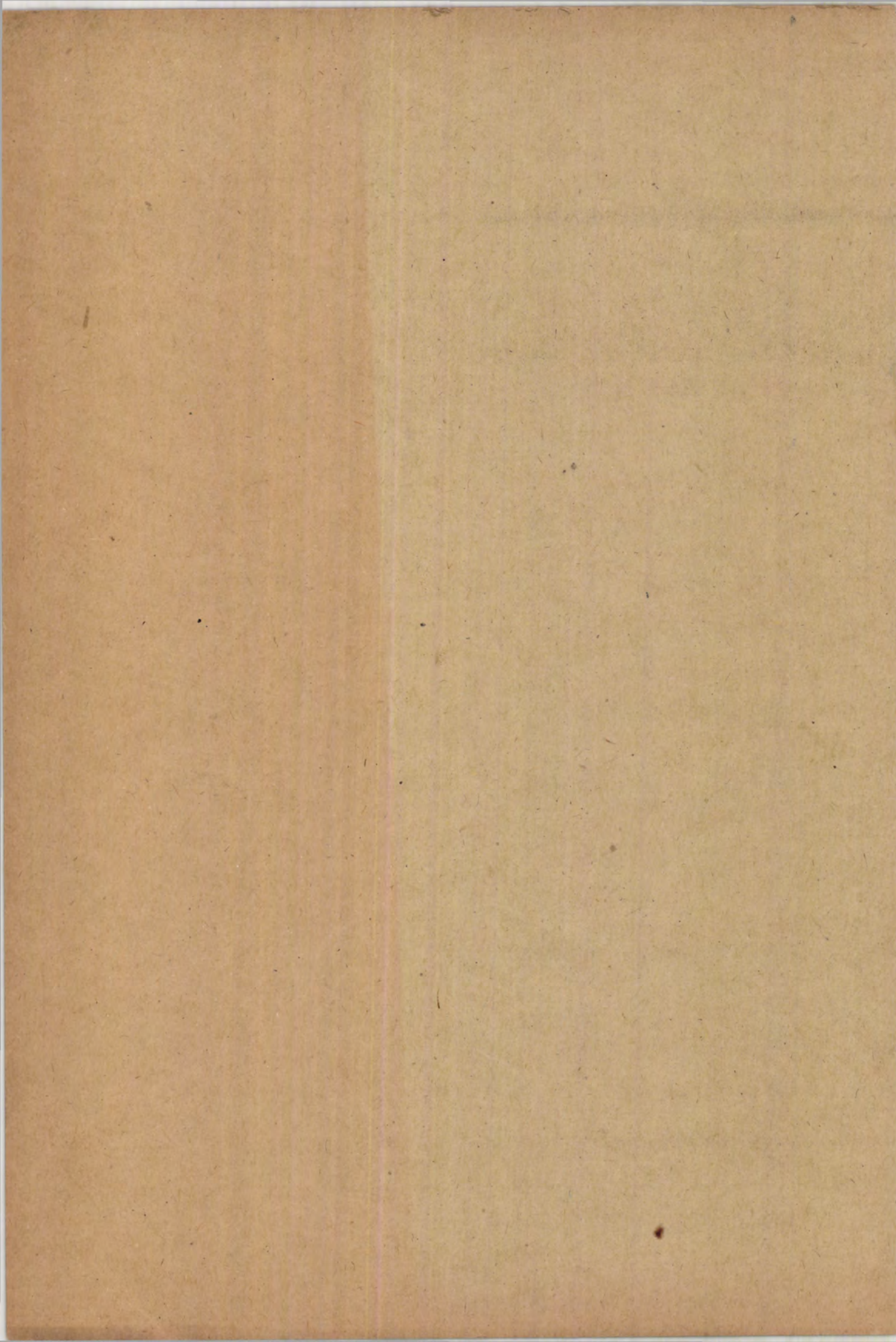
Kiadásért felelős: Gesztelyi Nagy Zoltán

61-5836 — Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat, Budapest

A fűjékozódás sportja

1961. DEC.
1962. JAN.

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSEG HIRADOJA

ELŐRE A
TERMÉSZETJÁRÁSÉRT

1885

A BARÁTSÁG MÉRFÖLDKÖVE

Szaniszló József

A Budapesti Természetbarát Szövetség 1961 november 23-án kibővített elnökségi ülést tartott s ezen a természetbarát egyesületek vezető funkcionáriusai is résztvettek.

Megérdemli ez az ülés, hogy néhány sort szenteljünk neki, - hiszen uttörő lépést jelent a magyar természetbarát mozgalom életében.

Ez volt ugyanis Budapesten az első eset, hogy a Budapesti Természetbarát Szövetség hivatalos formában - zöld asztal mellett - tárgyalta az egyesületek vezető aktíváival.

A magyar természetjárás szervezeti felépítését mindeddig a kétvágányúság jellemzi. Egy területi - hivatali - és egy szakmabeli - szak szervezeti - felépítési elv párhuzamosan, - egymás mellett - él benne. Ez a párhuzamos szervezési elv, amelynek áthidalásáról az arra rendelt fórumok eddig még nem gondoskodtak, nem tette lehetővé az egyesületek és a BTSZ hivatalos kapcsolat-felvételét. Egy néhány egyesület - országos szerv lévén - sem nézte volna jó szemmel, ha egy területi szerv hivatalos ügyben tárgyalásra szólítja őket.

Az idő, az élet, és a jóakarát azonban sokmindent áthidal.

Az 1962 évi tatal nagytábor ügye, amelynek megrendezésére a BTSZ felső szervtől kapott rendelkezést, parancsolóan írta elő, hogy a szervezeti hiányosságokat jóakarattal töltsük ki.

Ezért hívta meg a BTSZ az egyesületek képviselőit tárgyalásra.

Disszonáns hang nem hangzott a tárgyaláson. Az egyesületek megértették, hogy a BTSZ nem óhajt parancsolgatni. Táborrendező munkájában való részvételük viszont - a budapesti színek képviseletén túl - jól képviseli az egyesületek saját ügyét is. S a kettő együtt az egyetemes magyar természetjárás érdekeit is.

Egyébként ezt az aluiról jött kezdeményezést az idel dobogókól tanfolyam eredményei is aláhúzzák. Itt egy héten keresztül az egyesületek és területi szövetségek vezető funkcionáriusai keresték a helyesebb eszközöket, áttekinthetőbb utakat a magyar természetjárás előbbrevitele számára.

És ezen az értekezleten hangzott el - méghozzá nem a mi képviselőnk részéről - hogy a Budapesti Természetbarát Szövetség budapesti szinten és fővárosi ügyekben irányító szerve az egyesületeknek.

Mi ezt tudomásul vesszük.

Viszont a vezetés kihangsúlyozása helyett inkább a munka koordinálására, egybehangolására törekszünk.

Ezt sem parancsolgatással, hanem sokkal inkább baráti meggyőzéssel szeretnénk megvalósítani.

Mert a tatal tábor lobogójára a barátság je'szavát írjuk.

Azt hiszem, ezzel egyetértenek a budapesti természetjárók.

5 ESZTENDŐ

a tájékozódás verseny sportján

Ha emlékezni akarok a tájékozódás sportja legutóbbi félévtizedes történetére, úgy ahogyan én látom, egyszerre gondolatok százai rohannak meg, régebbi emlékek tolnakodnak elő. Az öt év, amelyről szólni kívánok, éppen háromszor annyi esztendő folyondárját hurcolja magán, kusza, kacskaringós gondolat-lonczokat. Ez az őserdei vegetáció minden időbell sorrend nélkül fonódik össze a makrancosan ellenáll a rendező értelemnek, Tizenöt esztendő eltökélt szándékok forrák bele ágas-bogas eszméket az utolsó évek tényelbe is. Nagyon nehezen lehet sorba szedni őket.

Az első képzel: mohos, nyirkos, északi fekvésű sziklafülke, Porostyánútó igyekeznek végigkuszni rajta, Köréje borulva gigászi rekettyés, Alatta két ember lapul ügyei-bajjal kifeszített sátorlap alatt, Mellettük ledől és dől-tében szétszakadt faóriás tetemén új élet erőlködik a napvilágra, Távolabb szétzört sziklák, Közöttük lépten-nyomon újabb süllyedések és zugok, Az elszórtan senyvedő bokrok alá kandikálva háltásakos bakancsosok sürkészik a töbrök mélyé, Sőt, még a láb tetejét is, Hátha ott kuksol az "állomás".

A második kép: ugyanaz éjjel, Kongó, szűk sziklaszurdok, Az állomás természetesen az oldal egyik repedésében húzódik meg.

A harmadik: ugyanez ködben, Botorkálva, riadt szemmel és zavaros lélekkel bolyongunk az elkallódott léptek erdejében az elrejtett állomás után.

Milyen romantikus volt a környezet! Mekkora boldog izgalmá volt a nehéz "leleteknek", Kincs volt az állomás és mi kincskeresők, Ha megtaláltuk, a szerencse csillant elénk édes mosolyával, A versenyek értékelésébe beleszámított a céllovás, a gránátdobás, külföldi ügyesség gyakorlatok és elméleti "bukfencék", Utánuk a fellékezés meckóvidémsága, Ó, és igen: a forráskifolyásra vagy régi, ki-dől magassági köre fektetett postaládák! Azt volt ám nehéz megtalálni!

Micsoda fejlődést jelentett a kis, zárható, plénpersely és a láthatóság megszabása - egyelőre persze még csak menetirányból, A bedobó és letépcédulákat, meg az elfogyasztott időt ábrázoló "kenyérjegy" követék az első

bélyegző-próbálkozások, De hogyan!? A versenyző 1954-ben még a fülét is összekente az általa vitt bélyegzővel és festékpálmával, Csak a jelenléti lv, a "fellrós" lábia sikertelensége után jutunk el a klasszikus postaládáig, majd a modern, fán lityegő őrzött-bélyegzős háromoldalu lámpionokig, amelynek még a színe és nagysága is szabályozott, Alkalmazásával végleg megaziúnnak a régi cselek: vadszó, vad-etető, kormadó határkaró, kögödör, arrábhurcolt járathatárkő, Lollobrigidés képesfa és a térképen található apa-anya térképhiba megadása, A tájékozódási sport kinötte a gyerekcipőt, Szép volt, elmúlt.

NEHÉZ PONT

Jöttek a nagytávolságú menetek, a ritkább állomások, a körben látható "tisztá" ellenőrző-pontok, a tízenháromezres akadályfutó-pályának világos kijelölése, a kulturált megjelenés, utazás és szállás, A nagymenők életleírásai a lapokban, Az Európa-bajnokság láza, Egyszóval: új sportág született s nem is jár már gyermekcipőben, de bakancsban sem már, hanem szöges atlétacipőben.

S az "állomás-technika" változásai csak tünete annak az erős eszmei áramlatnak, amely ennek a fiatal sportágnak az életében egyre uralkodóbbá válik és azt a tisztá sport irányába viltte és viszi.

Minden technikai szerelésnek megvolt a maga tartalmi értelme is.

A fa-postaláda időszakához a versenyzésnek és a versenyrendezésnek is egy bizonyos szintű szemlélete tartozott. Az egyik legfőbb hajtóerő mindig az egyenlő feltételek biztosítása volt. Az erre irányuló törekvés kényszerített megváltoztatni a versenyrendezési módszereket, szüntelenül keresve a jobbat.

Az utkeresés ütemét nem mindenki követte és még kevesebben azonos ütemben. Emlatt jelenleg igen széles "spektruma" van a sportág művelőinek. Mint egy üstökös csóvája, olyan hosszan húzódik a már világosan felismerhető legujabb mögött a régi és még régebbi szakaszok módszereinek kedvelése. Nem azonosak a kívánalmak a verseny tartalma, eszmélet felépítése tekintetében, a rendezéstechnikában, a terepkihasználásban, a feladatok minőségében. Ma is vannak még, akik a régi "klaszikus" tájékozódási versenyt szeretik és elemeit előszeretettel alkalmazzák.

„MERRE FUSSAK?”

A hasonlatnál maradván, a "mezőny" éltovasal, a csóva legelejein ügetők a rideg sportversenyfeltételek hível. Semmi játékoság, minél kevesebb romantika, mert az egyenlőtlen feltételeket teremt. Összpontosított és adott pillanatban bevetett energiájukkal robbanékonyan győznek ezek - hacsak valami közbe nem jön. Elképzelhető, hogy az ilyen beállítottságúaknak nem öröm egy-egy régről letmaradt "szerencseportra" - vagy ahogyan ők nevezik, rendezési hibára, - elvesznie azt az értékes energiát, melynek felhalmozásában annyi előkészítő munka, fáradság és idő fekszik.

Itt tart tehát az élmezőny. Vagyis azok a tájékozódási versenyzők, akik már részt vettek néhány nemzetközi küzdelemben és ott Magyarország színelétét képviselték. Tapasztalataik szerint a fejlődésnek csupán egyetlen iránya helyes. Ez pedig az atlétikában használatos felkészülés feltétlen szüksége és a versenyek levezetésének egységes, mereven kötött, egyértelműen szabályozott módja.

Kérdés, hogy a többiekkel mi legyen? Azokkal az ezekkel, akik előtte vannak még a nálunk azonos középhélységek és az azokon kitűzhető utvonalak megismerésének? Mi legyen az ifjúsági versenyek lelkes résztvevőivel, akik még csak ezután tanulnak meg esetleg fürge-teses éjszakában vagy felölt-forraló tikkadásban is a hegyen biztonságosan mozogni és az elérendő célért úgy feszítik magukat, hogy a saját lépteik dobolnak az agyukban - mindaddig, amíg meg nem tanulják a többet észszel, mint erővel elvét alkalmazni.

Később azután ez a bizonyos feszülő, fölöslegesen erejét pazarló ifju is megismeri a terep-völgyön könnyedén és lazán szállás örömet, amikor suhanó fecskéként saját rugalmas testét látja átvillanni egy-egy utmenti pocsoya tükreben. Ilyenkor már csak előre néz - és lázad. Nagynak és erősnek érzi magát, nehezebb feladatokat, súlyosabb feltételeket kér. Elfelejtül azt a sok segítőkészet, mely számára bocsátotta őt, őt, a NAGYMEŊŊT!

Sokakban felmerül a kérdés: igazán ez a "jövő rendszere" az, amelyre a tájékozódási sportot még csak most izgatni kezdő fiatal mindjárt az első pillanattól nevelni kell? Kétségtelen, hogy az erdei futóverseny ifjak megfelelő edzésrend nyomán megtanulhatnak - erdőben futni.

Ez lenne a cél? - kérdik sokan.

Mikor és kivel tanulja meg a kezdő a mi versenypályánk, az erdő és a hegy szeretetét, mely különbözik minden más sport pályájához való viszonyától a sportolóknak? Mikor sajátítja el a növényzet védelmének ösztönné vált szokását? Versenyzőiséssel megbecsülését, a sportszerű (magatartást, egyenlő feltételek melletti) vetélkedését?

Válaszul gyakran hangzik el: mindez az alapfokú nevelés, vagyis az egyesületi és az osztálybeli munka feladata. Versenyezni már jólnevelt, képzett tennésetbarátok jöjjenek.

Ugy vélem, ez az álláspontról nem mentes bizonyos kényelmességtől. Hiszen minél több tudást kapott valaki, annál több a felelőssége az átadásban. Szocialista társadalmunk egyik alapvető jellemvonása a tapasztalatok átadása. Ki adja át?

Felreértés ne essék, nem állítom én azt sem, hogy az ugynevezett klasszikus versenyzetési módszer a helyes út. Az uttörés volt, az uttörők külön versenyen kívüli romantikájával,

Ma már erre nincs is szükség. A bajnoki és kupaversenyek mind csiszoltabb formában folynak le. Szépiútnak a tájékoztató versenyek. Adunk a kulturált útra a fürdés, étkeztetés, szállás vonalán is, a lehetőségekhez mérten. A versenyrendezés ma már tudomány, tanulmányt kell írni róla. Attól függően, hogy kiknek rendezünk, patikus módjára lehet és kell is keverni, adagolni grammonként a tájékozást, a romantikát, a fizikai terhelést, a vidámságot, az ellátottságot, a fegyelmeyezést, a szeretetteljes foglalkozást különböző nagyságu elemielt. És mindezt lehet és kell a mindenkor érvényes versenyszabályzat keretein belül is megvalósítani.

Ne állassuk magunkat: az egyesületi nevelés nem elegendő. Hiszen félkézen összeszámolhatók azok az egyesületek, ahol az utánpótlás nevelése kifogástalan, ahol megfelelő nevelőapparatust építettek ki. Nagyon hiányzik itt a szervezőmunkából vidéken a járás, a fővárosban a kerület munkája. Sok, ma kitünően működő osztály egy-egy élő, virágzó kerületi szövetség nevelő munkájának gyümölcse.

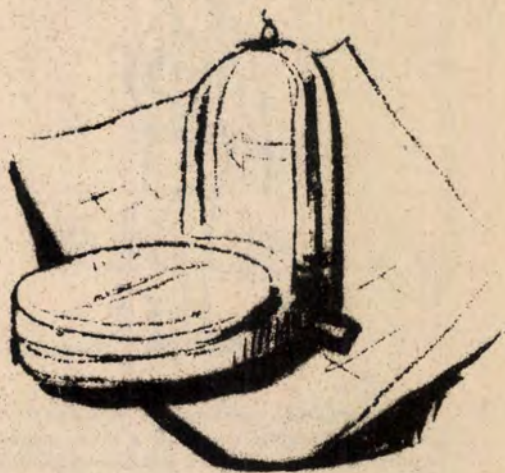
Hasonlóan elhanyagolt a nő-versenyző képzés. Pedig egyes szakemberek véleménye szerint e nembn is megüljük a versenyképesség mértékét. Kár részvétlenül nézni női versenyzőink felbukkanását és elkallódását. Szerencsére az 1954-es állapotokhoz képest jödeig csökkenő nőversenyző-számot megállította férfi-versenyzőink lelkes segítsége. És a mind komolyabb követelményeket támaztó női kupaversenyek. Új versenyrendszerünk is segít: kötelezővé

teszi a naptárilag is egyenletesen elosztott női versenyek megrendezését. Eredményét 1963 tavaszán már látni fogjuk. Legujabban lezárult az a kérdés is, rendezhetők-e női versenyek I. osztályu szinten. Igennei zárult ez a kérdés,

Lazán összefogva az elmúlt öt esztendő bajnoki versenyének alakulását, jót és rosszat egyaránt említhetünk.

Tagadhatatlan, hogy csappant a III. osztályban résztvevők létszáma. Ugyanakkor azonban a másik oldalon jelentősen nőtt az érdeklődés a budapesti gyakorlóversenyek iránt. Mit bizonyít ez? A tömegbázis közömbösödését a tájékoztató versenyek iránt?

Nem. Az érdeklődés óriási - de nem a kiméletlen erdei futás iránt. Ahhoz speciális felkészülés szükséges, amihez nem mindenkinek van módja és lehetősége - ritkán mindjárt a vonzalom elején. Az érdeklődés a szórakoztató, üdítő versenyzési módok felé tolódik el. Ez érthető is olyan tömegek részéről, akiknek zöme hétközben nem ér rá edzésre járni. Viszont ugyanezek közül sokan nem elégednek meg egy kis vasárnapi sétával, vagy turával, ennél löbbre vágyanak, löbbre van igényük, "mozoghatnának". Szeretik és gyakorolni kívánják kedves sportjukat, a tájékoztató versenyeket.

Há van itt a megoldás? Elsősorban a korcsoportok rendszeresítésében, amit az élet követel meg máhamarabb. A többi már csak rende-

zéstechnika kérdése, hiszen a Versenyszabályzat módját ad a megfelelő versenyzetési mód megválasztására,

Szorosabban összegezve az elmúlt öt esztendő: én úgy látom, hogy a lájékozódási versenyzés az elmúlt öt év alatt lett bujócskából sportlá. Az eltelt öt év utolsó szakaszában vált el igazán az I. osztályu szint a II. és a III. osztály szintjétől. Addig ezek az elnevezések csak formaságok voltak lényegében. Ma élesen differenciálódtak az egyes osztályok követelményei,

Végezetül, a versenyzők szempontjából mérlegelve a dolgot: az elmúlt öt év alatt fejlődött ki a sportág az alkalmi versenyzéslésből rendszeres versenyzéslésé,

ÉS A JELEN?

Kétségtelen, hogy 1955 óta a bajnoki és kupaversenyek terén - a felnőtt bajnokságokat kivéve - nincs egységes rendszer. Jelenleg felváltva rendezik ezeket a versenyeket területi és szakmai alapon. Vannak szövetségek, melyek csapatversenyeken kívül egyéni versenyeket csapatversenyeken kívül egyéni versenyeket is rendeznek. Budapesten most már háromtusa is van és népszerű,

A vándordíjas versenyek rendezetlensége aztán oda hat, hogy a bajnoki mezőny nem kap egységes lehetőséget a felkészülésre. Hangoztatják is ezt löbben,

A kérdés rendezése most folyik. A szabályozás négy körülményre terjed ki:

1. Meghatározza a részvétel feltételeit,
2. Csökkenti a rendezhető versenyek számát, ezzel szemben a rendezvények mind-egyikében szerepeltetni kell női és férfi versenyt is,
3. A versenyzők egyenletes terhelése érdekében a naptári időpontok megválasztását központosan intézi az Országos Versenybírói Testület,

4. Végül a szabályozás kiterjed a versenyek rendezés-technikai körülményeire és még néhány ezzel összefüggő kérdésre, - így például a rendezésben felhasználható személyi állomány nagyságára és hasonló részletekre is,

Eddig: egységes rendszer hiányában a Szövetség nem tudta hatásosan befolyásolni a területi Szövetségeket és egyesületeket rendezvényeik feltételeit illetően. Megyei vonalon például bajnoki fordulók helyett szívesebben rendezték meg évről-évre gazdag létszámú kupaversenyeket. Ezek a versenyzőket is vonzották, mert győzelem esetén tróféával büszkélkedhettek otthon.

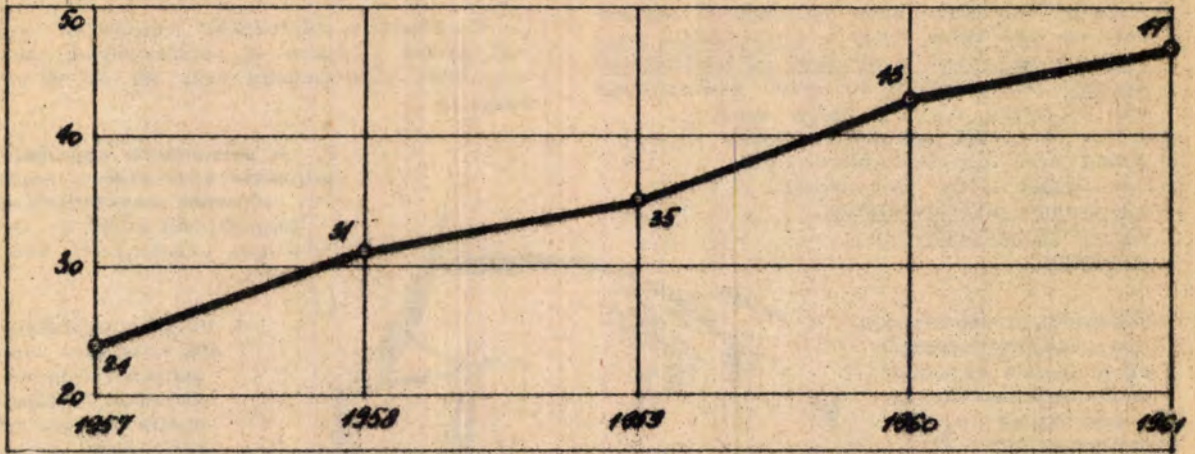
Most: az új bajnoki és versenyrendszer kialakításával a Szövetség eszközöz jut a céltudatos rend fenntartására, a lajékozódási sport napjainkban kibontakozó nemzetközi színvonalának kialakításához,

Galgóczy István

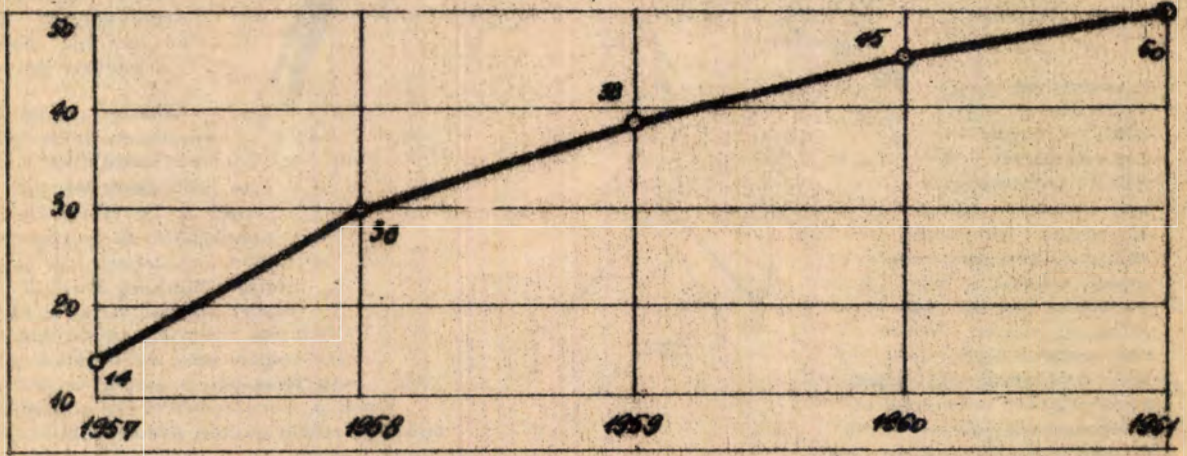

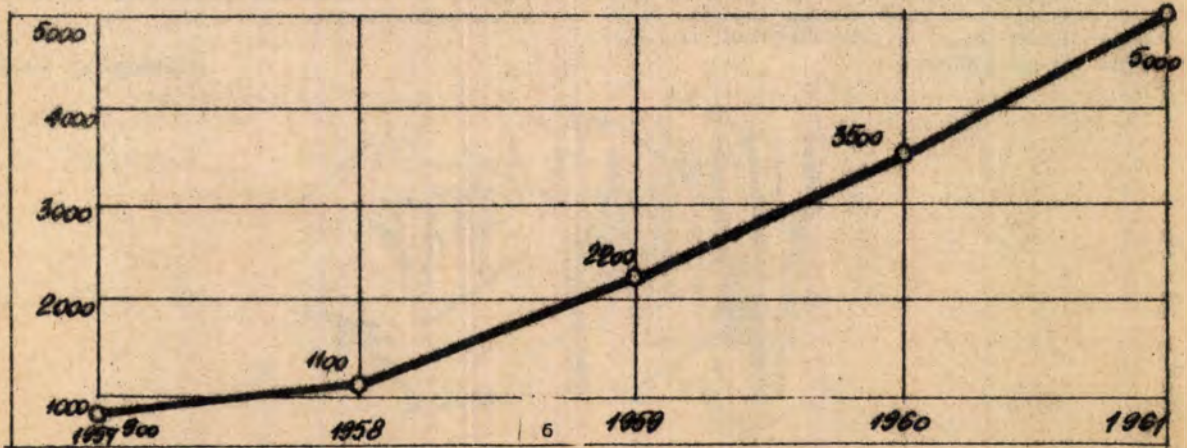
BAJNOKI VERBENYOK SZÁMA:

MINŐSÍTŐ KUPATVERBENYOK SZÁMA:

KIADOTT RANTENGEDÉLY IL. MINŐSÍTÉS SZÁMA:

SZÖNYI LÁSZLÓ: NÉHÁNY SZÓ AZ 1961 ÉVI BUDAPESTI BAJNOKSÁGOKRÓL

A Budapesti Természetbarát Szövetség 1961-ben 7 csapatbajnokságot, 3 egyéni bajnokságot és egy háromtusa versenyt rendezett, 23 éjszakai és 37 nappali szakasszal.

Az elindult versenyzők száma 1663. Ezek a számok valami fejlődést mutatnak az előző évihez képest, amikor eggyel kevesebb csapatbajnokságot rendeztünk és a háromtusa sem volt még. A résztvevők száma is hasonló az előző évihez. Ha felszínesen nézünk a dolgokat, akkor ennek alapján meg is lehetnénk elégedve.

Hogy mégsem vagyunk elégedettek, annak oka: hogy az osztályozott bajnokságok közül a III. osztály létszámát és a női I. osztályát nem tudtuk az előírt 14-es létszámra feltölteni. Csak kissé kárpótol bennünket ezért, hogy megindítottuk a női II. osztályu versenyt és a gyakorlóversenyen az előző, 1960 évi 24 csapattal szemben 34 csapat indult el.

A III. osztályból hiányzó 7 csapat azt jelenti, hogy baj van az utánpótlással. Hiszen a gyakorlóverseny nagyszámu résztvevője olyan csapatok versenyzőiből tevődik össze, akiknek versenyzői a többi osztályban indulnak és itt csak a tartalékokat szerepeltetik. Ha azt akarjuk, hogy versenysportunk tovább erősödjék, feltétlenül szükséges a gyakorlóversenyen elindult új csapatok vezetőivel személyesen foglalkozni, hogy a jövő évi III. osztály teljes létszámmal indulhasson, sőt, annak keretét esetleg kibővíthessük. Ezeket a beszélgetéseket Versenybírói Tanácsunk már 1961 november folyamán el is kezdte. Sajnos, azt is meg kell mondanunk, hogy a beszélgetésre meghívottaknak csak körülbelül 40 százaléka jött be szövetségünkbe.

Feltétlenül el kell érniünk 1962-ben, hogy a bajnokságokban ne 102 csapat induljon, mint 1961-ben, hanem legalább 120.

Még szomorubb az 1961-es eredmények képe, ha azt nézzük, hogyan oszlanak meg életkor szerinti az egyes osztályok versenyzői. Az első osztály átlagos életkora 28 év. A másodiké 31, a harmadik osztály versenyzőié 33 esztendő. S ha elfogadjuk azt a feltevést, hogy a hosszútávfutáshoz hasonlóan a természetjáró versenyzésnél is körülbelül a 25 és 30 éves életkor között van az az idő, amikor a versenyző a maximumot tudja nyújtani, akkor is gondolkozásra kényszerít bennünket az alábbi táblázat, mely a versenyzők életkor szerinti megoszlásáról készült az 1961-es évben:

Életkor év	I. osztály százalék	II. osztály százalék	III. osztály százalék
10-15	-	-	-
15-20	25,2	13,5	29,6
20-30	36,8	38,4	19,4
30-40	18,8	33,7	15,8
40-50	12,6	11,5	35,2
50-60	6,6	2,9	-

A táblázatból leolvasható, hogy az egyes osztályokban indult versenyzők közül 15-30 év közé az elsőosztály 62 százaléka esik, 30-50 év közé 31,4 százaléka, ugyanezek a számok a második osztályban már csak 51,9, a harmadikban 49 százaléka a 15-30 évesekre, a 30-50 évesekre viszont 45 és 51. Tehát az az osztály - a harmadik - ahonnan a fiatalságnak, az utánpótlásnak kellene jönnie, a legrosszabbul áll. Hiszen 51 százaléka a versenyzőknek 30 éven felül. És még élénkebb a tanulság, ha megnézzük, hogy az egyes osztályokban az első három helyezett életkora milyen volt. Ezek 1961-ben bizony legnagyobb részét a 30 éven felüliek közül kerültek ki.

Beszédes számok ezek. Ha most nem mutatnak jól, feltétlenül irányt is szabnak afelé, hol kell propagandánkat erősíteni, ha a versenyzés tömegbázisát tovább akarjuk szélesíteni.

Feltétlenül indítanunk kell 1962-ben egy serdülő bajnokságot, amelyen minden résztvevővel költség nélkül, maximálisan egy HÉV-jegyvel módot kell nyújtani a fiataloknak a versenyzésre még akkor is, ha ezeknek a versenyeknek a térkép-költségeit Szövetségünknek kell viselnie. Ezek a serdülők aztán "ifjú"-vá érve talán módot nyújtanak nekünk az ifjúsági bajnokság második és harmadik osztályu bajnokságának feltöltésére és a lassanlassan kiöregedők pótlására.

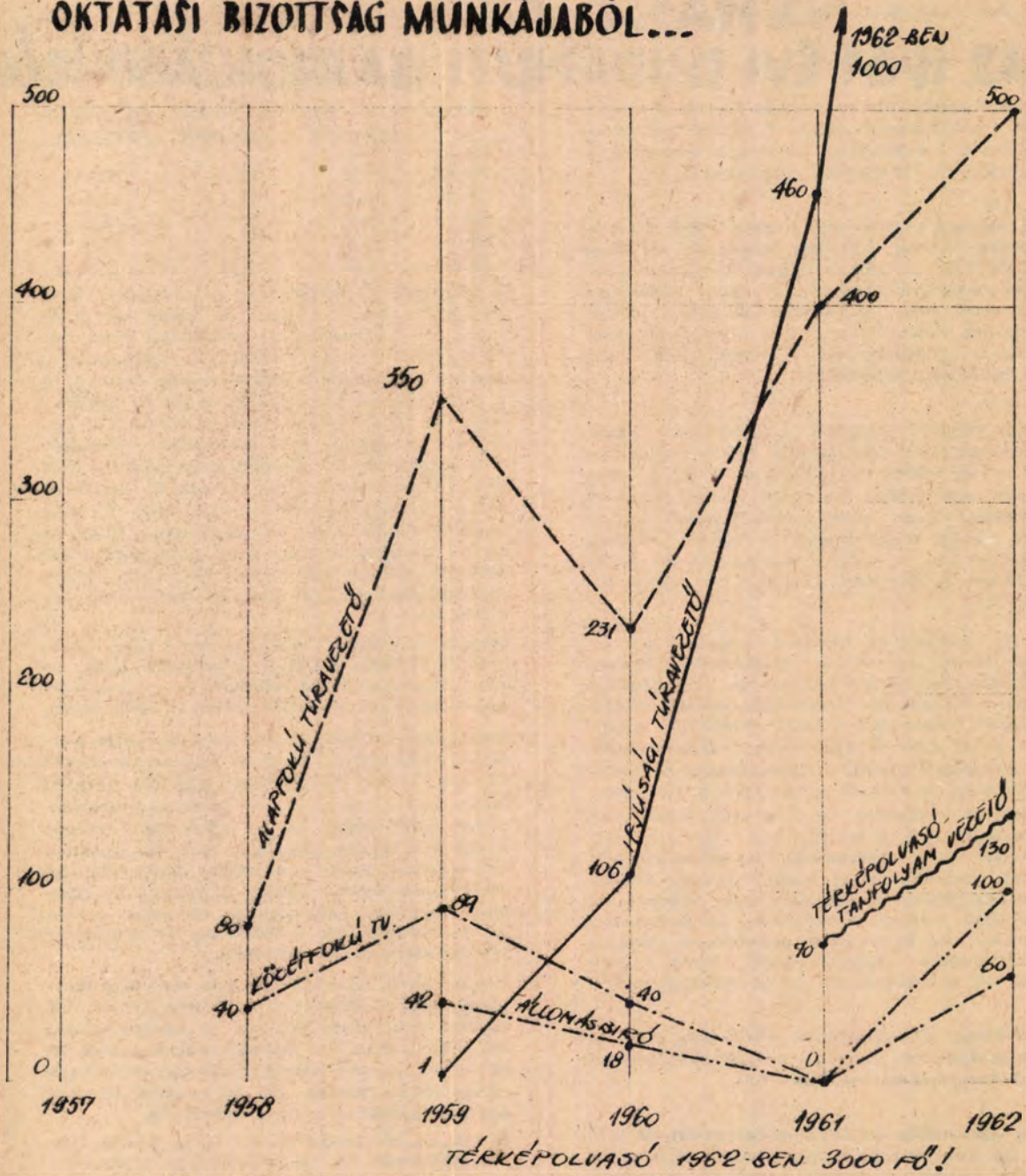
E problémák felvetése mellett meg kell állapítani, hogy a Budapesti Bajnokságok az eddighez hasonlóan 1961-ben is hibátlanul lettek végrehajtva. Ezt mutatja többek között az is, hogy összes bajnokságainkon mindössze három óvás fordult elő és ezekből is csak egyet fogadott el a versenybírószág.

A különböző fordulóiban igyekeztünk versenyzőinknek a természetbarát mozgalom szellemében bemutatni hegységeinket. Tíz fordulót a budai hegységekben, hetet a Bakonyban, kettőt a Pilsbe, egyet-egyed pedig a Cserhát, a Börzsöny, Velence, a Mátra, a Bakony és a Balatonfelvidék hegységeiben rendeztünk.

Összegezve megállapíthatjuk, hogy a budapesti bajnokságok csak akkor lesznek igazán erősek, ha a rendezés mellett sikerül azoknak tömegbázisát is szélesíteni, mert csak így képzelhető el olyan élgárda kifejlesztése, amely az Európabajnokságokon sikerrel képviselheti a magyar színeket.

OKTATÁSI BIZOTTSÁG MUNKÁJÁBÓL...

OKTATÁSI HÍREK

Szerzendő: a tájékozási versengzések fejlődése a szabályzatok tükrében /1957-1961./

Örömmel teszek eleget a szerkesztőbizottság kérésének, mert a sportág mai fejlődési fokán meg kell ragadni minden nyilvános alkalmat problémáink felvetésére, llymódon a kérdéseket - a nyilván bekövetkező vilán keresztül - a közvéleményt jelentő, hozzáértő szakemberek széleskörű bevonásával tudjuk tovább érlelni.

TIZ JELLEMZŐ ADAT

A továbbiakban röviden - a rendelkezésre álló szűk terjedelemnek megfelelően - úgy kívánom a tájékozási versenyszabályok fejlődését tárgyalni, hogy kiválasztottam néhány jellegzetes technikát, vagy egyéb jellemzőt, melyeknek értéke lényegesen befolyásolja a versenyek karakterét és amelyek változása ennél fogva a tájékozási versenyek bizonyos határozott változását vonja maga után.

Összesen nyolc különböző szabályzatot vizsgáltam át, melyek az utóbbi öt évben magyar, nemzetközi vagy külföldi szabályzatokként láttak napvilágot. Ezekben az alább felsorolt jellemzőket értékelem:

- az ellenőrzőhelyek szakaszonkénti száma,
- az ellenőrzőhelyek fajtái,
- az ellenőrzőhelyek egymástól mért minimális távolsága,
- az ellenőrzőhelyek minimális láthatósága,
- az értékelés módja pontkihagyás esetén,
- az értékelés módja összesítéskor, illetve általában,
- az indulók maximális száma egy versenypályán,
- a versenytáv, illetve versenyidő a felnőtt férfi-osztályban,
- a versenyek jellege,
- és a versenyen kötelező felszerelés.

NYOLC SZABÁLYZAT

A tárgyalt szabályzatok három csoportba oszthatók

Az első csoportba tartoznak azok a szabályzatok, melyek a baráti államok között folytatott többéves tárgyalások eredményeképpen, mint végleges nemzetközi, vagy a megelőző időkben ideiglenes szabályzatként, vagy tárgyalási anyagként szerepeltek.

1. SZ. TÁBLázat.				
	ELLENŐRZŐ HELYEK			
	FAJTÁI	SZAKASZON- KENTI SZÁMA	EGYHÁSTÓL MERT MINIMÁLIS TÁV.	MINIMÁLIS LÁTHATÓSÁG
ELSŐ NEMZETKÖZI SZABÁLY- TERVEZET A BARÁTI ÁLLA- MOK SZÁMÁRA (1958 JANUÁR)	I. O. ÁLL. II. O. ÁLL. ELLENŐRZŐ- PONT	ÉJEL: 10-15 NAPPAL: 10-20	100 MÉTER	15 ILLETVE 5 MÉTER
IDEIGLENES NEMZETKÖZI SZAB. BOLGÁR, CSEHSZLOVÁK, MAGYAR, NDK ÉS ROMÁN SZERVEK RÉSZÉRE (BUDAPEST, 1958. VII.)	I. O. ÁLL. II. O. ÁLL. ELLENŐRZŐ PONT	ÉJEL: 10-15 NAPPAL: 10-20	100 MÉTER	15 ILLETVE 10 MÉTER
CSEHSZLOVÁK - MAGYAR SZABÁLYTÁRGYALÁS (BRATISLAVA, 1960. V.)	I. O. ÁLL. ELLENŐRZŐ PONT	—	TELJES TÁVON 500 MÉTER	30 MÉTER
VEGLEGES NEMZETKÖZI SZABÁLYZAT. ELFOGALTA: ALBÁNIA, BULGÁRIA, LENYEGYELORSZÁG, SEWETUNIO, CSEHSZLOVÁKIA ÉS MAGYARORSZÁG (PRÁGA, 1960. VII.)	ÁLLOMÁS ELLENŐRZŐ PONT	8-12	ARONAS ÚTVON- NALON 300 MÉTER KÜLÖNBÖZŐ ÚTVONALON 200 MÉTER	30 MÉTER
NORD NEMZETKÖZI SZABÁLYZATA (1958. VII.)	ELLENŐRZŐ PONT	—	KB. 400 MÉTER	JÓL LÁTHATÓ, DE NE TÖBB- SZÁZ MÉTERRŐL
SVÁJCI SZABÁLYZAT (1959)	ELLENŐRZŐ PONT	6-15	KB 400 MÉTER	KB. 50 MÉTER
MAGYAR SZABÁLYZAT (1957)	I. O. ÁLLOMÁS II. O. ÁLLOMÁS ELLENŐRZŐ PONT	ÉJEL: 10-15 NAPPAL: 10-25	100 MÉTER	15 MÉTER ILLETVE
ÚJ MAGYAR SZABÁLYZAT (JELENLEG TERVEZET) (1962)	ÁLLOMÁS IDŐMÉRŐ BÉLYEGZŐ PONT	8-12 MÉTER	200 MÉTER	20 MÉTER ÉS MINIMUM 90 FOK

A második csoportban két szabályzat található, melyek közül az egyik a NORD által használt nemzetközi anyag, a másik a svájci, amit azért tartok szükségesnek bemutatni, mert a nagylétszámú csapatok tekintetében talán legközelebb áll a miénkhez és ugyanakkor ebben az országban rendezik meg a legnagyobb tömegeket megmozgató versenyeket, (Itt a hagyományos zürichi versenyekre utalok, melyeknek a szokásos induló létszáma évről-évre 8000 fő körül van.)

A harmadik csoportban a magyar szabályzatokat mutatom be egyrészt az 1957-es, másrészt a most jóváhagyás alatt lévő és 1962 tavaszán megjelenő formájában.

AZ I. SZÁMU TÁBLÁZAT

Az I. számú táblázat tanulmányozása alapján az alábbi következtetéseket kívánom levonni

1. Az ellenőrzőhelyek fajtái

- a baráti államok között folyó tárgyalásokon némi változáson mentek át, így a másodosztályú állomás a végleges anyagban már nem szerepel,
- a NORD által használt szabályzat, valamint a svájci anyag csak ellenőrzőpontokat ismer, állomásokat nem, - az indító és célállomások kivételével,
- a magyar szabályzat az utóbbi 5 év alatt ezen a téren változást nem mutat, kivéve az elnevezéseket, sőt, az időmérő fogalmának megjelenése inkább az előző szabályzatok anyagához való visszatérésre utal.

2. Az ellenőrzőhelyek szakaszonkénti száma

- Igen: így változásokon ment át a baráti államok közt lefolytatott tárgyalásokon. Eredetileg külön szabályoztuk az éjszakai és külön a nappali pontszámokat. Az 1960-ban elfogadott végleges anyag egységesen 8-12 pontot ír elő a 10-15, illetve 10-20 helyett;
- a NORD nem szabályozza ezt a kérdést, míg a svájci szabályzat 6-15 pont telepítését teszi lehetővé. (Megjegyzendő, hogy az északi versenyeken is ez a gyakorlat látszik érvényesülni.)
- a magyar szabályzat a 10-15 éjjel és a 10-25 nappali értékről az egységes 8-12 értékre változik,
- megállapítható, hogy ebben a kérdésben valamennyi vizsgált szabályzat jó egyezést mutat.

3. Az ellenőrzőhelyek egymástól mért minimális távolsága

- nagyon változatos a baráti államok anyagában, mert 100-tól 500 méterig változik, attól függően, hogy milyen versenyszámban, illetve milyen versenypályán mérjük. Feltétlenül helyes az a tendencia, amelyik lényegesen emelni igyekezett az igen szigorú megkötést jelentő 100 méteres határértéket,
- az északi, illetve a svájci szabályzat ilyen kikötéseket nem tartalmaz, de a különböző helyeken tanulmányozott versenyanyagok alapján ez kb. 400 méterben vehető fel,
- a magyar szabályzat jelentős fejlődést mutat, mert az 1957-es 100 méter helyett az új szabályzatban 200 méter fog szerepelni.

4. Az ellenőrzőhelyek minimális láthatósága

- a baráti államokkal közösen készített anyagokban nagy fejlődésen ment keresztül,

2. SZ. TÁBLÁZAT.

	AZ ÉRTÉKELÉS PONTJAHAGYÁS ESETÉN	AZ ÉRT. PONT- ÉS SZÉSZÍTÉS- KOR ÉS ALTA- LABAN	A VERSENYEK JELLEGE	A VERSENYTÁJ ILL. VERSENYIDŐ FFI. I. O.	INDULÉK MAX. SZÁMA ÉS MÉRÉS (RÉSZELEG)
ELSŐ NEMZETKÖZI SZAB- BÁLYTERVEZŐI A BARÁTI, ÁLLANOK SZÁMÁRA (1958 JANUÁR)	250 HP 150 HP 100 HP	HELYEZÉSI ÉS HIBA- PONTOK ALAPJÁN	1 x 1 FŐ N x 1 FŐ 3 x 2 FŐ	ÉJEL: 3,5-4,5 ÓRA NAPPAL: 4-5 ÓRA ÉJEL-NAPPAL 2,5-3+3-3,5	20 FŐ (KÜLÖNLEGES ESETBEN TÖBB IS)
IDŐIGLENES NEMZETKÖZI SZABÁLYZAT BOLGÁR, CSEHOSZLOVÁK, MAGYAR, NDK ÉS ROMÁN SZÉRVÉK RÉSZÉBŐL (BUDAPEST, 1958. VI.)	250 HP 150 HP 100 HP	HELYEZÉSI ÉS HIBA- PONTOK ALAPJÁN	1 x 1 FŐ N x 1 FŐ 3 x 2 FŐ	EGY SZAKASZON 3,5-4,5 ÓRA TÖBB SZAKA- SZON: 3,5-4+3,5-4 ÓRA	20 FŐ (KÜLÖNLE- GES ESET- BEN TÖBB IS)
CSEHOSZLOVÁK-MAGYAR SZABÁLYTÁRGYALÁS (BRATISLAVA 1960. V.)	—	—	1 x 1 FŐ 3 x 1 FŐ 1 x 2 FŐ 2 x 2 FŐ	10-14 KILÓMÉTER	—
VÉGLEGES NEMZETKÖZI SZAB. ELFOGADTA: ALBÁNIA, BULGÁ- RIA, LENYEG-ORSZÁG, SEON- JETUNÓ, CSEHOSZLOVÁKIA ÉS MAGYARORSZÁG. (PRÁGA, 1960. VI.)	ALLOKÁSIKIM- RÁSI: KIZÁRÁS BÁLYMÉRÉS PONTKIHA- GYS: 60 PONT	HELYEZÉSI ÉS HIBA- PONTOK ALAPJÁN	1 x 1 3 x 1 1 x 2 2 x 2	EGY SZAKA- SZON 10-14 KM. KÉT SZAKA- SZON 15-20 KM	20 FŐ (KÜLÖNLEGES ESETBEN TÖBB IS)
NORD NEMZETKÖZI SZABÁLYZAT (1968. VI.)	KIZÁRÁS	IDŐ ALAPJÁN	1 x 1 FŐ 3 x 1 FŐ	NAPPAL 10-14 ÉJEL 8-12 KM	MAXIMUM 300 FŐ
SVÁJKI SZABÁLYZAT (1959)	KIZÁRÁS	IDŐ ALAPJÁN	1 x 1 FŐ 1 x 2 FŐ 1 x 3 FŐ 1 x 4 FŐ	8-15 KILÓMÉTER	KB 150 CSAPAT
MAGYAR SZABÁLYZAT (1957)	250 HP 150 HP 100 HP	HELYEZÉSI ÉS HIBA- PONTOK ALAPJÁN	1 x 1 FŐ N x 1 FŐ 4 x 2 FŐ	ÉJEL: MAX. 4,5 ÓRA NAPPAL: MAXIMUM 5 ÓRA ÉJEL-NAPPAL MAX. 3-3,5	25 FŐ (KÜLÖNLE- GES ESET- BEN TÖBB IS)
VJ MAGYAR SZABÁLYZAT (JELENLEG TERVEZET) 1962	BONTOTT TÁJ 250 HP 150 HP 100 HP TELJES TÁJ 100 HP.	BÜNTETŐ ÉS HELYEZÉSI PONTOK ALAPJÁN. TELJES TÁJ IDŐ ALAP- JÁN	1 x 1 3-5 x 1 1-4 x 2-3 VÁLTO	EGY SZAKASZ RA 10-14 KM KÉT SZAKASZ RA 15-20 KM	NORMÁL: 30 FŐIG SÚRÍTET 31-50 TÖMEGES 50-EL FELEL.

mivel a 15 méteres, illetve bizonyos esetekben 5 méteres (!) láthatóságot 1960-ra egységesen 30 méterre emeltük fel:

- az északi tájékozódási versenyszabályzatban pontos érték nem szerepel, helyette olyan kikötés található, hogy az ellenőrzőtábla "jól látható legyen, de ne többszáz méterről". A svájci szabályzat sem szabályozza a kérdést,
- a magyar szabályzatban a 15 méteres, illetve 5 méteres szigorú értékek helyett előreláthatóan a 20 méteres egységes érték jelenik meg, de igen lényeges javulás, hogy a minimális látószög is szabályozásra kerül.

A II. SZÁMU TÁBLÁZAT

A II. számú táblázatban sorolom fel az értékelésre, a versenyek jellegére, hosszára és az indulók maximális létszámára vonatkozó adatokat.

a) Az értékelés pontkihagyás esetén

- jelentős változáson ment át a baráti államokkal közös nemzetközi szabályzatunkban. Az eredetileg magyar elképzelésnek megfelelő 250, 150, illetve 100 hibapontos értékelés helyett a végleges szabályzatban az került érvényre, hogy az állomás kihagyó a kizárást von maga után, míg az ellenőrző-pontkihagyást 60 hibapont bünteti,
- az északi és a svájci szabályzatok kizárásra ítélik azokat a versenyzőket, akik ellenőrzőpontot hagynak ki,
- a magyar szabályzat a bontott távú versenyeken megtartja az 1957. évi értékelési módot, míg a teljes távú versenyeknél 100 büntetőpontot ír elő.

b) Az értékelés összesítéskor

- a baráti nemzetközi szabályzatban az elmúlt 5 év alatt lényegében nem változott (hibapont és helyezési pont),
- a nyugati szabályzatok az értékeléskor nem alkalmazzák a helyezési, illetve hibapontokon nyugvó módszereket,
- a magyar szabályzatokban bizonyos apró módosulások következnek be, de az alapelv lényegében változatlan.

c) A versenyek jellege

- a baráti államokkal folytatott tárgyalásokon bizonyos hasznos érlelődési folyamaton ment át és végeredményben kialakult 4 csapat-összetétel,
- az északiak csak az egyéni, illetve egyéni csapatversenyeket rendezik előszeretettel, - bár elvétve különleges csapatversenyekről is hallani,
- a svájciak gyakran rendeznek olyan csapatversenyeket, melyeken a nálunk szokásos összetételű részlegek indulnak, de ismeretlen fogalom versenyeken a több részleges forma,
- a magyar szabályzatban különösebb változás nincs. Hangsúlyozni kívánom azonban, hogy továbbra is alkalmazza azt a több-részleges formát, amelyről büszkén mondhatjuk, hogy sajátos magyar forma, tehát ezzel mi gazdagítottuk a tájékozódási sportot.

3. sz. táblázat.

KÖTELEZŐ FELSZERELÉS

	START- SZÁM	SIP	ELSŐSÉ- GÉLY CSOHAG	CSŐ- ELLEN- VÉDE- RUKA	HÁTI- CSAK	TARTÁ- LÉK RUKA	ÉLELEN	VIZ	FÉNY- NEMŰ, ZOKNI TORNACIÓ	BALANS- LÓVALAKA ÉRŐS ZOKNI
ELSŐ NEMZETKÖZI SZABÁLYTERVEZET BARÁTI ÁLLAMOK SZÁMÁ- RÁ (1958. JANUÁR)	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	—	IGEN
IDEIGLENES NEMZETKÖZI SZABÁLYZAT BOLGÁR, CSEH SZLOVÁK, MAGYAR, UKR ÉS ROMÁN SZÖRVEK RÉSZÉRE. (BUDAPEST, 1958. VI.)	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	—	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN
CSEH SZLOVÁK - MAGYAR SZABÁLYTÁRGYALÁS (BRATISLAVA 1960. V.)	TELJES TÁVÚ VERSENYEKEN CSAK STARTSZÁM									
VEÁLEGES NEMZETKÖZI SZAB. ELFOGADTA ALBÁNIA, BULGÁRIA, LENGYELOR SZLO- VAKIA, CSEH SZLOVÁKIA ÉS HUNGÁRIYA (PRÁGA, 1960. VII.)	TELJES TÁVÚ VERSENYEN CSAK ELSŐSÉGELY CSOHAG, SIP ÉS STARTSZÁM.									
NORD NEMZETKÖZI SZABÁLYZAT (1958. III.)	STARTSZÁM, "MEDES ÉS HIDEG IDŐBEN MELEG RUKA", ÉJELI LÁMPA ÉS SIP.									
SUÁJCI SZABÁLYZAT (1959)	IGEN	—	—	—	—	—	—	—	—	—
MAGYAR SZABÁLYZAT (1957)	—	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	IGEN	—	IGEN
ÚJ MAGYAR SZABÁLYZAT (JELENLEG TERVEZET) (1962)	IGEN	IGEN	IGEN	—	—	—	—	—	—	—

d) A versenytáv, illetve a versenyidő a felnőtt férfi osztályban

- minőségi változást mutat a baráti államokkal közös nemzetközi szabályzatok, illetve tárgyalások vonatkozásában, mivel az óraldőtartamról áttértünk a sokkal megfoghatóbb kilométer-távokra,
- a nyugati szabályzatok kilométer értékeket tartalmaznak,
- a magyar szabályzat - hasonlóan a nemzetközlehez - áttért az óráról a kilométer-meghatározásra,
- megállapítható, hogy a 3 szabályzatcsoport között ezen a téren jó egyezés van.

e) Az induló maximális száma egy versenypályán

- a mi nemzetközi szabályzat tárgyalásainkon megmaradt a 20 fő értékben azzal, hogy különleges intézkedések mellett valamenyire túl lehet lépni,
- a NORD által használt anyag 300 főben határozza meg a maximális induló létszámot. A svájci anyag ilyen kikötést nem tartalmaz, de a versenytudósításokból megállapítható, hogy 150 csapat egymásutáni indítása szokásos,
- a magyar szabályzat nagyot fejlődött ebben a vonatkozásban, mert az új anyag szabályozza az 50 főnél nagyobb mezőnyök indítását is.

A III. SZÁMU TÁBLÁZAT

A III. számú táblázatban a tárgyalt nyolc szabályzatban szereplő kötelező felszerelés található. Az adatokhoz általánosságban csak annyit kívánok hozzáfűzni, hogy határozott fejlődés mutatkozik olyan irányban, hogy a szokásos turista felszerelést ne a versenyen - tehát akár esőben is, amikor teljesen átázhat - vigye végig a versenyző, hanem az verseny előtt, illetve utána nyújtson megfelelő védelmet számára az időjárásí behatások ellen és ebben van is sok logika.

- . - . - . - . -

ÖSSZEFOGLALÁS:

Fentiekben kívántam egészen röviden bemutatni a leglényegesebb jellemzőket, melyek tanulmányozása alapján azt az általános következtetést lehet levonni, hogy a különböző államok, vagy nemzetközi szabályzatok gyakorlata ma még távolról sem egységes. Hosszu évek munkájára van ahhoz még szükség, hogy sportágunkban is olyan átfogó szabályok jussanak érvényre, melyek nagyobb területeken ismertek.

Tudomásom van arról, hogy a megalakult Nemzetközi Tájékozódási Szövetség szabályszerkesztő bizottsága 1962-re mind a 10 állam által megrendezendő nemzetközi versenyekre érvényes szabályzatot dolgoz ki. Véleményem szerint ez az új szabályzat fontos lépés lesz a sportág további fejlődésében.

Soltész Béla

A BUDAPESTI TÁJÉKOZÓDÁSI BAJNOKSÁGOK 1961-ES
VÉGEREDMÉNYEI

I. Első osztályú férfi felnőtt csapatbajnokság

1. Budapesti Honvéd	63	helyezési pont
2. Vasas Dinamó	86	helyezési pont
3. UVATERV	98	helyezési pont
4. M. M. G.	102	helyezési pont
5. Mechanikai Lab.	124	helyezési pont
6. Állami Áruházak	129	helyezési pont
7. Tipográfia	133	helyezési pont
8. Kate	134	helyezési pont
9. Törekvés	150	helyezési pont
10. Helyilpari T.E.	153	helyezési pont
11. Gamma	172	helyezési pont
12. Autóbusz	176	helyezési pont
13. Közlekedési T.e.	183	helyezési pont
14. Siketek	191	helyezési pont

V. Női csapatbajnokság B)

1. BEAC	3	helyezési pont
2. Pedagógus	7	helyezési pont
3. Ujpesti Bőrös	14	helyezési pont
4. Vasas Dinamó	14	helyezési pont
5. KATE II.	19	helyezési pont
6. Ikarusz	19	helyezési pont
7. Postás	20	helyezési pont
8. Orsz.Eü,Uzsoki ut	21,5	helyezési pont
9. VERTESZ	22	helyezési pont
10. KATE I.	25,5	helyezési pont

II. Másod-osztályú férfi felnőtt csapatbajnokság

1. TÁKI	30	helyezési pont
2. Hajtóműgyár	31	helyezési pont
3. Testvériség	38	helyezési pont
4. Vasas Izzó	52	helyezési pont
5. Mezőgépgyár	60	helyezési pont
6. VERTESZ	61	helyezési pont
7. Vasas Orion	65	helyezési pont
8. Vasas Ikarusz	66	helyezési pont
9. Budapesti Postás	68	helyezési pont
10. Beruházási Bank	69	helyezési pont
11. Kinlizi	71	helyezési pont
12. Vasas ÉMG	76	helyezési pont
13. Kismotor- és Gépgyár	78	helyezési pont
14. Iparterv	90	helyezési pont

VI. Ifjúsági csapatbajnokság

1. MAFC	
2. Bp.-i Vörös Meteor	
3. MOM	
4. Mezőgazd, Gépgyár	
5. BEAC	
6. Ujpesti Spartacus	
7. Budapesti Lokomotív	
8. Budapesti Pedagógus	
9. Ganz-Mávag	
10. Helyilpari TE.	
11. KATE	
12. Közlekedési Liga	
13. Autobusz Főműhely	

III. Harmadosztályú férfi felnőtt csapatbajnokság

1. Bőrös Szörme	19	helyezési pont
2. Magyar Acél	21	helyezési pont
3. Magyar Posztó	32,5	helyezési pont
4. Kábel és Műanyag	35,5	helyezési pont
5. Fémtömegcikk	36	helyezési pont
6. KATE 10	39	helyezési pont
7. MEDOSZ	41	helyezési pont

IV. Női csapatbajnokság A)

1. MAFC	10	helyezési pont
2. Budapesti Pedagógus	13	helyezési pont
3. Bp.-i Vörös Meteor	27	helyezési pont
4. Budapesti Lokomotív	30	helyezési pont
5. Mezőgazd, Gépgyár	30,5	helyezési pont
6. Budapesti Spartacus	35	helyezési pont
7. Tipográfia	39	helyezési pont
8. Vasas Izzó	40	helyezési pont
9. Törekvés	48,5	helyezési pont

VII. Férfi egyéni bajnokság

1. Schönwitszky György Budapesti Spartacus	3	helyezési pont
2. Horváth Loránt MAFC	9	helyezési pont
3. Spánkovics Károly MÁVAG	10	helyezési pont
4. Rosta János UVATERV	12	helyezési pont
5. Schönwitszky László Budapesti Spartacus	13	helyezési pont
6. Nyitrai György Budapesti Lokomotív	15	helyezési pont
7. Bene Loránd Vasas Csepel	20	helyezési pont
8. Thierring György Honvéd	21	helyezési pont
9. Bátky Lajos MAFC	21	helyezési pont
10. Ifj. Horváth Sándor Danuvia	22	helyezési pont

VIII. Női egyéni bajnokság

	perc	hibapont
1. (néhai) Csik Judit Budapesti Lokomotív	228	0
2. Győri Edlt Budapesti Pedagógus	230	0
3. Orlik Katalin Vörös Meteor	231	0
4. Borsodi Katalin Budapesti Pedagógus	239	0
5. Molnár Magda Budapesti Pedagógus	255	0
6. Neupor Márta MAFC	301	0
7. Darabos Zsuzsa MAFC	304	100
8. Révész Piroska Budapesti Lokomotív	309	100
9. Vörös Istvánné BEAC	312	200
10. Szemlér Mária BEAC	288	300

IX. Ifjúsági egyéni bajnokság

	perc	hibapont
1. Salamin András MOM	182	0
2. Vincze Sándor Mezőgépgyár	211	0
3. Szöllősi Ferenc Mezőgépgyár	251	0
4. Kovács Attila HTE	270	0
5. Salamin Pál MOM	286	0
6. Lantos Gábor UVATERV	289	0
7. Szemenyei Bálint MAFC	290	0
8. Radnóti Sándor Budapesti Lokomotív	293	0
9. Kemény Ferenc BEAC	294	0
10. Erdős Gábor MOM	297	0

X. Háromtusa Bajnokság egyéni eredményei:KERÉKPÁR:

1. Almás Károly	MAFC	226 perc
2. Szarka Miklós	Ganz-Mávag	227 perc
3. Erényi Antal	Mech, Labor	232 perc

TEREPFUTÁS:

1. Pávics László	Budapesti Lokomotív
2. Frigyesi Márton	Ganz-Mávag
3. Nyári Tibor	Vörös Meteor

EVEZÉS:

1. Budapesti Lokomotív	142 perc
2. Mechanikai Labor	147 perc
3. KATE Közp. II.	149 perc

Háromtusa csapateredmény:

1. MAFC
2. H O N V É D
3. Budapesti Spartacus

barlangok

Az elmúlt hónapok során napilapjaink hasábjain gyakran találkoztunk a Mátyás barlang sötét mélyén eltévedt gyermekek kalandos történeteivel. Olvastunk megdöbbentéssel fakadó viszontagságokról. Nem is egyszer a tragikus vég bekövetkezése előtt találtak rájuk barlangkutatóink.

A sajtó cikkek nyomán megszületett a döntés: a barlangokat le kell zárni.

Ez meg is történt. A sokat szereplő barlang bejáratát őrző vasajtót lehegesztették. Átmenetileg megszűnt létezni természetjárás és barlangkutatás szempontból Budapest legnagyobb barlangja.

Még ezen túl is intézkedett a Fővárosi Tanács. Hamarosan elkészül a barlangot biztonságosan lezáró feltörhetetlen vasajtó.

Ertek az új ajtónak az elkészülte után a barlang ismét megnyílik és felügyelet mellett ismét bejárhatóvá válik.

Az egyetlen Mátyás barlangnak a bezárása azonban nem oldja meg azt a problémát, ami a gyakori eltévedések mögött meghúzódik. A főváros területén és közvetlen közelségében mintegy féltucat nagyobb barlang áll még nyitva, alkalmas és lehetőséget adva a fiataloknak kaland vágyuk kielégítésére - és az eltévedésre. Próbáljuk meg ezegyszer most már az eseményeket nem a történetek szempontjából nézni, hanem az okok és mozgató rugók felől. Ha ezt tesszük, a háttérben világosan fellelhető az alapvető oka a fiatalok romantika utáni vágya, a kalandok keresése.

Alig egy-két évtizede a kalandvágyó gyerekek még arikal oroszlovadászatra próbáltak elindulni. Megváltozott életünk azonban gyermekeink romantikus kalandvágyát is reálisabb, közelebb, kézzelfoghatóbb célok felé toltta. Barlangkutatóink nagyszerű eredményei a földalatti csodálatos világ felé irányította érdeklődésüket.

Most már csak elhatározás, néhány barát kell - valami kezdetleges felszerelés mindig akad kéznél - és máris indul az expedíció. Az eredményről aztán rendszerint ismét napilapjainkból értesülhetünk egy újabb bravúrmentés leírásának formájában.

Joggal lehet kérdezni: mi hát a megoldás?

A megoldást semmiesetre sem a barlangok lezárásában kell keresni. Már csak azért sem, mert ez gyakorlatilag megoldhatatlan. Ugyanis, ha egy barlangot lezárnak, talán majd helyette másikat és az események kezdődnek újból előlről.

Nem a barlangokat kell lezárni, hanem a fiatalok lelkesedését, érdeklődését kell helyes irányba fordítani. Elő kell segíteni, nem megtiltani vágyaik teljesülését. Sőt, többet kell adni nekik, mint amennyit saját erejükből elérhetnek. Ha megtanítjuk őket a barlangok biztonságos bejárására, akkor egyszerre megszűnnek az eltévedések. Nem kell több riportot írni izgalmas mentésekről.

Ez a felismerés, ez a cél vezette a Lokomotív Természetbarát Egyesület Vasutépítő osztályát, az osztály Barlangkutató csoportját, amikor egy ilyenfajta mozgalom élére állt.

A kezdeményezést sikerült ki is lágtatni. Az I. Kerületi Természetbarát Szövetség, valamint az I. és a II. kerületi KISZ-bizottságok Tura és Táborozási Csoportjainak segítségével vel megmozgattuk a két budai kerület fiataljait. Két csoportban indul meg a szervezés. A középiskolás diákok és az ipari tanulók számára, több mint harminc hallgatóval megindult első tanfolyamunkon a Magyar Karszt és Barlangkutató társulat előadói nagy figyelmet és igen erős érdeklődést tapasztalnak.

Ezenkívül mintegy száz főnyl uttóró számára ismerteti a barlangjárás alapvető tudnivalóit a Vasutépítő Osztály Barlangkutató Csoportja. Az előadásokat mindkét tanfolyamon a barlangjárás és barlangkutatás tárgykörébe vágó filmek vetítése egészíti ki. Vasárnap a tanfolyamok résztvevői gyakorlati földalatti túrákon ismerkednek a barlangok világával.

Az eddigi eredmények alapján a rendezőknek újabb tanfolyamokat kell indítani, amikor ez az első kettő befejeződik.

Következtetéseket még korai volna levonni, de a cél megközelítése már fellelhető az eddigiek alapján is. A szülők kezdenek megnyugodni, mert látják, hogy a tanfolyamot végzett gyermekekért már nem kell aggódni, hogy megdöbbentéssel fakadó viszontagságokból végzetes kalandokra indulnak. A fiatalok is látják, hogy ha szervezett formában, vezetővel indulnak a barlangok mélyébe, biztonságban vannak és többet is láthatnak. Bemereszkedhetnek olyan helyekre is, ahonnan eddig megfelelő vezető és felszerelés híján visszaridáltak. Egyszerűen kalandban sincsen azért hiány. Csak ez már másfajta, másfajta kaland. Vidámság tölti be a barlangok mélyét a kétségbeesett segélykiáltások helyett.

Már születtek csoportokban olyan elhatározások, hogy a tanfolyam után is együtt maradnak és barlangkutatók lesznek.

A kezdeményezés tovább terjed, mert úgy látszik, más kerületek KISZ-bizottsággal is átveszik és kéri a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulatot újabb tanfolyamok szervezésére.

Addig is minden érdeklődőt szívesen látunk az I. Kerületi KISZ Bizottság Tura és Táborozási Csoportjánál, ahol az érdeklődők bővebb felvilágosítást is kaphatnak a részletekről.

Bathó Norbert

AZ „ELSŐ” TERMÉSZETBARÁT KERÜLETI SZÖVETSÉGRŐL:

Sokszor teszik fel nekünk a kérdést 1961 április 24-ike óta: mi szükség volt arra, hogy a főváros I. kerületében külön területi szövetsége legyen a természetbarát mozgalomnak. Még azt is hozzáteszi egynémely kérdező-ködő, hogy: nincs elég Irányító szerve eddig is a természetbarát osztályoknak? Okvetlenül be kellett látni még egyet szervezeti felépítésünkbe?

Mi, az I. kerületi Természetbarát Szövetség vezetői, akik megalapítottuk és vezetjük ezt a budai sport-területet, csak azt tudjuk válaszolni minden kérdezőnek: nem azért letünk, hogy valahol több papírt gyártsanak. Hanem azért, hogy a munkánkat jobban el tudjuk végezni.

Ezt a munkát, ezt a feladatot sem mi találtuk ki. Az élet diktálta. Nem volt időnk megvárni, amíg egyes üzemek kerületünkben külön-külön fordulnak egyesületeikhez és azok külön-külön határoznak. A barlangok a budai hegyekben vannak, legtöbbször a mi fiataljaink lévednek el bennük. Cselekedni kellett.

A mi kerületünkben amugyis igen nagy a természetjárás iránti érdeklődés, de valahogyan mintha elhanyagoltak lettünk volna kissé. Szervezésileg legalábbis. Különösen a budai Ifjúságban sokkal nagyobb érdeklődést tapasztaltunk, mint amennyit az előbbi szervezési formákkal le tudott kötni mozgalmunk. Végző soron ez a felismerés hozott létre bennünket. A Budapesti Természetbarát Szövetség nem szorgalmazta, hogy alakuljunk meg. Létezésünkről is csak akkor szerzett tudomást, amikor már működünk.

Az Ifjúsági munka fontosságának és jó módszerének felismerése segítette leginkább aktivitásunkat. Munkánk akkor lendült nagyot, amikor szoros kapcsolatot létesítettünk a kerületi

KISZ-bizottsággal. Nemsokára már meg is indult a szervezése egy Ifjúsági Turavezető tanfolyamnak, mellyel a természetjárás egyik évelő problémáját akarjuk enyhíteni az itt Budaán, hegyközelen élő emberek közt. Ez a probléma a turavezetők hiánya.

További tervünk között is első helyen szerepel, hogy a kerület számos középiskolája közül minél többben - és a nagyobb üzemekben is - elősegítsük természetbarát osztályok megalakulását és a megalakult osztályokat életképesse, mozgékonyra tegyük. Mi szeretnénk megindítani az országban elsőként, még ebben az esztendőben, barlangi turavezetők képzését.

Kilenc hónapos működésünk után, visszatekintve működésünk első csonka esztendejére, úgy gondolom, nyugodtan elmondhatjuk már, hogy tevékenységünk nem volt hiábavaló. A véleményünk, hogy főleg az Ifjúsági munka csak úgy folyhat jól kerületünkben, ha a KISZ meglévő és kerületenként tagozódott Tura és Táborozási bizottsága mellett működik egy vele párhuzamosan elhatárolt működésű természetbarát szerve a felnőtteknek is. Ez aztán, együttműködve Ifjúsági partnerével, megfelelő keretet tud nyújtani az Ifjúsági természetjárásnak, üzemi és iskolai góccok kezelésének és növekedésének, fel tudja tölteni (találkokkal a természetbarát osztályok évszámokban felfelé tendáló taglétszámmal, bizonyos fókig nem egy helyen új tartalmat adva működésüknek: a nemes hagyományok átadását például a fiatalabb nemzedékeknek.

Dr. BÓROS ENDRE

az I. ker. Természetbarát Szövetség elnöke

Az alapozó időszak jelentősége:

(-Részlet a BTSZ tájékoztatói edzőtanfolyamának anyagából.)

Elérkezett az ideje, hogy a tájékoztatói sportriak rendszeresen kiképzett edzői legyenek. Eből az alkalomból már készülő a hamarosan kezdődő edzőtanfolyam anyaga. Mivel a mi sportunk igen nagy állóképességet kíván, a más sportokban szokásos edzési módszernél is nagyobb jelentősége van itt az alappásznak. Erről szól - a hozzáférhető szakirodalom alapján - egyik fejezete az edzőtanfolyam anyagának, amelyet azzal bocsátunk közre, hogy az érdeklődő sportriak szóljanak hozzá, vitassák meg és tanulmányozzák gondosan. Fiatal sportágunk nemzetközi tekintélyének "megalapozását" szolgálják vele.

Jelenleg a legkorszerűbb edzési módszer a négyszakaszos edzésrendszer. Alapgondolata az, hogy egyetlen sportolót sem lehet tizenkét hónapon át pihenés nélkül foglalkoztatni. Ez a megszakítás nélküli versenyzés a szervezet teljes kifáradásához vezet. Végző fokon a szervezet károsodása következik be. Az erős edzés és verseny időszakok után feltétlenül pihenésre van szüksége a szervezetnek. Innen következik a négy fázisú edzés és a módszer neve, Az időszakok felosztása:

ALAPOZÓ IDŐSZAK

Időtartama 2-4 hónap

FORMÁBAHOZÓ IDŐSZAK

Időtartama 1-2 hónap

FORMÁBANTARTÓ IDŐSZAK

Időtartama 4-7 hónap

ÁTMENETI IDŐSZAK

Időtartama 1-2 hónap

Az egyes időszakok feladata más és más. Ezeket a feladatokat különböző eszközökkel valósítjuk meg. Ennek ellenére az időszakok nincsenek mereven elhatárolva egymástól. Közöttük az átmenet folyamatos kell, hogy legyen.

Jelenleg az átmeneti időszakkal, majd főképpen az alapozó időszakokkal kívánok részletesen foglalkozni.

AZ ÁTMENETI IDŐSZAK,

vagy ahogyan másképpen nevezik, pihenő időszak célja: a legmagasabb versenyformából történő levezetés a viszonylagos pihenésbe, majd az alapozó időszakra való felkészítés. Ezt a célt fokozatosan csökkentő edzéseken valósítjuk meg. Az időszak beiktatása azért szükséges, mert a sportolók nemcsak fizikailag fáradnak ki, hanem idegileg is. Az izom fáradtságát pedig hamarabb pihenik ki, mint az idegfáradtságot. Az idegek fáradtságát már nem tudja a versenyző tetlen, úgynevezett "passzív" pihenéssel kipihenni. Ezért helyes áttérni a kisebb terhelésű - és főképpen a sportág mozgásától eltérő - foglalkozásokra, az úgynevezett "aktív" pihenésre.

Az aktív pihenés a szakedzéstől eltérő, szórakoztató, játékos edzés vagy foglalkozás legyen. Fő részlet a kiegészítő sportágak és játékok legyenek. A mi sportágunkban - a tájékoztatói sportban - például jók az uszás és a labdajátékok. Az uszás az idegfáradtság kipihetésére is igen alkalmas, mert megnyugtató hatása.

Az átmeneti időszak közepén is félbeszakíthatjuk 2-2 hétre a szervezett edzést. Ez a megszakítás az alacsonyabb minőségű csapatoknál hosszabb is lehet. Ez idő alatt a sportolók felüldülnek, új erőt gyűjtenek és szükséges, hogy sportáguk iránt bizonyos hiányérzet alakuljon ki bennük.

Az időszak vége felé kezdjük el fokozatosan az atlétikai és torna-edzéseket. Ezzel is biztosíthatjuk, hogy versenyzőink felkészültségüket magasabb színvonalon kezdhetik el. A heti edzések száma egy vagy kettő. Az átmeneti időszaknak ezek a legfontosabb jellemzői.

Az átmeneti időszak után következik

AZ ALAPOZÓ IDŐSZAK,

Az alapozó időszak a legfontosabb időszak a négyszakaszos edzésrendszerben.

Az időszak célja az alapvető testi képességek, tehát a gyorsaság, az erő, az ügyesség és az állóképesség fejlesztése, az általános jó erőnlét biztosítása. Ebben az időszakban végezzük el az évi felkészülés fő feladatait.

Itt merül fel a kérdés, hogy miért alapozunk egyáltalán.

Ennek magyarázata a következő: A versenyidény speciális igénybevétele következtében mind a fizikai képességek, mind a mozgáskészségek sajátos, nagyjából egysíkú feladatokra beállítottak. Emlatt szűkül a képességek élettani funkciója, szűkül a mozgáskészség is, ami a versenyző rendelkezésére áll a versenyidőszak elején. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a versenyző minden feladatot, amit a versenyen kap, egy olyan séma szerint igyekszik megoldani, ami az előző

versenyeken bevált, De ezt a többször alkalmazott sémát is pontatlanul, fáradtan oldja meg.

Az Idegrendszer plhentetése, az új készségek kialakítása, a régiek megszilárdítása csak friss alapokra támaszkodhat, ezért az edzéseket a képességek fejlesztésével, általános hatású terheléssel kell kezdeni.

Az alapozó időszak anyaga az alapvető fizikai képességeket fejlesztő általános hatású mozgásanyag. Továbbá sportágunk alapvető fizikai gyakorlatai, így a torna szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatai, kézszer gyakorlatai, testnevelési játékok torna-feladattal. Szükséges még a céljmnasztika alkalmazása is, ilyenek a különféle futások, ugrások, szabadgyakorlatok.

Az alapozó időszakot egyes részel hatásának főjellege szerint három harmadra osztjuk:

AZ ELSŐ HARMAD feladatai:

- az erő fejlesztése,
- általános hatású gyakorlatanyaggal állóképesség fejlesztése, valamint az ún. kiegészítő sportág, főként játékok alkalmazása,

Az erőlkfejlesztés gyakorlati végrehajtása során a gyakorlatokat kétféleképpen lehet végrehajtani,

EGYIK MÓD:

Kis ellenállással, robbanékonyan, gyors lendítással,

Hatása: mérsékelt erőgyarapodást okoz, ugyanakkor javítja az izom-Idég koordinációt, gyorsasági erőteljesítményekre alkalmassá teszi a sportolót.

MÁSİK MÓD:

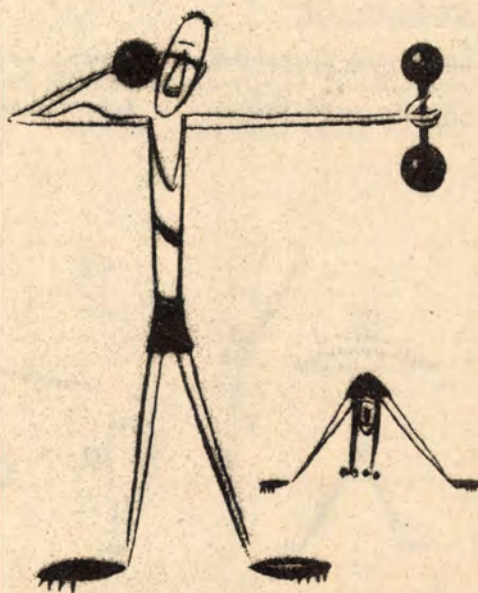
Ellenállással, lassan történő végrehajtás,

Hatása: jó erőgyarapodás, az Idég-izom koordinációt nem javítja, Az izomzatot kötötté teszi.

A gyakorlatok, melyek az első módszer által kívánt hatást kiváltják, a különféle kézszerrel - tornaból, súlyzók, medícilabda, stb. - végzett szabadgyakorlatok. Továbbá az egyes testrészek emelése. Fontosak még az ugynevezett gyorsasági erőgyakorlatok. Ezeket különféle szerek dobásával valósíthatjuk meg a legkönnyebben. Például labda, súlygolyó, vasdarab, medici-labda dobása.

A második módszer főleg különféle súlyok lassu emeléséből áll. Itt vigyázni kell, hogy a gyakorlatok az izomzatot kötötté ne tegyék. Ezt megfelelő lazító gyakorlatok belktatásával lehet ellensúlyozni.

A kellő erősítő hatás érdekében ebben a szakaszban fokozatosan növelt adagolással végeztessünk sokoldalú izomerősítő munkát gyorsabb, robbanékonnyabb - kisebb súlyok alkalmazásával és lassubb - nagyobb súlyok alkalmazásával - végrehajtással.

Az alkalmazott súlyok értéke érje el az évre tervezett felső határt.

A MÁSODIK HARMAD

Idején kezdődik a speciális, sportági foglalkozás. A képesség fejlesztése emellett változatlanul folyik, de a terhelés nem nő, megmarad az első harmadban elért szinten. A sportági technika fejlesztése megkezdődik vagy folytatódik. Ebben az időszakban a sportolók termelése az évi maximumra nő fel.

Az időszak gyakorlati anyaga az első harmad mozgásából tevődik össze. Hozzájönnek még a speciális gyakorlatok: különféle ugrások és futások mind gyakoribb szerepeltek. A terhelés a speciális gyakorlatok hozzáadásával éri el az évi maximumot.

A HARMADIK HARMADBAN

a technika fejlesztése a döntő feladat. A képesség-fejlesztő munka mélyítése fokozatosan csökken és alkalmazkodik a sportági speciális állóképességi és erő-igényeihez. Előtérbe kerül a szabadban, terpen történő futás, mozgás. Meg kell tanítani a versenyzőket helyesen futni. Meg kell követelni a helyes futómozgás végrehajtását minden körülmények között.

Az alapozó időszakban szükséges gyakorlatok nagyrésze tornaterem nélkül is végrehajtható. A súlyzót pótolja a lárs súly. A tornapadot egy nehezebb pad, a zsámoly egy szék is célszerűen helyettesíti. Igen fontosak a szabadgyakorlatok, ehhez pedig nem kell semmilyen felszerelés.

MEGJEGYZÉS:

Most, hogy edzőtanfolyamunk, vele a rendszeres edzők munkábaállása a tájékozódási sportban megkezdődik, nem lenne haszontalan ha többen is elmondanák gondolataikat, kutatásuk eredményét, tapasztalataikat a sportolók közvéleménye előtt, hogy minél szélesebb körű anyagból gyűljön össze tudásunk a témáról.

Felmerülhet még a kérdés, hogy legyen-e verseny az alapozó időszakban.

Az általános vélemény szerint az alapozó időszakban az intenzív versenyzés nem engedhető meg. Megengedhető azonban néhány verseny rendezése, különösebb felkészítés nélkül. Ezek felkészülésnek vehetők, az edzéshez tartoznak.

Az egész alapozó időszakban a fizikai képességek fejlesztése érdekében alakítsunk ki súlyponti szakaszokat. Ezek úgy következzenek egymás után, hogy a képzés megfeleljen a fizikai képességeknek. A sorrend a következő legyen: általános munkabírás fejlesztése, erő, gyorsaság majd a speciális állóképesség fejlesztése. Ezek közül a feladatok közül csak az erő fejlesztéséhez kell a versenydőszakra programot összeállítani. A speciális sportági állóképesség a gyorsaság és az általános állóképesség szintézise, mely a sportági gyakorlattal megszerezhető.

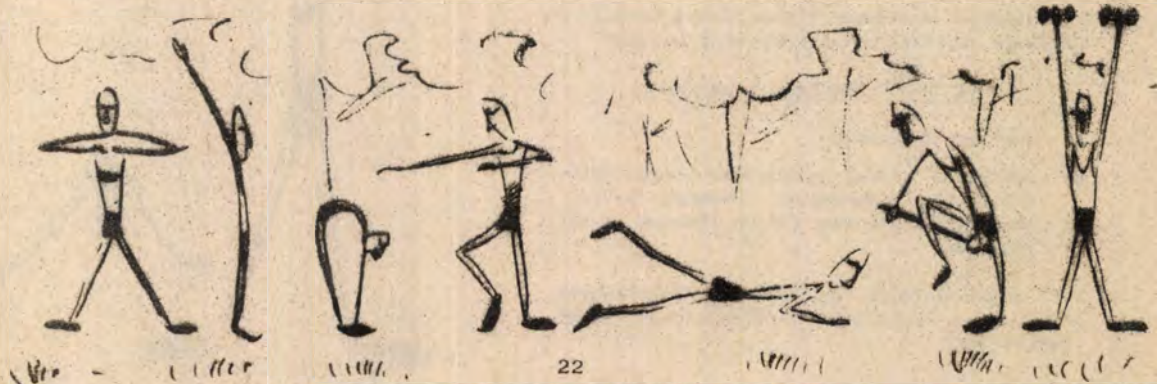
Az alapozó időszakban a nagy terhelés miatt érdekesség, vonzóvá kell tennünk az edzéseket. Esetenként más és más környezetben kell vinnünk az edzéseket.

Sportágunkban az edzés kérdése még különösen, inasommal inkább az irányt szeretném keltetni. Fejtegetéseimet inkább elvi alapon végeztem, - bár igyekeztem a gyakorlati kivitelezéseket is megmutatni.

(Salacz)

IRODALOM:

Gyakorló oktatóképző tanfolyamok anyaga. Általános elméleti ismeretek, Sport 1961, Kerecsi Endre; Torna, Sport 1960, Sport és Tudomány mellékletei 1, 2, 1961, dr. Büchler Róbert: Pszichológia, Sport 1960.

Hajdan kártyánk útjelzést?

A turista-utak jelzéseinek - ennek a széleskörű társadalmi munkának - ma, a természetbarát mozgalom tömegesedésének évének nagyobb jelentősége van, mint valaha. Fontos-sága kétoldalú: egyrészt biztonságos közlekedést tesz lehetővé a hegyekben olyan turázó csoportok számára, akik - vezetőjükkel együtt - még nem elég tapasztalt turisták, még csak kóstoigtatják az erdő-hegyet. Másrészt - és a dolognak ez az oldala sem lebecsülendő - munkaturákon Igazi, vérbeli turistává avatja azokat a százakat, akik nemcsak használják a jelzett utat, hanem részt vesznek elkészítésében is, vagyis tesznek valamit a közösségért.

Sajnos, ehhez a társadalmi munkához a jószándék kevés. Kell hozzá bizonyos szakértelem is, amit a hosszú évek gyakorlata meghoz a kezdőnek. Is majd egyszer. Azért nem árt, ha a legfontosabb tudnivalókról tanácsot kérnek a munkaturázók attól, aki tapasztalt már ebben a munkában. Értetni kell például a "nyomvezetéshez", Bánni kell tudni az olajfestékekkel. Még a festék keveréséhez is érteni kell.

Nem mindegy az sem, mennyi idő múlva festik rá a fehér alapra a színt. Sajnos, gyakran előfordul, hogy 10-15 perc múlva a kezdő útjelzők már ráfestik a fehérre a kéket vagy pirosat. A festék nem szárad ilyen gyorsan. Jó időben ugyan már egy óra alatt is képződik az olajfestésen egy kis "bőr". Ha azonban ehhez ecsettel nyúlunk a bőr lehámlik s a még nedves alap összekeveredik a fedőszínnel. Vagy lecarog. Csunya, nem ritka esetben csaknem felismerhetetlen útjelzés lesz az eredmény.

Helytelen az is, ha úgy osztják be, hogy a fehérét festő halad elől s a színfestő egy vagy több órával utána. Ki biztosítja őket, hogy az elől haladó - akinek nagyobb felületeket is kell festenie, mint az utána jövőnek - nem marad le s pár óra múlva már csak percek választják el őket egymástól. Ha már útjelzésre szántuk el magunkat, szenteljünk neki időt és még jó időben is legalább 24 óra teljen el, amíg az alapozásra újabb szín kerül.

Nem mindegy az sem, hogy az évnek melyik szakában készítjük el az útjelzést. A munka elvégzésének helyes ideje a május, június és július. Több oka is van ennek, nem árt, ha jól emlékeztetünkbe vesszük őket.

Először is ebben a három hónapban legkedvezőbb az időjárás, nemigen van nagy eső, meleg és száraz van, hamar szárad a festék, tartós lesz a jelzés. Október és november rossz időpont az útjelzéskészítésre, ezek a leghüvösebb esős hónapok a turaldényből, az útjelzéseknek pedig a legnagyobb pusztítója az őszi eső és a havas tél. Az őszi eső miatt a jelzés tehát a legrövidebb életű lesz. Az erdőki-termelési munkák sem mindig kedveznek a jelzések megmaradásának. Nem tételezzünk fel rosszindulatot senkire, de lehetetlen nem megfigyelni, hogy valami varázslatos vonzása van a jelzett fáknek a fűrészes és a ballaliránt.

Másik fontos érv a későtavaszi, korányári utjelzőkészítés mellett, hogy ezek a hónapok a legelevenebb turaldényt jelentik mozgalmukban, a legtöbb természetbarát és kiránduló ilyenkor használja az utakat. Ha már jelzi nekik, miért ne kapjanak friss színeket, úde, új jelzéseket.

A harmadik - s talán legfontosabb - ok, amiért a májustól júliusig terjedő három hónapban tartjuk legajánlatosabbnak az utjelző munkaturák megszervezését: hogy ilyenkor lehet legjobban megtervezni a látási viszonyokat. Ezekben a hónapokban legdusabbak a lombok, tehát ha ekkor látható jelzést készítünk, az egész évben látható lesz. Az ősz - még a kora-ősz is - gyérülő lombzatával csalóka. Sok jelzés, ami jó volt októberben, nem jó már májusban, mert egyszerűen nem látható.

Tapasztalataink szerint jó megfontolni a jelzések nagyságát is. Ujabban sokan a Csehszlovákiában látott 10-szer 15 centiméteres jelzéseket kezdik alkalmazni. A magyar hegyekben ez a módszer több okból sem alkalmas.

Először is Csehszlovákiában zömmel fenyőerdők vannak a turistajárta utvonalakon, tehát magas, egyenes törzsű, lombtalan alju fák, melyek szinte kínálják a jelzést, ha kisebb is. Nálunk a fáknek mindig van oldal-lombozata is, ez gyakran eltakarja részben a jelzést, tehát szembetűnőbbre kell készíteni.

Más a feladata is a Csehszlovákiai jelzéseknek, mint a mieinknek. Ott - és Lengyelországban - magasabbak, meredekebb lejtőjűek a hegyek, ezért a fakitemelés módszere is más. Nem annyira szekéren szállítják el a

rönköket, inkább csuszatják. Ezért turista-utjak is hosszan elágazás nélkül, könnyű követni őket, a jelzés csak megnyugtató, biztonságot adó, mellékes vezető. Nálunk a fakitemelés elágazó utakon történik, sok a keresztezés, a jelzéseknek, akik rábizzák magukat - igen gyakran kell tanácsot adniok: most merre.

Végül a legfontosabb érv a nagyobb jelzések készítése mellett: a mi középegységeinkben - ellentétben az említett országok magashegyeknek turistaszokásaival - igen kellemes és éppen ezért nagyon gyakori az esti, éjjeli turázás. Ilyenkor nem a jelzés színes magva, hanem a fehér alap a döntő, mert ez tűnik ki legjobban a zöldelő - éjjel sötétülő - fák és bokrok közül. Maradjunk hát meg a nálunk már megszokott nagyobb, 20-szor 15 centiméteres méretű jelzéseknél, amelyek minden szempontból a legjobban beváltak eddig is.

Lajos Ferenc

FELHÍVÁS

Figyelmeztetjük a Maróti-gerincen turázókat, hogy a 388 m. pont és Felsőecset közti szakaszon a fehér fákkal kijelölt területre - a Szentlélek völgyben - ne lépjenek, mert ott aknaveszély van. Szigorúan a zöld jelzésű uton közlekedjenek s erre figyelmeztessék az arrajárókat is.

Mi a véleménye?

Ezt a kérdést tettük fel a Budapesti Természetbarát Szövetség ankétjain 274 budapesti természetbarát osztály vezetőinek, turavezetőinek, titkárainak, propagandistáinak és mindazoknak, akiket a budapesti természetbarát társadalomból megbeszéléseink érdekeltek.

Összesen tizennyolc ilyen tanácskozást tartottunk 1961 márciusától december 6-ig. Többségüket, - tizenötöt - augusztustól novemberig. Mindegyik tanácskozás helyszínét a BTSz propagandabizottságának kis tablókiallítása díszítette. Az asztalon az európai turisztaság folyóiratai, a természetbarát egyesületek híradói, propagandairatai várták a gyülekezőket. Nyolc ankét előtt színes diaképeket vetítettünk, művészfotósok színes tájképeket, a színes fényképezés kis remekműveit. Öt alkalommal a természetbarátok klubestéire ajánlott mintaműsorunkat adtuk elő. Háromszor tudományos előadás előzte meg a tanácskozást, tudnivalók a természetbarát mozgalommal kapcsolatos tudományok anyagából. Vetítettünk ezenkívül az amatőr természetbarát filmesek kisfilmjéből is. Azt kívántuk, hogy a tanácskozások résztvevői klubestén érezzék magukat s mint egy család tagjai, mondják el véleményüket, kéréseiket, kívánságaikat, osztályuk életének nevezetesebb eseményeit.

A megbeszélések eredménye: mostmár nagyjából tudjuk, mit gondol, mit érez a budapesti turista. Mi a kérésük a fővárosi természetbarátoknak. Hogyan élnek, mi segíti és mi akadályozza mozgalmi tevékenységüket, miben szükséges központilag és miben egyenként segíteni őket. Bár végül is az egyetemes természetbarát mozgalom érdekelt szolgáltatáshozzászólásaink, ezúton még egyszer megköszönjük a megbeszélések valamennyi résztvevőjének, hogy segítettek ebben a nagyarányú felmérési munkában. Ha a BTSz propagandabizottságának - sőt bátrabban beszélünk - ha a Budapesti Természetbarát Szövetségnek - budapesti osztályok irányításában végzett munkája jelentősen megjavul, hatásosabbá és termelékenyebbé válik 1962-ben, azt nem utolsósorban ennek a nagyarányú közvéleménykutatásnak köszönhetjük véleményünk szerint és mindazoknak, akik ehhez a legminimálisabb segítséget adták.

Nem minden probléma intézhető el Egyesületi szinten.

Vannak számunkra legalábbis új feladatok, amelyek szövetségi megoldás után kiáltanak. A következőkben zömmel ezekről a problémákról mondott hozzászólásokat idézünk. Az a célunk a Tájékozódás sportjában közzétett véleményekkel, hogy mindazok, akik még nem vettek részt ankétjainkon, akár személyesen, akár levélben hozzá tehessek ezekhez a saját kéréseiket, panaszukat, problémáikat, eredményeiket, hogy ebben az órlási, méretű, több mint ötszáz osztályt, ugyanennyi üzemet, vállalatot, intézményt, és több mint harmincezer embert érintő kérdéskomplexumban minél eredményesebben, minél hathatósabban járassuk a megoldások útját.

Ezúttal bejelentjük, hogy a "felmérési" ankétokat folytatjuk 1962-ben is. Elsősorban szeretnénk hallani annak a közel háromszáz osztálynak a véleményét is, akiknek képviselőit még nem hívtuk, vagy hívtuk, de elfoglaltságuk miatt nem tudtak eljönni ankétjainkra. De ezzel párhuzamosan megkezdjük az úgynevezett "probléma" ankétok sorozatát is.

Új megbeszéléseink már azt a célt szolgálják, hogy egy-egy kérdés szervezett megoldását lehetőleg a megoldással vigyék. Ezekre már meghívjuk az illetékes szervek képviselőit is. Mi magunk is felkészülten, a probléma megoldására irányuló munkánk addigi eredményével, kezdeményezéseinkkel, esetleg kész munkaprogrammal lépünk a "probléma" ankétok nyilvánosságára és az lesz a javaslatunk, hogy akiket a probléma inkább sújt, azok maguk is vegyenek részt a megoldásra irányuló erőfeszítésekben.

1962 első negyedében a legtöbb osztály által szóvárt négy problémával akarunk foglalkozni külön erre szánt megbeszélésen. Ez a négy a következő lesz:

1. VERSENY-ANKÉT

A tájékoztató versenyzők utánpótlásával baj van. Egyrészt a harmadik osztály - amely az élvonalbeli versenyzők lakója - létszámlétszámmal küzdött 1961-ben. Ugyanakkor a KISZ klubvezetők iskoláján egyik előadónknak a hallgatók azt a kérdést tették fel: milyen "akadályokat" készítsenek a természetjárók versenyjátékain. Tehát egyrészt emberhiány, másik oldalon tájékozatlanság. Uttörők százakkal játszák egyszerűbb formában a tájékoztatót, össze kell kapcsálni ezt a legáltalabbbakból álló tömegbázist a sportszerű versenyekkel.

2. IFJUSÁGI-ANKÉT

Gyökeres változásra van szükség egyes üzemekben, intézményekben a KISZ és a Természetbarátok együttműködésében. Erről tanuskodnak a hozzászólások. A problémákat szóvátevő osztályok képviselőit szeretnénk egy tanácskozási asztalhoz ültetni a helybeli KISZ-vezetőkkel. Ez, úgy véljük, nagyon sokat segít majd a tisztánlátáshoz és a megértésben. Kérjük ennek a tanácskozásnak a megrendezéséhez a Budapesti KISZ-bizottság segítségét is. Még februárban meg szeretnénk rendezni.

3. FILM-ANKÉT

Az osztályok meglepően nagy számának rendelkezésére áll vetítőterem, filmvetítógép. Ugyanakkor nekünk elegendő filmet. Erről panaszkodott sok hozzászóló. Mi már megkezdjük a kölcsönözhető filmek és a kölcsönzési lehetőségek lajstromba vételét. Ezen a február végére tervezett film-ankétunkon később szeretnénk az érdeklődők kezébe adni, hogy az a probléma egyszer mindenkorra megszűnjön.

4. KLUB-EST-ANKÉT

Szeretnénk abban a kérdésben, hogyan rendezze meg klubestét egy budapesti természetbarát osztály, a leghasznosabb erőket egybegyűjteni a munkájuk eredményét füzetalakban az érdeklődők kezébe adni ezen a megbeszélésen. Természetesen ez még csak kísérleti anyag lesz. Nem afféle "táborútkönyv", hanem az idevonalkozó eddigi eredményekről beszámoló s néhány elvi megjegyzés arról, milyen irányban kell fejleszteni ezeket a meglévő kezdeményezéseket. Még egy megjegyzés: jól tudjuk, hogy a természetbarát osztályok vezetőinek jelenleg éppen elegendő adminisztrálni, jelenteni valójuk van. Hetenként több oldal utasítást olvasnak el és még több oldal jelentést kell készíteniük. Éppen ezért egész ankétrendezési tevékenységünkben ügyelünk arra, hogy a legminimálisabb további megterhelést sem jelentsek a résztvevőknek. Munkánk igazán jellegéhez híven, előszóban, vitában, beszélgetésben akarunk tovább jutni, minden fölösleges - a résztvevőkre háruló adminisztráció nélkül.

Ezt eddig is így tettük. Résztvevőink megértették és egyetértettek vele.

Most pedig lássunk néhányat a hozzászólásokból:

JÓNY IMRE (Művész TE, Állami Operaház.) A Kék turát 4-5 szakaszra kellene bontani. Az ifjuságot vegyék rá, hogy végigjárjon egy-egy szakaszt. Minden szakasznak legyen külön kis jelvénye. Akinek minden részjelvény megvan, az kapja meg a nagyt. Husz éves koron felül neki lehessen vágni az egésznek is. Jó lenne az utvonal nevezetességeiről egy levelezőlap - sorozatot kiadni, szép albumot rakhatna ki magának belőlük a Kék turázó. Budapesten kellene egy turista terepen oktató terem az összes hozzávaló felszereléssel.

PALOTÁS JÓZSEF (Lokomotív, MÁV Északi.) Már százhusz tagunk van, de több is lehetne ahhoz képest, hogy a MÁV ingyen szállítja őket. Egyik oka ennek, hogy a KISZ-szervezet a természetjárás iránt passzív náluk.

CSETHE JÁNOS (Művész TE, Filmlabor.) Több központi rendezvényt, turát, utazást rendezzen a BTSZ. A külföldi cseretúrákra olyan sportszerű előfeltételeket kívánjanak meg, mint pl. bizonyos turateljesítményt. Így biztosítani lehetne, hogy a sportolók nemek kívánják a külföldre, nem a csencselők.

GÁL LAJOS alzs. (Ujpesti Dózsa.) A KISZ helyi szerveit ő is bírálja. Szerinte az ilyen féltékenységek a sportéletben nagyon károsak. Az viszont igaz, hogy a fiatalok a fiatal vezetőkkel szívesebben mennek, mint másokkal. Viszont minden turára a fiatal vezető mellé menjen egy idősebb, tapasztaltabb is.

SZEBÉNYI GÉZA (Építők TE.) Vitába száll az ifjusági vezetőket bírálókkal. Náluk az ifjuság is jön szép számmal a turákra. De ők jóidőben leadják a KISZ-szervezetnek turaterveiket s összehangolják éves munkájukat az ifjusági

szervezettel. Persze közben is harcot kell folytatni az unalom ellen, mert a fiatalok tempós, változatos, sok kulturális ismeretet adó programot kívánnak.

GYARMATI JÓZSEF (Kinnlasi TE, Sörgyár.) Százhusz taggal turáznak, vannak fiataljaink bőven. Valóban érdekli a zene az ifjuságot, ez nem baj.

BALOGH ISTVÁN (Vörös Meteor TE, Nemzeti Bank) Már hetenként van klubnapjuk, mert a toborzásban és az összelekedésben ez vált be a legjobban. Mindig mást csinálnak, van torzflüör, mozgó és diafilmvetítés, áprillisi tréfák, mikulás, mikor mi idényszerű. A Népsportnak változatosabb Hegyen-Völgyön rovatot, a rádiónak zeneés budapesti séták című műsorját, a sajtónak egy-egy vasárnapra riportot kíván délután, amikor a természetbarátok tömegesen jönnek hazafelé.

RÉTHÁTI ANDORNÉ (Vasas, Kábel és Sodronykötélgyár.) Sok fiataljuk van, sok lelkes és mind derék turista. De a fiatalokkal állandóan foglalkozni kell.

PETÉNYI FERENC (Vasas Hőterv.) A fiatalok a felnőttektől elzárkóznak és ez bajt okozhat. A fiatalság befeléfordulása helytelen. Kellene a KISZ vezetőszervein át írásos segítség.

LÉNÁRT LÁSZLÓ (KATE Találmányi Hivatal.) Ők is hehezen boldogulnak a fiatalokkal, nem tudták számukra vonzóvá tenni a turázást, csak a tánc és a tánczene érdekli őket. A turistaházak állapota nem megfelelő. A Bükkben még a vízellátással is hiányok vannak, például Jávorkuton és Bákuton nem lehet mosdani, pedig ott van a víz mindkét ház közelében.

VÁCZI JÁNOS (Vasas Erőmű Tervező.) A fiatalok náluk lelkesen turáznak, a KISZ még turistaversenyt is rendezett. Saját autóbusszuk van, de jobban szeretnék fejleszteni sátorkészletüket és felszerelésüket, amire most nincs lehetőség.

DR. JAVLONKAI PÁL (Rákóczi Gimnázium.) Néha ez az "olcsó" sport is költséges és nem lehet a szülőket "dézsmálni". Ez különösen élesen vetődik fel, amikor a fiatalokkal egy bablévest vagy szódavízet, szörpöt akar fogyasztani a turistaházakban.

KORCSOK MÁN (Műm 8. Intézet.) A fiatalokkal való bánásmódnak egy kulcsa van: úgy kell velük beszélni, mint emberekkel, nem kell velük bántóan éreztetni, hogy ők nem felnőttek. Erre van jogos igényük. Véleménye szerint, ahol a fiatalossággal bajok vannak az osztályoknál ott nagyon sokszor a velük való foglalkozásra vezethető ez vissza.

SZERENCSI ISTVÁN (Május 1. Ruhagyár.) 17-ről ugrásszerűen 67-re nőtt a taglétszámuk. De még bőven van fejlődési lehetőség. Dolgozók mind távolabbi turákra vágnak. Az a baj, hogy nagyon drága az autóbussz. Nem lehetne e ezen segíteni.

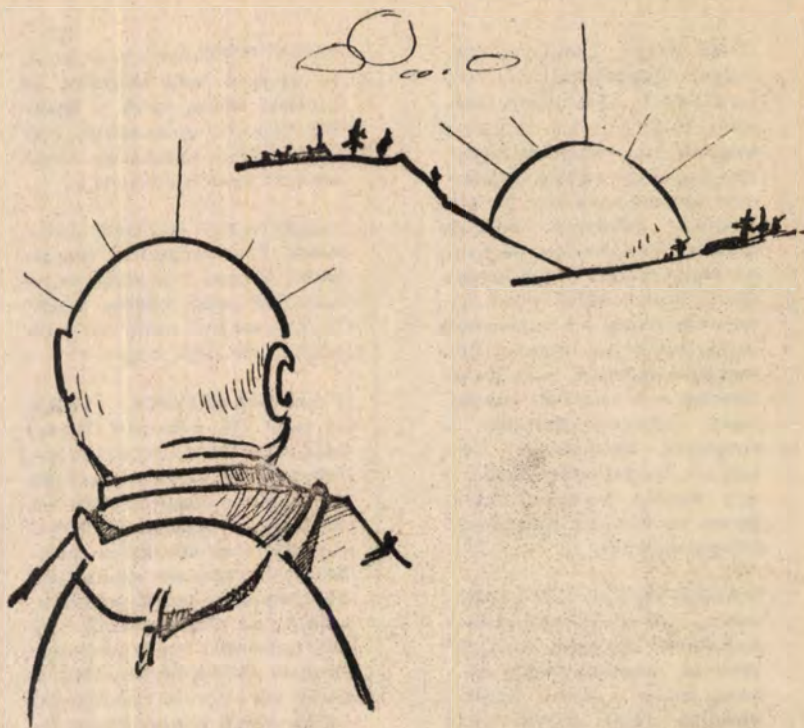
POLÓNYI MARGIT (Közlekedési TE, Fővárosi Villamosvasút Ujpesti pályaudvara.) A villamosvasút dolgozói nagyon nehezen mehetnek el turázni, mert gyakran kapnak vásárnap

Is beosztást, Ugy kellene ezen segíteni, hogy mindazokból dolgozó rétegekből, akik vasárnap dolgoznak (Vegyigyárak dolgozói, Éttermek és szórakozóhelyek munkásai, művészek, közlekedések, vasárnapnyitvatartó üzletek, egészségügyiek, diákok) egyszóval, aki hétköznap is tudnak szabadnapot kivenni, egyelőre egy Turázzunk Hétfőn mozgalmat indítani, A turistaházak szívesen vennék, a hegyek közt pedig a hétfő is épp olyan "vasárnappá" tud ünnepélyesedni, ha a tura jó. De ezt központilag kellene megszervezni, hogy az osztályokban elszórtan jelentkező hétköznapl igények tömörüljenek.

SIPOS JÁNOS (Spartacus, Ruhai parl. KTSZ.) Felvett azt a szervezési nehézséget, amelyet egy decentrálisan szervezett üzemben több tucat munkahelyen szétszórtan dolgozó turista egybefogása, együtt tartása, kiértékelése, közösségbefogása jelent. Módszerbeli segítséget két és olyan megoldást, ami lehetővé teszi, hogy az osztály szervezésének munkája ne váljon lassúvá, vontatottá, nehézkessé.

TARNAI GYULA (Duna butorgyár.) Kis gyár lelkes osztályáról számol be. Például maguk készítettek csónakokat. A vízi-élet kifejlesztésére budapesten több és hathatósabb intézkedés kellene, sok használatlanul heverő, rothadó csónakot látnak vizitúrázásuk során.

GULYÁS BÉLA (Spartacus Óra és Műszer.) Három éve működnek, kicsi, de lelkes osztály. Most 58-an vannak. Évi tíz túrát vezetnek. Van két-három régi tagjuk, ha ezek jönnek, minden megy, a fiatalok is szeretik őket. Nélkülük egyelőre nem boldogulnak és ők már fáradtak, egyre kevesebbet jönnek. Hogyan lehetne ezen segíteni.

KÖVESPATAKY LÁSZLÓ (Postás TE 72-es hivatal) Száz tagjuk van, igazolvánnyal. Nem tartoznak szívvel lélekkel az osztályhoz, a fiatalok a Vörös Meteorral járnak túrázni.

BÁNVÖLGYI JENŐ: (Lőrinci Fonógyár.) Keskenyfilmvetítő gépük van, a dolgozók hallatlanul szeretik a vetítést. Már kaptak a lengyel követségtől a Textiles szakszervezettől filmeket. Kevés. Honnan lehetne többet kapni.

SCHMALHOFER KÁROLY (Vasas Belolannisz.) Meg kell gondolni a turatervek készítésénél, hogy azok a turák egész héten át ille-foglalkozást üző, vagy környüli munkán levő emberek heti testmozgással lesznek, vagy pedig nehéz fizikai munkát végzők aktív pihenési igényeinek kielégítését szolgálják. Mindkét kategóriának más ugyanis az igénye kilométerekben is, tájakban is, tempóban és szintben is.

BATHÓ NORBERT (Lokomotív MÁV Vasutépítő.) Az ifjúsággal való foglalkozás tudomány, szakma, amire érteni kell, a hozzá nem értő elrontja. Meg kell keresni osztályonként azt, aki ért hozzá s már enyhülnek a problémák.

KATONA GYULA (Postás TE, Javitólízem.) Nagyon kéri, járja végig a KÉK Tura utvonalát egy bizottság és állapítsa meg hivatalosan mennyi bélyegzési, járás nehézség üldözi a Kék-turázókat. Ez ma már egy nagyarányú mozgalom, aminek a nehézségeit központi, szervezett erővel kellene elhárítani az utból; Tilos területek szakítják meg az utvonalat, erdészek és erdészek nem hajlandók bélyegezni, sok helyen tájékozatlan a legügyesebb turista is, hol bélyegezzel tulajdonképpen

DEÁK LÁSZLÓ (Postás TE Bpesti Igazgatóság.) A nagyszénási turistaházban csak szeszesital lehet kapni, Turista nem szereti ezt a házában, A Dömörkapui turistaházban pedig részeg

autósok miatt kiteleptették őket, utazókat,

PÓS GYÖRGY (Postás TE, Helyközi Távbeszélő.) Ki kellene adni a KÉK Turáról egy utkönyvet, amiben a tudnivalók, nevezetességek leírása is benne van, részletes utasításokkal,

NEHÉZ SÁNDOR (Közlekedési TE, Kispesti Villamosvasút Végállomás) Panaszolja, hogy a Szakszervezeti bizottság, ahelyett, hogy segítené a turistákat, kimondottan fellép ellene, (Ezúton is közöljük, hogy amennyiben e panaszért Nehéz sporttársnak kellene mellensége támadna, minden erünkkel megvédjük őt.) Előre bejelentett és jóváhagyott turák és hajókirándulások résztvevői az utolsó pillanatban a tura vagy

hajókirándulás idejére szolgálati beosztást kapnak, a bejelentett résztvevők feltűnően nagy százaléka, Pénzüik ottvész, elkedvetlenednek,

FÖLDES JÁNOS (Hőtechnikai Kutató.) Számor olyan tömegesen igényelt turistacikk van, amivel kapcsolatban szervezetenként kellene fellépni a gyártó vállalatokkal, ill. a kereskedelemmel szemben, Talán így meg lehetne azt is szervezni, ami más népi demokráciákban, a Szovjetunióban már bevezetett dolog, hogy a szervezett turista olcsóbban, kedvezményes áron juthasson hozzá ezekhez a felszerelési cikkekhez, amiket az ő szervezetelérésére zárt mennyiségben gyártottak,

Ennyi izelítő talán elegendő lesz a problémák bemutatására. Ez a huszonhét hozzászólás a legfontosabb felvetett kérdéseket érinti. A többi négyszáznál is jelentősen több hozzászólás részben ugyanezeket a kérdéseket feszegette, részben apróbb, nem minden osztályt érintő részletkérdésekről vitázott, amire részben kielégítő választ kapott mindjárt, részben munkába vettük saját kis problémája megoldását. A Kék-tura dolgok, az ifjúsági szervezetekkel való viszony, a vetítés-ügy, a klubesték dolga, az autóbusz-bérlés, a turistaházakkal kapcsolatos észrevételek, a verseny-ügyek azonban és a többi, összesen tíz-tizenkét kérdés komplexum, amire az felszólalások hetvenöt százaléka makacsul vissza-visszatért, úgy érezzük olyan dolgok, amelyekre a megoldást valóban sürgősen meg kell keresni.

Azon leszünk, hogy megkeressük,

BUDAPEST-KÖRNYÉKI TURISTAJELZÉSEK

Az elmúlt, 1961-es esztendő óta a Természetbarát Egyesületek önálló kezelésbe kapták meg osztályalk munkaterületét a turistajelzések elkészítésénél. Az alábbiakban azért hozzuk nyilvánosságra ezeket a munkaterületeket, hogy segítségére legyünk a munkát kívánó - vagy a munkát klfogásoló - természetbarátoknak abban, hogy áttekinthessék ezt a szép, hagyományosan a fővárosi természetbarátok által elvégzett társadalmi munkát és annak elosztását,

VASAS TE,

feladata elsősorban, hogy 1962 április 7-ig befejezze a Vörös-kőszikla és környéki turistajelzések felfrissítését.

Ezenkívül az ő munkája:

Dömös-Czakonyereg-Dobogókő (piros)

Kislóc-Kollár völgy-Nagybörzsöny (sárga kereszt)

Lillompusztá-Nagyallya-Márianosztra (piros háromszög)

A Rám-szakadék létráinak rendbehozása

A Salabasinál kut rendbehozása

Oldalmászó forrás (Kollár völgy) rendbehozása

Oltárkő-Fekete völgy-Bányapusztal rét közli ut építése

KÖZLEKEDÉSI TE,

Csév végállomás-Csév-Pilisnyereg (piros)

Szentkut-Hosszúhegy-Pillstető-Dorog (zöld)

Feketehegy-Feketehegyi menedékház-bekötőút (zöld négyszög)

Kétkükkfanyereg-Pillsszentkereszt (zöld jelzés javítása)

Szentképesfa-Vaskapuszka-Simon halála (zöld kereszt)

Pilisnyereg-Feketekő-kék-kereszt jelzés (kék háromszög)

Eszperantó forrás rendbehozása

Szentképesfa-Vaskapuszka között utépítés

Pillstető alatt kilátó-építés

PEDAGÓGUS TE,

Hont-Jelenhegy-Deszkápusztá-Pénzforrásnyereg-Drégelyvár (zöld jelzés)

BÁNYÁSZ TE,

Kemence-Dosnyanyereg-Csóványos (zöld)

Díósjenő-Királyháza (sárga négyszög)

SPARTACUS TE,

Csóványos-Follánkereszt-Nógrád (kék)

Királyrét-Hideghegy (piros jelzés sürítése)

Rakodó-Természetbarát forrás (piros kör)

KATE

Kislóci menedékház-Királyrét-Nógrád (zöld)

Kislóci menedékház-Hideghegyi menedékház (kék)

KÖRÖS TE,

Kóspallag-Márianosztra (piros)

TIPOGRÁFIA

Kismaros-Törökmező menedékház-Zebegény (piros kereszt)

Zebegény-Malomvölgy-Törökmező-Országút (zöld)

Országút-Bükkfőle (zöld jelzés kijavítása)

MEDOSZ TE,

Szép völgy uti autóbusz megálló-Ujlaki hegy-Ésordakut-Virágonyereg-37-es autóbusz megálló (piros kereszt)

Kismaros-Csömölevölgy-Kóspallag (sárga)

POSTÁS TE,

Pilismarót-Hirschorom-Pilisszentlélek-Pilisnyereg (piros)

Az Aranka-forrás bekapcsolása a jelzeshálózatba

Kétkükkfanyereg-Felsőecsethegy (zöld)

Esztergom-Fárkut között az összes jelzések, felújítások. A Vaskapui menedékház és Férkut között a zöld jelzés új nyomvonala helyező.

ÉPÍTŐK TE,

Pálvölgyi barlang-Guckler Károly ut-Csucs-hegyi menedékház-Bécsi uti végállomás (sárga)

Kiskovácsi pusztá-Szentkut-Pereshegy nyerge (sárga kereszt)

KINIZSI TE,

Pomáz-Ságvári menedékház-Annavölgyi autóbusz végállomás (piros négyszög)

Ságvári menedékház-Bölcsőhegy (kék háromszög)

Kiskovácsi pusztá-Holdvilágárok-Ságvári menedékház (piros kereszt)

VÖRÖS METEOR TE,

Kevélynyergli menedékház-Margittiget-Kiskovácsi pusztá (piros)

Budakalász-Kőfejtők-Kevélynyergli menedékház (zöld)

Nagykovácsi-Nagyszénási menedékház-Piliscsaba alsó vá. (piros)

Pomáz-Margittiget-Szentkut (zöld)

Csobánka alsó vá.-Csobánka-Tavaszkunyhó (kék négyszög)

HELYIIPARI TE,

8-as autóbusz vá.,Kovalasovszky menedékház Makkosmária-Jánoshegy-Ságvárliget-Zugliget (piros kereszt)

A fentlekből is látható, milyen nagyarányú, többszázkilométeres utvonalat érintő társadalmi munka ez, amit a budapesti természetbarátok önzetlenül, munkaturában elvégeznek. Becsüljük is meg a jelzéseket, óvjuk őket a rongálásoktól, ha pedig hiányt, vagy helytelenséget találunk, észrevételeket kérünk a Budapesti Természetbarát Egyesület Technikai Bizottsága címére beküldeni (Budapest, V., Váci utca 62.sz.) konkrét pontos adatokkal,

ÚJ ÚTJELZÉS A BÖRZSÖNYBEN

A Börzsöny eddigi útjelzéseinek nagy többsége észak-dél irányú. Az új jelzés, amit most letrunk, újabb utvonalat nyit a turázók számára keresztirányban, hogy a Börzsönyt keletről nyugatra szeljük át, Királyháza szálással és meglamerjék a hegység egy új, eddig nagyrészt ismeretlen, nem sok turista által járt szép részét.

A most elkészülő új jelzés színe zöld kereszt.

Díósjenő vasútállomástól indul. A község főterénél jobbra fordul a templomot jobbra elhagyva felkanyarodik a falat szegélyező dombokra. Lassan, akácerdőben emelkedik az út, amíg eléri a Károlyi erdészház alatti munkásszállásokat. Innen már szálerdőben halad, aztán cserjés erdőben keresztül egy kis patakot, elérve a Pénzásás-nyergel munkásszállást.

A nyeregben rátér a régi gróflé, ma már tönkrement autóra. Ezen haladva, a Kisebbernyergén át, a Lapona-fejzetről lefutó metszódéseket kerülgetve eléri a Királyháza menedékházat. A tura eddig 4 óra.

A menedékháztól a jelzés betér a Rózsapatak völgyébe, de a patakon - hídon - áthaladva csakhamar felkapaszkodik jobbra a Királynépallagja hatalmas rétére. A réten találkozik a Rakottásbércre vezető piros négy-szög-jelzéssel, mely balra vág át, míg a mi utunk a rét jobb oldalára vezet bennünket. Kis lépten áthaladva egy újabb réten át leereszkehetünk a Bácsóvölgybe. Itt, a völgyben az erdei vasut pályatestén haladunk felfelé. Majd jobbra térünk egy völgyecskébe. Ez a Szárazvölgy.

Most következik turánk legkudósabb szakasza. Másfél kilométeres távon közel négyszáz méteres szintet kell legyűrni, míg lassan elérjük a Nagyorsbérc magasságát. Innen aztán szintúton haladunk, a rombadólt Libich pihenő vadász kunyhóját jobbra elhagyva. A kerítés kapuján áthaladva fenőcsemetésbe érkezünk, ahonnan felsőes kilátás nyílik.

Álljunk meg egy kicsit. Alattunk a mély Dosnyavölgy piros tetős munkásszállásával. Előtünk a Mladobérc és a Godóvár nagy lömbje. Háttunk mögött a bozontos üstökű Esztergályos bérc, melynek folytatása a Magasfa, majd a Csóványos. Utunk következő állomása az előttünk heverő Dosnya-nyereg. Ide szűk gyalogösvényen, fenővel kevert cserjés erdőben haladunk és félóra alatt elérjük a kerítés másik végét. A Dosnya-nyeregben vagyunk. Újabb három óra telt el.

Innen a kiserdei vasut pályáján, meredek hegyoldalak között kanyarog utunk, de egy forduló és már a Fekete-patakban vagyunk, lemet egy órát turáztunk.

A völgyrendszer, amelyben vándorolunk, elvezet a Csóványos és a Hídeghegy alá. Itt van az Oltárpatak, a Rákospatak és a Hajas-patak is.

Itt is a kisvasut pályáján haladunk felfelé, míg a völgy ketté nem ágazik. Jobbra kis vadászházat látunk. Ez a Hamuház.

A mi utunk a jobboldali völgy oldalába vezet. Ez a Pintérvölgy. Itt kapaszkodunk feljebb-feljebb, majd - több szerpentín után - elérjük a Bányapuszta feletti rétet. Ismét egy óra telt el.

Újabb szép kilátásban gyönyörködhetünk. Jobbra látszik a Salgóvár, a Várbiuk és a Magyarhegy. Előtünk a Hídeghegy. Balra a Csóványos és a Magosfa csucai sötétlenek. Az északi Börzsöny szívében vagyunk, közepében tekintünk szét.

Aztán újabb leereszkedés következik. A puha, teljesen selymes füvel borított Bányapuszta kattanába bocsátkozunk le. Ma már csak egy épület áll itt, a munkásszállás. Tovább a csörgedező Börzsöny patak mentén haladunk, de csakhamar egy balra kigazó szekéruttra térünk. Itt lassu emelkedéssel szép rétet érünk. Vadetetőt látunk, jobbra. Majd - az erdő és a rét érintkezővonalán haladva felérünk a Pogányhegy nyergébe, ahonnan újabb kilátást kell megszemlénünk, mert az előbb látottak újabbakkal bővülnek, most már elégünk táru a nyugati Börzsöny is. Egy óra telt el ismét.

Most egy ösvényen szerpentínezve erős lejtőn át a Kovács-patakba érünk. Itt újból felfelé haladunk, de csak rövid ideig, mert jobbra térünk és a szekéruttra felkapaszkodunk a Ruslock nyergébe, ahol - keresztül - le bocsátkozunk a szép Keresztvölgybe. Ezen végighaladva elérjük a Hosszu völgyet és most már a sárga jelzésen beérünk Nagy-Börzsöny községbe. Újabb három órát turáztunk ezalatt.

Szép ez a hullámzó, változatos útvonal, a Börzsöny lelkébe látat. Azt is melléírhatnánk félig tréfásan, hogy "csak igényeseknek".

A most készülő új útjelzés a Vasas és a Lokomotív Természetbarát Egyesületek társadalmi munkásainak műve.

TERMÉSZETJÁRÁS - AZ ASZTAL MELLETT

Az alábbiakban harminchat kérdést kap az olvasó. Oktatási bizottságunk anyagából való mind a harminchat. Tizennyolc az alapfoku turavezetői vizsga kérdéseiből, tizennyolc pedig a középfoku tanfolyaméból. Jó és kellemes játék a kíváncsi természetüeknek eljátszadozni ezekkel a kérdésekkel: hányra tud megválaszolni belőlük. Aki a tizennyolc kérdésből tízre választ tud adni félórán belül, az már némi sikerrel indulhat neki a megfelelő fokozatu turavezetői vizsga elméleti anyagának. Aki tizenöt-re tud válaszolni, annak már reménye van arra, hogy jó minősítést is kap. Aki pedig mind a tizennyolc kérdést megoldja, az kiváló turistának, igen tájékozott természetbarátnak, jó turavezetői emberanyagnak bizonyult. Rajta tehát, egy kis szellemi tornára. Lehet társaságban is játszani. A megadott válaszok helyességét nagyon szívesen korrigálja a propagandabizottság, ha a megfejtők bekiildik levélben a Budapesti Természetbarát Szövetség Budapest V., Váci utca 62. alatti címére.

Jó szórakozást kívánunk!

ALAPFOKU KÉRDÉSEK:

1. Mit nevezünk terepnek?
2. Hogy határozzuk meg a sarkcsillag alapján a földrajzi Északot?
3. Mit nevezünk álláspontnak?
4. Milyen erők alakítják a föld kérgét?
5. Melyek a kiömlési kőzetek?
6. Melyek hazánk mész-kő-hegységei?
7. Melyek hazánk vulkanikus eredetű hegy-ségei?
8. A víz milyen formában lehet jelen a levegőben?
9. Magyarország milyen éghajlati övbe tartozik?
10. Soroljon fel néhány természetvédelmi területet.
11. Soroljon fel minél több Dunántúli várat.
12. Sorolja fel és ismertesse a táborozás fajtáit.
13. Melyek a tábor-éptípusok és tábor-be rendezések?
14. Mely sziklák alkalmasak mászásra?
15. Melyek hazánk hajózható vizei?
16. Ismertesse egy kerékpáros turázó felszerelését.
17. Hogy kell kezelni a karbidlámpát?
18. Milyen csillagképeket ismer? El tud-e sorolni ötöt?

KÖZÉPFOKU KÉRDÉSEK:

1. Melyik a turista-használatra legalkalmasabb vetületi rendszer?
2. Korszerű térképen hány kilométer a hálózat vonalai közötti távolság?
3. Mennyi a menetidő, ha a táv 11,5 kilométer, a szintkülönbség 510 méter és az ut egyharmadát sötétben tesszük meg?
4. Mit nevezünk geodermikus grádensnek?
5. Mi a konglomerátum?
6. Mit nevezünk karszt-vízszintnek?
7. Mit nevezünk szifonnak? Hogy keletkezik?
8. Írja le a szélskálát.
9. Mennyi a napsütéses órák száma Budapesten évente?
10. Hogy fejlődött a magyar várépítészet?
11. Soroljon fel minél több műemléket a Pilisben, a Börzsönyben, a Mátrában és a Bükkben.
12. Milyen tételekből tevődik össze a tábor költségvetése?
13. Mi a táborbontás rendje?
14. Mit nevezünk kéménynek, repedésnek, sziklafolyosónak, terrasznak, párkánynak, padnak, szegélynek, fogásnak, állásnak?
15. Mi a helyes magatartás a vízlármű felborulása esetén?
16. Mi a vízlárműben a súlyelosztás szabálya?
17. Mit kell tenni, mielőtt a barlangban ásást vagy robbantást végzünk?
18. Mi okozza a csillagok színjátékát?

2. szöveg...

A Vörös Meteor TE 1962 február 24-én délután 5 órakor tartja 1962 évi hatodik Páll Tivadar elméleti versenyét közép és felsőfokon, Minden igazolványos természetjáró résztvehet, Jelentkezni február 5-ig Hazák Magdánál, Budapest IX, Erkel utca 4.sz, alatt lehet, Nevezési díj 15 forint, Minden résztvevő emlékjelvényt, az első helyezettek éremdíjat kapnak.

PÓRUL JÁRTAK, akik espressóban, utkönyvekből fejtették meg a Helyilpari Természetbarát Egyesület műemlékversenyének kérdését, A 12. kérdés a Marhavágóhíd bejáratánál levő szobrokra vonatkozik és itt a Műemlékkönyvben sajtóhiba van, Begas helyett Degasnak írta a nyomda ördöge az alkotó szobrász nevét, Rögtön "lebuktak", akik nem a helyszínen, a szoborról leolvasható helyes feliratról, hanem a sajtóhibás műemlék-könyvből "fejtettek", illetve versenyeztek.

NAGY SIKERT aratott Vorák József, a "Dörögő Demeter" című ifjusági lap költő-munkatársa a Budapesti Természetbarát Szövetség egyik mintaműsorában "Nagyapa és Unokája" című versével. A vers arról szól, hogy az unoka elutazott és arra kérte a szerzőt, a nagyapát, végezze el helyette a babák etetését, meg általában az ő gyermekprogramját. A nagyapának annyira megtetszettek ezek a tennivalók, hogy az unoka hazatérésére elhatározta - mint verse utolsó sorában írja - hogy most egy darabig ő lesz az unoka, s megkéri a kicsit, legyen az ő nagyapja erre az időre, Vorák József és művésztsáral szívesen látott vendégek voltak már néhányszor a természetbarát osztályok klubestéinek.

A Tájékozódás Sportja a Budapesti természetbarátok szakmai felvilágosítását szolgálja, Minden természetbarát ügyben, kérdéssel, kéréssel, javaslattal, szakirányú cikkel forduljanak a sporttársak a szerkesztőbizottsághoz: Tájékozódás Sportja Szerkesztőbizottsága, Budapest, V., Váci utca 62, BTSZ.

HELYREIGAZÍTÁS

Olvasóink közül többen sértődötten szóvá tették, hogy rajzolunk többnyire kövér versenyzőket, kövér turistákat vet papírra. Önkritikát gyakorolunk azokkal szemben, akik a humornak ezt a változatát nem rélik kellőképpen. Számukra ezennél helyreigazításul közöljük, hogy a versenyző nem ilyen:

NEM ILYEN:

SE NEM ILYEN

DE ILYEN SEM

HANEM ILYEN

A fűjéközödés sportja

1962. Aug.

BUDAPESTI TERMESZETBARÁT SZÖVEGYES TÁJÉKOZTATÓJA

TÁBORI KIADÁS

FR 9

RIPORT EGY ALAPITÓVAL - A TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENYSPORT HELYZETE AZ
ELSŐ EURÓPA-BAJNOKSÁG ELŐTT - ŐSZI TURATANÁCSOK - AZ ŐSZI VER-
SENYÉVAD - BESZÁMOLÓ A TATAI TÁBORRÓL - HOMOKI TURÁK - - TÁBOR-
ROZÁS ÉS SPORT - AZ ÚJ EDZŐTANÁOS MUNKÁJÁRÓL - HOZZÁSZÓLÁSOK
VITACIKKEKHEZ - TALLÓZÁS A SAJTÓ TURISTAHIREIBEN -

VERSENYHIREK

Néhány nap múlva szeptemberben elkezdődik versenyévadunk. Szeptember hétvégéin gyors egymásutánban bonyolódnak le a felnőtt férfi II. osztályu, a felnőtt férfi I. osztályu tájékozdási csapatbajnokságok és lebonyolódik az ifjúsági tájékozdási csapatbajnokság mindhárom fordulója is szeptember 2.-tól 30.-ik. Ezekután csak decemberben következik verseny naptárunk szerint. Az ezévi versenynaptár különlegessége: a versenybírók versenye. Sokat várunk ettől a 13 fordulótól és ettől a négy bajnokságtól. Most dől el, hogy helyes volt-e versenysportunk tömegesítésére, színvonalának emelésére tett szövetségi intézkedéseink. Legnagyobb kívánságunk azonban, hogy végre a sportsajtóban is megfelelő helyet kapjon versenysportunk, amely - mint a legutóbbi sportnépszámlálás kimutatta: - létszámát tekintve 12. helyet foglalja le a magyar sportágak között.

Üdvözljük Joachim Kröber elvtársat a német víndor és hegymászó szövetség elnökségének tagját és Armin Umbreit sporttársat az edző tanács elnökét, akiknek vezetésével négytagu tájékozdási verseny csapat érkezik Lipcséből a táborunkban megvívandó Budapest Kupa versenyére. A verseny csapat Lipcse színeit viseli és hétfőn, augusztus 13-án érkezik a Ferihegyi-repülőtérre, hogy onnan Tatára utazzék. A német csapat az első, amely bejelentette részvételét a Budapest Kupára.

A Budapesti Egyetemi Atlétikai Club természetjáró szakosztálya egyfordulós éjjelnappali váltóverseny formájában idén szeptember 8 és 9-re tűzte ki a budai hegvekben Eötvös Lóránt tájékozdási emlékversenyét. Nevezési határidő: augusztus 20. Sorsolás: szeptember 6-án.

A Budapest Honvéd természetjáró egyesület Honvéd Kupa címen új bajnokságot hirdet, melyet minden esztendőben a néphadsereg napján futnak meg.

LAPZÁRTAKOR:

SPORTAKADÉMIÁT rendez a Budapesti Természetbarát Szövetség 1962 szeptember 21-től november 16-ig. A sportakadémia öt előadásból áll: I. IX. 21-én: A természetbarát megalma és a turistaság története. II. X. 5-én: Turázás és versenyzés; tájékozdás. III. X. 29.-én: Kéktúra, vartúra, emlékművés. IV. - A természetjárás sportegészségügye / XI. 9-én. / V. - XI. 23-án. Élménybeszámoló egy külföldi turáról. - A Sportakadémia látogatásáról a látogatók igazolást kapnak, mely kielégíti a Kilián sportmegalma előadáshallgatási feltételeit. Mivel a terep befogaadóképesége korlátozott, a Sportakadémiát csak látogatási jeggyel lehet hallgatni. Látogatási jegyek szeptember 16-ig igényelhetők a BTSZ-nél. Az igénylésnél kérjük feltüntetni a résztvevni szándékozók nevét, lakcímét és azt, hely melyik osztályba tartoznak. Minden előadás után bemutatjuk egy-egy természetjáró filmet. Minden előadás után kérdéseket szívesen vesz a rendezőség. Kérjük a kérdéseket olyan berítékben eljuttatni a BTSZ Váci utca 62 alatti központjába, melynek jobb felső sarkába felirtuk: Sportakadémia.

NÉGY KIÁLLÍTÁST rendez a Tatai Öregvárosban a Kuny Demekes várauszam a Budapesti Természetbarátok tatai táborozásának tiszteletére. 1. Képzőművészeti kiállítást. 2. Pászthely Lóránt természetjáró fotókiállítását. 3. Történelmi hajómodell-kiállítást. 4. Tata történelme, népművészete, néprajza kiállítást.

SCHÓNVISZKI LÁSZLÓ kiváló tájékozdási versenyversenyzőnk és Gáldi Anna házasságot kötöttek. Jó tájékozdást kívánunk itt is!...

ELŐFIZETŐINKHEZ: Juliusi és augusztusi számunkat minden budapesti természetbarát osztály és szakosztály megkapta postán. Mellékeltünk egy űrlapot, amelyben további példányokat igényelhetnek. Amennyiben szeptember 16-ig nem érkezik be az űrlap, szeptemberi számunkból már nem küldünk. Az űrlapok beküldésének csekket küldünk, melyen az előfizetést - vagy a példányok árát - beküldhetik. Ahel egy példányra sem tartanak igényt, kérjük az elküldött példányt is visszaküldeni, mert azzal el kell számolnunk. A csekk négyrészes, hogy a befizetőnek - amennyiben az osztály költségvetésének terhére fizettek elő - legyen egy szelvénye az elszámolás-hoz és sajátmagánál is tarthasson egy szelvényt.

HIBÁS CIMEK: Szeretnénk visszahozni a posta Makkai Mátyas, Bárány Csaba és Zöldé Margit lappéldányait hibás címzés miatt. Kérjük a sporttársakat, értesítsék őket erről, vagy közöljék pontos címüket.

Táborozás a

Tatabánya!

1961. év őszén kezdődtek meg a Budapesti Természetbarát Szövetség és Tata Városi Tanács Végrehajtóbizottsága között azok a tárgyalások, amelyeknek eredményeként Tatabányán kerül megrendezésre ez év augusztus havában a Budapesti Természetbarátok 1962. évi nagy táborozása.

Az idei nagy táborozás megrendezésével a Magyar Természetbarát Szövetség Elnöksége a Budapesti Természetbarát Szövetséget biztatta meg, s az a tény, hogy a Budapesti Természetbarát Szövetség döntése a táborhely kiválasztása tekintetében éppen Tatabányára esett, különös örömmel tölti el Tata város lakosságát és egyben a Városi Tanács Végrehajtó-Bizottságát is.

Dunántulnak - és ezen belül Komárom-megyének - ezt a kis gyöngyszemnek tekinthető városát már a múltban is, de az utóbbi időben még fokozottabban kereste fel, és látogatja az idegenforgalom. A Városi Tanács Végrehajtóbizottsága lehetőségekhez mérten mindent elkövet, hogy a várost és környékét alkalmassá tegye a külföldi és belföldi idegenforgalom méltó fogadására, s úgy mutassa be a várost, hogy a szemlélő és a nyaralni, üdülni szándékozó együtt élvezhesse a múlt műemléki-maradványainak szépsége mellett mai szocialista fejlődésünk vívmányainak kényelmeit és egészséges környezetet biztosító áldásait.

E célok elérésének érdekében a Városi Tanács Végrehajtóbizottsága anyagi áldozatokat nem tekintve több intézkedést fogantatott, amelyek közül csak a legkiemelkedőbbeket említem meg: elkészítettük a Tópart melletti területnek - ahol jelenleg a nagy táborozás lesz/ - üdülőtérletté való kialakításának és beépítésének rendezési tervét, továbbá a Fényes források környékének üdülőtelleppé való fejlesztésének építési és rendezési tervét. Közművek terén elláttuk a várost az utóbbi 10 év folyamán 70 százalékban ivóvíz hálózattal, melynek hossza 25 kilométer, s most van folyamatban a város szennyvízcsatorna hálózatának kivitelezési síkon való tervezése, melynek alapján amunkálatok a jövő évben megindulnak.

Nagy előrelépések, haladások ezek egy város életében és előrevetítik Tata város további fejlődésének perspektivikus lehetőségeit. Tata város kiváló természeti adottságainál fogva erre alkalmas és Budapesthez való közelsége arra indítja, hogy pihenőhelyül, fürdő és üdülőként szolgáljon a fővárosnak, valamint a környező ipartelepek dolgozóinak.

A város lakossága és Tata Városi Tanács Végrehajtóbizottsága meleg szeretettel üdvözi a városukba érkező külföldi és magyar természetbarátokat. Kíván nekik itt-létük alkalmával a szocialista barátság jegyében kellemes üdülést, jó szórakozást és a táborozás leteltével emlékekben gazdag, boldog visszaemlékezést.

Üdvözljük a Budapesti Természetbarát Szövetség tatabányai nagy táborozását!

Szijjártó Jenő

Tata Városi Tanács Végrehajtóbizottságának elnöke

Tatai látványok

A környék turalehetőségein és az Öregváron kívül, - amelyről máshol szóltunk, felsoroltunk néhány tatai látványt, - egy részét azoknak a nevezetességeknek, amelyeket a városnéző séta keretében is megmutat az idegenforgalmi hivatal. Az a célunk ezzel a felsorolással, hogy a tatai tábor lakóinak - és azoknak is, akik nem voltak a tatai táborban - gusztust csinálunk a város és környékének megtekintéséhez.

NAGYTEMLOM; Mlémlék, Fellner Jakab építette 1751 és 1785 között. Építését Fellner tervai alapján Grossman József fejezte be. Tervezője a templom kriptájában van eltemetve, szobra a templom előtt áll. Tata műemlékeinek nagyrésztét ő építette és tervezte.

ÓRATORONY; a Felszabadulás téren. Épült 1763-ban, építette: Eder József tatai ácsmester.

KÁLVÁRIA KÁPOLNA; Mlémlék, az 1350-es években épült és a XVIII. században már romokban heverő templom szentélyéből. 1755-ben Fellner Jakab építette át.

NYÁRI LAK; Az Eszterháziak számára építette a mai Népparkban 1784-ben Grosszman József.

TÖRÖK MECSET; a Népparkban Böhm Ferenc tervai szerint az 1790-es években épült az ország első angol-parkjával együtt.

VÁGCHID; ipari műemlék. Ma nem nagyon szép állapotban lévő falait emelte 1755-ben Fellner Jakab.

FARAGOTT KŐPILLÉR; időszámításunk második, harmadik századából. Az egyik udvarház bejáratánál. Istenpillérnek is hívják.

MIKOVINYI CSATORNA; a XVIII. század legnagyobb magyar mérnöke: Mikovinyi Sámuel tiszteletére elnevezve, az Öreg-tótól a Dunáig. Mikovinyi végezte a környék mocsarainak lecsapolását és tórendszerre való kialakítását.

FÉNYES FORRÁSOK; a várostól két és fél kilométerre, rendszeres autóbusszjárat, 22-23- fokos vízzel.

KRISTÁLYUSZODA; a Népparkban 19 és fél fokos forrásvízzel.

Az ifjúsági készütség

Tavaszból végén létesült a Budapesti Természetbarát Szövetség Ifjúsági Ügyelete, néhány lelkes turavezető szorgalmazására. Feladatának tekinti, hogy a budapesti iskolákban, - ahol ilyen még nincs - természetbarát osztály létesítéséhez segítséget nyújtson, hogy a fiatal turavezetőket bekapcsolja a mozgalom áramkörébe, hogy a nyári ifjúsági üdültáborok lakóinak hasznosabb, szórakoztatóbb és sportzerűbb időöltését az eddigénél megszervezen és végül, hogy minden ifjúsági ügyben tanácsot adjon a hozzáfutóknak.

Megnéztük az ifjúsági ügyelet naplóját és egy néhány jellegzetes vendéget "kijegyeztünk": Anóka Izabella 18 éves, most érettségizett, az iskolai természetjáró szakkörben megszűnt a tagsága. Az Orvostudományi Egyetemre kérte felvételét, de ha ez nem sikerül, a MAFC-ban szeretne sportolni. Dürögdi Miklós: 21 éves fiatal színész, vasárnap nem tud turát vezetni, mert akkor is fellép, de uttörő csapatok nyári táborozásának vezetésében szívesen munkát vállal. Egervári Ottó: A Bem József gimnázium 16 éves tanulója, vállalta, hogy kivizsgálja, miért szűnt meg iskolájában a természetjárás. Lázár János: az I. sz. Autójavító iparitanulója, az I. kerületi Ifjúsági Bizottság munkájában szeretne részt venni. Molnár Zoltán: az Arpád gimnázium diákja és szakosztályának titkárja szívesen vesz részt a tájékoztatói versenyés agitációjában. Jó előadó.

Sorolhatnánk még sokáig a neveket, témákat, felajánlásokat, de ennyi példa is elégséges annak bizonyítására, hogy minden ellenkező híreszteléssel szemben a mi fiataljainkban van mozgási készség és tevékenységi hajlam. Bár csak mind ki tudnánk használni okos, szervező munkával.

TURACSOPORTOK

Turacsoportok alakultak a Budapesti Fotóklubban. Vásári János, Csajághi Géza és Szöllösi Kálmán köré. Járják a természetet, keresik a témákat és nevelik a fiatalokat. Szép kiállítású gyönyörű fotókat mutattak be. Egy hozzászólásunk van csak a szép kezdeményezéshez: Keressék az embert a természetben, mégpedig a mozgó embert, az örökké változó tájban, mert akkor hamar megtalálnak bennünket turistákat. Ugyanaz a javaslatunk a Budapesti szétszórtan működő film-készítő fotó-klubok számára is. Tájfilmeket egy valahonnan elinduló és valahová megérkező turista, vagy természetjáró csoport szép egységbe foglalhatja. Erre az ügyre még visszatérünk.

A TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENYSPORT SZEREPE A TESTNEVELÉSBN

Elhangzott a Budapesti Természetbarát Órának a tájékozdási versenysporttal foglalkozó munkaértekezletén.

Előadásom címe talán "A tájékozdási sport helye a többi sportágak között" lehetne. Nehéz tétel, mert szoros összefüggésben van olyan fontos és bonyolult kérdésekkel, mint a sport szerepe a testnevelésben, a természetjárás és a sport kapcsolata és mindenekelőtt a testnevelés feladatai a társadalom életében. Ilyen rövidre szabott időtartammal nem is lehet vállalkozni a kérdés minden oldalú, részletes elemzésére és ezért itt ma csak két oldalról kívánom megvilágítani a tájékozdási sportot:

- szeretném némely vonatkozásokban összemérni, tehát helyét meghatározni egyéb sportágakhoz viszonyítva,
- a tájékozdási sport legkényesebb problémáját szeretném másrészt felvetni, kapcsolatát a turistasághoz, a természetjáráshoz, a természetbarát mozgalomhoz.

Bár nyilvánvaló, hogy a megállapítások egyben állásfoglalások is, a második kérdéscsoporttal kapcsolatban, tehát a természetjárás és a tájékozdási sport kapcsolatát illetően hangsúlyozottan állást kívánok foglalni, mert ennek a kapcsolatnak a léte, vagy nem léte, intenzitása különböző időszakokban alapvetően meghatározza a tájékozdási sport fejlődésének igen sok tényezőjét.

Mióta csak ismerem ezt a sporttevékenységet, valóban mindig e két kérdés körül folyt a vita:

- hogy sportág-e a tájékozdás, és
- hogy nem összeférhetetlen-e a természetjárással.

Az első kérdésre igennel, a másodikra nemmel válaszolok. Már maga az a tény, hogy ma itt ilyen széles körben együtt ülnek az érdeklődők a Budapesti Természetbarát Szövetség meghívására, bizonyítja a kérdésekre adott válasz helyességét.

A további bizonyítás előtt, szükségesnek tartom a tájékozdási sport lényegét, az alapfogalmakat néhány mondatban közreadni, hogy azok előtt is világos legyen, akik talán éppen ma foglalkoznak először ezzel a miáltalunk kedvelt, gyönyörű sportággal.

Ha a sportágakat az emberi alapképességek szempontjából osztályozzuk, két nagy csoportot képezhetünk: az egyikbe tartoznak azok a sportágak, ahol az alapvető emberi képességek közvetlenül érvényesülnek, - ilyenek például az atlétika, az uszás - a másikba tartoznak azok a sportágak, melyek nem kizárólag egyetlen alapképességre épülnek fel.

Mivel a tájékozdási sport egy ma már "elfelejtett" alapvető emberi képességen, a tájékozdási képességen fejlődött ki, az első csoportba kell, hogy soroljuk.

Mi is az a tájékozdási képesség? A terepen való mozgásnak - akár szárazon, akár vizen - alapvető követelménye a terepen való eligazodás ismerete, az ösztönszerű tájékozdási adottság. A tájékozdási ösztönnek, vagy rátermettségnek nagyon érdekes megnyilvánulásai találhatók az állatvilágban is, közismert példa hogy a vándormadarak évről-évre visszatalálnak fészükükbe. Kétkedhetik-e valaki ennek az ösztönnek a valóságában és erejében, ha azt látja, hogy a Ságvári turistaház középső épületének emeleti szobáiban az ott épített fecskefészkeket évről-évre felkeresik az életbenmaradt lakók, tehát nem csak Magyarországot, vagy a Pilis hegységet, hanem azt a bizonyos eléggé eldugott menedékházat is megtalálják?

Igen fontos lehetett a tájékozdási ösztön/adottság, rátermettség/, majd az ezen alapuló tájékozdási képesség az emberi ösközösség életében is. Ez utóbbi rohamosan fejlődött az emberi társadalom életében bekövetkező munkamegosztások során. Igy különbs jelentőségre tett szert az állattenyésztő nomád népek életében - létfontosságú volt a megfelelő legelők időben történő felkeresése és ez tette lehetővé a nagy távolságok átfogó kereskedelem kifejtését is. Fentiekkel párhuzamosan, de az egyes termelési módoktól lényegében függetlenül mindig alapvető volt a tájékozdási képesség a hadviselés szempontjából. A különböző fegyveres alakulatok mozgása, a hódító hadjáratok levezetése, az eredményes védekezés, az ellenséges területek felderítése és általában a megfelelő hirszolgálat mind feltételezték, illetve megkövetelték a minél magasabb fokú tájékozdási ismereteket, illetve képességet.

Miben nyilvánul meg sportágunk szempontjából a tájékozdási képesség?

Abban, hogy a sportoló azonosítani tudja álláspontját a térképen, térképét tájolni tudja, kiismeri magát az égtájak tekintetében és megfelelő helyzetfelismerési készséget szerez a különböző terepviszonyok között. Alapja a tájékozdási képességnek a minden emberben - bár nem egyforma fokon - meglévő tájékozdási ösztön, a képesség matematikai, földrajzi és tereptani, stb. ismeretek megszerzésével növelhető.

A természetjárásban különbs szerepe van a tájékozdásnak, mivel a különböző csoportok általában meghatározott időn belül bizonyos tereppontok felkeresését tűzik ki maguk elé célul. A feladatok eredményes teljesítése elengedhetetlenül megköveteli, hogy a kisebb-nagyobb csoporton belül, legalább egy személy - akit tura vezetőnek szoktunk nevezni - ismerje az utvonalat, vagy rendelkezzen olyan tájékozdási képességgel, amely a térkép és mérőeszközök segítségével, lehetővé teszi a kitűzött pontok vagy utvonalak érintését /kedvezőtlen időjárási körülmények, így például köd esetén is/.

A természetjárók igyekeztek minél magasabbfokú térképészeti és tájékozdási ismeretekre szert tenni és ebből fejlődött ki a tájékozdási ver-

senység. A mi versenyeinkekn térkép segítségével előre meghatározott utvonalon kell végighaladni. Az utvonalat a versenybíróóság egyes bemért pontokkal /tereptárgyakkal/ határozza meg és ellenőrzi az e pontokon való áthaladást. Az ilyen-fajta versenyzés megköveteli a versenyzőtől a magasfokú fizikai állóképességet, gyorsaságot és mindenekelőtt a nagy önállóságot és töretlen küzdőszellemet. Egy-egy versenyen átlagosan 15 km. távolságot és mintegy 500 méter szintkülönbséget kell leküzdeni. Az utvonalak nemhogy nincsenek kiszalagozva, hanem többnyire nem is ösvényeken, vagy kocsutakon, tehát járható utakon vezetnek, hanem igen nagy szerepet játszanak a járatan, sok esetben akadályokkal teleteremtett terepszakaszok leküzdésének. Verseny közben általában 10 ellenőrzőpontot kell érinteni és bár különböző versenyszámokban különböző kiértékelési formák ismeretesek, úgy lehet megfogalmazni, hogy az nyer, aki legrövidebb idő alatt teszi meg az indítótól a célállomásig kijelölt távot.

Kedves Sporttársak!

Fentiek után szeretném összemérni sportágunkat a többi sportágakkal, anélkül, azonban, hogy rangsorolni akarnám ezeket. Elvileg helytelennek és gyakorlatilag megvalósíthatatlannak tartom a különböző /35-40/féle sportág rangsorolását. A sportágak elvileg teljesen egyenértékűek abból a szempontból, hogy mindenik közös célt szolgál a maga sajátos eszközeivel: a társadalom kisebb-nagyobb létszámú rétegeinek testkultúráját, egészségét, vérszoroson a társadalmi össztermelést.

Összehasonlítást tenni persze lehet és így szeretném is összehasonlítani a tájékozdási sportot a többi sportágakkal a következő három szempontból:

- 1./ Milyen szellemi felkészülést követel meg a részvevőktől,
- 2./ milyen fizikai felkészülést követel meg, és milyen fizikai igénybevételt jelent,
- 3./ milyen egyéb tulajdonságokat fejleszt a testnevelés általános társadalmi célkitűzéseinek megfelelően.

ad 1./

Világos, hogy valamennyi sportág művelése, az eredményes szereplés bizonyos szellemi, vagy ha úgy tetszik technikai ismereteket követel meg, ilyen elemeket tartalmaz. Anélkül, hogy bármelyik sportágat a legutolsó helyre szeretném sorolni, azt hiszem bárki beláthatja, hogy sokkal kevesebb szellemi felkészülés szükséges a céllövéshez, mint pl. a motorozáshoz, a teniszhez, vagy éppenséggel a sakkhöz. Ebben a relációban a tájékozdási sportot valahová a legigényesebbek közé kell sorolni, mert az előbb említett 3 nagy tudományág területén szerzett ismereteken kívül a jó szerepléshez nagyfokú kombinatív készség is kell, hogy járuljon.

a.2.

A fizikai felkészülést illetően a hosszútávú futás és a marathoni futás közé sorolom a tájékozdási sportját.

Mivel a sakkozástól a labdarugáson keresztül a marathoni futásig, vagy az 1500 méteres gyorsusztásig megint bizonyos sorrendbe lehet állítani a sportágakat a támasztott fizikai követelmények erősségének megfelelően, megállapítható, hogy a tájékozdási versenyek a legnagyobb fizikai igénybevételt támasztó sportesemények közé tartoznak. Ennek megfelelően a nekik való felkészülés is körültekintő, alapos, állandó orvosi ellenőrzés mellett folyó munkával történhet.

ad. 3.

Melyek azok az egyéb tulajdonságok, melyek fejlesztésén a tájékozdási versenyzés érezteti hatását? Az akaraterő, a kitartás, az aktivi-

tás és találékonyság, hiszen az erdők mélyén nincs külső segítség, a versenyző saját adottságaira van utalva. Mivel a különböző helyzetekben igen rövid idő alatt kell dönteni a cselekvést illetően, a tájékozdási versenyzés önálló és bátor kezdeményezésre neveli a sportolókat.

Nevel a terep- és időjárás nehézségek leküzdésére, általános edzettséget ad, mivel a kitűzött időpontban versenyünk megrendezésre kerülnek, legyen bár hóvihár.

Igen értékesek a honvédelmi előképzés szempontjából a verseny alkalmából szerzett táborozási ismeretek.

Megállapítható tehát, hogy a testnevelés általános társadalmi célkitűzéseinek megfelelően a tájékozdási sportág - eltérően a többi sportágaktól - azokat a jellembeili és egyéb tulajdonságokat fejleszti, melyeket a természetjárás képes csak fejleszteni és éppen e sajátosságának köszönheti különállását, a természetjárás a testi nevelés területén.

Láthatjuk, hogy a tájékozdási sportnak műveléséhez mindhárom vizsgált szempontból olyan adottság, illetve olyan felkészülés szükséges, mely megérdemli a testnevelés területén dolgozó szakemberek elismerését és a nagy közönség megbecsülését egyaránt. Ez az elismerés és az megbecsülés jelenti sportágunk részére egyben /a jól bevált kifejezést használva/ "a helyére tevését" a sportágak között.

Térjünk rá a tájékozdási sport legkényesebb problémájára, tehát a természetjáráshoz való kapcsolatra. Az elmúlt években sokszor folyt vita a legkülönbözőbb fórumokon, vajon helyes-e, hogy a természetjárás egyik ágazataként kifejldött ez a tájékozdási versenyzés és hogyan már kifejldött, helyes-e, hogy marad a természetbarát mozgalom keretein belül. A szélsőséges álláspontok ebben a kérdésben egyrészt hogy nincs helye ennek a versenyformának, de van valami hasonlónak a természetjáráson belül, másrészt, hogy a tájékozdási sport annyira sajátos és különálló sporttevékenység, hogy annak ellenére, hogy más sportágakhoz hasonlítanak /kajak, si/ a természetjárásból nőtt ki, biztosítani kell a különválást önálló szövetség megeremtésével.

Az én állásfoglalásom a következő: kétségtelen tény, hogy a tájékozdási versenyzés a természetjárásnak legalább annyira sajátos ága, mint az előbb említettek és ilyen szempontból meg lenne a létalapja külön szövetség megalakításának is. A tájékozdási szövetségnek a megalakítás azonban nem előnyös, ellenben az együttműködés mindkét fél részére feltétlenül kedvező. Kedvező a tájékozdási sportnak, hogy a tömegbázist a szervezett utánpótlási kereteket a természetbarát mozgalom egyre szélesedő népes tábor biztosítja. Kedvező a természetbarát mozgalom számára, hogy a tájékozdási versenyzőkből lesznek a legképzettebb mozgalmi vezetők, mert legfontosabb szakmai ismereteket a versenyzésben lehet leginkább elsajátítani, és a kettősé alapja a kölcsönös előnyök elvén tulmenően közös mult is, és az, hogy az alapvető tájékozdási képességet egyik sem nélkülözheti.

Kedves Sporttársak!

Befejezésül talán még egyet: az egész testnevelés egyre inkább - világszerte - a sporttevékenységre áll át. Ennek a törvényszerűségnek természetjárásban is érvényesülnie kell, bönmagában nincs versenyzési jellege, sőt évtizedekig harcolt is a különböző versenyemegnyívatulások ellen. Nem szabad megfeledkezni aról, hogy a versenyszellem a szocialista társadalom sajátossága és ezért a természetjárás s fejlödhöz enélkül....

Soltész Béla.

A NŐK

SPORTJA

A Nők Lapja számára készült ez az érdekes adatokat tartalmazó cikk, némi változtatással. Azoknak az olvasóinknak, akik ott nem olvassák, itt adjuk az eredetét.

- Mit főzöl holnap? - kérdezte vállam fölött csinos szomszédom szombat délután a zsúfolt 7-es autóbuszban másik csinos szomszédomtól, miközben félkézzel ügyesen egyensúlyozott.

- Semmit! - hangzott a rövid felelet. Tudod, a férjem nagy természetjáró, s kedvenc sportját kissé már velem is megkedveltette. Én is tagja vagyok územe természetbarát osztályának. Most is turára megyünk a Pilis hegységbe. A Ságvári menedékházban vacsorázunk és éjjelezünk, - vasárnapi ebédünkről pedig az innen 15 kilométerre levő dobogókői menedékház gondoskodik. Holnap tehát ezért nem kell főzöm. -

Aki szeret a sport-statisztikában tallózni, annak talán ez az akaratlanul ellesett beszélgetés árulja el, hogy a sokféle sportág közül miért éppen a természetjárást kedvelik a legjobban.

Íme a tények.

1961-ben nyilvántartott 370 ezer sportoló közül 68 ezer a nő, - tehát az összlétszám 17 %-a. Ez az arány a természetjárásban 47 %. Az 52 ezer szervezett természetjáró közül tehát közel 25 ezer a nő. Ezt az arányt 45 %-al a tornában és 37 %-al a röplabdában, kosárlabdában és kézilabdában közelítik meg. A többi sportágban az átlag 17 % körül vagy inkább alatta mozognak.

Persze a főzéstől való menekülésen kívül a sportág kedvelésében még az is közrejátszik, hogy a természetbarát mozgalom a sportlehetőségek egész skáláját foglalja magában. Az egyszerűbb kirándulás, a rendszeres - hátizsákos-bakancsos - hétvégi gyalogturázás éppen úgy ide tartozik, mint a turavezetés, turasíelés, amatőr barlangkutató vagy hogy a nehezebb fajsúlyt említsük: a sziklamászás és a tájékozódási versenyzés. A nők valamennyi szakágban otthonosan mozognak. Számárányuk legfeljebb a sziklamászásban kisebb, - de ehhez aligha kell külön indokolás.

Az idén két nagy dolog foglalkoztatja a magyar természetjárás nő tagjait. Az egyik a tatai nagy tábor. A Budapesti Természetbarát Szövetség augusztus 12-20 között a tatai Öregtő partján - festői környezetben - rendezi idei táborozását hozzávetőlegesen mintegy négyezer fő részvételével. Ez lesz Magyarországon ezideig a legnagyobb sátor-tábor - villanyvilágítással, vízvezetékekkel - melynek lakói közel fele-számban nők lesznek.

A másik érdekes dolog a Norvégiában megrendezésre kerülő első tájékozódási európa-bajnokság, amelyet a Nemzetközi Tájékozódási /sport/ Szövetség irt ki férfi és női csapatok részére. Magyarország mindkét számban indul. Most a női versenyzők között igen erős a vetélkedés, hogy kik képviseljék közülük Oslóban a magyar színeket. A férfiaknak már volt néhány alkalom nemzetközi szinten tudásuk legjavát nyújtani, - a tájékozódás sportja nőversenyzőinek azonban ez lesz az első komoly nemzetközi szereplésük.

Sok sikert kívánunk hozzá!

Sz. J.

A TÁJÉKOZÓDÁSI versenysport multja és jelene

Elhangzott a Budapesti Természetbarát Fórumnak a tájékozdási versenysporttal foglalkozó munkaértekezletén.

Nehéz összefoglalni néhány perc alatt mindazt, ami a tájékozdási versenyzők felkészülésével kapcsolatos. Azt hiszem az a leghelyesebb, ha nyomon követjük a tájékozdási sport fejlődését és a közben felmerülő problémákat.

A fejlődés első szakaszában a fogyatékos térképészeti és tereptani tudással rendelkező versenyzők igen nehezen birkóztak meg a versenypálya-nyújtotta feladatokkal. Gyakori volt az ellenőrző pontok kihagyása és nem egyszer fordult elő, hogy aki egyáltalán a célig eljutott - már győztesnek számított. A többiek előbb vagy utóbb feladták a versenyt. Elegendő volt tehát az elsősegély eldöntésére a tájékozdási tudás lemérése. A versenyzők ha eredményesen akartak szerepelni, elsajátították a térkép minden csinját-binját, az irány és távolságmérés technikáját. Egyre többen és többen teljesítették maradéktalanul a tájékozdási feladatokat a megadott időn belül. A kiértékelési rendszert csőd fenyegette: sokszor alakult ki holtverseny, mert többen is végeztek hibapont nélkül. Szükségszerű volt tehát, hogy az eredmény kiszámításánál figyelembe vegyék azt is, hogy ki milyen gyorsan teljesítette a feladatot. Ekkor kezdődött a második fejlődési szakasz, amely jelenleg is tart: az az első, aki a legjobban és a leggyorsabban tájékozdott.

Az eddig elmondottakból világos, hogy a tájékozdási versenyző felkészülése kettős: Egyrészt meg kell tanulnia a térkép és tájoló tökéletes kezelését és a tájékozdást, másrészt atlétikailag fel kell készülnie arra, hogy egy 10-15 kilométer hosszú, több-száz méter szintkülönbségű versenypályát a legrövidebb idő alatt legyőzzön.

Hogyan végzi ezt?

Az atlétikai felkészülésről nincs sok mondandó. A versenyen szükséges hatalmas erő kifejtésre csak az a sportoló vállalkozhat, aki megfelelően felkészült. Ehhez a felkészüléshez legalább heti 2-3 edzésre van szükség. A legjobb egyesületek egész évi munkával, a négyidőszakos edzésrendszer elveinek megfelelően dolgoznak. Ez azonban még nem általános. Pedig az eddigi orvosi vizsgálatok kimutatták, hogy akkora megterhelés elé állítani a szervezetet csak versenyeken, egy-egy alkalommal nem lehet büntetlenül, és az ilyenmi előbb-utóbb károsodást okoz, elsősorban a szívét és a keringési rendszert veszélyezteti. Eppen ezért a sportorvosokra igen nagy feladat hárul a versenyzők vizsgálatakor. Az eddigi gyakorlat sajnos főleg a tájékozdási sport hiányos propagandája miatt az

volt, hogy az összes természetjárókat azonos elbírálásban részesítették, gondolván, hogy a jó levegő, a napfény, az erdei séta csak jót tesz, még a nem teljesen egészségeseknek is. A másik nagy probléma az atlétikus felkészüléssel kapcsolatban az edzőkérdés. Csak most történtek meg az első próbálkozások társadalmi edzők képzésére. Más sportágak edzői egyrészt megtalálják ott a számításait, másrészt nem szívesen ismerkednek meg ennyire újszerű problémákkal, mint a mieink.

A felkészülés másik oldala a tájékozdási edzés. Ez még fontosabb mint a fizikai edzés. A térképészeti tanulása a szobában kezdődik, majd a természetben folytatódik. Először vezetővel, tapasztaltabb társsal, majd később egyedül. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy biztonságosan tájékozdni csak egyedül lehet megtanulni. Vezetővel vagy társsal együtt menve a második, a tanuló soha nem szerzi meg azt a magabiztosságot, amely az eredményes versenyzéshez szükséges. Ugyancsak a terepen kell elsajátítani és csiszolni a versenyzés technikáját. Kezdő versenyzők egy verseny alatt 20-40 percet is fordítanak a térkép tanulmányozására, ez természetesen 50-100 alkalommal, hosszabb, rövidebb időre való megállást jelent. Azzal, hogy a sportoló minél kevesebb ideig foglalkozik a térképpel és emlékezetében jól tudja rögzíteni a feladatot, jelentős előnyt lehet biztosítani. Ezeket a célokat szolgálja a tájékozdási edzés.

Látjuk tehát, hogy a versenyző emellett, hogy maximális erő kifejtést végez, teljes erejéből fut, óriási szellemi munkát is ellát azzal, hogy állandóan azonosítja a térképet a tereppel, méri a távolságot és az irányt. Ez az együttes igénybevetel a tájékozdási versenyzést igen előkelő helyre állítja a sportok között és a szocialista ember nevelésében.

Amit eddig elmondottam az a felsőfoku versenyekre vonatkozott. Említést kell azonban tenni az alsóbb fokozatok versenyeiről is. Ezekre az jellemző, hogy fellelhető bennük a fejlődés eddig említett valamennyi állomása. Nehéz eldönteni, hogy ez a helyes álláspont, vagy pedig az, hogy a legalsó szintről a legmagasabbig mindenki ugyanazt a versenyformát újí. Nem szabad szem elől tévesztetni, hogy a tájékozdási sport egyik célja az, hogy megtanítsa mindenkit a térkép és tájoló helyes használatára. Ezt pedig úgy lehet elérni, ha az alsó fokozatokban, az uttörőknél, serdülőknél a tájékozdás dominál a felkészülésben, és az erősebb fizikai megterhelés csak a 18-20. életév körül következik be.

Szász Károly

A TAVASZI JELZÉS

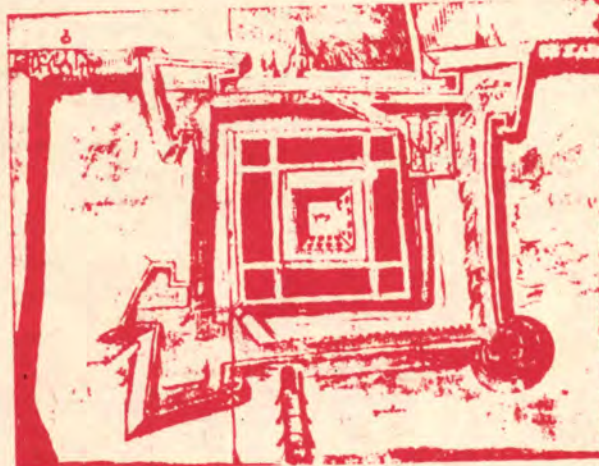
TATAI VÁR

Táborunk jelvényén, a város minden nevezetesebb emlékéen ott látható a tatái vár képe. Ugy gondoljuk érdemes ezt a szép épületet - melynek körvonalaival valószínűleg sokáig ott maradnak táborozóink emlékezetében - kivallatni, mi volt a múltja, mit láttak ezek az öreg kövek.

Első emlékünk az irodalomban Kálti Márk krónikája a tizenharmadik századból. Nagy Lajos királyunk kortársa volt a krónikás, és hitelesnek tűnik leírása arról, hogy a bencés rendnek itt már első királyunk kolostort alapított.

Ezután 1388-ból sikerült találni egy birtokösszeírást, mely szerint a mai Tata területén a kolostoré volt két kis falu, alsó és felsőfalu. A környék a Csák nemzetségé volt Böcskétől Tarjánig, a mai vár területén állhatott kastélyuk. A Csákok 1326-ban elcserélték Tatát. Ekkor kezdődött a város és a vár fénykora.

Károly Róbert volt az a király, aki a várost elcserélte. A csereokmányon Csókakő, Csesznek, Bétorkő és Gesztes várként szerepel, Tata nem. Amikor viszont Zsigmond, a bohém, mulató király 1412-ben a lublói béke után a lengyel királyt idehozta, akkor már volt Tata. Mégpedig négytoronyu, mely négy torony egyike az, amely ma is látható.

A halban, vadban bővelkedő tájra Zsigmond és utódai is szívesen hozták vendégeiket. Ötezer lovas is megvendégelték itt. Zsigmond szokása szerint Tatát is elzálogosította, de Mátvás visszaszerzi. Fia, Corvin János öröklé, de ő is könnvélme, több más birtokával 40.000 aranyért eladja a királynak. II. Ulászló a pestis miatt itt tartotta meg az 1510 évi országgyűlést.

A politikai pletykák szerint itt követte el egyik legnagyobb baklövését is a magyar külpolitika. II. Szolimán Szultán békekötvetit, akiket a szultán utólag öszintének látszó fegyverszüneti szerződésükre ideküldött Berhám császár vezetésével, a gyanakvó II. Lajos elfogatta, Tatára hozatta és itt ölette meg. Ezután indultak meg a szultán hadai Magyarország ellen...

A török megszállás elején végvár lett, s mivel a Komáromi kapitányok zsoldosait sorozatosan rosszul látták el, vitézei "megvették a zsoldot" a törökön. A kor diplomáciai okmányaiiban sűrűn szerepel a tataiak fegyverszünet-szegése.

Mohács után Baranyai Mátvás várkapitány megerősítette a várat palánkká. De a parancsnok Eszéki János magánügyben Komáromba utazott apósához, a vitézek leítették magukat, Hamza bég esztergomi török parancsnoknak ezt kémei beszárták és háromszáz emberével elfoglalta 1558 május elején. Eszékit kivégezték, a várat - fegyverszünet lévén - visszakövetelték, sikertelenül. 1566-ig, nyolc éven át török kézen maradt. Julius 20-án Thury György palotai kapitány visszafoglalta, miután megadásra szólította fel Deli Lufti beszártaga török parancsnokot.

Ezután egy évtizedig folyt a vár megerősítése, ma is látható maradványai szerint a Mátvás korabeli díszes várkastélyt jórészt lebontották. Ekkor épült a ma is látható kecskebástya, a rondella. S a tóra néző Rosenberg bástya, egykori híres bajvivő, a törökkel párbajozó végvári vitéz nevét őrizve. Balassi Bálint is kérte a tatái várkapitányságot, de nem kapta meg.

1594-nyarán Szinán nagyvezér Bécs felé haladtában kétszáz ezer katonájával elfoglalta Tatát és 320 vitézét megverte. Három év múlva Pálffy Miklós komáromi főkapitány egy új harci eszközzel, a petárda segítségével visszafoglalja.

1605-ben Bocskai seregé, utána ismét a bécsieké. 1683-ban még egyszer elfoglalja a török, de ez már csak közjáték volt. A vár sorsát a bécsi császári udvari tanács 1699 januárjában tartott értekezlete peccsételte meg, amikor - sok más szép magyarországi várral együtt a Tatai vár lerombolását is elhatározták. 1702 február 4-én adta ki Lipót király a parancsot a rombolásra. Hat aknamester, tizenkét kőfejtő, két kovács, ötven kőműves és három ezer jobbágy végezte el a magyar véderőt megsemmisítő tatái parancs végrehajtását tizennyolc mázsa lőszert segítségével, ami igen nagy rombolást teteléz fel. Von Steindorff ezredesét rendelték ki a romboló munka irányítására. Már ma-

CÖVEK és társai...

Kezdjük egy furcsa kérdéssel: mennyi lehet Magyarországon azoknak az embereknek a száma, akik rendszeresen táboroznak?

Az összegezés meglepő. Több mint kétszáz-ezer uttörő, több mint százezer MHS ifju, egyenként több mint ötvenezer horgász és vadász, jóval több mint százezer campingo-zó és tegyük hozzá utoljára szerényen önmagunkat: félszázezer turistát.

Közel jár tehát a háromnegyed millióhoz a lakosság ama részének száma, akiknek rendszeresen szüksége volna táborozási felsze-relésre. Talán az együttes fellépéshiánya okozza, hogy a tábori szerelvények ellá-tásában még mindig nem sikerült elérni a panasz nélkülséget.

Kezdjük mindjárt a sátorral.

Hazai korszerű, kettő és négy személyes sátrakat ebben az évben bocsátott a ke-reskedelem először a vásárlók rendelkezé-sére, de ez viszonylag nagy súlya - 6 kg - és magas ára - 2.350.- Forint - 3.300.- Forint - miatt nem vált népszerűvé. Szükség volna könnyebb és egyszerűbb típusok-ra is. Furcsa, de szóvá kell tenni a tábo-rozó butorok teljes hiányát is. Illetve az egyik szövetkezet az ideán forgalomba ho-zott egy vascsöves garnitúrát, de ez in-kább kertibutor jellegű. A Vas- Fém KTSz már gyárt kitűnő összezsukható karosszé-keket, de asztal nélkül. Az idei Ipari Vásáron bemutatott fa-fém butorok gyártása csak jövőre várható.

Lehetne szakmai vitát kezdeni a hagyomá-nyos hátizsákkal is. A fiatalság nagyon szereti az oldaltáskát. Ez is megoldatlan kérdés. Főleg a turisták szakmai tanácsát várják. El kellene dönteni, hogy milyen hátizsák a megfelelő és hogy a minőség és az ár kérdésében hogyan lehetne közös nevezőre jutni.

A legfájdóbb azonban, hogy nem kapható me-legebb, vagy csuklyás hátizsák. Megoldat-lan a legegyszerűbb villany-sátorvilági-tás kérdése. Nincs gazdája az olyan apró, de fontos cikkeknek mint: a drót sátorfo-gas, a sátorrudra szerelhető asztalka, egyszerű szerszámkészlet, sátorrud, műa-nyag ruhafogas, az igazán praktikus ét-készlettartó, és nem utolsósorban a leg-egyszerűbb, de a leggyakrabban szükséges cikk: az alumínium sátorcövek. Pedig ezek-re a cikkekre tömegigény van. Egvedül könnyű műanyag vagy alumínium sátorcövek-ből becalésunk szerint évente fél millió-ra lenne szükség és hogy az az 500.000

sátorcövek nem készül el, ahhoz vélemé-nyünk szerint - de ezt csak magunk között mondjuk - még az erdészetnek is lenne hoz-zászólása. Mert a sátorozónak mindenkép-ven ki kell cövekelni sátrát és ha nincs magával hozott cöveke, honnan veheti?

Egészen bizonyosan van valahol, ha máshol nem, a szövetkezeti iparban kapacitás, ezeknek az olcsó, de nagytömegben keresett cikkeknek a gyártására. Hogy gazdaságilag mennyire érdemes foglalkozni a táborozási cikkekkal azt mutatja a PALMA gumigyár bá-tor kezdeményezése, amely 1959-ben meg-kezdte a gumi-matracok gyártását és mamár

320.000 darabot gyárt belőle, külföldről is keresik. Mi lenne, ha a többi sátorozási cikkben is ilyen előrehaladást ten-nénk? Véleményünk szerint ez nem utolsó-sorban a minden vállalatnál minden keres-kezelmi szervnél is megtalálható termé-szetjáró ügyes fellépésén múlik, akiknek el kellene érniük, hogy - beleértve ver-senyzőink nagy fájdalomát, az új típusu korszerű irányítói problémáját - valamennyi ilyen hiányos cikk kérdése megoldódjék ter-mészetjáró tömegeink megelégedésére.

den elő volt készítve, amikor kitört a spanyol örökösödési háború s vele párhuzamosan a Rákóczi szabadságharc. A vár lerombolását elhalasztották, erős őrséget kapott. Mivel az egész megye csatlakozott Rákóczihoz, a tatái császári őrséggel akarták sakkban tartani a környéket. Rákóczi Bottyán Jánost birta meg a Dunántul elfoglalásával. Négy tatái vitéz, Zámbo János, Szendi Márton, Kallagyi Mihály és Kis Gergely leveleztek Bottyánnal és 1705 november 24-én feltárták a vár kapuit a szabadságharcosok előtt. Sajnos, egy évre rá Tata újra a labancok kezére került. De a lakosság kuruc érzelmű maradt. Ezt bosszulta meg Rabutin császári ezredes, amikor felperzeelte a védtelen községet. Bottyán bosszúból hetven ausztriai falut perzselt fel cserébe. Még egyszer megpróbálta Bottyán elfoglalni Tatát, de másodszer nem sikerült ez neki. A kurucok nemsokára ki is szorultak a Dunántulról.

Tata fontossága ezzel véget ért. 1632-ben a király már zálogba adja egy noboszai Balogh István nevű földbirtokosnak. 1646-ban Csáky Lászlónak adományozza, 1697-ben a Csáky család kihaltával báró Krapf osztrák magnás kapja meg. A Krapf családtól vásárolja meg 1727-ben 343.524 forintért Eszterházi József, a későbbi országbíró.

Fia, Miklós a koronaőr 1762 telén Fellner Jakabbal óriási méretű felújítását tervezte meg. A szép terv elkészült, de nem valósult meg Miklós korai halála miatt. Romos falait elhordták építőanyagként. A ma álló épületszárny a múlt század elején tűzvész áldozata lett. 1815-ben újjáépítették s az uradalom levéltárát helyezték el benne. 1893-ban Ferenc József és Vilmos császár fogadására készülve az Eszterháziak megegyezően új új akarják építeni. Csak a mai hamis homlokzat készült el ebből a tervből is. Ettől kezdve családi levéltár. A felszabadulás után az ifjúsági szervezetek, majd a bányász dolgozók otthona. 1954 óta - augusztus 17-én avatták - a ma feladatát teljesíti. Itt helyezték el a tatái Kuny Domonkos Múzeumot.

Ezt mesélik a tatái Öregvár kövei.

A GERECESE ARBORÉTUM NÖVÉNYKÉLÉSA

A Gerecse növényzete inkább a Budai Hegységéhez hasonlít, mint a Vértes vagy Píliszi hegység flórájához. Ezt főleg a mészkő-talaj és a vulkáni kőzet hiánya okozza.

A fák között a bükkösök eléggé ritkák, még a tetőkön is, inkább az északi oldalakon szorulnak össze. A bükkök kérge világosszürke és sima, a levelek fényesek. Valamivel gyakoribb a gyertyán, mely legtöbbször a kocsánytalan tölgyel társul, mely a sziklás északi lejtőkön ahárnyak és a kőrisnek adja át helyét. Cser, tölgy is csak foltokban fordul elő. Legtöbb a kocsánytalan tölgy. Az első ritkaság a berkenye fák egy különleges, csak itt: Szár községben előforduló fajtája, melyet emiatt a hegységről neveztek: Sorbur Gerecse-ensis-nek. Ugyancsak egyetlen helyen, a Nyergesujfalusi Kecskéfen fordul elő a cserszömölce. A sziklákon gyakori a fehérvirágu törpecserje: a bujmóca.

A pázsiton a dolomit területekre jellemző őszelején virágzó fehér virágos magyar gurgolyán és a halvány rózsaszín virágu pézsmahagymán kívül sűrűn van pikkelypáfrány, főleg a Pes kőn és a bajóti Öregkőn a sárgavirágu magas husán, melynek rokona csak Szibériában él. Jégkorszakelötti maradványnövénynek tartják. Itt található az ugyancsak ritka sárgavirágu szirti tavaszi csillagvirág, a zöldvirágu kishunyor, továbbá a magas sárga, de megzöldülő virágu ősz saláta. A köves lejtőkön feltűnően gyakori a piros virágu bozontos csukóka, a barázdált csenkesz, a lappangósás, a dolomitokon a deres csenkesz és helyenként az árvalányhaj is.

Miután a dolomithegyről van szó, itt is előfordul a kukac-moha, azonban csak a Zupa-hegy északi, a cseresznyés árok oldalán egyedül. A gombák közül leggyakoribb ehető: az uri tinoru és a csiperkék. A tatái Fényes-források környékén kialakult érdekes láb-flórára hívjuk még fel a figyelmet, különleges növénye a hosszú kalika. Védetté nyilvánították a sütői hősi-emlékmű mögött lévő hársat, a gyarmatpusztai szeszfár-melletti tölgyet, és a híres gerecsei Sandl-hársat, valamint a tatái Népkert és az Edzőtábor környékének az őreg foltos platánjait.

Szeretettel
Tóth Tóth
sportármak

Bp.

Levél a táborozásról

Kedves Barátom! Örömmel vettem tudomásul leveledből, hogy sikerült megalakítani az osztályt és már több turátok is volt. Most azt kérdelek tőlem, hogy mit csinálj a tatal táborba való meghívással, mire jó ez az egész tábor és ha mentek, hogyan szervezd meg a táborozást?

Hát hogy mire jó a tatal tábor, miért létesült, arra a Szövetségtől kapott k ö z l e - m é n y b ő l megkapod a választ. Én most inkább a Te osztályodnak körülményei figyelembevételével válaszolok Neked a táborozás egyes kérdéseiről. Kezdő osztály vagytok, viszont a táborozás elég sok tudást, tapasztalatot, az írott és íratlan törvények ismeretét követeli.

Föltételezem, hogy gyerekkorotokban Ti is szívesen forgattátok COOPER, MAY KÁROLY kalandos műveit és a híres utazók leírásait, s elképzeltétek, hogy milyen jó lenne távol minden szülői és tanári ellenőrzéstől valahol egy erdőben sátorban élni. Most mint turistáknak meg van erre a módotok, csak egy kis tapasztalatot kell szereznetek. Erre lesz jó a tatal tábor.

Ahhoz, hogy oda elinduljatok, elsősorban sátor kell. Ha nincs az egyesületeknek, akkor esetleg más egyesülettől /Vasas, Pedagógus, Spartacus, stb./ tudsz kölcsönkérni, ha nekik nincs rá abban az időben szükségük, de tudsz kapni a Belkereskedelmi Kölcsházánál Vállalatnál is. Azonban, ha többször akartok táborba menni, akkor helyes, ha az osztály vesz magának sátrakat. Álló és főleg állandó táborban nagyon alkalmasak a rajsátrak, de ezek szállítása nehézkes és különben is nagyon drágák. Viszont nagyon jók a négyzetmélyes színes sátrak. A sportbizományiban kaphatsz egyharmad, egynegyed árban. Kis javítani való van csak rajta, amit házilag is elvégezhetek. Ha négyen elmentek egy többnapos turára, akkor nem lesznek szállás gondjaitok. Az egyikőtök viszi a cca 13 kg súlyú sátrat, a többi három pedig elosztva annak az egynek a cök-möckjét is. Ha az osztálynak nincs pénze, akkor helyes, ha aki teheti, vesz magának ugyancsak a bizományiban sátorlapot. Két ilyen sátorlap összegombolva és jól kicövekelve nagyon jó kétszemélyes lakosztály. Egyszer egész napi esőt szárazon usztunk meg benne és a felakasztott zseblámpánk fénye mellett kényelmesen olvasgattunk, sakkoztunk, még leveleket is írtunk haza az érzéngés közepette.

Ez a sátorlap azért is nagyon hasznos, mert esőkabátnak is használható. Az az előnye az esőkabáttal szemben, hogy ha magasra teritem hosszabb ideig tartó eső után ugyancsak átázik, viszont kényelmesen csomagolható a hátizsákhoz, jó lepedőnek és takarónak is, s mint említettem jól kifizetve nem ázik át, ha sátorunk használjuk.

A tatal táborban a sátoron kívül nem kell semmi közös felszerelés, mert a tábor közművesítve lesz, étterem, büfé áll majd rendelkezésre, világítás is lesz, tehát csak azt vigyétek magatokkal, amit egy több napos turára visztek. Persze azt sem tudod, hogy erre mi szükséges? Főlöszleg, hogy én ezt most felsoroljam, mert ez teljesen egyéni és majd rájössz magadtól is egy-két év múlva. Addig pedig cipeld a nehéz hátizsákot, mert a tanulópénzt itt is meg kell fizetni. Én is elég sok turára vittem magammal holmikát, amelyeket otthon érintetlenül vettem ki a hátizsákomból, viszont sok nélkülözhetetlen holmi otthon maradt. Mint például egyszer a pipám napokig, - amíg be nem mentem a közeli faluba és nem vettem egy másikat - nem tudtam jól aludni, mert hiányzott a táborfüstnél a vacsora utáni pipám füstje. Bár egyesek szerint, amióta együtt járunk, soha nem volt olyan tiszta a levegő, mint akkor - a pipám nélkül.

No de azért megpróbálok segíteni, hiszen a turistának egyik alapvetően jellemző tulajdonsága a másikon való segítség. Szóval, szerintem elég, ha a rajtad lévőkön kívül csak egy váltás fehérneműt viszel magaddal, mert mindenütt van rá lehetőség, hogy azt kimosd és nyáron nagyon hamar megszárad. Nyáron is legyen veled lehetőleg tréningruha, ami nagyon jó éjszakára is -, de legalább egy meleg pulóver és eső ellen valami. Tartalékcipő is kell, mert a bakancsod átázhat és megesik, hogy menetközben leválik a talpa. Megfelel a magasszáru tornacipő is. Ez azért jó, mert nem nehéz és egy esetleges egész napi gyaloglás után jól esik este könnyebb cipőt húzni.

A ruházattal általában végeztem is. El ne felejts törülközőt, szappant, fogkefét magaddal vinni. Élelmet legfeljebb egy napra való vigyél magaddal, mert a táborban lehet kapni. Amint a közleményben láttad, szórakozásra lesz alkalom a táborban és a táboron kívül is, lesz ezenkívül fürdési és turázási lehetőség is.

Ha majd föllelkesülve a tábori élettől és engedve sporttársaid unszolásának, magad is tervezel táborozni, nehogy azt gondold, hogy minden úgy lesz mint a tatal táborban. Nálatok nem lesznek közművek, viharlámpával és zseblámpával fogtok világítani /tartalékként okvetlenül gyertyát is kell vinni/, az étkeztetésről Neked, mint táborvezetőnek kell majd gondoskodnod. De nehogy azt gondold, hogy most fölpakolod a társaságot és máris mentek újra táborozni. Erre csak jövőre kerülhet sor. Annál is inkább, mert szerintem a legjobb július-augusztusban táborozni, mert nálunk általában ez a két hónap a

legcsapadékszegényebb és a legkevésbé hideg. Nem kellemes ugyanis, ha kiönt az eső bennünket, mint az ürgeket. Ez az egyik ok, a másik meg az, hogy jó előre ki kell nézni a terepet, ahol táborozni fogtok. Legyen egész közel víz, inni, főzni, mosakodni, mosogatni, mosni és lehetőleg fürdeni, legyen a közelben élelem beszerzési lehetőség, tehát a falu, vagy tanya. De ez ne legyen túlközel, mert az zavarja a tábori életet. A legjobb, ha erdőben lévő tisztáson patak mellett utjuk fel a sátrakat, mert az erdő jobban véd a melegtől és a széltől. Ahhoz, hogy erdőben táborozzunk az erdészet és az illetékes tanács engedélye kell. Az ivóvíz vagy foglalt forrás vagy kut legyen. Ha ez nincs a közelben, akkor vizsgáltsuk meg a vizet. Gondoskodni kell jól előre szalmáról, ami könnyen beszerezhető a közeli TSz-ben. Az egyéni felszerelésen kívül vigyetek magatokkal egy kis házipatikát, no meg gondoskodni kell a legalább napi egyszeri meleg étkezésről is. Ezért lábasok, fazekak, kanalak, kések kellenek és valami vasból való "platni", amit a földre épített tűzhelyre helyezünk. Ha nem vagytok sokan, akkor megfelelő a bogrács is, mert abban is egyszerű, tartalmas egytál-ételeket lehet főzni és nem kell olyan sok mindent cipelni. Még tűzhely sem kell hozzá.

Nem elég az, hogy sátrakban fogtok hosszabb-rövidebb ideig élni, gondoskodni kell a tagok elfoglaltságáról, szórakozásáról. Te addigra már remélhetőleg vizsgázott turavezető leszel, tarts napi egy-két órai elfoglaltsággal térképolvásó tanfolyamot, a végén pedig egy egyszerű terepversenyt díjakkal. Minden napra legyen valami program: tura, játék, fürdés. Utolsó nap mindenképpen, de egyébként is lehet tábortűz. Valaki csak lesz majd közöttetek, aki "pofigyalunak" nevezett szájharmónikából "érzelmes" dalokat tud kicsiholni. Ennek kísérete mellett énekeljétek és szükség esetén még táncolhattok is. A tábortűznél mindenki előadhat valami verset, monológot, vagy jelentet.

Ha táskarádiót visztek magatokkal, az nem baj, mert ha meghallgatjátok a híreket, nem maradtok el a világtól, hiszen annyi minden történik naponta. De ne bűnböljön egész nap a rádió, ez csak zavar és nem is való a nagy zaj az erdőben.

Én most nem soroltam fel, hogy mit vigyetek magatokkal, de ha arra kerül sor, szívesen segítek a szükséges holmik beszerzésénél. A főpróbát mindenesetre a tatabányai táborban fogjátok megtartani és ott más osztályok tagjaival összejeve sokat fogtok tanulni.

NEKZETKÖZI TÁBOR

Megrakják a tábortűzet;
Sötét égre száll a lángja;
Sok-sok gyermek, férfi és nő
körüli, körülállja.

Csengő, érces hangon zendül,
Szívünkben szól már a nóta,
Szól valaki: kedves emlék
Jutott most eszembe róla.

Sok-sok kedves, vidám emlék,
Tábortűzről, szép turákról,
Eszébe jut az embernek
A turista barátságáról.

Látom, hogy szép táborunkban
Mennyi sporttárs, barát, testvér -
Szovjet, lengyel, osztrák, német,
Cseh és magyar - együtt elfér.

Jaj, de sajnos el kell válni!
Végére jár már a tábor;
A sok-sok vidám turista
Bosan bucsuzik egymástól.

Nem marad más a táborból,
Csak szívünkben élő emlék;
De reméljük, hogy ilyen
Vidám találkozó lesz még!

Zsombor Anadás

A második 3 tusa versenyéről

Szombaton délben a Déli pályaudvaron gyülekező versenyzők az eget kémlelték, hogy vajon folytatódik-e a délelőtti esőzés, vagy tartós lesz-e a napsütés. S ahogy balatoni vonat haladt, fokozódott jókedvük, mert mindenütt napsütésben uszott a dunántúli táj. Martonvásáron a kerékpáros rész indítójában ugyan egy kicsit csökkent a jókedvük, amikor meghallották, hogy a felvezetés telefonon jelentette a versenybírósnak, hogy a versenyt mély, sáros és motorkerékpárral nem járható. Ennek dacára 3 percenként jókedvvel indult a 26 fős mezőny neki az első szakasznak. A cél a nadapi turistaház volt, ahová Tordas, Kállózd pusztá, Veréb, Pázmánd, Csucshegy érintésével jutottak el a versenyzők. A versenybírósnak okulva az elmúlt évi tapasztalatokon, a kerékpáros szakaszon a távot felére csökkentette és tájékoztatólag is könnyítette. Ezzel kívánta elérni, hogy pihentebben állhassanak a rajthoz az éjszakai terepversenyen a versenyzők. Háromnegyed hét óra volt mikor feltűnt a Nadap falu szélén az első kerékpáros, kiről közelebb jöve kiderült, hogy a tavalyi győztes Almás Károly. 110 perc alatt tette meg a 165 perces távot. Az összes versenyzők befutása után a versenyzők elbeszéléséből megállapítható volt, hogy a fele távon is a sáros ut fizikailag erősen próbára tette az indulókat. Ez okozta, hogy 9 versenyző csak az előírt menetidő után ért a célba. 3 órai pihető után került sor az éjszakai terepfutásra. Itt a pálya a múlt évvel majdnem azonos területen volt kitűzve, sajnos a versenyzők ebben az évben sem szerepeltek jobban, mint 1961-ben, mert a kitűzött 6 ellenőrzőpont közül csak 4 versenyző érintett 4 pontot, a többiek hármat, illetve kettőt. Ez a terület jellegtelen domborzata miatt nagyon nehéznek bizonyult, hiszen a versenyzők többek közt olyan pontot sem érintettek, mint egy 2 kilométer hosszú réten lévő csőszknyhó. A két verseny tapasztalata alapján feltétlenül arra kell gondolnunk, hogy a kerékpáros szakaszon fizikailag és szellemileg kifáradt versenyzők nem tudnak olyan pontosan mérni, mint egy másik versenyen, ahol az éjszakai szakaszon mindig friss, pihent versenyzők indulnak.

Ezt a feltevést támasztja alá az is, hogy a MÁVAG versenyzők, akik kerékpárhiány miatt az első szakaszon nem indultak, mindannyian négy pontot érintettek, ezt az eredményt rajtuk kívül csak Almás Károly érte el. A kitűzött utvonal a versenybírósnak szerint I. osztályú szintű volt ugyan, de nem túl nehéz, hiszen szombaton délután egy női versenyzőnk végigfutott rajta minden különösebb fennakadás nélkül. Másnap 8 órakor indultak a versenyzők Agárdra, a III. evezős szakasz színhelyére. A versenybírósnak itt a múlt évinél valamivel nehezebb versenyt rendezett, ami meg is látszik az eredményeken, mert a csapatoknak a fele csak ellenőrzőpont kibagyása árán tudott az előírt 200 perces menetidőn felül célba evezni. A győztes Mechanikai Labor csapata kiváló időt evezve ért célba, majdnem 30 perccel előzte meg a másodikkal befutó csapatot. A múlt évi győztes Almás Károly most is igen jó kondícióban versenyzett az éjszakai szakasz után már nem lehetett az első helyet elvenni tőle. A csapatverseny csak nagy küzdelem után dönt el a Dinamó javára a KATE-val szemben.

Összegezve a két verseny tanulságait meg kell állapítani, hogy a háromtusa bevált, s a három szakaszon tájékoztatólag és fizikailag próbára teszi a versenyzőket, mert 20 óra alatt kb. 9 órát versenyben kell tölteni. A versenyen belül három szakasz arányosítása 1962-ben jobban sikerült mint 1961-ben, mert a nehéz sáros ut dacára sem voltak annyira kimerülve a versenyzők, mint az előző esztendőben.

Elmondhatjuk a háromtusa jó férfias sportot nyújtott, hozzájárult versenyzőink tájékoztató és fizikai felkészüléséhez.

Szönyei László

Ezüstjelvényesek

Egy éves nehéz erőpróba ért véget június 23-án éjjel a visegrádi campingban: itt tették le gyakorlati vizsgájukat - illetve annak egy részét - a Budapesti Természetbarát Szövetség ezüstjelvényes turavezetői tanfolyamának hallgatói, számszerint negyvenkilencen.

1961 ősze óta jártak tanfolyamra, minden pénteken. A tanfolyam vezetőségét menet közben megerősítette a Turavezetői Testület. Olyan módszert vezetett be - komoly tudásbeli erőpróbákat, zárthelyi dolgozatokat - amelyek megfelelnek a főiskolai oktatási módszereknek. Ezért is nevezzük szívesebben ezüstjelvényeseknek a tanfolyam hallgatóit - mostmár nagyrészt végzeteket - mert a hivatalos "középfoku" szó nem fejezi ki eléggé hűen azt a színvonalat, amit ez a felszáz kitűnő turavezető elért. Összeszámoltuk: tizenegy tudományágban képezték magukat, hogy válaszolni tudjanak arra az ezernyi kérdésre, amit a turázók feltehetnek nekik, és hogy biztonságban nagyobb csoportokat is el tudjanak vezetni többnapos turán, többnapos táborozáson is. Azért sem teljesen hű a "középfoku" szó, mert pillanatnyilag ez a felső fok. A természetbarát szervek egyelőre hosszabb ideig nem gondolnak felsőfoku tanfolyam, aranyjelvényes turavezetők rendszeres képzésére. Ezt a megtisztelő kiváltságot azoknak tartják fenn, akik a mozgásban annyi érdemet szereznek, hogy tanfolyam nélkül is megkaphassák.

Még sok tanulást tartogat és az igen komolyan vett oktatási munka úgy elméleti, mint gyakorlati kérdésekben. Most csak egyet szeretnénk megállapítani: ideje volt, hogy a fővárosi természetjáróknak ilyen minden szempontból alaposan kiképzett elitgardia legyen. Olyan férfiak és nők, akikre nyugodtan lehet nagyobb feladatokat is bízni.

Esuttal - mielőtt átadnánk a helyet a magasfoku képzés nagyobb elmélyültséget igénylő elemzésének - csak annyit szeretnénk megállapítani, hogy valami bebizonyosodott. És a valami pedig éppen az, amit tájékoztatónk címében is visel: hogy a természetjárás - amennyiben sport - legfőként a tájékozódás sportja.

Vessünk egy pillantást a mellékelt térképre. A nyolcas alakban elhelyezkedő ellenőrző pontok és állomások az ezüstjelvényes tanfolyam gyakorlati vizsgájának utvonaltól jelzik. Amikor arról volt szó, hogy gyakorlatilag rá lehet-e bízni egy turavezetőre az ismeretlen tájon való vezetés, az eltevedés nélküli eligazodás munkáját, nem lehetett más próbát kitűzni, mint ezt. A térkép után ítélve lényegében tájékozódási versenyt rendeztek a tanfolyam vezetői. És ez így volt helyes. A tájékozódási képességet másként mérni nem lehet, csak időre kitűzött tájékozódási feladatokkal.

Természetesen volt néhány lényeges vonása ennek az éjjeli versenynek, ami a tájékozódási versenyzés ujabban divatos formáitól megkülönböztette. Nevezetesen például szigorúan büntették a sietést, vagyis a futást. Az is büntető pontokat kapott, aki hamarabb ért be a kitűzött pontokra, mint az előírva volt. Az előírás a hegyek közt, szokásos óránként három kilométeres turasebesség. Mintha csak a magyar tájékozódási versenyzés eredeténél járnánk, amikor még valóban csak a turázási képesség ötletszerű megméréseire vonatkozott Berend Ottó és társai nagyszerű kezdeményezése. És úgy, ahogyan a turázásból a tájékozódási versenyzésbe érkezők izlése szerint ma is kívánatos.

Viszont a mi ezüstjelvényeseink - ez a dolog másik oldala - szabályosan tájékozódási versSPORTOT űztek, akármilyen feltételek között is folyt ez a verseny. Még hozzá nagy kedvvel. Nem igaz tehát, hogy elválaszthatatlan szakadék választja el egymástól a turázót és a versenyzőt, a turavezetőt és a versenybíró, hogy a természetjárás és a tájékozódási versenyzés nem kaphat semmit egymástól. Ime, a dolgok jellegzetesen és törvényszerűen afelé mutatnak, hogy amikor a turázóban versenyző, sportszellem ébred, a tájékozódási versenyzés nem kaphat semmit egymástól.

Ugy gondoljuk, hogy ezen a tanulásban még lehet vitatkozni, sokféle magyarázatot találni hozzá, de szemet hunyni felette aligha. Tetszik, vagy nem tetszik, tudomásul kell venni, hogy a tájékozódási versenyzés bölcsőjét a természetjárás ringatta hazánkban és ennek elterjedésénél nagyobb szerepe nem volt. Az lenne a jó, ha a mi ezerarcu, sokszínű, tág lehetőségeket és kimeríthetetlen változatokat kínáló sportágunkban kialakulna egy egészséges lépcső, a kis utőrők írásos feladványokkal megszerkesztett tájékozódási feladatainak játékoságától egészen a nemzetközi követelményeknek megfelelő, sokoldalu tudást és egész testet-lelket kívánó erőfeszítésekig. Ez biztosítaná a sportág egészséges fejlődését, az utánpótlás nevelését.

Személyes álláspontunkat hangoztatjuk - lehet vele vitatkozni - de úgy látjuk, hogy a Budapesti Természetbarát Szövetség nagy erőfeszítéseket tesz bajnok rendszere megszerkesztésében, tömegesítő versenyekkel, a fokozatosság elvének kihangsúlyozásával a sportág igazi tömegsporttá való fejlődéséhez. Magyarországon a természetjárás kivül huszonkilenc sportág van. Ezek között a tájékozódási versenyzők máris az igen rangos tizenkettedik helyet foglalják el. Maga a természetjárás a maga teljességében a labdarugás után a második legnagyobb létszámú sporttábor egyesíti tagjai között. Nagyot egyenes az út, hogy létszámában az első - és a sportszerűségeiben is az első között legyen a természetjárás. Ugy gondoljuk, hogy azt a kulturális igényt, amit az ország megismerése, a szép táj megtekintése, a csúcstről, a kilátóról való körületekintés igényel, csak a lábizmok megfeszítésével, a járás harmonikus, ritmikus mozgásával lehet elérni. A táj legyőzőjének érzi magát, aki az oromra hágott. De mennyivel mélyebb, bonyolultabb élmény a táj lelkének megértése, ami csak a tájékozódási versenyzésben lehetséges. A magyar válogatott kapitánya, Maác Benedek szokta hangoztatni, hogy a versenyszerű tájékozódásban nem csak a térkép-olvasásnak, hanem a növénytanak, a meteorológiának, néha az állattannak, mindenképpen a geológiának és igen sokszor még az indiai módszertan nyomolvasásnak is igen nagy szerepe van. Adomaként emlegetik azt a finn fiút, aki a budai lakott részeken - ahol életében először járt - legyőzte tájékozódásban az ott lakókat, akiknek szinte otthonuk volt az a városrész. Képzeld magunkat ennek a finn fiúnak a helyébe. Micsoda diadalmas érzés a térkép és iránytű segítségével úgy olvasni a tájban, mint a jó zeneértőnek a kottában. Otthon lenni a világon, ezt az élményt adja a tájékozódás.

Most pedig - e rövid kitérő után, melyben megszerettük volna ünnepelni a dolgok törvényszerű összecsengését - lássuk, mit tanultak, miből vizsgáztak az elméleti előkészületekben az ezüstjelvényes turavezetők. Bizonyára nem lesz érdektelen olvasmány annak a vizsgaanyagának az áttekintése, amelyet május 25-én közel ötórás, írásbeli érettséginek is megfelelő szurkolás árán vetettek papírra az ezüstjelvényes turavezetők.

A tanfolyam rendezőségének engedélyével véletlenszerű kiválasztás alapján az alábbiakban közöljük az írásbeli vizsga kérdéseit és az egyik legjobb dolgozat válaszait. A dolgozat szerzője Szathmáry Lajos, a Helyiipari Természetbarát Egyesület propagandistája, a fővárosi Kilián mozgalom egyik legszorgosabb agitátora. Örülünk neki, hogy a sorshuzás az ő dolgozatát adta kezünkbe - az öt legjobb közül való huzás útján - mert /ezt bizalmasan áruljuk el az olvasónak/ van egy olyan érzésünk, hogy ez a dolgozat csak azért nem lett a legjobb, mert az Ezüstjelvényes Tanfolyam vezetője történetesen éppen a Helyiipari Természetbarát Egyesület főtitkára volt. És ahogyan mi Magyarországy Béla sporttársat ismerjük, márcsak azért is kivételes szigorúsággal kukacoskodott bele a pontozásnál egyik legjobb barátja és turatársa, egyesületi segítője dolgozatába, nehogy még véletlenül is felmerülhessen a gyanu: "Lám, a helyiipariak segítik egymást, ahol tudják". Ennek a kissé eltulzott sportszerűségnek a korrigálására kitűnő alkalom a sors ujjá. Az olvasónak pedig azzal adjuk át a dolgozatot, hogy játssza meg a rejtvényt: hol talált a baráti kéz lepontozóval apró hibákat ebben az egyébként kitűnő tanulmányban. Segítségül két kérdés: mi a leghelyesebb tömör megfogalmazása ennek a fogalomnak: "azimut"? A másik: mi a hét legfontosabb dolog egy turatervben?

Az olvasáshoz, a megfejtéshez jókedvet kívánunk. Talán nem is lesz érdektelen dolog érdeklődést kelteni a turázás tudományára, a természetben való tájékozódás sokágy tenni-valói között. há fogunk ébredni arra, hogy olyan kincsesbányára bukkantunk, amiből akár életünk végéig meríthetünk, anélkül, hogy kifogynánk az érdekességekből.

BUDAPEST FŐVÁROS KUPA

A budapesti versenyzők körében osztatlan örömet keltett az a hír, hogy idén a tati táborral egyidőben megrendezheti a BPSZ az első városok közötti nemzetközi versenyét. A meghívott országok előreláthatólag úgy állítják majd össze válogatottjaikat, hogy azok a VI. NEMZETKÖZI BALATON KUPÁN és a BUDAPEST FŐVÁROS KUPÁN egyaránt résztvehessenek. Reméljük, hogy az összes meghívottakat hazánkban üdvözölhetjük és a tati nagytábor nyújtotta sportélményekben részük lesz. Meghívót kaptak a baráti országok, valamint Dánia és Svédország szövetségei.

Bulgáriából feltehetően Szófia válogatottjával találkozhatunk. Mint nálunk, Bulgáriában is főleg a főváros versenyzői képviselik az élvonalat. Szeretnénk régi ismerőseinket, a többszörös bulgár válogatottakat: KIRIL BOYANOVOT, BOBOS MESROVOT, TODOR DIMITROVOT és TOMA GAGOVOT a küzdőtéren látni. Természetesen szívesen látjuk az új tehetségeket is.

Csehszlovákia csapatánál már nem olyan biztos, hogy a főváros csapatát láthatjuk vendégül. A csehszlovák élvonalban POZSONY, GOTWALDOV stb. figyelemreméltó ellenfele a prágai csapatoknak. PAVOL BRUNOVSKY, JINDRICH NOVOTNY, JOSEF JANKOVICH és MIROSLAV STRZINEK sok küzdelemben győztek már a Nemzetközi Balaton Kupa és egyéb nemzetközi versenyeken.

A Német Demokratikus Köztársaság csapatánál még ugyanosak bizonytalanok lehetünk, hogy melyik város csapata képviseli színeiket. Az idei Hohnstein-i nemzetközi versenyen például a drezdai csapat fölényes győzelmet aratott. Régi ismerőseink MARTIN ZUHLKE, GUNTER THAMELT és HARALD ZEMANEK összeállítású csapatuknak meg kellett elégednie a második hellyel a CONRAD-GROSSE-HEINEMANN együttes mögött.

Szovjet oszappattal néha találkozottunk már bulgár és csehszlovák nemzetközi versenyeken. Nálunk sajnos még egyszer sem üdvözölhattunk szovjet válogatottat.

Lengyelország hazánkon kívül megjelent ugyan a baráti országok néhány nemzetközi versenyén, de a legtöbb esetben az idősebb sportolókból összeállított csapat nem képviselt komoly erőt. Szeretnénk, ha az idén "megfiatalított" versenycsappattal nálunk is megjelennének.

Dánia csapatáról nem tudhatjuk még megközelítőleg sem az összeállítást. Mindössze egy alkalommal találkozottunk dán csappattal az 1960. évi bulgár nemzetközi versenyen, ahol a mi válogatottunk megelőzte a dán csapatot. Tudjuk azonban, hogy Dániában is igen fejlett a tájékozdási versenysport.

Svédország csapata jelenti a felsorolt együttesek között a legerősebb ellenfelet. Eddig még nem sikerült a nemzetközi versenyeken a baráti országok és a mi válogatottunknak sem idegen terepen megelőzni a svéd válogatottat. Olyan klasszis versenyzőkkel rendelkeznek, hogy az eddigi tapasztalatok szerint a legesélyesebbek a BUDAPEST FŐVÁROS KUPA győzelmi emelvényére. BERTIL NORMANN, PONTOS CARLSON és HELGE WIKLUND összeállítású csapat volt a legjobb a külföldiek között az idei NDK Hohnstein-i nemzetközi versenyen.

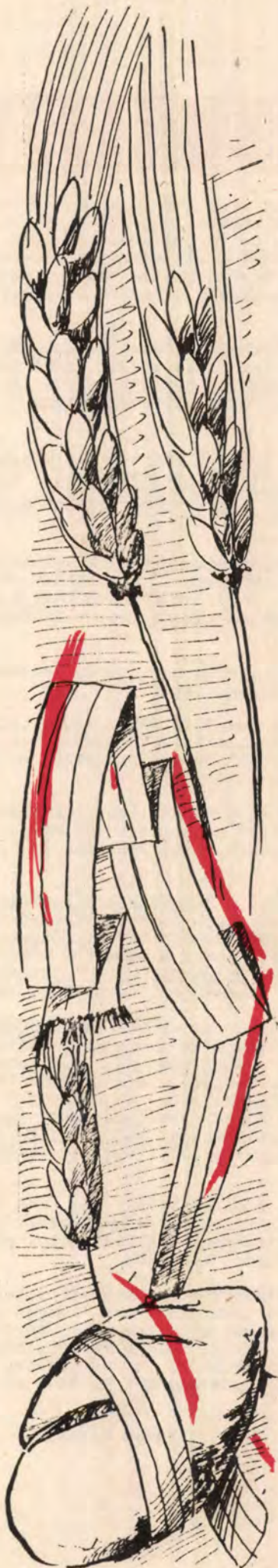
A budapesti válogatott összeállítása is még bizonytalan. Az utóbbi évben SCHÖNVISZKY GYÖRGY országos egyéni bajnok és SKERLETCZ IVÁN többszörös válogatottunk felváltva osztozkodnak az I. osztályú versenyek győzelmi trófeáin. MAACZ BENEDEK nagy nemzetközi gyakorlattal rendelkező versenyzőnk az idei hazai versenyeken még nem remekelt, bár Hohnsteinben ő volt a legeredményesebb a férfi válogatottunkban. Sajnálhatjuk, hogy HORVÁTH LORÁND az utóbbi évek legjobb versenyzője egy időre /reméljük, hogy igen rövid időre/ abbahagyta a versenyzést. Biztató azonban az utánpótlás: DESEÖ LÁSZLO országos ifjúsági egyéni bajnok, NYÁRI TAMÁS, KORONCZAY LÁSZLO, stb. előtt nyitva az ut a válogatottság felé.

Miután a meghívások elfogadása és a csapatok személyi összeállítása még nem ismeretes, korai lenne az esélyeket latolgatni. Egy azonban bizonyos: a nemzetközi versenyben olyan erők lépnek pályára, hogy a fővárosi válogatottunk fel kell kötni azt a bizonyos ruhadarabot, hogy a győzelmi lobogó legfelső fokára kerüljön.

Biztosak vagyunk benne, hogy a BPSZ korszerű, magasszintvonalu rendezvénye jelentős lépés lesz a tájékozdási versenysport népszerűsítése irányában. Az idegen országok sportolóiban pedig felkelthetjük, illetve megerősítjük azt a felismerést, hogy mi békében akarunk élni minden néppel és a sportpálya az egyetlen hely a Földön, ahol ellenfélnek - és nem ellenségnek - tekintjük egymást. Sok sikert és - nem tehetek róla, - megszólal bennem a versenybíró - gondos előkészítő és rendező munkát kívánok a BPSZ versenybírósaáinak.

Szász Károly

KENYÉR

és

A budapesti természetbarátok többezres serege Tatán, a Szövetség táborában éri meg alkotmányunk ünnepét. Kint a mezőkön már befejezéséhez közeledik a termés betakarításának nagy munkája, asztalunkra már fehér karéjban került az első idei kenyér, a nyárvége, gazdagon adja izesítőül a gyümölcsöket is. Ünnep előestéjén mi is vegyük számba, hogy alkotmányunk, a Nép Allamának új alkotmánya mit hozott nekünk másfél évtizedes évszaka mit értelt.

Beszéljünk tehát a tényekről. Nem csak Dunaujvárosról, Kazincbarcikáról, és Tiszapalkonyáról, nemcsak az életszínvonalról, ujjáépített hidjainkról, rendbehozott fővárosunkról, hanem másról is, mélyebb dolgokról, amikről azért nem beszélünk gyakran, mert olyan természetesnek tartjuk mint a levegőt, amit beszívunk.

Pedig ezek a dolgok nem voltak mindig ilyen magától értetődöek!

Az egykori cselédek, uradalmi zsellérek, - általában a régi ország zömét alkotó szegények - ma már nyugdíjat kapnak, amiről valaha álmodni sem lehetett volna. A hárommillió koldusról híres ország három milliójának nem kell már attól rettegni, hogy öreg korára, mire a kapa kiesik a kezéből, az éhhalál fenyegeti, s a nyugdíj mellé orvosi kezelés, gyógyellátás jár. Orvos, akit az én hazámban, a nagykőrösi tanyavilágban sokan csak halottként képében ismertek. Néha együtt érkezett az utolsó kenetet hozó pappal. Gyógyító kezét mostmár mindenki ismeri.

S ha már a tanyavilágot említettem, azt sem hagyhatom szó nélkül, hogy - ha ma újra iskolába járnék - a betűvetés elsajátításáért, nevem leírásáért ma már nem kellene napi 18 kilométert gyalogolnom, aholis egy ütött-kopott épület egyetlen tantermében négy külön osztály nyolcvan tanulóval egyetlen tanerő foglalkozott, ma pedig már ugyanitt egy 18 tanerős iskola korszerű épülete képviseli az időközben körülötte kialakult község kulturális érdekeit. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a közép és főiskolák tantermeit ma már zömmel olyanok töltik meg, akik közül azelőtt oda legfeljebb mutatványszámba került valaki.

Azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül e másfél évtized értékelésénél, hogy az Istennel távolról sem rokonszenvező államrendszerünk - csak mert ez is kultúra - olyan művészi könyvet adott ki a budavári koronázó templomról, amelyet a váci püspök is megirigyelhetett volna akkor, amikor még negyvenezer holddal rendelkezett. Ezre kell venni, hogy templomaink művészi módon restaurálódnak. Hogy történelmi emlékeinket, kevészámú műemlékeinket szinte kikaparjuk a földből és gondtalanul járjuk - a tatali tábor lakói itt a környék műemlék várainál erről kézzelfogható bizonyítékokat szerezhettek.

A nemzet valamennyi kultúrtörténeti értékét: nyelvet, szokásait, táncát, zenéjét, irodalmát tudósok raja kutatja, jegyzi, gyűjti, ápolja s teszi mindenki számára hozzáférhetővé.

S az ország valamennyi nagy városában állandó színház fejleszti a kulturát s tágitja az érdeklődők szellemi horizontját. Hogy színház hálózatunk lejutott a faluig s kóbor csepürágók kétes mutatványai helyett művészetet nyújt már a vidék

GYŰMÖLCS...

elhagyatottabb gyermekeinek is. S ha már a
nél tartunk, fel kell arra is figyelni, hogy au-
tóbusz-hálózatunk az istenhátamögötti területeket
is rendszeres összeköttetésben tartja a nagyobb
magyar vérkörrel. S hogy lassan minden ma-
gyar községben kigyullad az olajbúzsós lámpa he-
lyett a villanylámpafénye.

Látunk kell azt is, hogy szikes talajainkat ter-
mővé tessék, mocsarainkat lecsapolják, s az al-
földi értéktelen parlagon kultúrnövényeket termel-
nek - amelynek nyomában újra fészkel a régen ki-
halásra ítélt kőcsiga. Mert még ezt is észre sza-
bad venni.

Megértük azt is, hogy telente - nagy szükség ide-
jén - nem kell a piacon filléres inségmunkárvár-
ni s nem kell az apróságokat este azzal a keserű
hazugsággal éhezni gyomorral ágyba küldeni, hogy
kisfiam a kenyérke már alszik. Mert a dolgozó
embernek ma már nemcsak kenyere van, hanem húsa is
jut melléje. És vele együtt eltűnt a városokból
s a falvakból - a koldus...

S nagyon észre kell venni, hogy a lenézett, egész-
ségtelen, porba-sárba süllyedt magyar falu lakó-
házainak száma csaknem megkétszereződött s az új
házak mind-mind dolgozó kisemberek kertés kis
villái és nem vityillói.

Fel kell figyelni arra, hogy mennyi ember jár is-
kolába, gyerek és felnőtt, tanul, művelődik s las-
san valóra válik Szechenyi óhaja az egyre szaporodó
művelt magyar főről.

Végül, de nem utolsósorban észre kell venni, hogy
nemzetünk öntudatra ébredt, izmosodik, tekintélye
van és világszerte ismerik alkotóképességét, mű-
veit, szellemi és anyagi termékeinek híre messze
száll határokon túl.

S e sok fénypásztán az sem sokat sötétít, ha
építés közben hibák is csúsztak be. Az eredmények
nem hullottak maguktól az ülünkbe és még ezután
is sok tennivalónk van. Hibát az követ el aki
dolgozik. Nem is a hibák elkövetése, hanem helyre
hozataluk az amire az Unnepesten emlékeztetni sze-
retnénk.

Vastag szelet tehát az a kenyér és édes az a gyü-
mölcs, amit az alkotmány mellé asztalunkra tehe-
tünk e pirosbetűs napon emlékeztetőnek.

S az Unnepek fényt, meleget, bőséget tartalmaz az
a tudat ad, hogy valamennyien részt vettünk ennek
az új világnak a formálásában, amelyben nem lesz-
nek már csak parasztok, polgárok és proletárok,
hanem csak emberek, akik mit sem tudnak arról a
nyomorult világból, amelyben elődeik mindennapi
tragédiája játszódott.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok a táborozóknak
és a táborozás lehetőségét nyújtó város minden
lakójának jó pihenést az 1962. évi napfényes Al-
kotmány Unnepeken a magyar és a Budapesti Természet-
barát Szövetség nevében.

Dr. Szaniszló József

VITÁNY

és a
Többiek...
VÁRA

A sugdosó szél új dallamra, új mesébe kezd egy ifjú nemesről: Vitány vár uráról: Hédervári Imréről, aki szerelmes volt a Gerencséri vár urának; Ujlaki Miklósnak özvegyasszony leányába: Krimhildába. A gögös Ujlaki egy német grófhoz akarta kényszeríteni leányát, de Hédervári egy éjszaka megszöktette szerelmesét és a várba vitte. Több se kellett a bős atyának, haddal támadt Vitány vára ellen. Nehéz dolog volt, mert az északi oldalon meredek hegyoldal, köröskörül mély várak és ezen kívül újabb árok és erős falak állották útját. Hiába lőtte a falakat, azokat nem tudta volna bevenni, ha nem akad áruló, aki rejtek uton vezet a várba Ujlakit. E rejteket egyenesen a várur szobájába nyílt. A meglepett Hédervárit Ujlaki leütötte és leányát magával hurcolta. Odahaza a gögös, kegyetlen főúr iszonyatos bosszút állt édes gyermekén. Elevenen befalaztatta a vár pincéjébe. Szerencsére a vár öreg szolgája kibontotta a frissen rakott falat és azon keresztül élrelmezte a lányt.

Vitány vára

Hédervári felgyógyultával egyenesen Mátyás királyhoz fordult panasszal az erőszakosság miatt.

Igy aztán egy szép napon kürtös vitéz kért bebocsátást Gerencsér várába, jelezvén, hogy maga a király - az igazságos - jön ítéletet tenni. Nem a gögös főurat találta azonban ott, hanem a megtört szívű apát, aki már rettenetesen megbánta iszonyatos tettét. Boldogan egyezik bele a fiatalok házasságába, mikor megtudja, hogy lánya mégis él.

A kőbor kőszá szél ma már csak az omlatag falakon dudolászik, bujkál a várfal megmaradt csipkés homlokzatán, bekukkant az elnémult lövéseken és a megvakult ablakokon. Szép ez a vár ma még romjaiban is, de szép lehetett akkor, amikor a falak mindenütt állottak. Egy hibája volt azonban, amin az építők, de a későbbi várurak sem tudtak segíteni: nem volt vize. Így aztán előfordult, hogy Kálnai Péter várnagy az egyik tatai polgárt, aki borszállítmányával hazafelé tartott szekerestől, borostól elfogatta és a borszállítmánnyal együtt a hurcoltatta.

GESZTES VÁRA

Két hegyszoros közé ékelt, alig négyszáz méter magas kúpon egy nagyon szépen épített kisméretű, de nagy multu vár húzódik meg: Gesztes vára. Erősen épített, a mai romoknál sokkal nagyobb kiterjedésű volt, és minden pontja nagyon jól védhető.

Királyaink közül: Zsigmond, Albert, Ulászló fordultak meg. Zsigmond többször és hosszabb ideig is tartózkodott benne. Sok értékes faragott ablak és ajtókeret őriz szépítő működését.

Ilyen szivigható élmények érik a vándort a Vértesi váraknál.

A vértesi erdők zöld tengerében gyakran talál a vándor vakítóan fehér kőveket, omlatag falakat. Az egykori büszke sasfészek, vagy martalócok tanyái, egyaránt a multtól beszélnék a sutgó szellővel. Századok véres zivatarai viharoztak el felettük. Könny és vér folyt kőveiken. Ma már mindez csak emlék és az enyészet bus zászlaja sem leng körülöttük.

A vértesi várak egységes védelmi rendszert alkottak, és a kényszerítő körülmények sietették kialakításukat.

A tatárjárás után épültek és védelmi rendszerük valóságos vértet képezett, kihasználva a vértes vadonának lehetőségeit. Nem mind maradt meg.

Napjaikban már nem egy csak a régi krónikákban szerepel, és a ma még meglévők is csak omladozó falmaradványok. Erős képzeletű kell hozzá, hogy a roskadozó falakban a régi fellegvárak, fontos védvárak képét kirajzolhassuk. Csak történelmi szerepük alapján tudjuk jelentőségüket kellőképpen megérteni.

Az országot járó turista már megszokta, hogy előtte a hallgatók kővek is megszólalnak és mesélnek azokról az időkről, amikor már rég a történelem temetőjében pihennek.

Bejárva a romokat, egy faldarabon megpihen tekintete s messze réved. A futó habos felhők fenn a kék csillogásban, vagy a sutgó szellő mesélni kezd. A mesében kevés a gyöngéd hang, több a fegyverzörej, az ágyudörgés.

GERENCSEÉR

Erdős sikon, a Fekete víz patak mellett Csák Ugrin esztergomi érsek építteti meg a XII. században a Vértes legrégebbi lakótornyát. Amikor királyi birtok lesz göröncséretek telepednek a tövébe. Később Ludovicus Magnus /Nagy Lajos/ vadász tanyája volt. Abban az időben, mikor "négy tenger vizében hunyt el észak, kelet, dél hulló csillaga", itt tárgyal a török ellen indítandó hadjáratról a Velencei Köztársaság követivel 1366 december havában Nagy Lajos. A török hódoltság alatt is állott még a vár és falu. Századok múltával a falu házai elenyésztek, de Gerencsér vára még álmodozik az elmúlt dicső napokról, mikor koronás főek kedvenc vadászó helye volt.

A török hódoltság ideje alatt nemegyszer cserélt gazdát, a vár birtoklásáért elkezdett véres harcok folytak. Az 1600-as évek elején még védhető állapotban volt.

Az élet, a fejlődés tullepett a várakon. Jelentőségük megszűnt. Így a vár köveit a telepések széthordották, a falakat "kincs-keresők" dulták fel.

Omladozó romjai azért még ma is magasan állanak és nemcsak a szél dudol a falak között, hanem a kőmives kalapács csengő hangja is messzire hirdeti, hogy a múlt emlékeit szorgos kezek megmentik és amennyire lehet, régi szépségébe állítják vissza.

Csókakő vára

Csókakő vára

A móri lankák fölött, ahol a meleg napsugár tüzes borokat érlel, az idő őrle fogaival dacol keményen és áll komoran Csókakő vára. A fellegvár hosszukás négyszögű térségen állott a völgytorokban kiemelkedő sziklatömbön. Belsőtoronyos, szabálytalan alaprajzu erős vár volt. Valószínűleg IV. Béla király uralkodása alatt épült. A török hódoltság alatt ez a vár is többször cserélt gazdát. 1686-ban került vissza újból magyar kézre. Ekkor már nem törődtek a vár gondozásával és azóta omladozik. Északi részén lévő öregtoronyának maradványai még állanak. A belső udvarban meg van még

a kut helye is. Míg a vár külső falai eléggé éppek, addig a belső részeket magasan betemette a törmelék és benőtte a cserje.

Peng, és messzire hallik itt is a kalapács, és a romok alól bontakozik az, ami a múltból megmaradt. Szinte érzik mint nyújtózik és fiatalodik az öreg vár és kezd emlékezni régi szép napjaira, amikor erősen és büszkén dacolt a viharokkal és vad támadókkal.

VÉRTESZENTKERESZT

Az elmúlt századok nyomában bandukolva keressünk most békésebb helyeket, ahol a fegyvert és vitézt a lágyabb szó váltja fel.

Vértesszentkereszt emléké

Századokon keresztül zsolozsmák szava szállt az öreg kővek közül. Ezek a faragott kővek a román építészet gyöngyei, melyek pusztulásukban is ámulattal töltik be az embert. Keletkezésük a XII. századra tehető. Különösen szépek a remek kőfaragásos oszlopfők, zárókövek, melyekhez fogható szép alkotásokat ebből a korból nem találunk még az országban. Dus képzelettel alkalmazott növényi, állati és emberi ábrázolások, csodálatosan szép növényi ornamentika díszíti ezeket a kőveket. A meglévő romokból megállapítható, hogy a templom három hajós volt, és bőségesen díszített.

A romboló természeti erők munkáját még jobban elősegítette a környék egykori korlátlan ura.

Eszterházi gróf, aki tatai és osákvári kastélyába, parkjába hordatta, hogy ott műromokat készíttessen belőlük.

MAJK

A régi majki apátság széthordott kövei már nem emlékeztetnek arra, hogy a XIII. században mily szép épületeket hozott itt létre a művészi tudással kezelt véső és kalapács.

A régi helyén 1748-49-ben a tatái Fellner Jakab épített új rendházat és kolostort. A kolostor mellé simul az egykori remeteség három sorban épített 17 remeteháza.

Ezeket a házakat lakásoknak foglalták el később, és ekkor meszelték be a remeteházak értékes freskóit is.

1880-ban Eszterháziak a kolostort kastélyvá alakították át és csak a bejáratot hagyták meg eredeti formájában. Sajnos a műemlék erősen megrongálódott, de még így is érdekes a barangoló minden szép iránt fogékony természetbarátok számára.

ZSÁMBÉKI

Csonkán, kidült oldalával, diszeiben erősen megrongáltan áll legszebb román kori műemlékeink egyike: a Zsámbéki templom romja, a Gerecse hegység szélén. Bejáratú kapujának "kapubélete" nem oly díszes ugyan, mint a hasonló Ják-i templomé, de a tornyai szebben tagoltak. Stílusa már átmenet a román vaskosság és a gót felfele törekvő kőnyed vonalvezetés között.

A templomot már a tatárjárás előtt megépítették, de azt a tatárok teljesen elpusztították. A tatárjárás után IV. Béla építette újjá. Buda elfoglalása után Zsámbékon a török erősséget épít. Ez többször cserél gazdát és ezekben a harcokban állítólag 1581-ben rongálódott meg a templom és a kolostor is.

A törökök kiűzése után helyreállították, de az 1763-ban nagy komáromi földrengés erősen megrongálta. Ez után már nem állították helyre és hosszú ideig nem gondozták. Jelenleg állagmegóvó gondozás alatt áll.

= □ =

Századok folyamán értékes műemlékek épültek e tájakon, de a tatár, a török kárlehetetlenül pusztított benne. De pusztított a kapzsiság, a nemtörődomség is és mérhetetlen értékű építészeti műkincseink mentek így tönkre.

Ma csak morzsák azok, amik számunkra maradtak, építő, alkotó századok asztaláról lehullott morzsák, amikre nagyon kell vigyáznunk.

= □ =

Szemelvényeknek szántam csupán e sorokat, főleg azért, hogy érdeklődést keltsék a letűnt korok szép emlékeinek felkeresésére. Nem volt szándékom és célom az, hogy teljes képet alkossak, mert arra több hely és idő volna szükséges. Nem is akartam teljes lenni, mert a Tatái várról és műemlékeiről lapunk más részében található bőséges anyagot az olvasó.

Amennyiben felkeltette érdeklődését ez a szép vidék és szép műemlékei, keresse fel azokat és akkor meg fogja érteni, hogy miért vannak oly sokan azok, akik szerelmesei a Vértesnek és szép műemlékeinek, és barangolják a Gerecse völgyeit is, kutatva a letűnt századok nyomait.

BOLYONGÁS A VADREGÉNYES VÉRTES TURISTA ÚTVAIN

Ág sem roppan, haraszt sem zörren a Vértes vadonjában. A vadász ül hosszú méla lebben... vár felajzott nyílra gyors vadat. Valahogy ez a hangulat Vörösmarty költeményéből mindig magával ragad, valahányszor erdőinek végtelenjét járom.

Romantikus táj, történelmi mult egy darabja ez a hegység. A Vértes vadonjában szenvedett döntő vereséget III. Henrik 1051-ben. A krónikás szerint "annyi volt ott az eldobott vért, hogy jobban beborította a földet, mint a fű. Ezért neveztetett ezen hegység Vértesnek"

A Bakony és Gerecse hegység között elterülő Vértes bájos hangulatu, kellemes turaterület. Nincsenek égbenyúló sziklacsucok és hatalmas barlangcsodák, de vannak kies völgyei, változatos hegyei, a nap fényét visszaverő apró tavai, és mindent elborító dúz erdői. Az erdők zöld sejtelmes világában surranó őzek, szarvasok suhannak az avart alig érintve át a tisztásokon, és a vizmosásokon. Hajnalban az énekes madarak trillái köszöntik a kelő napot és csak akkor csitulnak el, mikor nyugtában utolsó meleg esőkjával végigsimogatja a Vitányivár csipkés oromfalait. De még ez után sem csendes a vidék, mert a nehézüptü éjjeli madarak szárnyuhogása hallik imitt, amott az erdők sötétjében, hol fészkeben kicsinyeit betakarva alszik egy fáradtságos nap után a madárvilág és pittyegése hallik, amint éppen kővér kukacról álmodik.

Aki csendben tudja járni a vidéket, gazdag élményekkel térhet vissza, mert az erdő állatvilága ott él, szinte karavujtásnyira körülötte.

Kődös mult csillanó fényei ölelkeznek össze itt a jelen építés hatalmas létesítményeinek képeivel. Gánt óriási kőszini fejtéssel megbontott bauxit lencséje, Oroszlán, Tatabánya bányatornyai, hatalmas modern városnegyedek, egy új, lüktető élet kibontakozásának jelei.

A hegység bejárásához szeretnénk még egy-két gondolatot adni. Segíteni a turavezetőt abban, hogy olyan turát tudjon összeállítani, aminek bejárta után mindeki vissza vágyjon és újból és újból felkeresse ezt a bájos vidéket.

A legelső és a legkézenfekvőbb, hogy a hegység gerincén, szinte Dél-Észak irányban végighúzódó utvonallal az Oroszágos Kéktúra utvonallával kezdem.

Bodajknál kezdődik,

szőlők között kanyarok a Csókakői vár érintése után erdőken, tisztásokon keresztül kanyarog a jelzett ut.

Mindszent pusztánál ajánlatos előre szálást szerezní /:Fejérmegyei idegenforgalmi Hivatal Székesfehérvár:/

Másnap: Csáki vár, - Gesztesi vár - Vitányi vár - Mária szakadék utvonalon Szár vasutállomást éri el a fáradt turázó.

Rendkívül szép, szinte sokszor idilikus hangulatu táj ez. Ezért a turáért érdemes két és fél napot áldozni.

= □ =

Egynapos turával bejárható utak: Oroszlány - Vértesszentkeresztí romok - Gerencsér vár - Mór.

Szár - Máriaszakadék - Vitányvár - Tatabánya,

Szár - Máriaszakadék - Vitányvár - Gesztesi vár - Bodzágárok - Fánien völgy - Szár. /:Ez a tura már erősebb-, és nagyobb fizikai igénybevételt kíván. Igaz kárpótól mindent a szépsége.:/

Szár - Máriaszakadék - Körtvélyespuszta - Körtvélyes - Mélyárok - Szár.

Szár - Máriaszakadék - Vitányvár - Szarvaskut - Szép Ilonka forrás - Kapberek - Körtvélyes - Szár

Aki járt a Gesztesi várban, ebben az aránylag éppen maradt, nagyon szépen épített erősségben, az tudja, hogy egykoron körönás vadászok, uralkodók is megfordultak itt. Járt itt Zsigmond, Ulászló, Mátyás király.

A vadászó Mátyás már régen nem ül hosszú méla lesben. Szép Ilonka is már nyugoszik régen... Hervadása liliomhullás volt, ártatlanság képe s bánatá". A hús forrás tövében a vad is egvre ritkább, de emléktük él nevükre emlékeztet egy szép forrás, vagy omladozó várfal.

Lent délen a hegység lábánál, ahol a sziklák között, vizet a vándor aligha lel, más nevelő csörgedez ott. Több ezernyi holdon szőlő és álló, amerre a szem ellát. Bájos megnyerő község, szinte már városka él tövében:

Mór, az izes, tüzes italok hazája.

De még sorolhatnánk sokáig, beszélhetnénk a többi omladozó váromokról, Csókakő, Gerencsérvár, Csákvár csendes köveiről.

Oroszlány - Majk puszta - Várgesztes - Oroszlány. Majkon a hajdani kamalduli kolostor-telepet érdemes megtekinteni. Sajnos értékeiben nagyon csökkent, mert az utóbbi időkhig teljesen elhagyatott állt, és sok rombolás történt benne.

Felsorolt utak csak izelítők, jól ismert, hogy ugy mondjam kipróbált jó turautvonalak.

A turavezetőnek azonban meg kell birkózni egy-két nehézséggel. Így mindjárt a legelején a legfontosabbal. Nincs a hegységben

elegendő ivóvíz. Nagyon ügyelni kell ezért arra, hogy a turázók az egésznapos vízszükségletüket, vagy legalábbis a következő forrásig elegendő mennyiséget magukkal vigyék.

A turista jelzések jókarban vannak tartva, de azokról főleg erdőben csak gyakorlott turavezető térjen le. Az alacsony hegymasszák ellenére a hegység mégis szabdalt, erdővel erősen fedett, így aránylag kevés a tájékozódásra alkalmas pont. Eltévedni azért mégsem lehet, de sok kellemetlen "keverést" lehet megtakarítani azal, ha a turavezető nem tér le a jelzett utakról.

A hegységben való turázáshoz okvetlenül szükséges Kartográfiai Vállalat kiadásában megjelent VÉRTES HEGYSÉG turistatérképe.

Nagyon jó szolgálatot tesz a Sport-lap és Könyvkiadó V. Vértessé - Velence ÚTIKALAUZ-a.

Remélem, hogy nem fognak csalódást okozni a hegységben lefolytatott turák. Meg kell jegyezni azonban azt is, hogy a hegység belsejébe nagyobb csoportokat ne vigyünk, mert csak kisebb csoportok tudják megőrizni azt a csendet, ami szükséges ahhoz, hogy a hegység varázsa megragadjon.

A csendes szemlélődés, a város zajának teljes kikapcsolása meghozza azt az idillikus hangulatot, amiről írásom elején beszéltem.

A csend megnyugtatója a vadakat is és a tisztásokon bátran szökkelnek keresztül az őzek és szarvasok. A légtérben édes madárdal csendül és a csillogásban halk zümmögéssel zúgnak a rovarok - virágról-virágra szállva édes nektárt csókolva a virágok bőséges kelyheiből.

Jó turát!

Bathó Norbert

Barlangolás a Gerecsén barlangjaiban az ősember nyomában

Gerecsének, mint mészkőhegységnek területéhez szervesen hozzá tartoznak a barlangok.

A hegységet alkotó dachsteini mészkő kiválóan alkalmas barlangok kialakulására.

Nagyon csalódik azonban az, aki az Aggteleki karsztban lévő barlangosodákat, vagy hozzájuk hasonlókat keres itt. Igaz, nem mindig a méretek, vagy a bennük keletkezett képződmények azok, amik vonzóvá teszik a barlangokat.

A vadászgató primitív körülmények között élő ősember szívesen megtelepedett itt, mert a barlangok védelmet, a nem mélyen levő völgyek bőséges és jó vizet, a mocsaras vidék vadat és élelmet adott.

Amikor egy-egy barlangban a kutató ásója egy kicsit mélyebbre hatol, bőségesen fordul ki utána letűnt évezredek emléke. Elhalt állatok csontjai, az ember tűzhelye, elhullatott használati tárgyai.

A kutató, a turista megtalálja itt azt, amit keres. Az ásitó sötét barlangszájak, kapuk a múltba, mikén keresztül a látni-tudó eleven nyüzsgő életet lát.

A kőbaltás ember barlangja feletti kőtömb-ről messze kémlél dus zsákmány után. Amott elkeseredetten harcol valamely nagyobb vaddal. A harc kimenetele mindig kétséges. Keserves harc ez még az életért, a jövőért. Amikor ideje engedi, újból kezében van a kő és nagy türelemmel pattintgatja, majd később csiszolja kőszerszámaikat, és emlékeit bőségesen szórja maga köré, pedig nem is tudja, hogy pár évezred múlva egy másik ember milyen mohó szenvedéllyel fogja majd ezeket összegyűjtögetni. Nem mindennapi élmény vallomásra bírni a vörös anyagot és a fehér köveket. Nehezen és csak a szakértőnek vallanak, de akkor aztán bőségesen ömlik az emlék.

A tatabányai Szelim barlangról is azt tartotta a hagyomány, hogy Szelim szultán itt ölette meg a bemenekült háromfalu népét. A mese borzalmas és kegyetlen, de a kutató ásója nem párszázéves csontokat, hanem pár ezeréveseket talált. Igaz, a kor akkor is kegyetlen volt, de generáció generáció után élte itt életét és a beszakadt barlangtetőn a füst egyre kanyargott fel és hirdette a diadalmas életet.

A Bajóti Jankovics barlang, a Baits, a Pisznicei, a Peskői barlang mind erről a múltból regél. Vagy éppen most vallatják a Mamutbarlangot is, hogy áruljon el valamit titkaiból.

A természetjárók kedvenc világa ez és aki nem fél a sártól és egy kis mászástól, az

Érdekes emlékekkel lehet gazdagabb. Gyakorlat és vezetés nélkül azonban nem ajánlom, hogy messzebbre hatoljon az ismeretlen világba, mert az ismeretlen számára nem egy barlang halálos veszedelmeket is jelenthet. Aki azonban mértéktartó, vagy avatott társakkal indul el, gazdag élmények részese lehet.

Hív, kedves olvasóm, ez a világ magához és a táborozás tartama alatt egyiket-másikat érdemes megtekinteni. Nem elegendő azonban az, hogy csak az ajtóból, a bejáratból tekints be egy pillanatra és utána borzadva menj tovább.

Itt élt pár-ezer évvel ezelőtt valamelyik ősrünk és ez a ma oly rideg és sivár hely meleg fészket, a fennmaradás előfeltételét és lehetőségét, védelmet jelentette. A barlang az életet jelentette, azt az életet, amelyik ma felhőkarcoló palotákat, gépcsodákat és ruhakölteményeket hoz létre. A mai kényelmes élet alapja ott ringott nyirkos barlangokban az idők, az emberi élet és eszmélés kezdetén.

B. N.

1962. évi Budapesti Háromtusa Bajnokság végeredménye

Helyez.	Csapat	KERÉKPÁR			TEREPPUTÁS			EVEZÉS		Összes hely-pont	
		Hiba-pont	Hely-pont	Hely-pont	Hiba-pont	Hely-pont	Hely-pont	Hely-pont	Hely-pont		
1.	V.Dinamó II.	0/254	1	1	600/366	3	3	0/180	4-5	4.5	8.5
2.	Kate II.	0/260	2	2	800/362	5	5	0/152	2	2	9
3.	V.Meteor II.	0/300	5	5	600/379	4	4	100/175	7	7	16
4.	MAFC	0/297 ³⁰	3	3	600/349	2	2	100/185	11	11	16
5.	Bp.Lokomotiv	550/157	8	8	800/368	6	6	0/157	3	3	17
6.	Mechanikai Labor.	850/145	7	7	1150/398	12	12	0/125	1	1	20
7.	V.Meteor I.	1700	9-11	11	1000	7	7	0/180	4-5	4.5	22.5
8.	Ganz-Mavag I.	nem.i.	-	12	1000	1	1	100/184	9-10	9.5	22.5
9.	" II.	nem i.	-	12	1050	8	8	0/186	6	6	26
10.	Bp.Spartakus	0/297 ³⁰	4	4	1150/393	11	11	300	12	12	27
11.	Kate I.	1700	9-11	11	1150/170	9	9	100/176	8	8	28
12.	V.Dinamó I.	1700	9-11	11	1150/177	10	10	100/184	9-10	9.5	30.5
13.	MMG.	850/140	6	6	1450	13	13	400	13	13	32

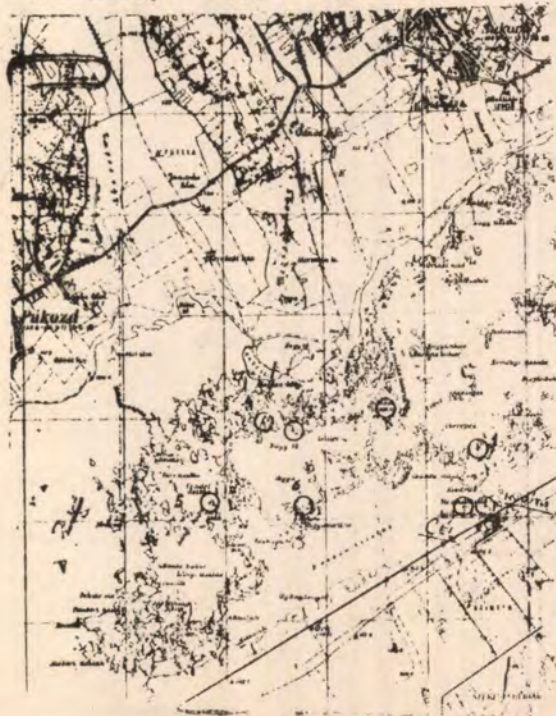
Hosszu Aurél, Darabos János, Vigh Endre
ellenőrzőbírók

Szőnyi László
VB. elnök

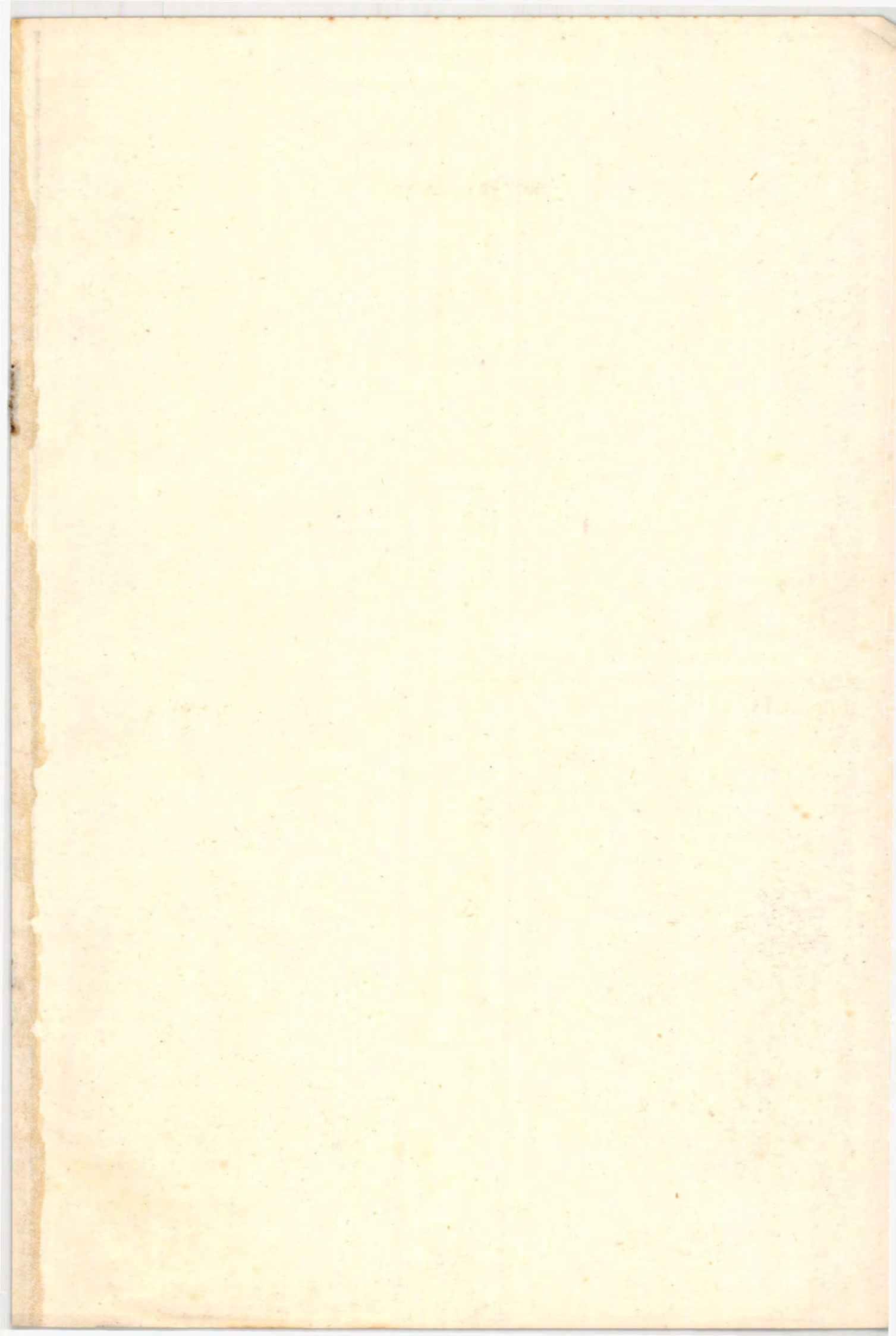

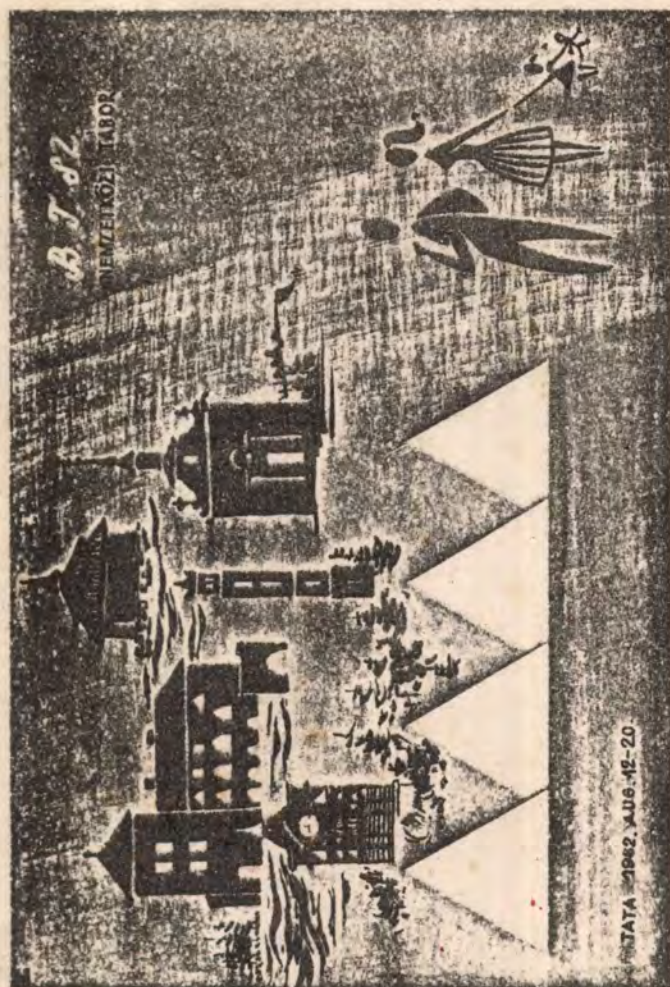
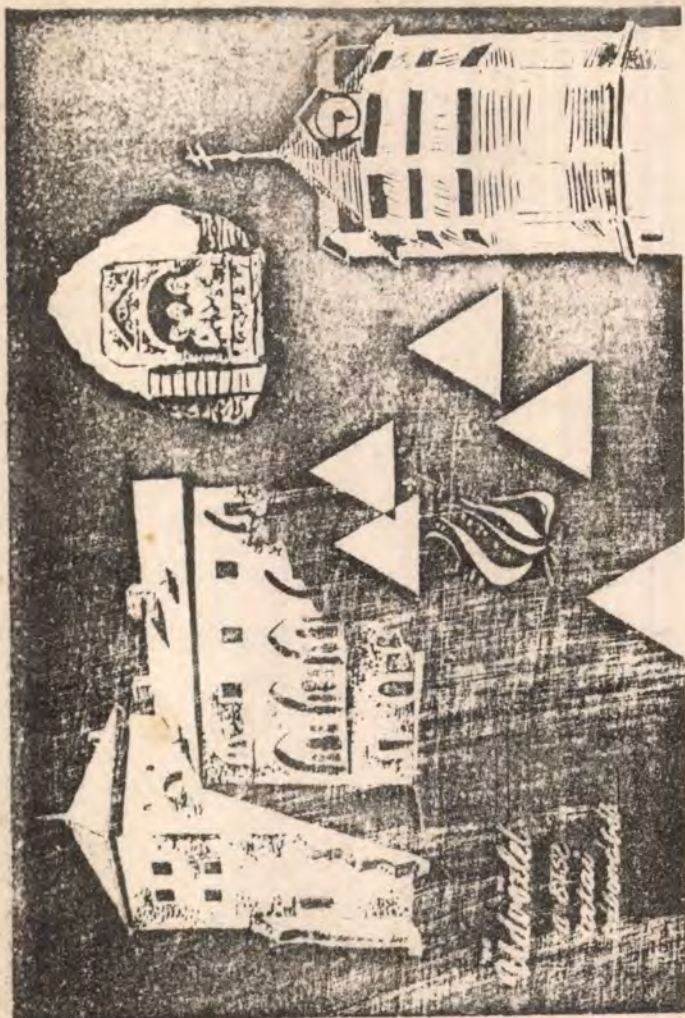
Versenyző	oszt.	KERÉKPÁR			TEREFPUTÁS			EVEZÉS		
		hiba pont	hely. pont	hely. pont	hiba pont	hely. pont	hely. pont	hely. pont	hely. pont	hely. pont
1 Almás K.	Dinamó	0/110	1	1	200/189	4	4	4-5	4.5	9.5
2 Bedl G.	Kate	0/126	2	2	400/175	14	14	2	2	18
3 Rónai M.	Meteor	0/143	5.6	5.5	300/187	9	9	7	7	21.5
4 Somogyi A.	Kate	0/134	3	3	400/187	17	17	2	2	22
5 Gárdonyi Z.	Mafo	0/146	9	9	300/173	6	6	11	11	26
6 Szapári E	Dinamó	0/143	7	7	400/177	15-16	15.5	4-5	4.5	27
7 Valtényi	Mafo	0/151	10	10	300/176	7	7	11	11	28
8 Forrai	Meteor	0/157	12	12	300/192	10	10	7	7	29
9 Kudor	MÁVAG	n.1.	23	23	200/177	3	3	6	6	32
10 Rangger	"	n.1.	23	23	200/133	1	1	9-10	9.5	33.5
11 Harai	Lokom.	0/157	13	13	400/191	18	18	3	3	34
12 Benyo	Spart.	0/154	11	11	300/193	11	11	12	12	34
13 Laczkó	MÁVAG	n.1.	13-22	23	200/149	2	2	9-10	9.5	34.5
14 Paraszti	Labor.	850	13-22	22	300/198	12	12	1	1	35
15 Herpai	"	0/145	8	8	850	19-26	26	1	1	35
16 Hevesvári	Kate	850	13-22	22	300/170	5	5	8	8	35
17. Malkowszki	Meteor	850	13-22	22	400/171	13	13	4-5	4.5	39.5
18 Csárdás	Dinamó	850	13-22	22	300/177	8	8	9-10	9.5	39.5
19 Király	Lokom.	850	13-22	22	400/177	15-16	15.5	3	3	40.5
20 Balla	MMG	0/140	4	4	850	19-26	26	13	13	43
21 Garai	Spart.	0/143	5-6	5.5	850	19-26	26	12	12	43.5
22 Csányi	Meteor	850	13-22	22	600/181	19-26	26	4-5	4.5	52.5
23 Selek	MÁVAG	n.1.	23	23	850	19-26	26	6	6	55
24 Kurucz	Kate	850	22	22	850	19-26	26	9-10	9.5	57.5
25 Török	Dinamó	850	22	22	850	19-26	26	9-10	9.5	57.5
26 Székely	MMG	850	13-22	22	600/41	19-26	26	13	13	61.5

F.k.: Geszlelyi Nagy Zoltán
62.4372 - Fővárosi Nyomdaipari Vállalat, 46.telep - Budapest

CSEN GÁBOR LEVELEZŐLAT
ÖRSETEI

Budapesti Természetbarát Szövetség V., Váci u. 62-64. fszt. 9.
Hivatalos órák: kedd, szerda, csütörtök, 15-19 h-ig.
Telefon: 183-936/50 m.

Kedves Sporttársak !

A Budapesti Természetbarát Szövetség híradójának, a "Tájékozódás Sportja" c. tájékoztatónak új száma elkészült. Kettős számunk 34 oldalon 28 munkatársunk elmélyült munkájának terméke. A tájékozódás sportja 1961. december - 1962. januári száma tartalmazza - egyebek között -

1. Soltész Béla, az Országos Versenybíró Testület külföldi kapcsolatokkal megbízott tagjának összehasonlító tanulmányát a tájékoztatói versenysport szabályzatainak nemzetközi alakulásáról.
2. Szőnyi Lászlónak, a Budapesti Versenybírói Testület elnökének elemző irását az 1961 évi Budapesti Bajnokságokról.
3. Galgóczi István "Öt év a tájékozódás sportjában" címmel emlékezik meg a tájékoztatói versenyzés elmúlt fél évtizedéről.
4. dr. Szaniszló József "A Barátság mérőföldköve" c. vezércikkében a budapesti természetbarát vezetők egy jelentős találkozásáról is.

A 34 oldalon ezenkívül az olvasó megtalálja a főváros környéki utfestési munkák elosztását, tanácsokat az utjelzések elkészítésére, játék szerű kérdés összeállítást a turavezetői tanfolyamok anyagából, a BTSZ őszi megbeszéléseinek beszámolóját több mint harminc fővárosi turista osztály vezetőjének hozzászólásával, a budapesti munkák fejlődésének grafikonjait és még sok érdekes cikket, irást, hirt és beszámolót.

A híradót Cséh Gábor művészi grafikái díszítik.

Az év folyamán híradónkat csak önköltségi áranak megtérítése ellenében tudjuk elküldeni az érdeklődőknek, elsősorban a budapesti osztályok vezetőségének.

Az 1961 december-1962. januári kettős szám önköltségi ára 4.- Ft. Kérjük, hogy a mellékelt csekkklapon annyiszor 4.- Ft-ot beküldeni szíveskedjék, ahány példányra a híradó kettős számából igényt tart. A csekk beérkezése után a híradót postafordultával küldjük. Kérjük, hogy a csekkben a feladó nevét és címét olvashatóan töltsék ki a sporttársak, mert a csekkklapon megjelölt feladó címére küldjük a példányokat.

Reméljük, hogy a "Tájékozódás sportja" iránt eddig megnyilvánuló érdeklődés e szervezeti változtatás miatt nem fog csökkenni. Igyekezünk értékes, sok hasznos tanáccsal szolgáló anyagot összeállítani - az eddigi írógépbetűk helyett nyomdai betűs szöveggel.

Számítunk a sporttárs érdeklődésére.

Természetbarát üdvözlettel

Budapest, 1962. január 25.

a BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG
Propaganda Bizottsága

